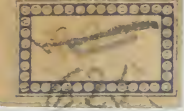

3 1761 07747416 1

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

625-

Svenskerne paa Kronborg.

Historisk Roman i to Dele

af

H. F. Ewald.

Første Deel.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendallske Boghandel (F. Sejel).

Thieles Bogtrykkeri.

1867.

PT
8127
E958
deel 1

Indhold.

	Pag.
Første Capitel. Syner	1
Andet Capitel. Ved Tjørnehækken	25
Tredie Capitel. Fru Helle Vene	47
Fjerde Capitel. Kongemødet.	91
Femte Capitel. Krig	145
Sjette Capitel. Paa Valdbj Balle.	157
Syvende Capitel. Et naadeløst Herskab	179
Ottende Capitel. Mælske	192
Niende Capitel. Kong Carl som Artillerist	218
Tiende Capitel. Hilsen og Svar	232
Ellevte Capitel. Kong Carls Arvebrev	247
Tolvte Capitel. Rømmet	274
Trettende Capitel. To Holstenere	306
Fjortende Capitel. I Mattens Morke	329

Første Capitel.

S y n e r.

For omtrent to hundrede Aar siden var Helsingør en By af et lignende Omfang, som i vore Dage og havde samme Folkemængde; men den var dengang, midt i det syttende Aarhundrede, af langt større Betydning. Den kaldtes de danske Kongers Guldbjerg; thi i hiin Tid, da Adelens Vælde red Folket som en Mare og qualte ethvert materielt Fremmskridt, var Sundtolden Kronens væsentligste Indtægt. De danske Konger havde allerede i en Aarrække betragtet sig som Herrer over Øresund, fordi de herskede over Landene paa begge Sider, og af formentlig Magtslyde afkrævede de forbi- dragende Skibe Skat og toge saaledes fra Fremmede, hvad deres rigeste Underjaatter nægtede at yde til Kronens og Landets Tarr.

For at give dette Overgreb, der blev skjebne- svangert nok i sine Følger, behørigt Eftertryk, lod allerede Kong Frederik den Anden det stolte Kronborgs favntykke Mure, kneisende Spiir og stærke Skandjer

reise sig ved Indløbet til Sundet. De gamle Slotte, som forhen laae ved Helsingør, Flynderborg og senere Drekroq, vare hovedsagelig byggede til Værn mod Vikinger og laae noget længere oppe i Landet; men Kronborg blev lagt lige ved Stranden som en barff Bogter og ubønhørlig Skattekræver, hvilken de fremmede Skippere hilste med liden Glæde. Kong Christian den Fjerde brugte, trykket af Tidernes Trang, denne Sundets Mogle grovt nok, og hans Son og Efterfølger, Kong Frederik den Tredie, prøvede endnu knappere Kaar og maatte gaae i sin Faders Fodspor. Som en brummende Løve laae Kronborg ved Foden af de danske Kongers Guldbjerg, og Ingen betvivlede dens Magt og Rækkeevne, uagtet Lovens Kraft endnu ikke var bleven sat paa Prøve i nogen alvorlig Dyst.

Sundtolden var dengang, og lige indtil den i vore Dage affskaffedes, den kunstige Kilde til Helsingørs store Velstand; thi Erlæggelsen af denne Skat tvang ethvert forbiiseilende Skib til at søge ind til Byen, og dette foranledigede livlig Omsætning; men i det syttende Aarhundrede var Helsingør desforuden begunstiget ved det islandiske Handelsprivilegium, hvilket endmere forøgede Byens Velstand. Dengang, som nu, var Helsingør Overfartsteden til Skaane, den svenske Regjering, blandt andre, holdt en Resident eller Consul i Byen og desforuden en Postmester, som besørgede den svenske Post gjennem Danmark til Hamborg. Flere Omstændigheder bidroge altsaa til at give Helsingør en Betydning, som falder endmere i Sinene, naar man sammenligner den med de øvrige danske Kjøbstæder, der i hien Tid stode paa et lavt Standpunkt.

Men Helsingør var tillige dengang en langt smukkere By, end den er nu. Man kaldte den „lille Amsterdam“ paa Grund af dens Keenlighed og hollandske Præg. De af røde Muursteen byggede Huse vendte næsten alle Gavlene mod Gaden, og disse Gavl havde ofte en smuk Form, vare prydede med Sandsteenszirkater og bare Indskrifter. Indgangene til Husene vare paa mange Steder dækkede af et lidet Tag eller Bislag, og paa Steentrappen derunder stode Bænke, hos de rige Borgere endog Billedstøtter til Prydelse.

Disse Bænke vare ret lystelige Siddepladse, især i Hovedgaden, der allerede dengang kaldtes Steengaden, men som for længe siden har mistet en Prydelse, der udmærkede den i det syttende Aarhundrede, nemlig to Rækker Træer, hvilke stode langs Husene, en paa hver Side af Gaden, og som vare kunstigt udflippede. De grønne Træer, de røde smukt formede Gavl, de venlige Bislag, paa hvis Bænke Husenes Beboere ofte dvælede, frembøde et indbydende Skue, især naar Solen skinnede livligt derpaa, og Ruderne, der holdtes blanke som Speile, tilbagefastede de Billeder, hvilke Solens Straaler gav Liv og Farve.

Den 23de Juni 1657 tidlig om Morgenen, da Duggen endnu hang i de flippede Træers Blade, og Solen sendte sine første Straaler over den østlige Huusræffes Tage, rumlede en Vogn ind ad Svingelporten, der dengang var den eneste Indkjørsel for Enhver, som kom fra Syd, og styrede Kaasen langsomt ned ad Steengaden. Det var en svær Fjeldvogn, et plumpt Kjøretøi, et ægte Barn af hiin i alt Materielt

saa ubehjælpelige Tid, umagelig for de Kjørende, tung at drage for Hestene. To Agestole af en plump Bygning, men som dog kun afgave kneben Siddeplads, vare forsynede med tykke Hynder og maatte derfor betragtes som luxuriøse. Kjoredrengen, der sad foran paa et bart Brædt og ikke nød godt af Hynderne, følte sig derfor ligesuldt hævet ved Bevidstheden om, at hans Huusbond og Madmoder sade saa blødt, og da Hestene, skjøndt smaa, dog vare i god Foderstand, saa mente han, at den store Byes Indvaanere fik Uleiligheden rigeligt betalt, naar de enten lagde Næsen paa Ruden, eller traadte ud under Bislaget for at see, hvem det var, der holdt sit Indtog i Byen. Byesbørn have altid været nysgjerrige efter at see, hvad der foregaaer paa Gaden, men dengang vare de meget tidligere oppe om Morgenen, end i vore Dage. Uagtet Klokken kun var fem, havde de alle fortæret deres Døvre, saaat der ingen Mangel var paa Tilskuere.

Det var nu heldigt nok, at Kjoresvenden, der hed Peer Olsen, ikke gjorde Fordring paa Beundring for sin egen Persons Bedkommende, thi den blev ham neppe til Deel. Han var en firrfaaren Knøs paa atten Aar med et rundt, ensfoldigt Ansigt, vandblaae Dine og guult krøllet Haar. Det var let nok at see paa hans Holdning, at i hans Barndom havde hans Plads været paa en Harebænk og ikke paa et Kjørebrædt. Man kom ved at see ham til at tænke paa en Baad og dens Slingren og forundrede sig over, at hans Herre, Ridesfogden paa Kraagerup, havde valgt en Søgut til en Landkrabbes Gjerning og ovenikjøbet en Gut af et saa søvnigt, dumt og flodset Ydre.

Men Huusbonden selv, Hans Koftgaard, som sad bagved i Agestolen ved sin Hustrus Side, saae i høi Grad ud til at være en Mand, der vidste, hvad han gjorde. Det var just intet smukt Ansigt, der sad paa ham; Trækkene vare kraftige og noget grove, Munden stor og Hagen bred og fast; paa Panden og ved Dinene viste der sig allerede nogle Rynker, uagtet han kun var to og tredive Aar gammel; men de store, brune Dine havde et saa livligt, klogt og gjennemtrængende Blik, at de uvilkaarligt fængslede Beskueren. Det var et mandigt, noget strengt Ansigt; en Mand's Besdrifter stode skrevne i det, enten som en Historie eller som en Spaadom, maaskee som begge Dele. Hans Dragt var den dengang brugelige og meget klædelige, en sid Frakke af bruunt Klæde med to Rader tæt siddende Knapper, en lang Vest og Knæbeenklæder af samme Stof og Farve, sorte Strømper og svære Stoe med Spænder. En bredskygget Fildthat med en noget spids Pul sad kjæft paa hans sorte, krøllede Haar, der faldt frit ned paa hans Skuldre som et Forbud paa Parhyffen, der ikke mange Aar efter blev almindelig Mode.

Og ved hans Side sad hans Hustru, den tyveaarige Kirsten Federsdatter med de bløde Træk og de smukke lyse Dine. Hendes Udseende var ungdommeligt og blomstrende, men hendes Blik havde et eiendommeligt, vistnok blidt, men tillige roligt og fast Udtryk, som indgød Agtelse. En lille sort Hue dækkede hendes gule Haar, og det hvide Hovedklæde, som Dvinderne dengang bare, og hvormed de kunde dække Størstedelen af Ansigtet, hang fra Huen ned paa begge Sider og

viste hendes takkelige Afshu i en Kamme, der gav det et nonneagtigt Udseende.

„Kjør om ad Strandgade, Peer!“ sagde Rostgaard. „Ikke sandt, mit Hjerte!“ vedblev han og vendte sig mod sin Hustru, „vi holde for hos Mikfels først og tage Lisbeth paa? Den Gamle er værfelig og holder ikke af at vente.“

„Lisbeth er af de Rappe,“ mente Kirsten, „men naar vi har hende, saa har vi hende.“

Peer styrede Vognen forsigtigt gjennem et snevert Stræde og boiede saa om ad Strandgade, hvis Steenbro var af den Bessaffenhed, at den endnu mindre, end Steengadens, tillod stærk Kjørsel. I Strandgaden saae det ganske anderledes ud, end i vore Dage; thi der var kun Huse paa Gadens vestlige Side; den østlige ved Søen lukkedes af en stærk Muur, bygget af røde Steen og opført i Christian den Fjerdes Regjeringstid. Den begyndte ved Svingsporten og gik lige til Kronborgs Bastioner, da det var dens Bestemmelse at danne et Værn mod Angreb fra Søfiden; men den havde sex Porte, af hvilke Havneporten var den vigtigste, og som stode aabne om Dagen, men lukkedes hver Aften.

I Strandgaden var der livligt, da Søfolkene meest færdedes der, og skjøndt Peer Olsen saae ud, som om han jov, havde han dog Dinene med sig og betragtede med stor Nysgjerrighed de fremmede Matroser, der tumlede ned ad Gaden, nogle paa det sidste Stadium af den foregaaende Mats Ruus; men Peer forstod bedre deres Lader og Fagter, end de fremmede Sprog, de talte. Hans Herre vexlede nu og da en

Hilsen med en forbigaaende Borger af hans Betjendtskab, hvilken Akt han hver Gang udførte med stor Gravitet og Værdighed, medens Kirsten i denne livlige Gade udviste sømmelig Tilbageholdenhed og drog det hvide Solklæde sammen for Ansigtet, saaat man kun saae hendes Dine.

Omfrider naaede de Havneporten og holdt ved et smukt Huus paa to Stokværk med store Binduer og saare blanke Ruder. Der boede Rostgaards Svoger, den værdige Mikkel Hansen, der beklædte det vigtige og indbringende Embede at være Toldkammererer ved Drefundstolden. Han viste sig snart paa Steentrappens øverste Trin under Bislaget tilligemed sin gode Ven Jens Henriksen, Borger og Skibsklarerer der i Staden. Begge bare de en lignende Dragt, som Rostgaards, men Mikkel Hansens var af sort Farve, og hans hvide Halsklud udmærkede sig ved større Ziirlighed. Han var en svær Mand med et fyldigt, rødt Ansigt, der oplivedes af et jovialt Smil, hvorimod Jens Henriksen var en mager lille Mand med alvorlige, skarpe Træk og en noget stram Mine.

„Lad Stigen blive ved Bislaget!“ sagde Rostgaard, da de første Hilsener vare viklede; „Kirsten vil ikke af Boguen.“

„Na, kom dog indenfor, Kirsten!“ sagde Mikkel muntert, „og saae Eder en Steefuld Ællebrød, inden I drager videre.“

„Tak, min hjerte Svoger!“ svarede Kirsten med et takkeligt Smil og lod Solklædet falde; „vi tør ikke fortøve her, thi vi have en lang Dagsreise for os, og Ællebrøden venter os hos Fader.“

„Saa I ville til Kilden med den Gamle og prøve Helle Venes Kraft? Et Glas Sekt tykkes mig bedre, end det Brakvand.“

„Hy, Mikkel!“ faldt Jens Henriksen ind, „tal ei saa despekterligt om den hellige Helenes Vand; jeg kjender mere, end een Mand, der er bleven fuldelig helbredet ved hendes og Guds naadige Bistand. Pas paa, Mikkel, at I ikke selv engang faaer nye til hende!“

„Saa skulde det gaae haardt til,“ gjenmælede Mikkel; „men hvad den Gamle angaaer, da tykkes han mig at være en ganske Mand endnu; han var heel jos og stiv, da vi igaar Aftes saae ind til ham.“

Som Mikkel sagde dette, kom hans Hustru, Maren Pedersdatter, til. Det var Kirstens Søster og ti Aar ældre, end hun, men hun saae ud, som om hun kunde være Kirstens Moder, skjøndt hendes Væsen iøvrigt var livligt og travlt nok. Hun var, ligesom Kirsten og alle borgerlige Qvinder paa den Tid, klædt i Sort og Hvidt, men hendes syldige, profaiske Ansigt og hendes djærvære Væsen passede mindre godt til den ærbare, nonneagtige Dragt.

„Det gaaer stort til med de Kraagerup Folk,“ sagde hun og trykkede sin Søsters fremraakte Haand. „I holde for Døren og vrage vor Ollebrod, endog I vide, at gamle Mette læser for mange Psalmer til at røgte sin Gryde vel; naar I komme til Fader, finde I Maden jveden.“

„Det skal den ikke blive ved min Brøde!“ sagde oppe fra Trappen en Stemme, der lød som Musik lige efter den skurrende Lyd af Maren Pedersdatters

Røst, saa blid og klar var dens Tone, og da de Andre vendte sig om og saae derop, oplivedes ethvert Ansigt, endog Jens Henriksens, af et Smil, der fremloftedes uvilkaarligt, ligesom et Gjenkin af den Livsglæde, Ungdomsfriskhed og Skjønhed, der lyste ud af den Talendes Mæhn, da hun saa pludseligt traadte ud af Bislagets Skygge, og det klare Dagslys faldt paa hendes fine Træk og hendes hudefulde Skikkelse.

Det var Lisbeth, Mikkel Hansens Pleiedatter, hvem de havde taget til sig, fordi deres Ægteskab tegnede til at blive barnløst, hende om hvem Kirsten nylig havde sagt, at hun horte til de Klappe. Hun løb nu ogsaa hurtigere ned ad Steentrappen, end hendes Pleiemoder og Kirsten egentlig ansaae for sømmeligt; men hendes unge Alder — hun havde nylig fyldt sit tyttende Aar — og hendes livlige Natur vare vel ikke de eneste Aarsager til hendes Hastværk i dette Tilfælde; thi hun vidste godt, at det ikke var passende paa den Maade at falde ind i de Ældres Samtale, og at det nu og da hændtes hende at støde an mod de strenge Begreber om ydre Ærbarhed, som dengang vare de herskende. En fin Rødme farvede da hendes Kinder som et Tegn paa Undseelse, da hun gjengjeldte Rostgaardts og hans Hustrus Morgenhilsen, men da hun var kommen op paa Bognen, glattede hun sit rige, gule Haar og knyttede Solskædet under Hagen med en vis raff Bevægelse, der tilligemed det skjelmste og lidt trodsige Udtryk i hendes store, mørkeblaae Øine tydede paa en skjult lyst til at protestere mod al utidig Enerpethed.

Efter nogle skientende Bemærkninger af Mikkel Hansen om at bede den Gamle holde Maade med Vanddrifningen, veylede man Afstedshilsener, og Bognen satte sig paa Kofstgaards Bud i Bevægelse.

„Mikkel faae mig ud, som om han havde Noget bag Øret,“ sagde han til Kirsten, da Bognen rullede langsomt op gennem det snevne Brostræde.

„Ikke mere, end ellers,“ svarede Kirsten, „det er jo saa vor Svogers Maade at gantes til enhver Tid, endog han er ingen Nar.“

„Der traf Du det!“ sagde Kofstgaard, „han giver stundom Folk Noget at løbe med, men selv er han altid hjemme; det tyktes mig sært, da han var mig en ny Mand, men nu veed jeg tilfulde, at han er saa tro, at man tør lade ham gaae over utalt Guld, som man siger.“

Medens Kofstgaard og Kirsten stak Hovederne sammen og veylede Ord, der ikke vare bestemte for Lisbeths Øren, naaede Bognen et smukt lille Huus i Steengaden, og da den holdt for Trappen, kom en svær Mand med en hvid Nathue paa Hovedet tilsynne under Bislaget og nikkede til dem med en Mine, der skulde være mild, men dog faldt lidt vranten ud, og en gammel Kvinde med et rynket Ansigt gik forbi ham ned ad Trappen og tog imod Gjæsterne. Det var Marens og Kirstens Fader Peder Christensen og hans Huusholderiske Mette.

Peer Christensen kaldtes ogsaa Peer Svenster, ikke fordi han var af svensk Herkomst, thi han var en Byde, men fordi han havde gjort Kalmarkrigen med som Rytterknegt under Kong Christian den Fjerde.

Alligevel var der intet Soldatermæssigt ved ham; tværtimod var han i sit Ydre en pyntelig gammel Mand, thi efter Freden til Knærod, som endte Kalmarkrigen, var han bleven anjat ved Hove, blev senere den unge Hertug Frederiks Kammertjener, og dermed var hans Lykke gjort. Han fulgte Hertug Frederik og hans Broder Hertug Ulrik paa deres Udenlandsreise, tjente saa sin Herre i atten Aar, medens han var Erkebiskop i Bremen, men fik ved Hertugens Thronbestigelse som Kong Frederik den Tredie sin Afsted i Naade og belønnedes for lang, tro Tjeneste med et Kanonikat ved Aarhus Domkirke, hvis Indtægter han nød, og med Forpagtningerne af Kjøbenhavns og Frederiksborgs Ladegaarde. Fra dette virksomme Liv havde han i Aaret 1652 truffet sig tilbage til Kraagerup, hvis Bygninger han havde tilkjøbt sig, og hvor han henlevede fire Aar, indtil hans Hustru, Ane Jensdatter, døde, og Klostgaard i September forrige Aar havde holdt Bryllup med Kirsten. Da traf han sig tilbage til den lunere By og overlod Kraagerup til sin yngste Datter og hendes Mand; men han var nu en Mand paa syv og tredssindsthyve Aar, og Alder og Svagelighed havde undergravet hans Helbred og forknyttet hans af Naturen glade Sind.

„Guds Fred og Goddag, hjerte Fader!“ sagde Kirsten, da hun var kommen op ad Trappen til ham, og han kysede hende.

„Velkommen Børn!“ svarede han ret mildt; „kom nu indenfor og faae Eder en varm Slurk; Mette har lavet en god, kryddret Reisedrik til os. Na, jeg seer, I have alt været hos Mikfels“, foiede han til, da

han blev Lisbeth vaer, hvorpaa han hilfede hende hjerteligt nok som Slægtning med den dengang brugelige Omfavnelse, medens hendes Arme hvilede paa hans, og han kyssede hende paa kinden.

Da de vare femne indenfor, viste det sig, at deres Hastværk havde været uforføndent, thi den Gamle erklærede, at han maatte have Kulden af Kroppen, inden han fjørte; han bad Hestgaard lade Peer spænde Hestene fra, og de gik da med ham ind i Stuen, hvor en zirlig, fryndset Dug paa Bordet spaaede en bedre Anretning, end Ullebød.

Peer Christensens Dagligstue var indrettet paa samme Maade, som de fleste velhavende Borgeres paa den Tid. Væggene vare beklædte med hollandske Klinker, og det mørke Egetræs Paneel naaede høit op; Bjelkerne i Loftet vare smukt udskaarne og Mellemrummene udfyldte med en Egetræs Beklædning, der dannede firkantede Tavler. Bordet stod fast i Stuens lyseste Krog ved Vinduerne, og langs Væggene var der anbragt faste Træbænke. Af Stole var der kun faa og det meget plumpe. En saadan med en Læderhynde stod foran den hollandske Steenovn, i hvilken der trods den varme Aarstid brændte et lidet Baal, og en anden saaes i Siderværelset, Peer Christensens Sorekammer, hvor man skintede de brogede Forhæng for den i Væggen anbragte Alkove, hvor den gamle, giftsvage Mand hvilede ikke blot om Natten, men stundom ogsaa om Dagen, saa dybt begravet i svære Dyner, som det vel til alle Tider har været Skik i Danmark.

Væggene i Dagligstuen oplivedes af to Malerier, af hvilke det ene gav en plump og broget Forestilling

om Kalmars Beleiring, altsaa mindede Peer Christensen om hans Ungdoms Bedrifter, det andet var et noget heldigere Forsøg paa at gjengive Slaget paa Kolbergheide ved Femern og Christian den Fjerde paa Trefoldighed i det Dieblif, da Kongen saaret reiste sig og med Torklædet for det udfødte Die sagde de berømte Ord: Gud har endnu sparet mig Liv og Styrke til at staae mit Folk bi, naar Enhver vil gjøre sin Pligt! Dette Billede havde samme Værdi for Klostergaard, som det andet for hans Svigerfader; thi hiin mindeværdige 1ste Juli havde han selv, dengang kun nitten Aar gammel, været paa Trefoldighed og i Kongens umiddelbare Nærhed, saasom han gif i Lære hos Kong Christians Kammertjener; ja, han havde, som han selv pleiede at udtrykke sig, havt den Ære at blive saaret i sit venstre Knæ ved en Splint af den samme Skandsjæklædning, som den fjendtlige Kugle knuste saa vel, at den gamle Konge fik tre og tyve Saar. Saaret samtidig med Kongen, blev den Naade ham til Deel, at Majestætens egen Læge forbandt og pleiede ham. — Under Christian den Fjerde vare næsten alle de Mænd, som spillede en Rolle i den Trængselstid, der fulgte efter ham, opvoxede og uddannede, og i Erindringen om ham levede de.

„Hvad sagde Mikkel for Godt?“ spurgte Peer Christensen, da de begge vare komne til Sæde, Peer i Stolen ved Ovnen, Klostergaard paa Bænken for Enden af Bordet.

„Han flagede over, at I havde ladet lidt ilde med ham igaar.“

„Saamænd!“ svarede Peer og nikkede. „Mikkel er undertiden lidt hovedtumlset og gantes med alvorlige Ting. Han vilde have mig fra denne Rejse og holdt mig op med sin Snak til Kloffen var fuldest ni. Hvad al Landsjens floge Folk raade til og selv gjøre, det kan vel ikke være dumt. Mikkel er en heelt fritænkende Mand, ikke ret gudsrngtig. Har Gud dog givet os denne velsignede Kilde at helbrede Legemets Brøst med! Ham være erig Tak og Priis, om han vil lade mig vende karst tilbage!“

„Det stee!“ svarede Koftgaard alvorligt; „men Mikkel tager det blot saa let, fordi han selv er karst; bliver han yng, saa drager han til Kilden som I, Fader!“

„Kan hændes!“ jagde Peer; „det sommer sig dog ikke for en Mand i hans Alder at være saa overstyrkelig lystig, især ikke i disse Tider. Siden den Herold den 3die red her igjennem med Fejdebrevet til Svensken, har jeg havt stor Uro i Sindet, Hans! Jeg har sære Drømme og seer underlige Synner, som varsle ilde; den Krig hover mig ikke.“

„Naa, lad see først, Fader! Det er dog at haabe, at Kong Carl bliver stikkende nede i Polen. Det jeer efter Sigende broget nok ud for ham dernede. Jeg saae og forgangen Dag en trykt Relation, som meldte daarligt Nytt om de svenske Affairer.“

„De Relationer, Hans! melde, hvad Folk helst ville høre, og Alle ere nu engang forpikkede paa Krig.“

„Saa have vi dygtige Hærførere som General

Axel Urop og Hans Raade, Hr. Ulrik Christian Gyldenløve*), der skulde føre Krigen over i Skaane."

"Saamænd! Dog er Marsken, Anders Bilde, der nu fører Hæren i Holsteen, bedre Studepranger, end han er General; saa har jeg hørt en Mand sige om ham, der kjender ham nøie; men der fattes os fornemmelig Et; og det er Soldater. De gevorbne Folk ere i Hast sammenrupsede, og Resten er dumme, uøvede Bonderkarle eller og rene Dreng, som de Folk, Adelen leverer til Kostjenesen. Der er hverken Penge i Kassen, eller Forraad i Magasinerne, ei heller Krud, og Flaaden er i Forsald. Jeg har ikke for Intet seet Krig under Kong Christian, høilovlig Ihukommelse! og jeg har, dengang jeg var ved Hove, dog fornummet saa Meget og mindes det saa godt, at jeg kan skjønne, at denne Krig er Galmandsværk."

"Jeg fornemmer," sagde Kostgaard med en vantro Mine, "at Fader er heelt nøie underrettet."

"Aa jo!" svarede Peer Christensen med et luunt Smil og et Blink med Dinene, "jeg har Venner ved Hove fra gammel Tid; og naar man veed, hvad jeg veed, da hører der ikke stor Viisdom til at see, hvorlunde det egentlig staaer til."

"Men saa maa jo de høie Herrer, der staae for Styret, have mistet al Forstand?"

"Begribelig have de det!" sagde Peer Christensen med en vigtig Mine, der mindede om Kammertjeneren; "men Du veed jo og, at med et Hovedhaar drages man did, som man gjerne vil — naa, jeg vil endnu

*) Christian den Fjerdes Søn med Vibeke Kruse.

kun sige det, at med den Hær og uden Flaade havde Kong Christian min Sjæl ikke taget sig for at angribe Kong Carl; han er en haard Hals, parat til alskens Eventyr."

"Da er Kong Frederik dog en forstandig Herre, og han har Hjertet paa det rette Sted."

"For Gud har han det!" udbrød Peer Christensen; "det har han viist i Bremen, og da han laae for Ribe; han er en modig og hoisindet Herre — Gud opholde Hans kongelige Majestæt og give hans Vaaben Fremgang!" og saa lettede Peer i det Samme sin Nathue et Par Tommer fra sit skaldede Hoved.

"Siig mig, hvad I egentlig tænker om Kong Frederik, Fader," spurgte Nostgaard uden at lade sig skræmme af den Gamles loyale Udbrud: "I har jo kjendt ham fra Barnsbeen af og lige til den gamle Bisop*) satte Kronen paa hans Hoved i Vor Frue Kirke. I maa kjende hans Tanker ligesaa grant, som Gangene i Eders eget Huus."

"Siig ikke det, siig ikke det!" svarede Peer hovedrystende. "Jeg har nu desuden i ni Aar været fra Hans kongelige Majestæts Dine; men om saa var, da sommer det sig ikke en ringe Tjener som mig at domme en af Jordens Mægtige og min lovlige Konge og Herre, uførtalt, at han er min store Belgjører."

"Det er skjont og rettelig talt," sagde Nostgaard, "men var ikke fornødent at sige til mig, tykkes mig; og vi sætte os jo ikke til Doms over Kongen, ferdi vi vexle et lille Ord i Fortrolighed om den Sag.

*) Jesper Brochman.

Som I har tjent Hans kongelige Majestæt tro og nidkjær, saa er jo og jeg rede at offre ham Liv og Guds, om det kræves; men derfor kan der nok være det, man tænker paa og forundrer sig over."

"Ha, ha!" loe Peer Christensen og gned sin Arm. "Sag maa vel kjende det! Kong Frederik har givet klogere Folk, end Dig og mig Noget at tænke paa; man kommer ikke tilbunds i ham paa een Dag! men sandt at sige var det ingen Løgn, Du sagde, at jeg kjender ham, om ellers nogen Mand gjør det — og Dronningen med! Peer Christensen veed Et og Andet, som Andre ikke vide og ei heller skulle faae at vide, og som jeg tager med mig i min Grav."

Efterat Peer Christensen nogle Dieblikke i Tausshed havde nydt Bevidstheden om sit Kjendskab til Majestæternes private Liv og ligesom stadfæstet Forsikringen om sin Tausshed og Trostfab ved gjentagne Nik, fløede han sig bag Øret, reiste sig op og forlod den lune Plads ved Dvnen for at sætte sig paa Bænken ved Rostgaard's Side.

"Lige fuldt," sagde han derpaa i en hvissende Tone, "kan jeg nok sige Dig, hvad jeg saadan i al Underdanighed tænker om Kong Frederik. Der er baade Forstand og stor Lærdom, mere, end jeg begriber; der er ogsaa Mod i Brystet; bange for sin Troie var han ingeninde; men han er, om jeg maa sige det, af Naturen en sær koldfindig, langsom og betænkelig Herre; han har ikke sin Faders Besluttethed. Det kjendes jo nok som deraf, at han led sig binde saa haardt af den Haandfæstning og siden rolig har seet paa, at Raadets Herrer spille Mestre i Landet."

„Naa Fader! Den Steen blev jo ogsaa Kong Christian tilsidst for tung at løfte. Kong Frederiks Befindighed er at prise og hover mig paa en Maade godt; Tiderne ere vanskelige, og der maa fares med Lempe; han venter, indtil hans Stund kommer! Jeg har den Tro, at han ikke er saa ligegyldig, som han lader. I den ydre Skabelse ligner han sin store Fader ikke lidet. Da jeg sidst saae ham staae i Haugen med sin bræmmede Hat, i den brune sølvzirede Frakke og med den guldknappede Stof i Haanden — da jeg saae ham i nogen Afstand staae i dybe Tanker ved det store Springvand, da tænkte jeg, det var, ligesom Kong Christian var staaet op af sin Grav og atter vandrede omkring ved Rosenborg.“

„Naar saae Du ham?“

„Det er kun ti Dage siden; det var den 13de, en Time førend han under aaben Himmel og i det Gronne regalerede Staternes Ambassadeurer med et kosteligt Maaltid, hvorom I vel har hørt. Dronningen og hele Hoffet var og tilstede derved. Jeg havde den Lykke at blive stedet for Hans kongelige Majestæt for at afgive Beretning om Et og Andet her paa Godserne, og I veed, at han altid tager naadigt mod os Smaa-folk.“

„Saa er han,“ faldt Peer Christensen ind, „og har han altid været. Han er taus og mistænkelig mod de Store, ja mellemstunder mod dem, der staae ham nærmere, men mild og ligesom en Kjende fortrolig mod dem, der komme til ham ad Bagtrappen; han hører gjerne Nytt.“

„Den Bei gif jeg dog aldrig, Fader! men jeg forstaaer nok — det Ord var ikke møntet paa mig; men hør nu, hvad der hændtes mig. Da jeg havde forrettet mit Grinde, tillod jeg mig underdanigst at sige, at jeg ønskede Hans kongelige Majestæt Kraft og Lykke til at føre denne Krig igjennem, som nu skal gaae løs.“

„Saa nikkede han kort til Dig og lod Dig gaae? Det var sandt at sige lidt fripostigt af Dig at slaae paa Statsfager.“

„Nei, det kom ei saa! Han saae mig et Dieblif an med et fast Blik; saa sagde han: Kan hændes, Klostgaard! at denne Krig bringer Andet og Mere, end I venter! Hvad mon han mente med det?“

„Det var sært! Har han tænkt noget Særdeles derved, da er der hændet Dig noget heelt Sjeldent og Mærkeligt; hans Tanker sidde ellers vel forvarede; men Du blev da ogjaa lige flog.“

„Jeg gjorde mig dog mine Tanker derved. I mindes jo nok, Fader! det blev engang spaaet, at salig Kong Christian, høilovlig Ihukommelse! efter en stor Krig skulde tage al Magt til sig og blive en mægtig Monark?“

„Vel mindes jeg det.“

„Nu, saa tænker jeg, at hans Søn, vor naadige Konge, er Mand for at føre den Sag frem og gjøre Spaadommen til Sandhed; det gif han vel og tænkte paa, da jeg kom til ham ved Springvandet, og saa lystede det ham at sige et Ord derom, siden jeg gav ham Anledning dertil, og han kunde trygt sige til sin

Ridsefoged, hvad han forholder de store Herrer af Raadet."

"Saamænd! det lader sig høre; ei heller er det nogen Hemmelighed, at Haandsæstningens Lænter trykke Majestæten haardt. Kong Frederik har ei altid lagt Skjul derpaa. Har Du ei hørt fortælle, at da Vinen ved Kroningsgildet var løbet ham en Skjende i Hovedet, hvad ellers sjelden hændes ham, da tog han Rigs-hofmesteren tilside og sagde til ham: Korfits! I har idag bundet mine Hænder, hvo veed, hvo der kan binde Eders igjen!" — „Raadigste Herre," tog Ulfeldt til Gjenmæle, „ere de for haardt bundne, saa er der Raad til at løse dem igjen." — Saa fortælles der; men Gud naade det, venter Kong Frederik Befrielse af denne Krig!"

"Da er det dog min Tro, Fader! at omsider maa det komme. Den høie Adels Magt er altfor overmaade, Rigerne ere i Armod og Klagerne fra den borgerlige Stand have nu i mange Aar lydt høit. Desuden, hvad Kongen kan mangle i Besluttethed, det har Dronningen. Jeg har ikke været Solopop ved Hove i fem Aar og Slotsfoged paa Rosenborg i andre sex Aar for ingen Ting. Hans kongelige Majestæts Føielighed mod sin Gemal er overmaade og maatte mellemstunder falde os i Dinene. Dronningen har en Mands Villie."

"Hun var mig aldrig god," svarede Peer, „man maa være daraußen fra for ret at finde Raade for Hendes Majestæts Dine. Hun er en saare skøn og høisindet Dame, en Pryd for Tronen, men om jeg tor sige det, da hover det mig ikke, at hun agter

Landets egne Børn ringe og drager fremmede Even-
tyrere herind, som tage Brødet fra de Danske. Heller
ikke troer jeg, at det er efter Kong Frederiks Sind.
Det skal nu gaae haardt til, naar han siger sin skjønne
Genial imod; men det vil jeg dog sige Dig, Hans,
at naar han for Alvor vil Noget, saa evner end ikke
hun at boie ham; han tier da og gaaer sine egne
Veie. Dog skal Du ikke lide derpaa; endog Du ikke
er Dronningens, men Kongens Ridesfoged, saa vil jeg
nu, som jeg alt tilforn har gjort, raade Dig at gjøre
Dronning Sophia Amalia flittig og skyldig Opvart-
ning, om Du ellers vil holde Dig i Din Bestilling
og faae Bugt med Dine Misundere og Avindsmænd."

Her blev den fortrolige og hvissende Samtale af-
brudt af gamle Mette, som indbar et stort Kruus
med varm duftende Lutendrank, en Drik, som lavedes
af Biin, Honning, Kaneel og Muskatnød. Et godt
Sulefad, Smør, Brød og Bagværk kom til, og Kirsten
og Lisbeth indfandt sig. De havde syleslet med Mette i
Kjøkken og Fadebuur og ikke blandet sig i Mændenes
Samtale, thi det ansaaes ikke for sømmeligt for Kvinder
uden Opfordring at gjøre det. Nu ved Maaltidet
vare de Tjenerinder, skjænkede i for Mændene og drak
dem til. Lisbeth tog et Sølvbæger, fyldte det med
Lutendrank, nippede til det og rakte saa den Gamle
det, en Tjenstbeviisning, som blev vel modtaget.

"Tak, mit Barn!" sagde han, medens han med
rystende Haand tog Bægeret. "Gid Din skjønne Mund
maa give Drikken Sundhed for mit gamle Legeme!
Du er en kjøbmandsgjæv Pige!"

Dermed mente han, at hun var en let affættelig Jomfru, hvem det ikke vilde skorte paa Veilere, men Lisbeth syntes ikke glad over den Compliment; hun vendte sig om og gjorde et lille trodsig Kast med Hovedet.

Alle toge nu godt til sig og langede flittigt til Sulefadet, men Barten drak maaffee mere, end det var tjenligt for hans Gigt, hvorimod Rostgaard var en ædruelig og maadeholden Mand, i hine Tider en sjelden Dyd. Peer Christensen regnede nu ikke Luten-drank for stort mere, end vi Theevand, der dengang ligesaa lidet som Kaffe kjendtes i Danmark. Luten-drank var egentlig en Drik for Qvinder, og Peer beklagede høilig, at Alderdom og Svaghed nødsagede ham til at noies med sliig kraestesløs Drik. Dog havde han lært Mette en noget stærkere Brygning, og Rostgaard erklærede, at Drikken, som den var, var Alt, hvad en Mand behøvede for at oplives og varmes om Morgen.

„Men imorgen den Dag skal jeg drikke Vand,“ sagde Peer mismodigt; „Mittel, den Skjelm, havde dog ei ganske Uret; det vil ei smage godt.“

Gamle Mette, som sad for den anden Bordende og spiste med, lod pludselig sin skingrende Stemme høre og udbrød:

„Den hellige Vene skjænke Eder Sundhed og Kraft, Huusbond! Herren velsigne Eders Forsæt og denne Reise!“

„Tak skal I have Mette, Tak!“ svarede Peer, som var vant til den Gamles pludselige Udbrud.

„Herrens Engel fare ned og røre Bandet, ligesom det skete forðum i Bethesda Dam!“ vedblev Mette med foldede Hænder og opløstede Dine.

„Tak ogsaa for det Ønske, endog jeg ikke tør vente, at slikt Mirakkel vil skee for min ringe Persons Skyld,“ sagde Peer, som dog med Velbehag hørte dette fromme Ønske blive udtalt.

„Har I Sedlen med de hellige tre Kongers Navne paa Brystet, Huusbond?“

„Vel har jeg det, Mette, vel har jeg det!“

„Caspar, Melchior, Balthasar,“ mumlede Mette, „saa er Alt vel;“ thi hun nærede en uroffelig Tro til dette Tryllemiddel mod Epilepsi, og det var saare langt fra, at sliq Overtro i hine Tider kun var at finde hos gamle Kjerlinger; men Mettes Gudsrygt var ligesaa oprigtig, som hendes Overtro var stærk, og saa fast vare begge Dele sammenvorede i hendes Hjerte, at man ikke vilde funnet skille dem ad, uden at hun derved maatte taget Skade paa Troen.

„Jeg skal vogte Huset som en tro Tjenerinde,“ vedblev Mette, „og Herren er hos dem, der paafalde ham i Bøn og Sang. Saa er det og vel, at vi have Hestefoen for Døren. Herren holde Belzebub fra dette Huus, denne By og det ganske Land!“

„Man ei Djævelen frem ved at nævne ham, Mette!“ sagde Rostgaard barsk.

„At gunstige Hr. Ridesoged!“ sagde Mette med dæmpet Stemme og et stirrende Blik, „jeg havde nogle fære Blod-Syner inat. Jeg saae Tjenden her i Landet, røde Blodsluers Skjær paa Himlen, Mord og Brand allevegne. Kartoverne dundrede fra Sundet, og Kron-

borgs store Taarn sank i Gruus. Det betyder, at vi
Alle snart skulle stedes i usigelig Fare og iver Nød —

Bevar os Gud siat med os fast,
Fri os fra Bildelse, Synd og Last,
Fra Krig og Strid, Avind og Had,
Fra Vand og Ild og Dørtids Brag,
Fra Pestillents og Sygdom meest
Fra utimelig Veir og Blæst.

Frels os, Herre af al vor Nød
Fra Dørfald, Skade og brad Død —*).

„Naa Mette,“ kaldt Kirsten ind, „lad det nu
være nok!“ thi hun bemærkede, at hendes Fader blev
missstemt ved de ilde Spaadomme.

„Læs fra Børde, Kirsten!“ sagde han, „det vil
være Gud velbehageligere, end Mettes Blodspyer.“

Kirsten fremsagde saa med blid Stemme den
brugelige Børdøn, som Mette mumlede efter med stor
Andagt, og derpaa brøde de op for at tiltræde Rejsen
til Tidsvilde.

*) Hans Thomisjons Psalmebog 1634.

Andet Capitel.

Ved Tjørnehækken.

Helsingør havde i gamle Dage fire Porte, af hvilke nu kun Ravnene ere tilbage. Som den fornemste af disse nævnes Strandporten ved Havnen. Det var en mørk Port af Størrelse og Anseelse som et grundmuret Huus paa to Etager med et spidst Tag. Mod Nord laae Rødeport ved Lappen, saa kaldtes en Samling Smaahuse, der beboedes af Fiskere og Færgesjok, og som laae ved Foden af Viskule-Bakken med Rundehaven, eller Kongens Have, det nuværende Mariehøst. Svingelporten mod Syd havde sit Navn af en Svingel eller spansk Rytter, som opluktedes for Ind- og Uddragende. Udenfor denne Port laae en Samling Huse og Møller, nogle skjøne Lysthaver og en Birkelund paa en Banke, og ligeoverfor denne laae og ligger endnu den steile Bakke, som kaldes Baldemarsfjandsen. Den synes opløst af Menneskehaand, men Intet vides om dens Oprindelse. Her var Retterstedet med Galgen, i hvilken der næsten altid dinglede døde Kropper af henrettede Tyve, Stimmænd eller Mordere, et uhyggeligt

Syn, som dog den dalevende Slægt var fortrolig med lige fra Barndommen af. Endelig laae med Vest Nykirkeporten, kaldet saa af den Kirkegaard, der tilligemed St. Jørgens Syge- eller Pesthuus laae udenfor Porten, og som var taget i Brug i Pestens Tid, sidste Gang 1654, da tolv hundrede Mennesker borttreves. Indenfor denne Port var en Plads med smukke Huse omkring, som kaldtes Rosenkilden.

Over denne Plads og gjennem Nykirkeporten styrede Peer Olsen nu sin Huusbonds muntre Heste, der vare blevne vel pleiede i det norske Herberge, men kun langsomt droge de den svære Vogn med Rejsefjeldet op ad den stejle Bakke, som hæver sig Vest for Byen.

Da de vare komne heelt op paa Bakken, vendte Lisbeth sit sagre Ansyn om og saae tilbage over Sundet til Skaane. Det var dengang en endnu herligere Udsigt, end i vore Dage; thi paa Sjælland, som paa Skaanes Kyst strakte de løse Bogestove sig langt videre, og de opdyrkede Pletter vare indknebnede inden snevære Grændser. Landskaberne havde, især i det nordlige Sjælland, Noget af Urskovens Bildhed, og Lisbeth fandt det sjønt, men ingen af hendes Venner delte denne hendes Smag. De store Naturscener forekom den dalevende Slægt vilde og uhyggelige; en zirlig Have med lige Gange, klippede Hække og snirklede Blomsterbede, Vandspring og Billedstøtter var Datidens Sværmeri og havde langt større Tillokkelse for Gamle og Unge, end Skovens vilde og fri Herlighed.

Denne Smag, der forekommer os saa slet, lader sig let forklare. Dengang var den vilde Natur overmægtig, og Skoven dannede et næsten uafbrudt Bildnis

lige fra Kjøbenhavn til Gilleleie; nu er Culturen fremherskende, og de naturlige Skoves Omraade indskrænkes stedse mere. Dengang søgte man til de dyrkede Haver for at faae et venligt og hyggeligt Indtryk, nu søger man ud i den fri Natur, forfulgt af et cultiveret Livs Travlhed, Uro og Støv. Men hertil kom, at Reiser i det syttende Aarhundrede vare baade besværlige og farlige. Veiene vare slette og ujæfne, thi Skovene afgave talrige Skjulesteder for Røvere og Skjelmer, og til en Røver blev dengang mangen Bonde og Kulsvier, naar Hungersnøden stod for Døren. Man maatte derfor næsten altid rejse bevæbnet, og under slige Omstændigheder faae man naturligviis ind i Skovens Tykning med andre Følelser, end Beundring og Henrykkelse. Uagtet der nu var Udsigt til talrigt Reiseselskab paa denne Udflugt, saasom Farterne til Helenekilden den 23de Juni, St. Hans Aftens Dag, næsten lignede en Folkvandring, havde Koftgaard dog et Par ladte Rytterpistoler stikkende i Agestolens Sidelomme, og gamle Peer Christensen førte med sig et Sværd, der dog neppe i hans gigtvage Hænder vilde blevet farligt, om han havde faaet Brug for det.

Men var Reisen saaledes meest en Pligtsag og Lidelse for de Andre, for Lisbeths unge, glade og videlystne Sind var den en Nydelse og et Eventyr. Hun kunde tælle de Gange, hun havde været oppe paa disse Bakker i de tre Aar, hun havde tilbragt i Helsingør, hvor nær de end laae Byen. Dengang gif Tvinderne ikke ud at spadserere gjennem Mark og Skov med den Frihed og Tryghed, som er den nulevende

Slægts lykkelige Lod, og for unge Jomfruer betragtedes det ikke engang som sømmeligt.

„Det er fagert at see over til Staaene, Kirsten!“ sagde hun, „det er fagert at see saa langt bort. Ei, hvor stolt blinke Kronbergs Spiir, og Skoven er saa grøn!“

„Saamænd!“ svarede Kirsten uden at vende sig om, „men vogt Dig for den kolde Vind fra Søen; man skulde ikke tænkt nede i Staden, at det kunde være saa kjolt heroppe.“

„Saa for tusinde Syger!“ udbrod Peer Christensen og begyndte at rokke paa Agehjnden.

En gammel Kjerling med en Pose paa Ryggen og en Stav i Haanden kom imod dem; hun blev staaende, medens de kjørte forbi og Hestene vege sky tilside, støttede sig til Staven med den ene Haand og skyggede for Dinene med den anden, medens hun stirrede paa dem. Hendes sorte Dine vare livlige og hvassse, og over hendes skumle, rhykede Ansigt gik et ondt Smil, ligejorn naar en Kastevind kruser Vandet i et Morads.

„Et ilde Barjel, at vi skulde møde hende!“ sagde Peer Christensen paany, „og det lige ved vor Udfart; det var gamle jydskse Else, en led Natmands kvinde og Taterher.“

Peer Christensen var i sin gode Ret, naar han blev ilde stemt ved dette Møde, saasom ikke blot det foregaaende Aarhundredes lyseste Hoved, den store Tycho Brahe, delte hans Overtro, men endog det paafølgende Aarhundredes klareste Tænker, Ludvig Holberg, fandt det vanskeligt: „aldeles at negte Hexeri.“ I det syttende Aarhundrede hørte Hexeprocesser endnu til Dagens

Orden, og mere end een gammel Qvinde maatte bøde med Livet, fordi hun spekulerede i sine Samtidiges Overtro.

„Else burde paa Baalet!“ vedblev Peer; „hun saae ud, som om Fanden nylig havde viist sig for hende; kanskee havde hun ham som en Duffe i Posen. Skulle vi vende om, Børn! og sætte den Kildefart op til St. Olafsdag eller St. Lauritsdag?“

„Viist ikke, Fader!“ svarede Rostgaard. „Kilden har til ingen anden Tid den Kraft, som St. Hansdag. Jeg tænker, at ingen gammel Qvind, er hun end den ledeste Hex, kan volde den Mand Fortræd, der har en god Samvittighed og den rette Tro.“

„Else var forgangen Dag paa Kraagerup,“ sagde Kirsten, „og gjorde da intet Ondt. Hun gaaer jagtens her for at lure paa Leilighed at komme op at age; hun vil sikkert til Kilden og tjene nogle Skillinger ved at spaae Folk.“

Ifke destomindre var saavel Rostgaard som Kirsten blevne ilde stemte ved at see gamle Else, og det Samme var Tilfældet med Lisbeth, der mindedes, at hendes Pleiefader nylig havde jaget hende fra sin Dør, da hun kom for at tigge.

„J burde givet hende en Skilling“, sagde Lisbeth, „saa var hun blevet os god.“

„Bed alle hellige Mænd!“ udbrod Peer, „til Rejsepenge! Saa vare vi blevne hende qvit; thi hvis hun ikke inat jmører sit Rostesfast med Hexasalve og rider til Bloksbjerg at dandse med gammel Erik, da hedder jeg ikke Peer Christensen. Hendes Navn er visseelig indskrevet i Fandens Bog med Rødt.“

„Lad hende fare af Tankerne, hjerte Fader!“
 sagde Kirsten. „Forlyst os dog med en Sang, Lisbeth,
 om Du saa synes!“

Lisbeth havde en smuk, klar Sangstemme og efter-
 kom gjerne Opfordringen. Først sang hun, ligesom før
 at besværges Trolddommen, Psalmen Nr. 22:

Nu glæder Eder Adams Born allesammen
 Og lader Eders Hjerter springe.
 En Stridsmand have vi faaet uden Gammen
 Som vel kan Djævelen tvinge.
 Vor Fjende er skjendt,
 Vor Angest er endt,
 Vore Synder ere os plad forladne.
 Guds Venstreb er os tilfagt.
 Da skee Dig Lov af Hjerter og Hu
 O Jesus Christ, vor Broder Du!

Det blev atter lyst i Peer Christensens Sind, da
 de fromme Ord og de klare Toner gjennembævede
 Luften.

„Fanden maa vist holde sig borte, hvor Du er
 Lisbeth!“ sagde han ferooiet. „Giv os lidt Mere af
 den Sort! Gammel Mand bliver kjær af Sang, lige-
 som Barn af Buggevis.“

Lisbeth var fuld af Sange og Viser, hvilke hun
 ikke blot havde hentet fra den lille Bogskat, der stod
 paa Hyllden hjemme i hendes Værelse, og som hun
 skulde sin Pleiefaders Godhed; thi hun nød gode Dage
 hos ham og holdt meget af at læse, saaat hun i Kund-
 skaber og Dannelse stod over de fleste unge Piger af
 hendes Stand; men hun havde ogsaa øst af Folke-
 munde og selv opskrevet Adskilligt.

Saa sang hun da først Klagesangen ved Kong Christian den Fjerdes Død, som behagede baade Peer Christensen og Rostgaard overmaade, uagtet den, som næsten alle den Tids rimede Frembringelser, var et tørt, aandsfattigt Produkt. Saa fulgte Frøken Anna Cathrinas Hjerteklage; thi, som bekjendt, mistede denne Kong Christians ældste, ulykkelige Datter sin brave Fæstemand, Rigets Hofmester Frants Rantzov, der den 15de November 1632 faldt i Graven ved Rosenborg og druknede. Frøken Annas Sorg var oprigtig, thi hendes Hjerte brast, inden et Aar var omme; men den Klage, som her lagdes hende i Munden, var blottet for al Skjønhed og uden Poesi; dog rørte den Kirstens Hjerte.

Men Lisbeths Stemme lod dog lysteligere, da hun kom til de gamle Kjømperiser, og Skoven gav Gjenlyd af hendes Sang. Hun sang Visen om Torfild og Adalud eller de, som skulle sammen, komme dog sammen, og hun sluttede med den lystige Vise om Ellen Ovesdatter, der narrede Hr. Magnus saa snildt. Han efterstræbte hende forgjæves, men fandt hende omfider i Kirken, bandt sin Hest udenfor og gik ind. Da hun blev ham vaer, bad hun Præsten trække Messen ud, listede sig saa bort ad Choret's Sidedør, svang sig paa Hr. Magnus's Hest og red til Salling Sund, hvor Færgemanden satte hende over; som der staaer i Visen:

Da hun kom midt paa Sund,

Da slog hun ud sit Haar.

Hør I det, Hr. Magnus!

Jeg bliver end Mø iaar.

Da hun kom over Sallingsund,
 Da visted hun med sin Hat.
 Far nu vel, Hr. Magnus!
 Seg bliver end Mø inat.
 Og vi ere Jomfruens Mænd.

Skjelmeriet lyste Lisbeth ud af Dinene, da hun sang disse overgivne Vers, og de kom saa varmt fra hendes Læber, at man næsten skulde troe, at hun havde oplevet noget lignende. Mændene loe muntert af Visen, men Kirsten havde en betænkelig Mine. Lisbeth saae det og gjættede Kirstens Tanker, forsaavidt som hun hos sin Veninde formodede afgjort Misbilligelse af Ellen Ovesdatters Færd; men Kirsten gif endnu videre og forargede sig i sit stille Sind over, at Lisbeth sang denne Vise.

Kirsten var, som de fleste unge Piger i hiin Tid, bleven strengt opdraget og holdt til huslig Gjærning. Hendes Tanker havde hidtil bevæget sig i en snever Kreds, og strenge vare hendes Begreber om den Underdanighed og Hørlighed, Tvinderne vare først deres Forældre, saa deres Egteherrer skyldige. Neppe var hun selv bleven voksen Jomfru, førend den tolv Aar ældre Beiler meldte sig, og paa Forældrenes Bud gav hun ham sit Ja. Lisbeth var derimod et forældreløst Barn, som var bleven omtumlet i sin Barndom og flere Gange havde skiftet Hjem, indtil hun fandt en Havn hos Mikkel Hansen og hans Hustru. Hun havde altsaa seet mere af Livet i dets forskjellige Lag, hvilket havde udvidet hendes Synskreds, og den Dannelsje, hun selv havde erhvervet sig, havde næret og styrket hendes naturlige Hang til Frihed og Selvstændighed;

men i Kirstens Dine var endog det at have en Mening i visse Tilfælde uvindeligt.

Hun saae nu paa Lisbeth og tænkte, at et Aashn og en Skikkelse som hendes, der blot manglede Binger for at ligne en Engel, var en stor Fristelse; dernæst havde hun fornummet Et og Andet, som lod formode, at Lisbeth nok kunde bære sig ad ligesom Ellen Ovesdatter og vrage den ene agtværdige Frier efter den anden, indtil hun slet ingen fik og maatte staae ene og hjælpeløs i Verden, om ikke noget Bærrer hændtes hende; og da hun blev Lisbeths overgivne Dine vaer, frygtede hun, at det maaskee dog ikke var saa afgjort, at Fanden maatte holde sig borte, hvor Lisbeth var, som hendes Fader havde sagt, og hun var sandt at sige tilmode, som om hun havde hørt et Husch! gjennem Luften og seet Enden af et Kofestkast over deres Hoveder.

Under sliq Tidfort gif Veien for dem, men jo dybere de kom ind i Landet, desto flere Kildegjæster indhentede de, eller bleve selv indhentede af andre, saaat Veien paa sine Steder var heelt opfyldt af Reisende. Nogle vare sunde og muntre og til Hest, Borgere fra Kjøbstæderne, ogsaa Adelsmænd fra Herregaardene, der rede brassende frem med et stort Følge af Tjenere, og for hvem Alle maatte vige Pladsen; men der var ogsaa Fattigfolk tilføds, der slæbte sig frem og bade de Rige om Almisje. De fleste virkelig Syge vare lagte paa Bogne i Dyner, saaat man kun saae deres blege Ansigter titte frem af Puderne. Saa kom der af og til en stadfelig Karossje med en Himmel over, hvorfra farvede uldne Fryndser hang ned, Tidens meest luxuriøse

Rjøretøi, som var Adelen forbeholdt ved et særligt Privilegium, og som slæbte en eller anden fornem syg Herre eller Dame, støttet af bløde Puder, til Helene Kildens fornygende Vand.

Efterat Peer Christensen og hans Selskab havde holdt Middag i Esrom, befandt de sig om Eftermiddagen omtrent en Miil fra Tidsvilde og besluttede da at holde deres sidste Hvile ved en Tjørnehæk, hvilken de netop nærmede sig. Slige mægtige Tjørnehække fandtes flere Steder ved Beiene og vare almindelige Bedesteder for de Rejsende paa en Tid, da Kroerne kun var usle Brændeviinskipper, og gode Herberger ikke fandtes paa Landet, sjelden nok ogsaa i Byerne. Den danske Bonde var undskyldt for at vise Gjæstfrihed, fattig og fortrykt som han var. Faldefærdig var i Reglen hans Bolig med de revnede Leervægge og skidne Hornruder og lignede oftest mere en Bolig for Dvæg, end for Mennesker. Var der nu ikke et Herresæde eller en Præstegaard i Nærheden, hvor Enhver efter sin Stand kunde søge ind, da maatte man nøies med at hvile paa den moderlige Jord og søge Ly under de gamle Tjørnes tætte Tag.

Men da de kom til Stedet, bleve de vaer, at der allerede holdt en Vogn, og at der sad en geistlig Herre og en Qvinde under Hækken, og Kostgaard gjenkjendte i Præsten den hæderlige og vellærde Hr. Henrik Thomasøn Gerner, Sognepræst til Birkerød og Dronningens Slotspræst til Hørsholm, samt hans Hustru Dorothea Bircherod, hvis blege, lidende Udseende forflarede det værdige Pares Nærværelse her, paa Beien til Tidsvilde.

Hr. Henrik, som han almindelig kaldtes, var dengang en ung Mand, endnu ikke otte og thye Aar gammel. Han var anselig af Skabning, havde lyst Haar og Stjæg, mandige og aabne Træk; af hans blaae Dine lyste en from, flog og ærlig Sjæl. Dannelsen udmærkede ellers ingenlunde den Tids Geistlige; tvertimod vare de fleste Præster nedjunkne i Uvidenhed og raa Sæder; men Hr. Henrik hørte til sin Stands bedste og ædlestes Medlemmer, og han havde desuden dannet sig ved en toaarig Udenlandsreise, hvilken hans gamle Fader, Renteskriver Thomas Gerner i Kjøbenhavn havde hjulpet ham til. Han havde da, tildeels fordi hans Slægt var af engelsk eller skotsk Oprindelse, meest følt sig draget til England og studeret med Flid ved Universitetet i Oxford. Hans Væsen var saare belevent, hans Fremtræden velvillig og i høi Grad vindende. Rostgaard kjendte ham hidtil meest blot af Anseelse og havde ikke verket mange Ord med ham, men han havde hørt Noget om ham til at føle sig æret ved Mødet.

„Ei, skulle vi træffes her, Hr. Ridefoged!“ udbrød Hr. Henrik og gif Rostgaard imøde. „Net betænkt er det just ikke for det Gode at mødes paa denne de Syges og Bærfrudnes alfare Vej; men da det nu saa er Herrens Villie, tør jeg da som den først Ankomne byde Eder velkommen her i dette Paulun og som Guds Tjener, skjøndt uværdig, ønske Eder Herrens Velsignelse paa Vandringen — thi I agter Eder da til Kilden?“

„Vel gjøre vi det“, svarede Rostgaard, der ligesom Hr. Henrik blottede sit Hoved og bukkede ærbødigt

og stift, „for min Svigerfader, den værdige Peder Christensens Skyld, endog han Gud være lovet ikke er syg, men dog trængende til Styrkelse mod Gigt og Alderdoms Svaghed.“

De Andre, som imidlertid ogsaa vare komne af Bognen, traadte nu nærmere, og det større Selskab blev gjort bekendt med det mindre, hvilket for Lvin- dernes Bedkommende var nødvendigt, da de her saaes for første Gang; men paa en Reise gjøres der færre Ophævelser, end under almindelige Omstændigheder, og de sluttede sig derfor langt hurtigere sammen, end det vilde skeet i Storstuen paa Kraagerup, eller i Birkerød Præstegaard. Kirsten viste den svagelige Præstekone en Deeltagelse og Omhu, der blev saa meget mere paaskjønnet, som hun paa denne Reise var uden qvindelig Ledfagelse, og Lisbeth følte sig strax tiltrukken af Dorothea Bircherods blide og ungdommelige Ydre. Peer Olsen bragte Madkurven, en Dug blev bredet ud paa Græsset, og det viste sig, at Kurvens Indhold langt overgik Hr. Henriks.

„Naar man tjener Hans kongelige Majestæt,“ sagde han smilende, „falder der vel sliig lætter Dyrerhyg af! Vi Præster maa nøies med Fleskesider.“

En god Flaske Sekt, som Rostgaard tog frem, blev ikke mindre paaskjønnet. Den ædle Druesaft virkede styrkende og oplivende paa den svage Dorothe Bircherod, hvem Lisbeth rakte Bægeret, efterat hun først havde credentset det.

„Det glæder mig at erfare“, sagde Hr. Henrik til Peer Christensen, „at ingen dødbringende Sygdom fører Eder til Rilden.“

„Ei! Hr. Henrik“, svarede Peer hovedrystende, „et Legeme som mit, der er brugt i mange Aar i Krig og i Fred, har døiet søvnløse Nætter og udholdt mangen Torn, det er at ligne ved et gammelt faldefærdigt Huus; det første Vindstød kan puste det omkuld; men med Forlov, hvilken Syge har betaget Eders kjønne unge Hustru?“

„Svagthed efter hendes første Barselseng“, svarede Hr. Henrik; „thi Herren skjænkede os Tvillinger, to nysjelige Smaadukter, Piger begge to. Vi holdt Bryllup ifjor strax efter min Hjemkomst fra Udlandet, og da jeg var bleven adjungeret med Succession min høitærede og fjære Svigerfader, Hr. Jens Hermansen, der nu er salig hos Gud. I kjender vel hans Slægt i Helsingør? Han tjente den Birkerød Menighed i en og fyrgetyve Aar; men hvad jeg vilde sige — Ingen skulde seet paa min høitelskede Brud ifjor, saa blomstrende hun var, at hun saa snart skulde falde af.“

„Naa, naa!“ sagde Peer, „at lave til Barsel er moxen værre, end at gaae i en Bataille; men Madam Dorothea er ung og staaer nok det igjennem; men hvad tænker I om Helene-Kildens rette Brug, Hr. Henrik? Man hører i disse Tider sært stridige Meninger derom, da Nogle mene, at vi ikke mere maa takke den hellige Vene, men blot den Herre Christus for Helbredelsen.“

„Jeg skulde i alle Maader holde det Sidste for det Rette“, svarede Hr. Henrik ivrigt. „Historien om Helene er en afgudiff, løgnagtig Fabel, opspunden af bedragerisse, vindsyge Munke, ret en papistiff Uting, endog Folket hænger fast derved, som ved saa meget Andet, der er gaaet i Arv til os fra det aandelige

Mørkets Dage. Det glæder mig overmaade, at I retter det Spørgsmaal til mig, thi see her en liden Bog, som netop handler derom; kjender I ei den?"

Hr. Henrik tog Bogen frem af sin Sidelomme og oplæste Titelen, der som alle Titler paa det syttende Aarhundredes litteraire Frembringelser, var lang nok, næsten at ligne ved en Indholdsfortegnelse, men hvis Hovedord vare disse: *Fontinalia sacra*, det er, en fort Beretning om Helene Kilders Oprindelse, Brug og Misbrug sammenskrevet ved Erich Hansen, Sognepræst til Græsted og Marum Sogne i Holbo Herred, prentet i Kjøbenhavn 1650.

„Jeg kommer lige fra den værdige og lærde Autor, hvem min Hustru og jeg gjæstede i Middagsstunden“, vedblev Hr. Henrik, „og det fornøiede min gode Embedsbroder høilig, at jeg havde taget dette hans liden Opus med paa Reisen til min Hustrus og min egen Opbyggelse og Trøst. Det er ogsaa et fortjenstfuldt liden Bærk, skrevet ret ud af et lutherisk Hjerte, og jeg glæder mig ved at have Bogen i mit Bibliotek*). Vi erholde i den den ønskeligste Anviisning til en gudelig og ret protestantisk Brug af disse velsignede Kilder. Hør, hvad han her skriver! Han kalder Kilden jaa skjønt: *evidentissimus fontis spiritualis monumentum*, det er udlagt: en Memorial og Tankejeddell om den aandelige Kilde, Salighedens Kilde, hvilken er Kristus. Og et andet Sted staaer der: Du lader Kilder opvælde, og at de udbryde og løbe stedse varagtige, det er en stor Guds Gave og en Figur til det evige Liv — og see her:

*) Bibliotek.

Saa følger ikke derpaa, at de skulle takke Helenæ eller deres egen Forsigtighed, som Haandværksmanden takker sine krumme Fingre for, hvad han har, men Guds den uforkortede Haand."

Henrik Gerner havde paa den Tid ikke endnu givet Noget i Trykken selv; først senere vandt han sig et hæderligt Navn i den danske Literatur og blev for sin Samtid en Skribent af ikke ringe Betydning og stor Frugtbarhed; men paa den mundtlige Udvikling af hans Tanker, som nu paafulgte, mærkede man den vordende lærde Skribent, og hans Tilhørere hørte med Opmærksomhed og Verbødighed paa ham. Var det end saa, at nogle af hans Betragtninger gik over deres Fattsevne og nu og da svævede vidt omkring, meget af det, han sagde, var let fatteligt og sundt; og medens han af den Bog, han holdt i Haanden, tog Anledning til at ivre mod Samtidens blinde Overtro, da mærkedes paa hans Tale noget Mere, end den lærde Mand, nemlig den fordomsfri Tænkter, der formaaede at hæve sig over sin Samtid; og da han derefter fordybede sig i gudelige Betragtninger, saaat hans Tale lignede en Prædiken, da kjendtes det paa hans Ord, at han var en af de Faa, i hvem Reformationens kraftige, kristelige Aand levede endnu, og som vare bestemte til at bære den dalevende Slægt oppe midt i dens Vanart og Bankundighed. Hans Blik lystede af Ild og Begjæring, og hans Tilhørere fik Indtrykket, ikke blot af en veltalende og inspireret Guds Tjener, men af en Mand, der var istand til at besegle sin Tro i Gjærningen. Fremtiden stadfæstede ogsaa denne Anelse; thi blev det end hans Lod at lide for Fædrelandet og

af Troeskab mod sin Konge og ikke for sin Troes Skyld, saa viste dog hans Standhaftighed, da Prøvelsens Time kom, at der boede en Sjæl i ham, der var i Slægt med Martyrernes Helteaand, og at en Mand, der led saa modigt for en stor Sag, visseelig ikke vilde svigtet, om det havde gjeldt en endnu større.

Kostgaard, selv en Mand af Staal, fornam dette; men ellers var Lisbeth den Eneste, der nogenlunde formaaede at følge Hr. Henrik. Hendes Dine hang ved hans Læber, og med Henrykkelse lyttede hun til en Tale, der hævdede sig saa høit over det, hun var vant til at høre; og da han nu tilsidst atter vendte tilbage til den Bog, han holdt i Haanden og som havde dannet Udgangspunktet for hans Betragtninger, da fremkom han med en Yttring, der i hine Tider var saare sjelden i en lærd Mands Mund, og som fik Lisbeths smukke Dine til at lyse af Glæde; han sagde nemlig:

„Jeg priser Hr. Erik, at han har skrevet denne Bog i vort eget kjære danske Tungemaal, at han har skrevet den for de Gemene, hvilke andre Sprog ikke forstaae.“

Denne Ugtelse for og Kjærlighed til Modersmaalet røbede en sjelden sund Sands paa en Tid, da danske Mænd satte en Værd i at tale og skrive fremmede Sprog, levende som døde; den gik lige mod Tidens Strøm, og de Stribenter, som i saa Henseende dele Væren med Henrik Werners, ere snart talte. Ere hans Værker end en død Skat for den nulevende Slægt og have ikke kunnet modstaae Tidens ældende Magt, hans Navn bør dog mindes og det saa meget mere,

som hans Kjærlighed til Modersmaalet var i Forbund med et godt Hjertelav til — „de Gemene“, det menige, dengang undertrykte Folk.

Men medens Hr. Henrik talte, fløi Tiden, og hans Hustru vilde netop erindre ham om, at det var nødvendigt at bryde op, om de skulde naae Tidsvilde inden Aften, da et stort Optog af Ryttere og en svær Karosse med fire Heste for rullede frem paa Veien og holdt lige ved Hækken. Hestene vrinskede, Herrerne gave Befalinger til Tjenerne, og disse raabte i Munden paa hverandre, men Enden paa al denne Larm blev, at Rudsken dreiede af fra Veien, thi der forefandtes ingen Hindring i Skikkelse af Grøfter, og den svære Bogn blev da fjørt saa nær det lille Selskab, at Mændene sprang op, og Madam Dorothea bleguede af Skræk.

„Plads for den velbaarne Fru Ide Steel!“ raabte en af Tjenerne, der gik ved Siden og førte den venstre Forløber ved Bidslet.

„Her er jo Plads nok“, sagde Gerner og traadte frem. „Jeg tør vel anmode Eder om, ædle Frue!“ vedblev han og traadte med blottet Hoved hen til Karossens Dør, „at paalægge Eders Tjenere at see sig bedre for; de have indjaget min syge Hustru stor Skræk, og det er ikke deres Fortjeneste, at ikke større Ulykke er skeet.“

„Kjør lidt videre frem, Sorgen!“ sagde Fru Ide, som sad tilbagelænet i bløde Puder, „men det kan jeg forsikre Eder, hvo I saa er, at er Eders Hustru syg, saa er jeg det sandt for Herren ikke mindre.“

Bognen blev da kjort længere frem og jog Peer Olsen op af hans gode Madro; men da den rullede forbi, lænede en ung Jomfru sig ud af Bognen og betragtede Selskabet med et nysgjerrigt Blik. Det var et saare deiligt Ansigt, man der fik at skue, indfattet af en Krands af rige, brune Lokker; det var fint i Trækkene, ungdomsfriskt og oplivedes af et Par store, straalende brune Dine. En fiffig lille sort Fløiels Baret, hvis hvide Fjeder var sættet paa med en Edelsteens Agraffe, sad kjækt paa de brune Lokker og klædte hende nydeligt.

„Hvo var det?“ spurgte Hr. Henrik Rostgaard, der ligejom Peer Christensen stod med Hatten i Haanden og havde hilst den høiadelige Dame ærbødigt.

„Det var, som I nys hørte, Fru Ide Skeel, til Asdal oppe i Jylland, Hr. Frederik Rangov hans efterlevende Enke, han, som var General over et Regiment Fodfolk, en tapper og høisindet Herre, vidt bereist i Verden, saasom han endog kom til Constantinopel og det hellige Land.“

„En Utling af den berømte, lærde Henrik Rangov til Bredenberg, om hvem det blev sagt, at han var lige rig paa Bøger, Penge og Børn?“

„Hans Sonnesøn! Han var første Gang gift med Margrethe Pödebuff, saaat Fru Ide var hans anden Kone, men hun blev alt Enke for tolv Aar siden. Hun er en Datter af Otto Skeel til Hammelmoose og Södfkendebarn til den meget formaaende Hr. Christen Skeel til Fuskinge og Ballo, Rigets Raad og tilmed en af de dygtigste og meest patriotiske.“

„Saa er den unge skjøne Pige, der sad i Vognen, vel salig Hr. Frederiks og Fru Ides Datter?“

„Deres yngste Datter, Somfru Birthe; og feiler jeg ikke, da er den sværlemmede, mørke unge Herre, som just nu staaer af Hesten, hendes Broder, Hr. Otto og den noget ældre Herre med det smalle Ansigt og det lyse Haar Hr. Corfits Trolle til Sandholdt, Hans kongelige Majestæts Kammerjunker, og hvad der i dette Tilfælde vil sige mere, den skjøne Somfru Birthes Fæstemand.“

Rostgaard gav Hr. Henrik disse Oplysninger i en hvissende Tone, og neppe havde han udtalt, førend Hr. Corfits Trolle ufornødet kom hen imod dem og hilste dem, vistnok med en høibaaren Herres Tilbageholdenhed, men dog høfligt. Hans Holdning var statelig, men hans lyse Dine havde et blidt, noget tungsindigt Udtryk.

„Jeg beder de gode Herrer“, sagde han venligt, „at bære lidet over med vort Tjenerskabs altfor store Sver og Mangel paa Høviskhed.“

„Saa gjør jeg Eder, strenge Herre!“ svarede Hr. Henrik belevent, „Ufbiigt for den Midkjærhed, der greb mig og den Formaning, jeg gav den ædle syge Frue hist henne i Karosjen.“

„Siger Intet, Hr. Henrik“, svarede Corfits Trolle, „men en anden Gang give I ikke Herfskabet Skyld for Tjenerskabets Brøde.“

„Jeg vidste ikke af“, svarede Gerner, „at jeg var den høibaarne Hr. Corfits Trolle bekjendt.“

„Jeg glemmer ikke saa let“, svarede Hr. Corfits

smilende, „hvo der har været i Hans kongelige Maje= stæts Forgemaal, og hvem jeg har stædet til Audients.“

Med en naadig Hilsen fjernede Hr. Corfitz sig, og det borgerlige Selskab brød nu op for i Følgeskab at drage videre, hvorimod det adelige indtog Pladsen under Tjørnehækken og gjorde sig tilgode.

Da Hr. Corfitz gik forbi Karosjen for at give en Befaling til en af Tjenerne, rakte Zomfru Birthe Hovedet frem og spurgte spodsk smilende:

„Optog det ædle Selskab Eders Undskyldning naa= digt, Corfitz?“

Men Hr. Corfitz syntes ikke at have Stunder til at svare, hvorimod Fru Zde udbrød:

„Det borgerlige Pak! De stikke Næsen høit nu= omstunder.“

„Hvo var det, Otto?“ spurgte Zomfru Birthe sin Broder.

„Hvor veed jeg det“, svarede Otto Rantzov lige= gyldigt, „spørg Corfitz!“

Birthe slog med Nakken, men beqvemmede sig dog til et nyt Forsøg, da hendes Trolerede igjen ind= fandt sig, og hun spurgte da:

„Har mit Hjertes Elskede nogle Dieblikke at stjænke mig Gehør i?“

„Det har jeg“, svarede Corfitz Trolle, „naar mit Hjertes Elskede spørger alvorligt og i en god Mening.“

„Vil I da vise mig den Gunst at sige mig, hvo det var, I nys talte med? Der var en saare deilig Pige i det Selskab.“

„Det blev jeg ikke vaer“, svarede Corfitz Trolle sindigt, „men jeg kan tilfredsstille Eders Nysgjerrighed,

hvad Mændene angaaer. Han, som talte Fru Moder til, var Hr. Henrik Gerner, Sognepræst til Birkerød og Hørsholm; den gamle tykke Mand med det røde Ansigt var Peer Christensen, forhen Hans kongelige Majestæts Kammertjener og den høie mørkladne Mand, som stod hos, Hans Kostgaard, Ridesæged paa Kronborg Distrikt."

"Han, som var Slotsfoged paa Rosenborg i sin Tid? Da har han dog bøiet sin Ryg for mig mangen god Gang før", sagde Fru Ide.

"Saa gjorde han jo og idag, tykkes mig. Hvis Fru Moder ikke tager mig det fortrydeligt op, da vil jeg sige, at den ene Høflighed er den anden værd, og at man kommer længst med Lempe."

"Ja, naar man ynder at lade sig træde paa Nafften", svarede Fru Ide gnavent; „men i disse Tider maa man justement holde paa sin Anseelse og Værdighed."

"Det kan stee ligesuldt, hjerte Fru Moder", svarede Corfits Trolle sagtmodigt; „min Slægt var stedsse sindig og saae ingensinde de ringere Stænder over Hovedet; det blev lært fra Fader til Søn og gif i Arv lige fra min store Forfader Herluf."

"Da havde I dog og en Forfader", sagde Jomfru Birthe i en drillende Tone, „som ikke var god at bide Steer med, hiin blodige Erkebisp Gustav.*) Slægten er siden bleven lovlig from."

*) Gustav Trolle, Sødskendebarn til Corfits Trolles Oldfader Niels og til Herluf Trolle, Erkebisp i Upsala og en ivrig Forjæmper for Christian II.s Sag i Sverig.

„Det er kjedsomt at høre paa Eder“, sagde Otto Ranzov, som laae mageligt henstrakt i Græsset; „I mundhugges hver Stund paa Dagen; jeg takker min Gud, at jeg ikke er trolovet!“

„Tak for den!“ sagde den skjøne Birthe med blussende Kinder; men hendes Fæstemand faldt strax ind og sagde heel venligt:

„Jeg kan mundhugges længe — ikke om Trolovelse; thi jeg har valgt vel og saare Mange misunde mig min Lykke; men om den Ting at omgaaes de ufrie Stænder. I skjøne ikke Tidernes Tegn og glemme, at den bedste og stærkeste Bue kan spændes, til den brister. Skulle vi da lade os overtræffe i Høvisshed af dem, der staae under os i enhver anden Henseende?“

Birthe Ranzov følte sig formildet ved sin Fæstemands artige Ord, og det overdaadige Maaltid, som Tjenerne imidlertid havde udpakket, blev fortæret i Fred og god Forstaaelse. — Kort efter brøde de op og droge videre for inden Aften at naae Rejsens Maal, Tidsvildes sandede Baner.

Tredie Capitel.

Fru Helle Lene.

Solen sank bag Tidsvildes Baner og kastede sit røde Skjær over det hvidgraa Sand. — En mager og øde Eng er Tibirke Sogn i vore Dage, men dog en Dase mod, hvad den var i det sextende, syttende og i Begyndelsen af det attende Aarhundrede. Naar Stormen med Vælde kastede Kattegats Bølger op mod de høie Klinter, legede den en vild Leg med Flyvesandet, saaat langs Kysten alt Planteliv kvaltes, og kun hist og her en lynch- eller mosbevoret Plet blev tilbage; men i Aarenes Løb jog Stormen Sandet stedse dybere ind i Landet, det efterstræbte omsider ogsaa de menneskelige Baaninger, ødelagde den gamle Tibirke By, gjorde Kirken næsten utilgængelig og begravede Alsjerbo Kloster=ruiner aldeles.

Alsjerbo Kloster var engang denne fattige Egns Stolthed. I det tolvte Aarhundrede tilhørte Gaarden de Hviders Slægt, men Absalon gjorde den til et Kloster, der dog kun var lidet anseligt, indtil Mun=kene ved at udsprede Fortællingen om den hellige

Helene, hvis Lig skulde være drevet iland paa Tidsvilde Strand og om de Mirakler, der vare skete med Helgenindens affjælede Legeme, bragte det i Ny. Det vigtigste af disse Mirakler var nemlig det, at trende Kilder skulde være udvældede af Jordens Skjød der, vor Liget fandtes; Alverden strømmede nu til for at helbredes ved Brugen af det hellige Vand, og Kildegjæsternes rige Gaver bragte Munkene Velstand.

Med Reformationen fik imidlertid Klosterets Herlighed en Ende, det gik over i private Hænder, indtil Kong Frederik den Anden erhvervede det for Kronen. Udsvaaede ødelagde dog snart det stolte Huus, og det henlaae i Ruiner, indtil Sandet begravede de sidste Resten. Indre Gjæring i Landet, blodige Krige og materiel Banmagt vare Aarsagerne til, at Flyvesandet uforstyrret kunde fortsætte sit ødelæggende Værk, og Sandflugten truede tilsidst med at forvandle en stor Part af det nordvestlige Sjælland til en Ørk, indtil endelig i det attende Aarhundrede Kong Christian den Sjette lod den vidtstrakte Træplantning anlægge, hvorved Sandflugten dæmpedes, og som endnu den Dag i Dag er Egnens Belværk.

Helene Kildens Ny overlevede alle disse Omvælinger. Troen paa „Helle Lenes“ mirakkelgjørende Kraft havde fastere Rod i Folkets Hjerte, end de stærkeste Klostermure i Jorden. Reformationens Sandhedsløst, der adspredte saa mange Taager, fik ei Bugt med den, og den har holdt sig næsten lige til vore Dage. Præsterne kunde ivre nok saa stærkt mod denne papistiske Overtro og formane Folk til at give Gud alene Gæren for den Helbredelse, de hentede i Kildens

styrkende Bad, — Fru Helle Vene beholdt dog sin Plads i Hjerterne, og man frygtede for at forskjertse Helbredelsen, naar man slet intet Henjyn tog til denne hellige Qvinde og undlod at sende hende et Hjertesuk eller at iagttage visse gamle Skikke.

Stærk nok var da Troen paa hende og Kildernes Kraft i det syttende Aarhundrede. Folk af alle Stænder valfartede derhen, endog fra fjerne Egne, de berømteste Læger anbefalede Vandets Brug, ja endog Danmarks Konger boiede sig for den almindelige Mening, saaat Laade Christian den Fjerde og Frederik den Tredie jevnlig foretog Kildereiser til Tidsvilde.

Men Sandet regjerede i Aaret 1657 ligesuldt med Gnevælde der i Egnen, og vildt og øde saae det ud mellem Tidsvildes Banter. Desto besynderligere var det at see den store Skare af Mennesker færdes der, at betragte de Telte og Træboder, som vare reiste til Beværtning, Forlystelse og Nattelogi for de velhavende Kildegjæster — de fattige overnattede under aaben Himmel, krøb end nogle af dem i Ly under Kildegjæsternes Kjøretøier, der omgave Pladsen som en Vognborg. Harde de gamle Nskerbo Munkes kunnet staae op af deres Grav, da vilde de forgjæves søgt efter deres Kloster, men høilig bleve trostede ved at see, at den aandelige Sæd, de havde udsaaet, endnu groede frodigt i Sjælene og overlevede selv Pavenes Magt og al anden Helgentyrkelse i Danmark.

Den 23de Juni 1657 taug Stormen; det nære Skattegats og Flyvesandets Bølger hvilede, men Menneskehavet bølgede frem og tilbage mellem de hellige Kilder ved Stranden, Helle Venes Grav og Leirpladsen, hvor

de tarvelige Boder og Telte stode, og hvor Forlystelserne med stor Larm gif deres Gang.

Der saae man Adelsmænd i lange, bræmmede Frakker med Kaarde ved Siden og klirrende Sporer paa de zirlige Støvler med brede, udfaldende Skaftefraver; de vare kjendelige allerede i Afstand paa de Fjedre, der vaiede fra deres spidspullede, bredskyggede Fildthatte. Saa deres Damer i brogede Kjoler af Silke eller mere solide Stoffer og Hovederne bedækkede enten af astadige Fløiels Huer og de hvide Liin, eller de mere fiffige Baretter med Strudsffjedre. De gif zirligt og langsomt paa høihælede Sko, ledsjagede af Herrerne og fulgte af Edelknaber eller Pager, der bare deres Kaaber, for at de kunde indhulle sig i dem, naar Aftenens Kjølighed faldt paa.

Borgerne vare kjendelige paa deres mere tarvelige Dragter af mørk Farve og derpaa, at de hverken havde Fjeder i Hatten eller Kaarde ved Siden. Deres Husfruer og Døttre vare alle klædte i Sort og Hvidt, og alle vege de ærbødigt tilside for Medlemmerne af den privilegerede Stand.

En mere kjæk Mine havde Studenterne, af hvilke nogle bare Kaarde, og heller ikke manglede Kridtpiben, af hvilken de røg, eller, som man dengang kaldte det, drak Tobak. De havde næsten alle et temmelig lurvet Udseende, og Tobaksrøgen bortjog Dvinderne fra deres Nærhed.

Men for dem alle veg den uselige Bonde i sin Badmels Kofte og paa sine Træsko. Han hilste ydmygt og duknakked de høibaarne Herrer og tog vel og sin gamle Hat eller sin røde uldne Hue af baade for de

geistlige Herrer, de velklædte Borgere og Studenterne med; at man neppe ændsede denne skyldige Underdanigheds Tribut, det var han vant til. — Bønderkonerne og Pigerne viste sig i grove Dragter, paa hvilke sjelden kjendtes Spor af Pyntesyge eller Skjønhedsfands. —

Gamle Peer Christensen og hans Selskab vare tilligemed Hr. Henrik indtrufne i Tidsvilde kort før Solnedgang, og de vandrede nu alle i den store bølgende Skare forbi St. Helenes Grav ned til Kilderne ved Stranden.

Hr. Henrik var ivrigt iysjelsat med at bekjæmpe Peer Christensens Overtro, men uden Held. Al den værdige Geistliges Beltalenhed formaaede ikke at afholde den Gamle fra at følge de brugelige Skikke. Han erklærede at ville fremsige de sædvanlige Bønner til den hellige Yene, naar han havde druffet af Kilden, at han vilde kaste Bøgeret over sit Hoved og dernæst hvile de bestemte Timer fra Middag til Solnedgang paa Helle Yenes Grav. Dog havde baade han og Madam Dorothea ifinde at opjætte deres Kur til den næste Dag, St. Hansdag, i det Haab, at de fleste af de blot forlystelsessyge Kildegjæster da vilde være borte.

Madam Dorothea gik, støttet til Kirstens Arm, langsomt noget efter de Andre.

„Jeg takker Gud“, sagde hun, „at I, Madam Kirsten! førtes til mig paa denne Reise. Eders venlige og gudfrygtige Tale har forunderligt oplivet mit sjunkne Mod.“

„Saamænd!“ svarede Kirsten paa sin rolige, blide Maade, „melankolsk og dru sad I ved Tjørnehækken,

da vi kom; men I maa ellers, hvad Trøst anbelanger, være godt holden med en saa veltalende og i Skrifterne saa saare forfaren Mand, som Eders Huusbond."

"Visselig! Det vilde være stor Synd ikke at erkjende det; men en lærd Mand taler ei som en from Dvinde, lider heller ikke til enhver Tid, at man siger ham imod, og ikke maatte I være Dvinde selv, forstod I det ei, at en Benindes Selstab kan være onskeligt, har man end den bedste og braveste Huusbond. I Sandhed, Madam Kirsten! Eders Tale lyder i mine Dren som en Dues Kurren i den grønne Skov."

En svag Rødme farvede Dorothea Bircherods blege Kinder, da hun sagde dette, og Lisbeth, som gik foran, vendte sig om og saae paa hende med Velbehag.

De stode nu lige ved Brinken, paa hvis Straaning Helene-Kilderne udvalde, og saae ud over det vidtstrakte Hav. Saa deilig var det i sin rolige Majestæt, at et Udraab undslap Lisbeths skjønne Læber, og hun klappede i Hænderne som et Barn; men Peer Christensen erklærede, støttet til sin sølvknappede Stok, at her var saa dødt, og at han ikke gav meget for Søen, naar der ingen Skibe var at see paa den.

"Kattegat, sinus Codanus!" udbrød Hr. Henrik i lærd Extase, "Du hvem alt Pomponius Mela skildrer anno 40 med samt den herlige D Codania, det er Sjælland — vel maa vi betragte Dine mægtige Blande med Vrefrygt, først fordi Herren lod dem udslyde af sine Sluser, dernæst fordi mangan dansk Somand har farvet Dine Bolger med sit Blod, og flere ville vel endnu finde deres Grav i Dit Skjød."

„Og saa“, foiede Lisbeth skjelmst til, „fordi Din Bølge bragte os Fru Helle Vene, der lod de kraftige Kilder springe.“

„Min kjære lille Jomfru!“ tog Hr. Henrik til Gjenmæle med mild Alvor, „siig ikke Sligt! Skattegats Bølge bragte os ingenlunde Helene, ja det er vel et stort Spørgsmaal, om denne Fyrstinde nogensinde har været til. See den vankundige Mængde nede ved Kildehytterne, hvor den teer sig uværdigt; see, hvor Mænd og Qvinder neie sig for Helene Billede, der er anbragt paa Hyttens Væg; det er en reen Baalsdyrkelse! Er det et Syn, tykkes Eder, som kan glæde et ret lutherisk Hjerte?“

„Vredes ikke paa mig, høilærde og værdige Hr. Henrik!“ svarede Lisbeth med Alvor, „men jeg kan ikke forarges ved det Syn. Legenden om den hellige Helene er skjon, og der er dog oprigtig Fromhed i Sjælen hos Mange af dem, der nu bøie sig for Billedet og slaae Kors for sig dernede. De give dog Gud Fader Vren for det Mirakkel, de mene at være skeet med disse Kilder i gamle Dage. Dette er dog bedre, end ganske at tvivle om Herrens Kraft til at gjøre Mirakler.“

Hr. Henrik saae forundret paa den unge Pige, i hvem han allerstidst havde ventet at finde saa dygtig en Disputator.

„Vær iøvrigt forvisset om“, foiede Lisbeth til, rødrende over den Driftighed, hvormed hun havde talt, „at der hænger ingen papistisk Overtro ved mig. Hvad I sagde ved Tjørnehækken om den Sag, fornoiede mig overmaade.“

„Saa er det Qvinders Viis“, svarede Hr. Henrik smilende, „at hænge med Hjertet ved en Ting og i samme Aandedræt tilstaae, at det er Uret. Men“, svarede han alvorligt til, „det skal I dog vide, lille Jomfru, at Kirken ikke tager sig den Sag let. Anno 1617 forbød Landemodet al Tyrkelse af Helene og at sætte Kors ved hendes saakaldte Grav, og blev alle Kors og Kjerpe og Klude, som fandtes der, borttagne; men hvad hjalp det! Vi saae jo nys, da vi gik Graven forbi, alle disse jørgelige Tegn paa papistisk Overtro være tilstede i stor Mængde. Jeg forsikkrer Eder, at det Syn, saavel som det dernede, bedrøver mit Hjerter; jeg finder intet Skjønt derved; thi alle disse Menneſter glemme jo over et kjødeligt Menneſte og en løgnagtig Fabel den Herre Kristus, hvem vi ene og alene bør takke for disse Kilders helbredende Kraft.“

Lisbeth troede af et varmt Hjerter paa sin Herre og Frelser, men elskede dog de skjøne Fabler og jukkede da over, at en Guds Tjener af saa stor Ansjeelse og Værdighed, som Hr. Henrik, fordømte denne Kjærlighed som en Synd. Hun slap dog for at svare, da et Udraab af Rostgaard afbrød Samtalen, og Aarsagen dertil var, at Mikkel Hansen og Maren usfordømt viste sig og bød dem muntert Godaften og vel modt ved Kilden. Det var det, Mikkel havde havt bag Øret, at han vilde drage efter dem og tage dem ved OVERRUMPLING. De loe nu deraf, sagde, at det lignede Mikkel, og at det var fornøieligt. Kun Lisbeth satte et alvorligt og knibst Ansigt op, thi hun saae, at hendes Pleieforældre ikke kom alene.

I Følgeſkab med dem var en ung Mand, hvis hele Ydre tydede paa en Minervæ Søn, og han blev ogſaa i al Formelighed Hr. Henrik foreſtillet ſom Studioſus Gregers Hansen, en fjern Slægtning af Mikkel, der priſte ham ſom en ſaare ſlittig og agtværdig ung Mand og forſkaffede ham ved dette Studſmaal en velvillig Modtagelſe hos Hr. Henrik. Heller ikke undlod Mikkel at hviſte Hr. Henrik i Dret, at Gregers alt for flere Aar ſiden, da han endnu var en reen Dreng, havde forfattet et ſaare ſkjønt Carmen til Mikfels og Marens Bryllup, hvilken Bedrift havde bidraget Sit til at aabne deres Dine for hans Gaver til Studeringer.

Med Digtet havde det vel ſin Rigtighed, og allerede det, at ſætte nogle rimede Vers ſammen, be-
 tragtedes i hine Dage ſom noget Stort, men iøvrigt bekræftede Gregers Hansens Ydre ingenlunde Mikfels Studſmaal for Agtværdighed. Vel var han en fjøn ung Mand med mørkt Haar og Overſkjæg, og Haaret duftede af Salve, men hans Mine var indbildſk, hans Klædedragt paa een Gang lapſet, ſkjødesløs og lidet renlig. Han bar Hatten paa Snur, og ved hans Side dinglede en liden Pariſerkaarde. Studenterne fulgte heri andre Landes Skik og yndede meget at eſterabe iſær de tybſte Studenters Bane at bære Vaaben, og de gjorde det da ogſaa trods alle Regjeringens Forbud. Heller ikke bare de Sværd blot til Pryd, hvorom adſkillige blodige Sammenſtød, navnlig med Adelenſ Tjenere, vidnede.

Gregers hilſte den qvindelige Part af Selſkabet med ſtor Verbødighed og Zirlighed. Det dybe Buk og

det flotte Sving med Hatten var ganske i de borgerlige Modejunkerens Stiil, og da han atter havde sat Hatten paa sit salveduftende Hoved, dreiede han sit lille Dverfsjæg med Svingene og fæstede sit Blik med stor Haardnakkethed paa Lisbeths fagre Ansigt. Hun saae ud, som om Gregers Hansen var hendes Hr. Magnus, og som om hun speidede efter en Færgemand, der vilde sætte hende over Havet, saaat der kunde komme en dyb Strøm mellem hende og Hr. Gregers.

„Gregers“, sagde Mikkel til Hr. Henrik, medens hele Selskabet forlod Stranden, og gik langsomt op ad Helenæ Grav til, „er en Søn af Kjøbmand Hans Kochumsen, nu salig hos Herren. Han var min Ven og Belgjører i min Ungdom, saasom jeg tidlig mistede mine Forældre, ja jeg skylder ham, at jeg kom frem i Verden. Han sparede hverken paa gode Raad eller Penge, saaat jeg nu takker ham i hans Grav. Derfor har jeg svoret at være hans Søn en Fader, nu han er faderløs, ligesom jeg er lovlig Børge for hans Enke, Mette Nielsdatter, en agtbar Kone, der forresten sidder i gode Omstændigheder.“

„Det er saare skjönt og prisværdigt“, svarede Hr. Henrik, „at I udviser saa megen Trost og Taknemmelighed.“

„Na hvad, Hr. Henrik! Gud har nægtet mig Børn, og saa faaer jeg selv forskaffe mig nogle ved Adoption.“

„Børn ere vis Sorg, men uvis Glæde; dog er det christeligt handlet af Eder, i Særdeleshed, at I har antaget Eder Bomsfru Lisbeth, en saare fager

Jomfru. Jeg kunde næsten for hendes Sjæls Saligheds Skyld ønske, at hun var lidt mindre deilig."

"Da var det dog hendes Skjønhed, der fra først af vandt vore Hjerter. Maren tænker som jeg, og det gamle Ord: sjelden kommer det Barn i Barm, som ei har været i Arm, det holder ei Stik, hvad min Hustru anbelanger."

"Saa har Jomfru Lisbeth ei været hos Eder fra Svøbet af?"

"Jungenlunde! Vi fik hende først for et Par Aar siden, da vi ved en Tilfikkelse traf hende hos nogle uformuende Borgerfolk i Kjøbenhavn, og hendes Deilighed paafaldt min Hustru."

"Sært nok, at den Borger saa vilde give sit eget Barn hen; men kanskee sad han i smaa Omstændigheder?"

"Vel gjorde han det, men det var ei ene Aarsagen. Jeg vil betro Eder, værdige Hr. Henrik, at Lisbeth ikke var hans Barn. Hun var en Datter af hans Søster, en stakkels Dvinde, som kom paa gale Veie. Hun er længst hensovet; men hvem der er Lisbeths Fader, det er en Hemmelighed, hun har taget med sig i Graven. Saaledes er det ogsaa bedst; desto mere er hun nu ganske vor; men efter hendes udvortes Skabning og Lader at dømme og hendes store Lyst til Læsning, iligemaade hendes store Gaver for Musik og andre skjøne Konster, da gjør jeg mig mine Tanker; det er neppe uædelt Blod, der flyder i hendes Aarer."

"Saamænd! Hvad det anbelanger, behøvede ingen høibaaren Mand i Landet at skamme sig ved hende.

Dog kan hun vel have slike Gaver fra Herren uden at være af adelig Rod.“

„Jeg vil sige Eder“, sagde Mikkel med en vis Stolthed, „at jeg forshuer hende brødt med Bøger; hun har et skjønt Vibliotek derhjemme.“

„Der har vi det!“ udbød Hr. Henrik; „det har jeg alt fornummet paa hendes Tale. Før hende dog ikke blindt til Kundskabens Kilder, gode Hr. Mikkel! Slig ung ubefæstet Sjæl kan plat forvildes, gaaer den paa de Veie uden Anviisning. Tvinder maa og helst blive ved Rokken og passe Gryden.“

„Na, hvad det anbelanger, da er hun saare ferm i al huuslig Gjerning; hun blev holdt haardt til i sin Morbroders Huus, hvor hun var Afkepot. Hvad der fattedes, lærte hun med forunderlig Nemhed af Maren. Vel maa hun og gjøre Gavn ved Leiligheder, men de gode Dage hos os har været som Solstien for hende.“

„Vogt hende vel, Hr. Mikkel, for Mandfolktenes Blikke, at hun ikke ender som hendes usalige Moder!“

„Ha, ha!“ loe Mikkel Hansen. „Vær kun tryk i det Punkt, hvad Lisbeth anbelanger! Jeg har alt udseet en Huusbond til hende. Jeg vil ikke forholde Eder, dog at det bliver mellem os, at den unge Mand, vi nys talte om, og som nu gaaer derhenne og taler med hende, er den, hvem jeg har tiltænkt Lisbeth. Han er alt saa godt som hendes Fæstemand, bør der end tøves lidet endnu med Brylluppet.“

„Saa er Alt vel“, svarede Hr. Henrik smilende. „Jeg seer, at I er en omhyggelig Pleiefader, der betænker Alt forud; men har I ei gjort det, da see

hendes Libreri vel efter, om der ikke blandt hendes Bøger findes nogle med papistiske Fabler."

"Det skal jeg ikke undlade", sagde Mikkel noget betuttet, thi det var ikke hans Sag at granske i Skrifter, og hans eneste Tanke, naar han forærede Lisbeth en Bog, var den, at jo dyrere den havde været, desto større Prydelse for hendes Bogsamling og desto større Ære for ham selv, at han havde kjøbt den.

Efter en lille Pause sagde Mikkel:

"Men see til de to gamle Hofmænd derhenne, hvor de gaae og stifte Hovederne sammen; de snakke sikkerlig om Kong Christian og gamle Dage, det er nu deres Kjæpheft."

Mikkel pegede paa sin Svigerfader og Rostgaard, saa Hr. Henrik skjønnede, at han mente dem.

"Jeg hører ogsaa paa en Maade til Hoffet", sagde han, "endog det har ikke stort at bethyde at være Slotspræst paa Hørsholm, uden forsaavidt vor naadigste Dronnings Protection og Beskyttelse muligt engang kan komme mig tilgode."

"Det lønner sig at tjene Majestæterne", sagde Mikkel med et betydningssfuldt Nik; "hold Eder til der, Hr. Henrik!"

"Med al skyldig Respect for Hans kongelige Majestæt og hans høie Gemal samt for kronede Hoveder i det Hele taget, saa ynder jeg ikke Livet ved Hove," svarede Hr. Henrik. "Anthistenes traf vel det Rette, da han, adspurgt om, hvorledes man skulde nærme sig til Hoffet, svarede: jom til Olden! ikke altfor

nær for ikke at brænde sig, ikke altfor langt derfra for ikke at fryse.“

„Han var ikke saa dum endda, den Karl! Ellers mindes jeg ikke at have hørt hans Navn tilforn; han tjente sagtens for min Tid?“

„Det var en græsk Filosof“, svarede Hr. Henrik smilende, „som levede halv femte hundrede Aar ante Christum, paa Sokrates's Tid, og han var ikke Hofmand; thi han gik med Posen paa Ryggen som en Stodder, og hans Kappe var fuld af Huller, saaat Sokrates sagde til ham: jeg seer Din Forsængelighed gennem Hullerne paa Din Kappe; thi det var nu saa hans Maade at vække Opsigt paa.“

„Ja, ja!“ sagde Mikkel, „I lærde Herrer kjende de forgangne Tider bedre, end vi Lægsfolk; men saa kjende vi kanskee de nærværende Tider nok saa vel; thi det maa jeg sige Eder, ærede Hr. Henrik! at det med Hullerne ikke er heel utænkeligt ved Hove, allens- stund den svenske Postmester i Helsingør engang fortalte mig, at Dronning Christinas*) Marskalk havde til en Tid kun een Klædning, og den var lappet, ha ha!“ —

Imidlertid var det lykkedes Gregers Hansen at komme paa Siden af Lisbeth, og han gik med Forsæt saa langsomt, at de bleve et godt Stykke tilbage.

„Hjerte Jomfru Lisbeth“, begyndte han med et smægtende Blik og et zirligt lille Buk, da de Andre

*) Kong Gustav II Adolfs Datter og Efterfølgerste paa den svenske Throne. Nedlagde 1654 Kronen til Fordeel for sin Fætter Carl X Gustav.

vare langt nok forud til ei at høre dem, „det glæder mig overmaade, at denne Lykke er timedes mig. Jeg havde slet ingen Formodning om at træffe Eder her, og desto frydefuldere er Gjensynet, idetmindste hvad min ringe Person anbelanger. Vi vandre rigtignok her ligesom Israelliterne i Orkenen. En skjøn Hauge med yndelige Blommer, opelskede ved Urtegaardsmandens Kunst, vilde være Eder, dydzirede Jomfru! værdigere; endog jeg Intet har mod Orkenen, vare vi her blot ganske alene!“

„Hvi fordrifter I Eder til at føre sliq Tale?“ spurgte Lisbeth med blussende Kinder og et harmfuldt Blik. „Kan en ærlig Jomfru ikke gaae alene et Dieblit uden at løbe Risiko for sliq Paatrængenhed?“

„Ikke er jeg Eder som en Fremmed, det jeg veed“, svarede Gregers sagtmodigt. „I mere end tvende Aar har jeg nu kjendt Eder, saae jeg Eder end ikke ofte formedelst Studeringerne, som holde mig i Byen — endelig skulde jeg mene, at Hr. Mikkel er min Slægting og faderlige Ven, og hans Pleiebatter bør ikke tee sig saa spansk imod mig.“

„Net saa! Lad mig nu høre det, at jeg spiser Mikkel Hansens Brød.“

„I er saare hastig iasten, hjerte Jomfru! Det er jo Slægten en Glæde, at vi kunne regne Eder blandt Vore. Lad da en liden Part af Eders Godhed for Slægten blive mig tildeel, der dog mener Eder det saa oprigtigt.“

„Og saa gjør jeg med! I lade mig uden Omsvøb vide, hvorhen Eders Tale sigter, da skal I faae et ærligt og oprigtigt Svar.“

„Det er ikke første Gang, jeg taler saa til Eder, Jomfru Lisbeth!“

„Destodærre! I har alt talet for meget af den Sort.“

„Og hvad skulde da Meningen være uden den, at jeg beder Eder skænke mig Eders gode Hjerte og skjønnne Person?“

„Og hvad giver I til Gjengjeld?“

„Det Samme — mit ærlige Hjerte og al min Tanke og Hu!“

„For Lidet, Gregers Hansen! Aldrig hørte jeg hidindtil, at en slet og ret Baccalaureus og Studiosus kunde sætte Foden under eget Bord.“

Gregers Hansens Kinder blusjede, men han betvang dog sin Harm og svarede roligt:

„Ikke mente jeg det saa, som I ogsaa heelt vel veed. I skænke mig blot Eders Tro, saa lade vi den Sag iøvrigt være fortiet. Et Ord af Eder er mig ligesaa godt som Eders Navn paa Pergament. Den Tid kommer vel, da jeg kan træde frem for Eder som en ordineret Guds Tjener, og saa høit stiler I da ikke, at I da vil vrage mig? Ellers er jeg ikke usformuende; I kan ikke vise mig af som en Præker.“

„Men jeg vil ikke binde mig paa det Uvisse og paa Aaremaal, veed I det? Heller ikke stiler jeg høit eller ringeagter Noget; det vilde klæde et fattigt og forældreløst Barn, som mig, ilde; men den Mand, jeg skænker min Tro, maa være mig kjærere, end mit Hjerteblood. Det staaer ikke skrevet i Stjernerne, at jeg skal vorde Eders Hustru, Gregers!“

Gregers blegnede og saae paa Lisbeth med et stikkende Blik; saa sagde han med en Stemme, der skjælvede af Brede:

„Jeg læste engang en rar Fortælling om en Ungmø, der roede baglænds i en Baad paa en Aa, og som hun nu roede ad Hjemmet til, vendte hun jo Ryggen til det og saae ikke til Hjemmet, endog hun vilde hjem. Saa vil ofte ugift Pige spodsk og spansk snige sig fra en ydmyg Frier, men føres dog til ham.“

„Ei er nogen Strøm stærk nok at føre mig til Eders Dist,“ svarede Lisbeth og slog med Nakkens.

„Kan være og kan ikke være! Det er dog Eders Pleiefaders Agt at bortskjænke Eders Haand til mig, og han giver Eder, om I er ham til Billie i den Sag, en passelig Medgift, ikke fordi jeg gaaer der-
 efter; kom I end bar og fattig til mig, jeg tog Eder endda; men Et vil jeg sige Eder og bede Eder drage det til Minde — Hr. Mikkel er en god Mand og har Eder kjær, men hans egen Billie gaaer for Alt. I løber ikke med ham! Lige tvertimod skal I finde ham steil som en Knagehals, forsøger I at handle ham imod.“

Lisbeth havde en Anelse om, at deri havde Gregers Ret. Hun forudsaae en Storm, om hun lod Gregers gaae med djærv Besked, men tænkte, at saa ubillig vilde hendes Pleiefader dog ikke være, at han skulde forlange noget Løste af hende, inden Gregers var et Levebrød nærmere. Der var da Pusterum, og Meget kunde skee imens. Dvindelist hjalp hende da ud af Klemmen, og hun sagde med et Smil:

„Ei Gregers! Lad os ei blive Uvenner for det! Baade I og jeg ere for unge til at tænke paa Giftermaal. Lad saa den Sag staae hen! Vil I bære den liden Tasse for mig?“

„Hjertens gjerne!“ svarede Gregers formildet, og hans Tungebaand løstes paany, men Lisbeth hørte nu mere taalmodigt paa de forelskede Talemaader, han hvissede hende i Øret.

De indhentede de Andre ved Helenæ Grav, en liden Høi med Steensætning, omkring hvilken endnu saaes nogle Grundsteen og Muurbrokker, de sidste Refter af det Capel, som i de katholske Tider havde hvælvet sig over Graven, og hvor Kildegjæsterne da forrettede deres Andagt. Lige til vore Dage har Grindringen om denne Bygning holdt sig, og Marken, hvor den stod, og hvor Graven endnu findes, kaldes den Dag i Dag Capel-Vangen.

Paa Graven laae en Skare Syge, som havde hvilet her den ganske Eftermiddag og som nu, da Solens Kugle sank blodrød ned bag Sandbankerne, reisste sig for at gaae til deres Logi eller for at blive baarne derhen. De efterlode da de Klude, de havde baaret og der laae Pjalter fra det forgangne Aars Kildebesøg og stode Kors med Paaskrifter som denne:

I, som hidkomme, Syge og Arme,
Jesús, Guds og Mariæ Søn og St. Helene sig over Eder
forbarme!

„Det er en Ynk at see paa,“ sagde Hr. Henrik;
„de stakkels Menneſker maa jo fange Syge af at
ligge der.“

„Et narriff Syn!“ udbrod Mikkell Hansen, men han gav nogle af de Fattigste, som bedende rakte Hænderne frem, Almisjer, og de Andre fulgte hans Exempel.

Saa kom de til Teltbyen, og der mødte dem stor Larm, Klang af Skalmeyer og Guitarrer, Markskrigeres og Dvaksalveres Raaben, naar de jalbøde deres Barer. En Bajads i en Dragt, sammenhyet af Klude, gjorde Krummspring og søgte ved andre raae Løier at tildrage sig Dymærksomheden og fortjene en Skilling, nogle Gynger vare i fuld Gang, og overalt var Trængselen og Uystigheden stor.

Fra et stort Telt lød Dandsemusik, og nogle dofsige Lamper skinnede gjennem Lærredet. Der var lagt Bræddegulv, og man hørte Dundren af de dandsende Mænds Hæle; men Sporernes Klirren røbede, at ogsaa nogle hoibaarne Herrer forlystede sig derinde. Mikkell og Maren gik ind for at see paa Dandsen, hvorimod Peer Christensen, Rostgaards og Gerners foretrak at gaae til deres Mattelogi og søge Hvile.

Bed Indgangen til Teltet stod en gammel Bønde og sang en Vise, som en ikke lille Kreds af Tilhørere lyttede til. Lisbeth følte sig dragen derhen og stillede sig i Kredsen, hvor Gregers Hansen skaffede hende Plads. Den gamle Bøndes Stemme var skurrende og Melodien eensformig og melankolsk, men Ordene, der for Tilhørerne vare Hovedsagen, lode tydeligt nok, idet han sang

Vijen om Fru Helle Vene.

Dg det var den fromme Helene,
Kong Guttorms Datter saa prud,

Hun sad i Gothland ved Volgen strid
 Og var i sin Hu saa mod.
 De Klokker i Asjerbo ringe.

Hun sad ved Stranden saa mod i Hu,
 Hun var sig en fredløs Enke;
 Thi maatte hun fløe fra Gaard og Stavn,
 Baa kolde Stene sig bænke.

De havde dræbt hendes Datters Mand,
 Han var heel myndig en Herre,
 De vælted paa hende den svare Skuld
 Og gjorde, hvad der var værre.

De kom med Sværd og Stænger og Spyd
 At dræbe den værgeløs Kvinde.
 De søgte hende ved Skedevi Kirke,
 Men evned hende ei at finde.

Den Præst, han stod i sin Messesærf —
 Hvi tøver den Frue saa længe?
 Kirkens Huus, det var hendes Bærf,
 De Munkte vel til hende trænge!

Hun maatte fløe fra den Kirkesti
 Og brat sig til Stranden mon vende,
 De Mordere vare langt flere end ti,
 De vare vel hundrede Svende.

Og der hun kom til den Bølge blaa,
 Da satte hun sig paa en Steen,
 Hun bad til Gud saa brændende,
 De maatte ei gjøre hende Meen.

Hun bad til Gud om Frelse i Nød,
 Sin Angst hun kunde ei dølge,
 Hun bad om en stille, ukrænket Død
 I Havets den vildene Bølge.

Dg som hun bad, og som hun sang,
 Da rokked sig Stenen fra Grunden,
 Den flød paa Bølgerne som et Korf,
 Dg hun havde Frelse funden.

Den seiled med hende til Tidssvilde Strand,
 Der sank den til Havsens Bunde,
 Der fandt Fru Lene en ukrænket Død,
 Som Gud hende i Naade mon unde.

Men Bølgen saa brat hendes hellige Lig
 Høit op paa Landjorden kasted,
 Dg Bakkens revnebe til sin Fod,
 Da Bølgen tilbage hasted.

Dg der, hvor hun var af Bølgerne lagt,
 Udsprunge af Bakkens Side
 De hellige Kilders velsignede Væld,
 Af dem foer der Ny saa vide.

En sprang ved Hoved og en ved hver Fod,
 De Kilder risled saa snare,
 Saa risle de end til denne Stund
 Med Bølger saa revre og klare.

De Munke fra Aaserbo Kloster kom hid,
 Dg lagde hende paa Baare.
 De priste saa Gud i al den Tid
 Dg Herrens Under saa saare.

De drog da med hende ad Klofret til
 Med Sorrig og med stor Klage,
 Men Baaren den blev dem saa svar som Bly,
 Tolv Heste ei kunde den drage.

Saa jorbed de hende paa samme Sted
 Dg lagde en Steen derover
 Dg bygged med røden Muur et Capel,
 Fru Lene endnu der sover.

Dg Kilderne vælde paa Bafferne end
 Kom hid, I Halte og Blinde!
 Fru Helle Vene, hun er Eders Ven,
 Hos hende I Hilsen gjenvinde.
 De Klokker i Aserbo ringe.

Dyb Taushed fulgte et Dieblit ovenpaa, da Sangen forstummede, thi mange af Tilhørerne troede paa Sagnet, Stenen paa hvilken den hellige Helene var seilet til Tidsvilde, vistes endnu ved Stranden, og hvem der havde været ude ved den, fortalte, at man endnu kunde see tydelige Spor af hendes Fødder i den. Det tør dog vel antages, at den Trofasthed, hvormed Folket hang ved slige gamle Sagn, ikke blot havde sin Rod i Overtro, men ogsaa i Kjærlighed til den Poesi, der er nedlagt i dem. Saaledes gif det Lisbeth; hun følte sig veemodigt og mildt stemt ved Bijens Genfold og tænkte med et lille Længselsfulk tilbage til de Tider, da der var Riddere og Munk, da Klostrenes mægtige Mure kneiste, og da Aserbo Klokker ringede ligesom for at lokke Fru Helle Vene herover. Den Sølvmont, hun lod glide ned i den gamle Bondes Hat, som han rakte frem, var et Beviis paa, at hendes Hjerte var blevet bevæget, og den gamle Sangers Betsignelse ledsagede hende, da hun vendte sig og gif.

„For stor en Gave!“ udbrød Gregers; „det var jo en heel arm Vise at synge Pattedørn i Søvn med, uden Allusioner, Allegorier eller Paronomastier; ringe Kunst at digte Saadant!“

„Saa tænke vel de Værde,“ svarede Lisbeth, „men alle Eders Allegorier og Konster ere mig kun libet værd, Gregers! Naar det gjelder Viser, da staaer min Hu til Børn og Almuesfolk.“

Lisbeth havde Ret; i de Genfoldiges Hjerter fandt Poesien et Tilflugtssted i hiin aandsfattige Tid, ligesom en liden Blomst dukker sig paa et lavt Sted og holder sig frisk og uskadt, medens Vinden farer hærgende hen over de høie Steder.

Virkeligheden mødte Lisbeth larmende og vildt, da hun traadte ind i Teltet for at opsjøge sine Pleieforældre. Dandsen gik lystigt hen over Bræddegulvet, som var berøvet al Glæthed ved Sandet, der hang ved Støvlerne og blev slæbt ind med. Heller ikke fandtes der andre Sæder, end Bænke af uhyølede Brædder; men dog var det Teltbyens største Lokale og Samlingsstedet for Kildegjæsternes fineste Portion. Adelige Herrer og nogle faa Damer, Borgere med deres Familier, kongelige Bestillingsmænd og Studenter udgjorde væsentligt Forsamlingen. Der var ikke Tale om, at Bonden skulde vovet sig ind i den Kreds. Han stod udenfor med Sine ved den aabne Indgang og saae til. Vel kunde det skee, at en adelig Herre eller en Student, naar han fik Die paa en vakker Bondepige, bød hende op til en Svingom, og ingenlunde vragede de adelige Dandsere Borgernes Koner og Døttre; men det faldt ikke Borgerne eller Studenterne ind at nærme sig de adelige Damer eller gjøre dem noget Tilbud, hvilket vilde blevet betragtet som en stor Formastelse.

Uagtet Selskabet saaledes var sondret i flere Grupper, og Standsforskjellen gjorde Afbræk paa Gjæsternes Frihed og Belvære, fattedes det dog ikke paa Tilmærkelse og god Villie hos Flere. De lavere Stænder sølte sig hævet ved de Privilegeredes Nær-

værelse, de Sidste bestræbte sig for at være nedladende, og saaledes gif Alt vel, idetmindste inden den umaadelige Nydelse af stærke Drikke havde gjort Hovederne varme og vaft de slumrende Videnskaber. Der var ogsaa mildnende Elementer tilstede i Datidens Samfund, hvor skarp Kasteaffondringen end ofte traadte frem. Den gamle Adel var dansk i Sind og Sæder, og ikke enhver Herremand var en Boddel mod sine Undergivne. Dernæst stode de adelige Herrer ingenlunde mere i Kundskab eller Dannelselse saa høit over de ringere Medborgere, at de altid skulde vrageit Selskab.

Trods al Tidens Brøst og den skjærende Ulighed i Stand og Kaar, var det da ligesuldt en ægte dansk Folkefest, som St. Hans Aften stod mellem Tidens Banker; men dog saare forskjellig fra Nutidens Folkefester; thi der blev ingen Taler holdt, ikke heller sunget Sange; Alt gif ud paa Gammen og Tidfort, og der var sørget godt for Legemets Pleie. En Borger fra Helsingør havde Beværtningen og skjænkede mod høi Betaling Ol, Brændeviin, Mjød, Lutendrank og andre Drikke for Gæsterne. En god Flaske Sekt eller Rhinsviin var ogsaa at erholde, men den kom ikke frem paa Enhvers Bud. Suul, Brød, Bagværk og Confect laae paa Træbatter og Tinsfade i større Oversflodighed, end Keenlighed. Den tykke rødmostede Vært bredede sig for Dissen, holdt Die med sine Opvartningsvende og rettede sin Høflighed, som sine Priser, efter Gæsternes Stand og Evne.

Her traf Lisbeth sine Pleieforældre. Mikkel var isærd med at indtage et rigeligt Aftensmaaltid, og hvad Drikkevarerne angik, da fulgte det af sig selv,

at det Bedste, Bærten havde, kom frem for Kæmmereren ved Drefjunds Told, ikke blot fordi Bærten var helsingørsk Borger og tog Hensyn til Mikkel Hansens Anseelse og Embedsstilling, men ogsaa fordi det var umuligt at narre ham. Toldkæmmereren, om ellers Noget, maatte vel vide, hvilke Viinsorter der var i Handelen. Han havde en Dvælselse i at smage paa Viin, som kun Faa kunde rose sig af, og som neppe var til Gavn for hans Helbred; thi kom der en Skipper med en Ladning Viin, da blev der gjerne toldet privat til Kæmmereren for at forskaffe sig naadig Behandling; men det hjalp ikke altid. Man forlangte Prisen opgivet for derefter at sætte Tolden; var Prisen struet op, da blev Tolden sat derefter, og slog Skipperen af i Prisen for at slippe med lempeligere Toldafgift, saa kjøbte man ham hans Ladning af til Kongens Brug.

Mikkel sad da nu ved Tisken med et Bæger Rhinskviiin for sig, hvis Godhed han priste, men hvis Priis han selv fastsatte, og Bærten fandt sig klogeligt deri. Med et Ansigt, der blussede af Viin og straalende af Stolthed, saae han Lisbeth nærme sig, thi han bemærkede vel, at hendes Skjønhed drog Alles Blikke paa sig. Derimod saae man ikke saa velvilligt til den sortkappede Student, der med Hatten paa Snur, med en vigtig Mine og hvad man kaldte alamodiske Manerer ledsagede hende gjennem Forsamlingen op til Bærtens Duff.

Hverken Mikkel eller Maren yttrede nogen Misnøielse over, at Gregers og Lisbeth vare blevne tilbage.

„Ere Blusfene tændt derude?“ spurgte Mikkel. „Naa,“ svarede han til med en klukkende latter, „I To havde vel Andet i Tankerne og saae ei efter Blusfene. Her gaaer det og varmt til, Gregers, ha, ha! Maren har alt faaet sig en Svingom med en af de høibaarne Herrer, hvad jeg ikke fortryder paa, og tager jeg ikke feil, da kommer den ædle Hr. Otto Rantzov der og tager Lisbeth væk lige for Din Næse.“

Det blev ikke derved; thi da Hr. Otto havde dandsjet med Lisbeth, meldte der sig en ny Kavalleer, og Gregers traadte mismodig tilside, da han saae, at han for det Første maatte opgive alt Haab om at træde en Dands med Lisbeth. Næsten enhver dandselysten adelig Herre fik da Held til at lægge sin Arm om Lisbeths smækkre Midie og see ind i hendes straalende Dine, der vare et Skjønhedsvæld med trylleagtig tiltrækkende Kraft. I Begyndelsen slog hun Dinene mod Jorden og gif mindre villig i Dandsen, men efterhaanden opildnedes hun, og de smukke Ting, Herrerne hvissede hende i Øret, satte hendes Blod i heftig Berøelse, ligesom de smaa Gnister, der fare fra et antændt Huus paa et andet, omsider fænge.

Blandt alle disse Herrer var der ikke een, der formaaede at gjøre noget dybere Indtryk paa hendes Hjerte. Elfskovs Magt havde endnu aldrig bragt hendes unge, glade Sjæl ud af dens naturlige Rigevægt; men dog fik hun denne St. Hans Aften en Følelse af, at Eligt engang maatte komme. En ubestemt Længsel rørte sig hos hende. Skjøn var hun at see til, da hun omsider med blusfende Kinder og bølgende Barm kom tilfæde hos sin Pleiemoder og nød nogle Dieblikkes

Hvile; men da saa Gregers traadte frem for hende og med et mørkt Blik bød hende op til Dands, saaes det tydeligt paa hendes overraskede og misforniede Mine, at han ganske havde været ude af hendes Tanker. Gregers saae denne Skygge fare over hendes Ansigt og forstod heelt vel, at de pyntelige adelige Herrer havde stukket ham ud. Elskoven i hans Hjerte blandedes med Hadets Gift. Han førte sin Dame heelt voldsomt frem og saae ud, som havde han lyst at dandse skjon Lisbeth tildode.

„Pas paa, Du Sorte!“ raabte en af de adelige Herrer, „at Du ikke saae Din Smørstikker af en Kaarde mellem Benene og slaaer en Kolbytte!“

En skraldende Latter fulgte paa, og dette var Gregers for meget. Han førte Lisbeth til hendes Plads, sendte sine Rivaler et truende Blik og gik saa hen til den lille Kreds af Studenter, der sad i en Krog og dobblede og drak.

„Paa dem, Gregers!“ raabte en af hans Kammerater ham imøde, hvis Kinder allerede blusjede af stærkt Bl. „Paa dem, de hovmodige Sybariter, der suge al Landets Fedme til sig og strax see en skjon borgerlig Pige an for god Pris. Skulle vi have et lidet Gravall?“

„Paa dem!“ gjentog en Anden, da Gregers Hansen rolig tog Plads paa Bænken og lod, som han ikke hørte den kamplystne Opfordring, „de have vanhelliget Dit Hjertes Jomfru ved frække Omfavnelser og haanet Din Manddem.“

„Fer Jovem!“ raabte en Tredie, „Din Jomfru er fager som Ledæ Datter, den deilige Helena selv,

vel værd at drage en Klinge for — jeg er ganske til Din Tjeneste, Gregers! Du vil ikke? „O, Du tappre Thydei Søn, hvi ryster Du bange? Hvi blinker Du ræd for de fjendtlige Skarer?““

„Vand i Blodet, Commilitones!*)“ sagde den lille Skares Senior, Magister Jens Pederfen Tikjøb, som nys havde tændt sin Kridtpibe og sad indhyllet i Tobaksrøg. „En liden Skjærmydsel kunde være vakker, men vi ere iaften ei mandstærke nok og maa sætte det op til gunstigere Leilighed.“

„Da lystet det mig svært at prikke disse fuldblodige, storpralende Junkere en Kjende i Siden, at vi kunde faae see, om deres Blod er rødere, end andre Folks. Hidindtil fik jeg ei Ram til dem.“

„Disse,“ svarede Magister Jens, „ere ei værd at fejte med; det er Studerprangere tilhobe; de Bedste af Standen ere dragne med Hæren; men Du har jo spiiist deres Brød og været i deres Huse, Laurits!“

„Ja deraf min Brede! Jeg har været Hofmester for en adelig Lømmel, men jeg løb derfra, thi jeg vilde mistet alt mit Vid, var jeg forbleven der. Den Gamle torterede mig med sin Pralen — jeg siger med Menander:

„Hans Skjemten, Viisdomsnaak, Soldaterkjofer
De dræbe mig, jeg bliver mager ved det lækre Bord
Ha, den fordomte Pralhans!“

„Alligevel slider Du endnu den Klædning, Din Patron gav Dig,“ sagde Magister Jens; „drag den af og tal saa med! men ellers har Du Ret, Frater=

*) Krigskammerater.

culus*)! al den Stund Frihed er et kosteligt Gode, og jeg priser den, endog Brødet, vi nyde paa Communitetet, er sort og Ølet tyndt. Men hvi sidder Du der og suurmuler, Gregers? Frisk op — Din Piges Staal!"

Gregers, som havde viist saa liden Lyst til at vove sin Pels, var dog ikke tilfands at slaae Band i Blodet. Han drog en vespækket Pung frem, som blev hilset med Jubel af Studenterne, og skaffede en rigelig Forsyning af Viin tilveie. Den ædle Druesaft, som just ikke hver Dag qvægede Studenternes Struber, fortsatte det Værk, Ølet havde begyndt. De bleve overstadig lystige og priste Bacchus baade paa Latin og Dansk, skjøndt Modersmaalet dog fik Overhaand, rimeligviis for at deres kaade Bittigheder og Skojer ikke skulde gaae tabte for Tilhørerne; thi Latinen flød ellers let nok fra deres Læber, saasom Færdighed i dette de Lærdes Sprog i hine Dage erhvervedes lige fra Barndommen af, og der endog var sat en Mulkt for hvert dansk Ord, der blev talt ved Maaltiderne paa Communitetet eller Regentsen; men hos de Færreste gif Lærdommen synderligt dybere, end til denne mekaniske Sprogfærdighed.

Da Bægrene vare bleorne slittigt tomte en Stund, raabte en af de Lystigste:

„Pigens Navn, Gregers! Det lyster os at vide, hvad den Jomfru hedder, hvis Kjønhed og Hjerteslamme vi kunne takke for, at Du greb saa dybt i

*) Broerlille!

Din Fiske og gav os dette herlige Tractement; thi hendes Skaal burde ei driffes i Ol, ei sandt?"

„Pigens Navn, nomen puellæ!“ raabte Studenterne i Chor og bankede med Tinbægrene i Bordet.

Gregers greb da med en drukken Mine sit Bæger, løstede det høit op og sagde med et tykt Mæle:

„Romerne havde for Skik at drikke saa mange Glas ved den Elskedes Skaal, som Pigens Navn havde Bogstaver.“

„Vivamus, bibamus*!“ brølte Studenterne af fuld Hals.

„Bibamus ad numerum**!“ raabte Magister Jens. „Gid Din Piges Navn maa have en Myriade af Bogstaver! Det være saa langt, som Tudsje***) Gjerde!“

Gregers tilvinkede sig Taushed og fremsagde følgende gamle Vers, dog jevnlig afbrudt af Fiske:

•Sæpe meæ nomen simul inter vina puellæ
More jubes prisci temporis, Aule, bibam.
Tu Violentillam potas, mihi Claudia septem
Dat cyathos, et jam frigida fugit hyems****).

Saa følger jeg denne Romernes herlige Sædvane, og mit Maal falder midt imellem Violentilla og Claudia,

*) Lad os nyde Livet og drikke!

**) Lad os drikke og tælle Skaalerne!

***) Landsby i Sjælland.

****) Ofte opfordrer Du mig til, Aulus! efter god gammel Skik ved Gildet at drikke min Piges Skaal. Du drikker Violentillas Skaal, Claudia giver mig syv Bægre, og nu flygter den kolde Vinter.

ei tolv, ei heller syv, men ni Bægre giver min skønne Piges Navn — Elisabeth!”

„Valeat Elisabeth, hun leve!” raakte Studenterne „Bægrene tomte tilbunds ni Gange rundt.”

„Violentilla vilde dog været bedre,” mente Magister Jens, „giver tolv Bægre, men ni kan ogsaa give Varme; dog vilde det give bedre Sommer, Gregers, kysede Din Pige os alle blot een Gang rundt!”

„Hendes Læber ere saa røde, som havde hun nys bidt i en Citron!” sagde en af de andre Studenter, hvormed han sigtede til den frauste Mode, at Damerne havde Citroner i Hænderne, i hvilke de bede for at give deres Læber en friskere Farve.

„Ei bruge vi sliig suur Skik hertillands,” sagde Magister Jens, „vilde jo og berøve Kysset al Sødme; men saasom Du nu, Gregers, udsprungen af ægte Kjøbmandsrod, gjerne sjøler med Tal, og selv udi Din Kjærlighed og i Bachi Tempel har gereret Dig som et Stykke af en Mathematikus, da siig os, hvor mange Gange Du har kysset Din Skat idag, thi det kunne kanske forlænge Gildet en Kjende, drak vi derefter og i den Tempo?”

Et almindeligt Jubelraab fulgte paa denne Opfordring, men Gregers rødmede af Skamme, ingenlunde fordi hans Ven, Magister Jens, var saa nærgaaende, men ved at tænke paa, at han aldrig nogensinde havde faaet et Kys af Lisbeth, og at hans Venner, skulde de druffet derefter, maatte siddet tørmundede.

Medens de muntre Alumner saaledes sloge Gjæffen løs og vedbleve at populere, indtil de havde druffet

sig fra alt deres Bid, holdt Mikkel Hansen paa Afstand Die med dem og sagde til Maren:

„Det gaaer heelt lystigt til hiit henne blandt Studenterne. Gregers løstede nys sit Bæger og talte dem til; han er ikke tabt bag af en Bogn!“

„Han lod og nys en mægtig Kande Viin hente,“ svarede Maren, „det gaaer ud over hans Moders Pung.“

„Ei hvad!“ mente Mikkel, „han er ung og maa have sin Frihed at flaae til Skaglerne en Stund.“

„Men den Drikken Tobak hover mig nu paa ingen Viis. See derhen! Der staaer en Kog over dem, som af vaadt Brændsel. Hvad tyktes Dig Lisbeth? Er det høviff?“

„Ei,“ svarede Lisbeth og kastede et sky Blik hen til Gregers og hans Kammerater, „hvo drikker Tobak uden Studenter og Matroser?“

Saa vendte hun sit Blik til den anden Side, hvor de adelige Damer sad, medens Herrerne stode hos, og Pagerne løb omkring og opvartede deres Herkskaber. Damerne sad ikke paa de uhøvlade Brædder, thi de havde ladet brede Hynder og Kapper over Bænkene, og det adelige Selskab havde forbeholdt sig rummelig Plads, saaat Alt der gik til med Anstand og Orden, hvorimod der var Trængsel og Stoden alle andre Steder. De smukke Dragter, de vaiende Fjedre, de zirlige Pager, det skjønne og kostbare Huusgeraad, de adelige Herkskaber havde ført med sig til eget Brug, svære Sølvkander, af hvilke Vinen flød i kostelige Bægre — det var et mere indbydende Syn, end en

Flok lurvede, smøgende Studenter, og drog de Flestes Blikke derhen.

Men naar Lisbeth saae derpaa, fordi det var et smukt Syn, da gjorde Mittel og Wiaren sig andre Tanker derved, thi næsten hver eneste af disse adelige Herrer og Damer repræsenterede store Formuer i Gaard og Gods, saa vist som Adelen eiede næsten Halvparten af Landets Hartkorn og endda ved sine Forleninger rev Størsteparten af Krongodsernes Indtægter til sig. Vare Tiderne end slette og Adelen ikke efter vor Tids Begreber rig, den var dog den eneste Stand i Landet, der igrunder eiede Noget, og naar dens Medlemmer traadte offentligt op, brassede af sine Rigdomme og lod den borgerlige Stand føle sin Overvægt, da rørte Misundelsen sig i de Uprivilegeredes Hjerter, fik vel ogsaa allerede Lust nu og da paa Iydelig og haandgribelig Maade og var berettiget, fordi Adelen, paa nogle hæderlige Undtagelser nær, var vanartet i sit Overmaal af Magt og Velvære og ikke mere, som i Reformationens glimrende Periode, som Stand betragtet, repræsenterede Lærdom, Dygtighed eller opoffrende Fædrenelandskærlighed.

I den adelige Kreds opdagede Lisbeth det Selskab, der havde indhentet dem ved Tjørnehækken. Fru Ide Steel var der rigtignok ikke, thi hun var forbleven i sin Bogn under sit Tyendes Varetægt for at pleie sit svagelige Helbred, men hendes Datter, den skønne Birthe Ranzov, var tilstede i Selskab med sin Broder Hr. Otto og sin Trolovede, Hr. Corfits Trolle og under Beslyttelse af sin tilkommende Svigerinde, Fru Birthe Trolle og hendes Gemal, Hr. Manderup Brahe

til Torbensfeldt og Sæbygaard. Baade Corfits og Birthe vare Børn af Rigets Raad, Admiral Niels Trolle med hans første Hustru Fru Mette Rud og hørte jaaledes til en af Landets rigeste og meest ansete Slægter; thi Hr. Niels eiede baade Gaasø og Trolholm, det nuværende Holsteinberg, og var en Sønnesøn af den berømte Herlufs Broder Niels Trolle.

Lisbeth holdt fornemmelig Nie med Birthe Ranzov, beundrede hendes Skjønhed, Ynde og livlige Bæjen, oversaae vel heller ikke hendes rige og smagfulde Dragt. Hun sølte sig draget til den skjonne Jomfru Birthe og vilde givet Meget for at kunne vegle et Par Ord med hende, et Dnsste, som hun først senere og under ganske andre Omstændigheder skulde faae opfyldt. Hun ventede da heller ikke, at Eligt nogeninde vilde skee, men hun mente at besidde Dannelsen nok til at samtale med den høibaarne Jomfru Birthe, og det anede hende i hendes Bestedenhed ikke, at hun selv langt overgik Jomfru Birthe i Dannelsen. Hun saa med et Suf til et Par jevnaldrende Piger af borgerlig Stand, hvis Selskab i nogen Tid havde kjedet hende hjerteligt, hvilket hun heller ikke lagde Skjul paa, saaat hun idag som ved flere Leiligheder paadrog sig Bestyldning for Hovmod.

„Stor Skade,“ sagde Hr. Corfits til sin Svoger, „at de kongelige Majestæter ikke ere her iasten; saa vilde Alt havt et andet Smit. Hverken Kong Frederik eller Dronning Sofia Amalia lider den Pokuleren. See til Otto, han blusser alt som en True.“

Hr. Manderup Brahe, en Herre med lyse Haar og af et sundt og mageligt Ydre, svarede:

„At drikke sig fuldgod Ruus er god gammel dansk Sæd. Lide Majestæterne det ikke, saa lad dem blive til Huse; vi kunne vel forlyste os uden dem. En god ærlig dansk Ruus er vel og bedre, end den tydske Beenhed og Skalkhed, som nu trives ved Hove; saa var det ei i Kong Christians Dage!“

„Ei min gode Svoger og Broder!“ sagde Hr. Corfits, „see Sagen ei saa mistroisk og hadsk an. Kong Frederik er en god dansk Mand og inklinerer ikke i Hjertet til det Tydske; men han gjør vel Noget for Huusfredens Skyld.“

„Ja Du har skiftet Hu ved Hove, Corfits! Din Fader har et andet Sind.“

Hr. Corfits lod det Omne falde for ei at rage i Disput med sin Svoger og sagde:

„Kongen har da nu og Andet at tænke paa, end at drage til Rilden. Den Krig staaer ham for Hovedet.“

„Na hvad, han drager jo sjelden til Rilden, naar her er Folk; han er en sær folkesky Herre af en Konge at være.“

„Godt, om han tænker paa Statens Affairer! Han er nu saa forpikket paa at komme afsted til Hæren i Holsteen, at det var med Nød, jeg fik Orlov at ledsage Fru Ide og Birthe herhid.“

„Rigens Raad, Corfits! kan vel tage Vare paa Landets Affairer. Jeg mener nu ellers med de Gamle af Standen, at denne Krig er Galensskab; men hvordan det saa vil gaae i Jylland, vi hytte os vel paa Derne.“

„Lad os dog haabe, at Hr. Anders*) hytter Jylland med.“

„Ja, lad os haabe, at de geverbne Folk ville gjøre deres Skyldighed! Vi have dem jo til at væрге Landet og give endda Ryttere til Kostjeneste. Den Gang luffede vi da Pungen vidt op!“

„Ja, Manderup! Det gauske Folk var den Gang for Krig; man vil nappes med Svensken.“

„Kongen og Dronningen ville nappes med os! Fanger Kong Frederik Seier, da faaer han større Magt. Blinde vare da de af Standen, der raadede til Krig; men hvad er det for en Allarm?“

Hr. Corfits saae op og blev vaer, at en Deel Herrer havde sluttet Kreds om en gammel Kjerling, der støttede sig til en Stok og havde et rødt Tørklæde bundet om Hovedet; guul og rhyfet var hendes Hud og Dinene sorte og sunkende. Hvem der havde seet hende før gjenkjendte strax gamle jydskse Else, hvem det altsaa var lykkedes at komme op at age til Kilden, og som nu dristigt traadte ind midt blandt de fornemste Kildegjæster.

„Kom her hid Manderup og Corfits!“ raabte Otto Rankov overgivent, „saa kunne I faae Eders Skjebne at vide; det er en qvik gammel Hex, hvem jeg mindes være fra Aesdal. Naar Else,“ vedblev han og vendte sig mod hende, „her har Du min Haand! spaaer Du vel, bliver Lønne derefter.“

„Jeg spaaer, strenge Hr. Otto!“ svarede Else og

*) Marsken Hr. Anders Bilde, som førte Hæren Syd paa.

stødte sin Stof mod Gulvet, „som jeg maa, og ikke som jeg vil.“

Derpaa tog hun hans Haand, stirrede nogle Dieblikke paa dens Linier, mumlede nogle Ord for sig selv og sagde saa:

„J skal blive en dygtig Hærfører, leve i mange Aar og forplante Eders Slægt.“

„Det var bravi!“ udbrod Otto Ranzov fornøiet og gav Else en Rosenobel, hvilken hendes Haand hurtigt krummede sig om, medens hendes Dine lystede af Begjærighed.

Denne gode Spaadom gav de Andre Lyst, og de kom næsten Alle, Een for Een, for at faae deres Skjebne at vide. Else syntes at være i godt Lune, thi hun spaaede dem Alle Lykke af forskjellig Art, dog fryddret med nogen Modgang, og vel maatte hendes Forudsigelser overraske flere af de Paagjældende, ikke blot fordi de bleve udtalte med stor Bestemthed og uden lang Betænkning, som om hun selv ikke nærede mindste Tvivl om deres Rigtighed, men fordi hun med gaadefuld Sikkerhed vidste at træffe de hemmelige Dnsker, der rørte sig i den Spørgendes Hjerte. Kun faa af de Tilstedeværende tvivlede om, at gamle Else havde denne sin Kundskab fra Fanden, og de gav ham Wren for det, der var en Frugt af hendes egen Snildhed, dybe Mennesekundskab og en vidunderlig stærk Hu-kommelse. I næsten hele sit Liv havde hun streift Landet rundt, vel ogsaa gjæstet fremmede Lande. Der fandtes ikke mange Herresæder i Danmark, hvor hun ikke havde været; hun kjendte de adelige Familiers Historie i flere Led og havde deels ved egen Erfaring,

deels ved at spørge sig for, faaet Kjendskab til Medlemmernes Tilbøieligheder, Baner og deres Livs vigtigste Tildragelser.

Saaledes udrustet stærkedes hendes Seerblik, og det var en skjebnesvanger Gjerning, hun udøvede, thi Troen paa Spaadomsgaven var stærk, og det hændtes nu og da, at selve Spaadommen fæstede sig dybt i Sindet og saaledes bidrog til at hidføre den Skjebne, der var forudsagt. Dette gjaldt da især de ilde Spaadomme, og visjelig gif Else den Unde tilhaande, naar hun enten af Lune eller for at hevne lidte Krænkelser varfledte Ulykke og Fald.

De gode Spaadomme, hun hidtil havde fornøiet Herrerne med, havde indbragt hende en rig Host, viste de sig end ikke Alle saa rundhaandede, som den unge Otto Ranzov; men som hun var saaledes beskjæftiget, gif Mikkel Hansen, Maren og Lisbeth forbi, da de agtede at forlade Teltet og søge Hvile.

Else saae op, og hendes Blik blev ondt, da hun blev Mikkel vaer; hun mindedes vel, at han nylig havde jaget hende fra sin Dør. Rask stillede hun sig iveien for dem og stirrede Lisbeth ind i Ansigtet. Hun vidste vel, hvor hun skulde sigte paa, naar hun vilde ramme Toldskriveren paa det omme Sted.

„Gi lille Tomfru,“ sagde hun, „vil I ikke og vide Eders Skjebne?“

„Lad det blive, Else!“ svarede Lisbeth, hvis Kinder blussede, da hun saae, at alle Herrerens Blikke hvilede paa hende; dog greb hun i Lommen, tog en Skilling frem og rakte Else den.

„Tag den, Else,“ sagde hun, „og lad mig gaae! Gud Herren og ikke I raader for, hvad der skal times mig og os Alle.“

„Saa I vil være klogere, end jydsk Else?“ spurgte Spaaqvinden med et Griin, hvorpaa hun greb Lisbeths Haand, saa Skillingen faldt til Jorden, og medens hun holdt den lille hvide Haand fast og den laae i hendes haarde og brune, saaes det endmere, hvor fin og skjøn den var.

„Det er en fager Haand den,“ sagde Else og saae i den, „og Stregerne ere fine som Spindelvævs-
traade, men jeg seer deres Veie grant og kan rede det Nogle ud. I blev baaret og født i Mørke, Tom-
fru Lisbeth, og saa skal I og ende. Jeg kjender Eders Hjertesuk og Eders Aftenbøn; thi hør nu:

Jeg beder de hellige Konger tre:
Lad mig inat i Dromme see,
Hvis Kjærest jeg skal være,
Hvis Navn jeg skal bære,
Hvis Seng jeg skal rede,
Hvis Dug jeg skal brede.

„Er det ei saa?“ vedblev Else, medens Lisbeth i Brede rev sin Haand til sig, og Herrerne omkring dem jmaaloe. „Men jeg siger Eder,“ raabte hun med sin skingrende Stemme efter Lisbeth, som med sine Pleieforældre hastede med at komme bort, „at vel skal I saae en Kjæreste, men ei skal I bære hans Navn, end mindre rede hans Seng eller brede hans Dug, ha, ha, ha! — I skal døe som Tomfru og huff saa jydsk Else!“

„Du var for haard ved den stakkels lille Tomfru,“

sagde Hr. Corfits. „Gaae nu Din Vej og hør op, mens Legen er god.“

„Nødig for jeg og har forudsjagt Eders Raade, hvad Fremtiden vil bringe Eder,“ sagde Else med et krybende Smil. „I alene staaer tilbage.“

Hr. Corfits syntes ei at have stor Lyst dertil, men alle de andre Herrer raabte, at han ikke skulde være den Æneste, der slap for at blive spaaet, og han foiede sig da efter det almindelige Raab; men Elses onde Instinkt syntes nu at have faaet Bugt med hendes Klogskab, thi efterat hun havde betragtet Vinierne i hans Haand, sagde hun:

„I skal leve med Uere, men dog prøve Skam, og Skammen vil komme fra den, I har kjærest, hvo det saa er.“

Hr. Corfits Trolle jaae heel alvorlig ud ved at høre den Spaadom, men tvang sig til at smile og gav Else en Mønt, sigende:

„Ei, hvad bryder jeg mig om Kjerlingesnak?“

Else var raff i sine Bevægelser, jaae hun end affældig og skrøbelig ud. Med lange Skridt gled hun ud af Kredsen og stod pludselig foran Birthe Kantskov.

„Tillader den naadige Jomfru,“ sagde hun ydmygt, „at jeg saaer see Eders skjøne Haand?“

Men Jomfru Birthe reiste sig brat og raabte:

„Corfits, Corfits! Før den gamle Hex bort! Jeg vil Intet have med hende at skaffe.“

„Ei, ei!“ sagde Else med et ondt Smil. „Hex kaldte I mig ikke, da I var en lille Tøs og løb ud til mig paa Usdal Hede og fik Sukkergodt og Duffer

af Else. Her var jeg ikke, mens Eders Fader levede, thi han var en god Mand og jeg ikke gamle fattige Kjærlinger med Hundepidsken fra sin Gaard."

Hr. Corfits traadte nu til og bød Else barsk at forsoie sig bort. Hun trak sig da klogelig tilbage til Teltets ene Udgang, som var lige i Nærheden, og Folk vege tilside for hende. Otto Rantzau kom nu ogsaa til og fik at vide, at Else virkelig paa hans Moders Befaling var bleven jaget fra Asdal forgangne Vinter, da han var fraværende, fordi hun havde viist sig uforskammet og paatrængende. Else læste det i Alles Dine, at Stemningen var imod hende, og hun vilde vel listet sig bort i Stilhed, hvis ikke Tomfru Birthe havde raabt:

"Hun fortjener ei heller bedre, end at pidskes herfra idag."

Da fik Hævnsølelsen og Raseriet ganske Overhaand i Elses Sind. Hun truede med knyttet Haand ad Birthe Rantzov og raabte:

"Forbandet være Du, Birthe Rantzov og forbandet skal Dit Afkom blive! Din Huusbonds Hjertefred skal være hos Dig som Glar i et Barns Hænder. Herren skal slage Dine Børn med Banvid, og Slægten skal døe som et visjent Træ!"

"Herud med Dig, Din lede Her!" raabte Otto Rantzau og der opstod nu en vild Tummel, som endte med, at Else under Slag og Mishandlinger blev kastet ud af Teltet og rullede hen i Sandet som en Blyt; men saa stærk var Overtroens Magt, at de, der havde lagt Haand paa hende, dog ei vare vel

tilmode derved, og da hun gispende og stønnende reiste sig, kom Ingen hende mere nær.

„Forbandet være I Alle og hele denne Slægt!“ raabte hun med svingrende Røst. „Dren ligger ved Roden af Træet; Evensferne skulle komme over Eder som Filistrene over Joderne; Blod skal flyde i Strømme, i Græs og paa Sne; Bondens Hytte skal lades øde, Berge slynke i Gruus, og den røde Hane skal gale i Nord og Syd, i Øst og Vest! men nu gaaer jhdske Elfe til Grændsen at hilse Carl Gustav som Danmarks Konge.“

Hun slog en vild Latter op, svang Krykkestokken over sit Hoved og forsvandt ad Lyngstien over den nærmeste Bakke, hvor et stort St. Hans Blus sendte sine røde knyttrende Flammer mod Himlen og belyste den brogede Scene. Den største Part af Forsamlingen var strømmet ud af Teltet, og de stode nu Alle og saae efter Spaaqvinden, som hun gik over Bakkens, og Baalets røde Skjær faldt paa hende. Dyb Tausked herskede blandt dem, saa længe de kunde see hende, og en uhyggelig Anelse om, at det kunde gaae, som Hexen havde spaaet, gik som en Gysen gennem Hjerterne.

„Hun blev i Baalet,“ raabte endelig Otto Rantzov; „jeg saae hendes sorte Fjæs i Luerne.“

„Begrubeligt!“ raabte en Bondekarl fra Tibirke Sogn, som havde været med at tænde Baalet, „der laae et Hestehoved i det.“

Thi det var en almindelig Orertro, at naar der var lagt et Hestehoved i et St. Hans Blus, og en Hex gik forbi det, da maatte hun ind i Flammerne, enten hun vilde eller ikke.“

„Paa det Lav!“ jagde en gammel Bonde, „jydske Else er stærkere, end som saa; forbi Blusjet kom hun og er vel alt nu høit oppe i Luften paa Veien til Bjerget.“

„Til Helvede med hende!“ raabte Manderup Brahe; „lad os komme indenfor og faae en Slurk at skylle Halsen med, her stinker af Svovl.“

De strømmede nu igjen ind i Teltet, hvilket Birthe Ranzov imidlertid bleg og skjelvende havde forladt, ledsaget af Corfits Trolle og hans Søster. De andre Damer fulgte snart efter, men de fleste af Herrerne bleve, Bårten maatte frem med sine bedste Drikkevarer, og Sviren fortsattes til den lyse Morgen, som fandt mere end een Adelsmand, Borger og Student under Borde og Bænke, liggende paa deres Gjerninger.

Blandt disse Faldne var Gregers Hansen, der med et lallende: novem cyathos dat Elisabeth*)! sank ned fra sit Sæde paa Gulvet, hvor han blev liggende som en Umælende, og da han den næste Formiddag vaagnede, var han i en Tilstand, som ganske befriede Elisabeth for hans ubehagelige Selskab. —

St. Hans Blusfene vare forlængst udbrændte, da Solen straalende steg op af Havet og kastede sin milde Glands over Skattegats jævnt rullende Bølger, over de hvidgraae Sandbanker, St. Helenes med Kors og Klude vanhældede Gravhøi og den lille lurrede Teltby med dens Bognborg og den store Skare Menneffer, der havde overnattet paa den blotte Jord. Den gif sin rolige, majestætiske Gang paa den rene blaa Himmel,

*) Elisabeth giver ni Bægre.

der hvælvede sig over den øde Egn og den brogede Scene, og lyfte over Svirebrødrene, de rige og fløielsklædte, som de lurvede og fattige, over de skjøne og høibaarne Damer, som nu gik til Kilderne og de ufrie Qvinder, som vege Pladsen for dem, over de Sunde, som gik let hen ad de sandede Stier og de Syge, som slæbte sig frem eller bleve baarne til Maalet — over den hele Brimmel af Guds faldne Skabninger, paa hvilke en værre Forbandelse, end Hexens, hvilede, men i hvis Hjerter dog endnu ved Siden af megen Bannfundighed den sande christne Tro fandt Rum. Kommande Prøvelser skulde for en Stund luttre og hæve dem; og blandt dem gik da ogsaa Mange, i hvis Bryst Fædrenes Helteaand slumrede, uden at de selv vidste det, men hvis Trofskab mod Konge og Fødeland i en nær Fremtid skulde staae sin Prøve og frelse det danske Folk fra Undergang.

Men som ingen Skj denne Et. Hans Morgen formørkede Himlen, saaledes tænkte nu kun Faa paa, hvad Fremtiden vel bar i sit Skjød, og hvilke Skyer der laae gjemte bag Synskredsen. De vidste endnu ikke, at Gribben, udæstet af det danske Folk selv, med ustandset Flugt nærmede sig Rigets Grændser og snart skulde styrte løs paa sit Bytte. Ubekyndede færdedes de blandt Tidsvildes Banter og overalt i Landet, indtil Herrens Tugtelse med Lynets Snarhed kom over dem.

Fjerde Capitel.

Kongemødet.

Krigen brød løs, og Alt gik endnu værre, end selv de mørkeste Anelser havde forudseet. Hvad man havde gjort Regning paa, glippede, og hvad man havde anseet næsten for umuligt, indtraf. Kongen af Danmarks Allierede, som havde ophidset ham til Krig, navnlig Churfyrsten af Brandenburg, lod Kong Carl med hans Hær uhindret slippe forbi. Med en, især for de Tider, usjendt Hurtighed naaede han med sin Hær det Bremiske, og den svenske Rigsadmiral Feldtmarskalk Carl Gustav Wrangel behøvede kun fjorten Dage til at jage den danske Marsk Hr. Anders Bille med hele hans Hær ud af Bremen.

Saa droge Svenskerne op i Landet, og Kong Carl gjæstede sin Svigerfader Hertug Frederik paa Gottorp, medens Wrangel forfulgte Levningerne af den danske Hær heelt op til Frederiksodde, det nuværende Fredericia, hvor Hr. Anders indesluttede sig og trods Fæstningens slette Tilstand forsvarede sig med Heltemod. Den blev dog taget med stormende Haand, Hr. Anders fik sit

Banesaar, betalte med sit Hjerteblod Gjelden til sit Fædreland, saaat han for sit personlige Modds Skyld fik en mildere Dom, end hans slette Krigsførelse fortjente; men han havde den Krænkelse at see Forræderen Corfits Ulfeldt ved sit Dødsleie, thi denne Danmarks utro Søn fulgte Kong Carl ind i Landet, stod ham bi med Raad og Daad og svælgede nu efter sex Aars Landsflygtighed og Vanmagt i Hævnens søde Nydelse.

Saa kom Vinteren; den blev ualmindelig haard og lagde sin Is=Bro over Belter og Sunde. Kong Carl udførte, hvad Ingen før ham havde rovet; han gik med hele sin Hær over Isen fra Ø til Ø, indtil han den 11te Februar 1658 stod paa Sjællands Grund, og Kong Frederik med den visse Undergang for Dinene jendte ham Rigeets Raader Jockum Gersdorf og Christen Steel imøde for at bede om Fred. Underhandlingerne begyndte da og for at gjøre dem desto mere ydmygende og Betingelserne desto haardere, blev Corfits Ulfeldt Kong Carls Befuldmægtigede, og han satte ubarmhjertigt sit Fødelands Regjering Kniven paa Struben. Kong Carl standsede imidlertid ikke sin Marsch, og denne hans Kæfthed gjorde alle diplomatiske Kunstgreb og Forhalinger til Intet. Den 15de Februar rykkede den svenske Hærs Fortrav for Kjøbenhavn, og den 18de sluttedes i Hui og Hast Freden til Høietostrup, som otte Dage senere ratificeredes i Næeskilde og derefter fik sit Navn.

Bed denne ulykkelige Fred mistede Danmark, som bekjendt, for bestandig alle sine Provindser hiinsides Sundet og for en Tid det halve Norge. Den tilføiede det danske Riges Magt saa dybt et Skaar, at

det aldrig forvandedes. Baade Konge og Folk succede under Forsmædelsen og gave deres Efterkommere i flere Led en Hevnfølelse og et Haab om at gjenvinde det Tabte i Arv, som først efter gjentagne mislykkede Forsøg paa at faae Opreisning i Tidernes Løb udslattedes.

Otte Maaneder vare saaledes henrundne siden St. Hans Nat 1657, otte tunge og forsmædelige Maaneder, hvis Bitterhed forøgedes ved Krigens uhæderlige Førelse og den ringe Modstand, Fjenden havde fundet. Hvad hjalp det, at General Axel Urop og Christian den Fjerdes sidstefødte tappre Søn Ulrik Christian Gyldenløve fægtede mandigt og ikke uden Held i Skaane — Faren truede Landet og Hovedstaden fra en ganste anden Kant. Hvad hjalp det, at Admiral Henrik Bjelke holdt den svenske Flaade Stangen under Møen — den strenge Vinter gjorde snart Landets bedste Værn ubrugeligt. Hvad nyttede endelig Kong Frederiks Proklamationer, Befalinger og Foranstaltninger — de vare som Raab i Ørkenen, thi næsten Intet af det, han paabød, blev udført.

Det var da heller ikke den ugunstige Aarstid alene, eller Kong Carls Dygtighed som Feldttherre og hans Soldaters Haardsørhed, Mod og blinde Lydighed, ei heller hans uhørte Lykke, der lagde den danske Løve dødelig jaaret for hans Fod. Aarsagerne til, at Riget kom paa Kanden af Undergang, laae langt dybere og maa søges i selve det danske Samsunds Tilstand. Den herskende Kastes ublu Egoisme havde udtørret Velstandens Kilder, underkuet Folket og qvalt den ægte Fædrelandskjærlighed. Egenraadighed, Splid og smaalig Standsinteresse gennemtrængte det Hele med sin ætsende

Syre og havde bragt Alt i en Oplosningstilstand, som maatte gjøre Danmark til et let Bytte for den dristige Erobrer. Han greb efter den modne Frugt, der faldt ham lige i Haanden.

Nu sad Kong Carl sidst i Februar Maaned paa Ringsted Kloster, ikke som man skulde troet, glad i Hu og tilfreds med sit rige Bytte, men misstemt og med Rynker i sin Pande. Seiren syntes ham næsten altfor let vunden, og han havde ikke personligt høstet Laurbær i Krigen. Det var ham ikke tilpas, at Wrangel havde formaaet paa egen Haand og uden sin kongelige Overbefalingsmands Ledelse at tage Fredericia, thi Krigere ere i deres Veilen til Krigslykkens Gudinde ligesaa skinsyge paa hinanden, som naar det gjelder at vinde en ung Piges Hjerte. Dog fortrod det ham især, at han havde ladet „Bro'er Frederik“ slippe saa let. For de Uergjerrige er Lykkens Medbør kun som en hidsende Drif, der vækker stedse stærkere Tørst. Saa harmedes han da nu i sit stille Sind over, at han ikke var gaaet lige løs paa Kjøbenhavn og havde taget det Hele. Drenstjernes og Torstensons Planer, hvilke han havde taget i Arv, vare rigtignok mægtigt fremskyndede, men dog ikke heelt fuldbyrdede, thi Danmark bestod jo endnu. —

Det kunde han da takke sine fine og mægtige Venner for, den franske Konge og den engelske Protektor samt deres Udsendinge, den franske Ambassadeur Ridder Hugo Terlon og den engelske, Sir Phillip Meadow, der havde fulgt ham paa Veien, beluret hans Stridt og spillet under Dække med de Danske. For Kong Carl om ellers for Noget havde det gamle Ord

Gyldighed: Gud frie mig for mine Venner, mine Fjender skal jeg nok faae Bugt med!

End ikke det gode Tilbud, han det forgangne Aar havde gjort Englands mægtige Protektor, Oliver Cromvel, at overlade ham ikke blot tydske Provindsjer, men endog en god Part af Nørrejyland, om han maatte faae Lov at gjøre det af med Danmark, havde hjulpet ham noget. Den snu Republikaner bed ikke paa Krogen, sendte ham ingen Hjelp, men nøiedes med at lade bede i Kirkerne for de svenske Vaabens Held. Kong Ludvig forstrakte ham dog med nogle hundrede tusinde Daler, da han blottet for Contanter og med sine udmattede og lajede Soldater var gaaet til Danmarks Grændser, men til Gjengjeld gav man de svenske Krigere det Ogenavn: „Frankrigs Leiesvende.“

Hadde nu Kong Frederik end gjort den bitter Erfarung, at den Fyrste, der træder udfordrende op mod en stærk Modstander, stolende ikke paa egen Kraft, men paa sine Allieredes Paalidelighed, spiller et høit og letjindigt Spil, Kong Carl fik paa sin Side at fornemme, at det ikke altid nyttede at slaae paa Kaarden og stampe imod Braaden. Nu og fremdeles viste det sig, at det fra første Færd af var en mellem Frankrig, Holland og England aftalt Sag, at den samme Fyrste ikke maatte herske paa begge Sider af Dresund, thi hvem af dem det saa blev, han vilde blive en ublu Tolder og brandskatte de franske og engelske og hollandske Skippere. Denne Tanke var da den skjulte, men stærke Fjeder i det diplomatiske Værk, hvis sikkre Gang for lange Tider afgjorde Nordens Stjebne, be-

klippede Danmarks Magt, men samtidigt reddede det fra fuldstændig Undergang.

Men som Kong Carl nu sad paa Ringsted Kloster og nagedes hemmeligt af sin Dorn, medens hans Krigere endnu raadede over danske Mænd og Svinders Skjebne og plyndrede saa smaat omkring i Landet, da kom der Bud fra Kong Frederik med kjærlig og broderlig Hilsen og den Bøn at maatte faae ham i Tale, inden han drog af Landet. Den kloge og besindige danske Konge formaaede altsaa midt i Ulykken at faae Bugt med sin Harme og hævde sig over sin Samtids blinde, lidensfabelige Had. Han mente, at Venstabs og god Forstaaelse mellem Nordens Konger maatte være til fælleds Gavn, og en personlig Sammenkomst vilde da bedst føre til Maalet.

Denne Hilsen kom ikke Kong Carl ganske uventet; thi allerede i Januar Maaned, da han stod for Rjøge, havde Kong Frederik sendt Hertug Ernst Gynther til ham med en lignende Anmodning; men inden Freden var sluttet og Alt afgjort, var Kong Carl ikke at faae i Tale. Selv nu havde han, sandt at sige, ikke stor Lyst til at mødes med sin kongelige Nabo, hvem han havde plukket saa godt; thi han ønskede netop ikke Broderskab eller god Forstaaelse; hans Hu stod til Undertrykkelse og Tilintetgjørelse.

Men nu kom Hertug Ernst igjen, agende i en jerspændig kongelig dansk Karosse, ledsaget af et stands-mæssigt Følge og indbød ham i bedste Stil til Fredriksborg, at være Kong Frederiks Gjæst der nogle Dage paa Veien til Sverrig, og det vilde da være lovsig grovt at sige Nei. Ernst Gynther, Hertug af Slesvig-

Holsteen = Sønderberg og Stifteren af den senere augustenburgske Linie, som opholdt sig meget ved Kong Frederiks Hof, var desuden Kong Carl en kjær og behagelig Person, der Intet kjendte til Svenskerhad, og netop derfor var denne Sendelse bleven ham overdraget.

Imidlertid gjorde de svenske Herrer sig deres Tanker om denne Indbydelse og saae en Fælde i den. Heller ikke Kong Carl selv var ganske fri for at nære den samme Frygt. Det skortede ham ikke paa private Dyder; han kunde være trofast i personligt Venfskab, ridderlig, ædelmodig og vise sine Undergivne sand faderlig Godhed; men i Politikken var han en ganske Anden, mistroisk, underfundig og upaalidelig. Kong Frederiks jevne, ærlige Sind var hans ærgjerrige, heftige, snu Natur en Gaade.

Neppe var dog hans Mistanke udtalt, førend Hertug Ernst svor en dyr Ed paa, at hans Lehns-herre og Konge vilde hellere miste sin Krone, end krænke Gæstfrihedens hellige Lov, og Kong Carl besluttede sig da til at følge Indbydelsen. Dog traf han til sin egen og sine troe Mænds Beroligelse visse hemmelige Foranstaltninger til sin personlige Sikkerhed, for det Tilfældes Skyld, at der dog skulde tilstøde ham Noget paa denne Rejse. I Kongen af Danmarks Karosje, med Hertug Ernst ved sin Side, ledsaget af et Følge paa nogle og tredive svenske Herrer og eskorteret af halvandet hundrede Ryttere af Overbefs Regiment kjørte han da den 2den Marts ad Veien til Roeskilde.

Medens Kong Carl saaledes, første Gang i denne Krig overvunden, som en temmelig uvillig Gæst førtes

bort, havde man paa Fredriksborg Slot travlt med at forberede Alt til hans værdige Modtagelse. —

Kong Frederik den Tredie residerede ofte paa Fredriksborg, som med Rette kaldtes „Nordens Perle og Ziir“ og som i Maret 1658 endnu stod der i ukrænket Skjønhed og fuld Pragt, saaledes som dets kongelige Bygmester ved sin Død havde efterladt det. Dengang var det i enhver Henseende, hvad Digteren to Aarhundreder senere saa skjønt sang om det:

Deilige Slot med de glimtende Fløie,
 Aldrig i Norden Din Lige man saae,
 Jæsen Du strakte mod Himlen den høie,
 Foden Du vasted i Bølgen den blaa.

Kløgtig med Konst har en kongelig Mester
 Manet Dig frem over Vandenes Strøm;
 Hvalvet Dit Tag over tusinde Gjester,
 Fængslet i Stenen sin deiligste Drom.

Skjøn som en Rose fra Feernes Riger,
 Fast som det Ord, der blev talt af en Helt,
 Stolt som et Fjeld, der mod Lyset opstiger
 Blinked Dit Taarn under Stjernernes Telt.*)

Thi det Fredriksborg, vi have kjendt og som hiin sørgelige Decembemat 1859 gik op i Luer, stod langt tilbage for Christian den Fjerdes Fredriksborg og havde mistet baade en stor Part af dets oprindelige Skjønhed og de fleste historiske Grindringer fra Bygherrrens Levetid, var det end alligevel baade skjønt og interessant nok til at fængsle Beskueren, ligesom dets Værdighed og

*) C. Hauch.

Elde indgød Grefrygt. Dog havde Tidens Tand gnavet fjendeligt paa dets Mure, Billedværker og Steenzirater; Fjendehaand havde i sin Tid handlet ilde med de mange kostbare Konstrværker, som prydede Slottets Gemakker, ja de kostbareste af dem vare reent forsvundne, uden at man veed noget Paalideligt om, hvad der er blevet af dem; men Kong Christians egne Etlinger og Efterkommere vare heller ikke faret lempeligt frem; thi de foretoge hver efter sin Lyst og sin Tids Smag idelige Forandringer i Slottets indre Indretninger, saaat den oprindelige Stiil gik tabt ved Modernisering, ja selve Slottets Inddeling i Værelser paa enkelte Undtagelser nær, ganske forandredes.

Saaledes vøddes det at gaae, indtil Kong Frederik den Syvende med sin Kjærlighed for historiske Minder fredede om Resterne af sin store Forfaders stolte Værk og paa enhver Maade søgte at forherlige det, — indtil Ilden kom og i saa Timer fortærede en Bygning, som i mere end tvende Aarhundreder havde hævet sine Spiir mod Himlen. Folket rakte Kongen en hjælpende Haand, og Slottet blev atter opført, dog kun den ydre Skaf. Det Indre er øde og nøgent, og kun den deilige Kirke i den vestre Fløi giver endnu en Forestilling om Fortidens Pragt. Dog have vi atter den stolte Bygnings ydre Skikkelse, som midt i de deilige Natur-Umgivelser i sit stumme men kraftige Sprog taler til os om den kongelige Bygmesters Genialitet og ædle Smag.

Imidlertid maa vi the til de gamle Beskrivelser, naar vi ville have en klar Forestilling om, hvad Fredriksborg Slot var endnu i Aaret 1658, og dette gjælder da navnlig den egentlige Hovedbygning, Kongeboligens

Fløie og den indre Slotsgaard, som lukkes af en fjerde lav Fløi, i hvilken Indgangen er anbragt. Denne Fløi blev skaanet af Ilden, og paa dens Yderside see vi endnu i Nisjer tolv mythologiske Figurer i Legemsstørrelse, hugne af Sandsteen, sex paa hver Side af Porten, over hvilken Kong Christians og Dronning Anna Catharinas Baabner ere anbragte. Disse Figurer ere haardt medtagne af Tidens Tand og staae nu misheldede og sværtede af Lustens og Regnens Indvirkning, men i Aaret 1658 havde de endnu deres oprindelige rene Udseende og ufrænkede Omrids, og vare de end aldrig af stor Kunstværdis, saa prydede de dog, da de endnu nogenlunde havde Nyhedens friske Udseende og den stærke Forgyldning paa selve Figurerne og deres nærmeste Omgivelser hævede dem frem.

Forgyldningen spillede nemlig en stor Rolle, navnlig i den indre Slotsgaard, og falder dens skærende Glænde end ikke i Nutidens Smag, saa kan dog til dens Forsvar siges, at selv de klassiske Grækere med deres rene Smag anvendte den paa deres Templer og Guds-billeder i Marmor, endog i Forening med stærke Farver. Guldet skinnede fra hver Frontespice over de talrige Vinduer paa Slottets Facader i den indre Gaard, fra Buegangene ved den midterste Fløi, hvilke med deres Søiler, Statuer og udskarne Steenzirater prydede de to nederste Etager og dannede en pragtfuld Baggrund. Det straaede fra de over alle Indgange anbragte Baabener, fra Løve-Springoandets Indfatning i Prindsesfløiens Muur, endelig fra Ydermurens Facade ud mod Slotsgraven, fra de store omtalte Baaben, hugne i Steen og anbragte over Porten, fra de joniske

Søiler og Gelænderet paa den Bro, der over Graven fører til Indgangsporten og endelig fra to kolossale Figurer, som forlængst ere forsvundne.

Disse Figurer vare anbragte ved Broens Begyndelse i den mellemste Gaard og stode forrest paa Gelænderet, hvor nu to tarvelige Lygter indtage deres Plads. Den til Høire forestillede Julius Cæsar, den til Venstre Alexander den Store, og disse to Oldtidens Heltestykkelser bøde den Indtrædende Velkommen, naar han fra den mellemste Gaard betraadte Broen for at gaae over denne til Indgangsporten; og lige ved denne stod paa Gelænderet to Alabasters Løver med opspærrede Gab og holdt Vagt ved Bindebroyen, der om Natten droges op. Den Pragt, der mødte Beskuerens Øie, naar han fra den mellemste Gaard nærmede sig Slottet og især naar han gjennem Porten traadte ind i den indre Slotsgaard, skildres af Samtidige som aldeles overvældende, og fremmede Rejsende vidne intetsteds i deres Hjemstavn at have seet noget Lignende.

Den mellemste Gaard med dens to lange Fløie, Cancellibygningen til Høire og Lehnsmændens Bolig til Venstre, hver med et Taarn ved den indre Facade, med det mægtige Porttaarn og tilhørende Mure ere blevne skaarne af Ilden og har saa temmelig bevaret sit oprindelige Udseende. Det Samme kan siges om den yderste smalle Gaard og den forreste Port, uagtet al Forgyldning forlængst er vadsket af Vaabnene og Steenziraterne over Portene.

Dog fattes i den store mellemste Gaard en Brydelse, som dannede Midtpunktet i den og hvis Plads

nu kun betegnes af en flad Steen, paa hvilken Mange træde uden at vide, at her udsendte forðum et pragtfuldt Springvand sine rige Straaler, der pladsfede i en stor sèxtantet Rumme af sort poleret Marmor, hvori broncestøbte mythologiske Figurer, Løver, Engle og Delfiner dannede en anselig Gruppe, og alle udsendte Vandstraaler.

Traadte man endelig indenfor i Kongeboligen og vandrede gjennem Slottets Gemakker, da stufedes ingenlunde den høit spændte Forventning. Beskueren maatte vel studse over den Opfindsomhed, Tid og Bæfostning, der var anvendt paa at frembringe et Værk, saa fuldendt skjønt indtil de mindste Enkeltheder. —

Den 3die Marts 1658 vrimlede den mellemste Gaardsplads af Ryttere, Ridefnegte med fuldt opsadrede Heste, af kongelige Betjente og adelige Tjenere, som løb frem og tilbage og nu og da gjorde Plads for en af de høie Herrer, der i fuld Puds fra Cancellibygningen eller Lehnsmandens Bolig begave sig op paa Slottet. Her var foruden alt Tjenerskabet det Compagni Ryttere samlet, som under Oberst Kay Lyttes Befaling skulde ledsage Kong Frederik, naar han kjørte den svenske Konge imøde; thi Uerbødigheden for Majestæten var i hiin Tid saa stor, at Ingen, naar han ikke var af kongeligt Blod, end ikke de udenlandske Gesandte, turde betræde den indre Slotsgaard anderledes, end tilfods. Tjenerne raabte til hverandre, sladdrede og lo, Hestene vrinskede og skræbede Steenbroen med deres Hove, foruroligede af Raabene, der løb omkring dem, og Springvandets milde Pladsken hendøde i Varmen; men Marts=Solens Glands spillede

paa Bandstraalernes Perler og gav den hele Scene forhøiet Liv.

I den indre Slotsgaard herskede der mere Ro og større Orden. Her stod to Compagnier af Livregimentet opstillede i to Rækker, som dannede en bred Bei fra Indfjorselen og op til den midterste Fløis Buegang. Disse Fodgardere toge sig godt ud i deres røde Frakker eller Kitler og Knæbeenklæder af samme Farve, med de krydsviis anbragte gule Bandolerer, af hvilke det ene bar Skydetasten, det andet det lige Sværd. Hovedbedækningen bestod af en spidspullet, bredskygget Fildthæt med en sort Fjeder, og paa Fødderne havde Folkene Støvler med brede Kraver, thi de gule Strømper og besløjfede Sko, der hørte til den fuldstændige Galladrægt, egnede sig ikke til en Marsch paa Landeveien. I Armen holdt hver Soldat den svære Luntebøsse, hvormed han paa Commando saluterede enhver af Raadets høie Herrer eller de overordnede Befalingsmænd, som gik op paa Slottet. Officerernes Dragter udmærkede sig ved det finere Stof, Sølvtræsjerne, som prydede Frakken og den hvide Fjederplumage i Hatten.

Ved Buegangen stod to Drabanter i pragtfulde røde Fløiels Baabenfrakker, prydede med det danske Baaben i Guldbroderi. De bare flade Hætte med hvide Fjedre og holdt hver i Haanden en Hellebard, fra hvis Sphidsodde forghldte Dvaster hang ned. Lige foran dem holdt den kongelige Karosse, en svær Bogn med en Himmel over, der heelt rundt var behængt med gylde Fryndser. Røde Silkegardiner, der vare til at trække for Sideaabningerne, erstattede Kareth=

vinduer, og Sæderne vare betrukne med rødt Fløiel. Bognen var forspændt med sex sorte Hingste, og Sele-tøiet var af rødt Saffian med gyldne Zirater. Kudskfen sad paa den lille lave Buk og førte Tøilerne med be-hørig Værdighed; men en Staldkarl stod dog ved hver af Hestene og holdt den ved Bidselet.

Alt tydede altsaa paa, at Afreisens Stund var nær forhaanden, og Klokken slog ogsaa nu to, som var den berammede Tid. Fra det store Taarn rungede Klokkens dybe Klang gennem Slotsgaarden, hvorefter Uhrets Sangværk spillede sin sædvanlige Psalmemelodi, for destobedre at opfylde sin Bestemmelse, som efter Indskriften paa Klokkens Rand var, ikke blot at Folket skulde rette sig efter dens Klang, men og hver Time berede sig til Bod, prise Herren med Lovsang og nøie agte og betænke, hvor hastigt Tiden fuldfører sit Løb og aldrig vender tilbage.

Slige fromme Tanker vare dog langt fra at finde Rum hos de Lyttende. De glædede sig over, at Vente-tiden var forbi, en Mumlen løb gennem Livgardis-sterne's Rækker, som paa Officerernes Commando rettede sig, hvorefter fulgte nogle Dieblikes dyb Taushed; men alle de Ventendes Taalmodighed skulde blive sat paa Prøve en Stund endnu.

I det blaa Gemak i Slottets anden Etage havde de høie Herrer af Følget forsamlet sig og gik nu op og ned ad Gulvet, eller stode samtalende i Grupper, ventende paa det Dieblik, da det maatte behage Hs. Majestæt at bryde op. De vare næsten Alle reise-klædte, men under den korte Kappe jaaes den stadse-lige brammede Frakke, det brede Kaardegehæng og

Skjærfet; paa Enkeltes Bryst den gyldne Kjæde med Elefanten. Den zirlige hvide Halskluds nedhængende Flige sammenholdtes af et Baand eller en liden forgyldt Snor med Dvafter. Haardepidsen stak frem nedefor Kappen, Knæbeenklædernes Flige hang under Knæbaandet ned om Læggen; og Resten af Benet forsvandt i den brede, udfaldende Støvlekrave. Naturligviis fandtes der i denne Forsamling ikke nogen ubesporet Hæl, og Sporerne klang lydt paa det med Marmorfliser belagte Gulv.

Herrernes Hoveder vare ubedækkede, og i Haanden eller under Armen holdt Enhver sin bredskyggede, fjeder-smykkede Hat. Ingen bar endnu Paryk, skjøndt denne Mode ikke var fjern; thi Haaret fik Lov at groe sin naturlige Væxt og hang i lange Lokker ned paa Ryggen, ligesom det ogsaa fortid dækkede Panden, saaat en høi og skøn Pande ikke dengang blev nogen Mand til Prydelse. Enkelte af de ældre Herrer fulgte den gamle Mode fra Christian den Fjerdes Tid og bare Haaret kortere.

I denne Forsamling fandtes naturligviis mange af det dansk-norske Riges bethdeligste og mærkeligste Mænd, nogle som allerede havde udøvet stor Indflydelse paa Rigets Skiebne, andre som i en nær Fremtid vilde faae den.

Der gif Joachim Gersdorf til Tundbyholm, Corfits Ulfeldts Efterfølger i Landets høieste Værdighed, den sidste Rigshofmester i Danmark, og talte hvissende med General Hans Schak til Møgeltonder, Gram og Gissjenfeldt, der snart skulde blive Sjælen i Ledelsen af Kjøbenhavn's tappre Forsvar. Begge disse Herrer

vare af tydsk Oprindelse, skjøndt Gersdorf dog var født her i Landet og delte den danske Adels Planer og Interesser, hvorimod Schaf var bleven indfaldt i Landet af Kong Frederik, nærrede stor personlig Hengivenhed for Majestæten og ganske stod paa Hoffets Side. Disse to Herrer talte Tydsk, og Gersdorf, som selv havde raadet til denne Krig og nylig havde maattet bøde derfor ved med Christen Steel at sætte sit Navn under den usalige Noeskilde Fredstraktat, tilfredsstillede Schafs Nysgjerrighed ved at fortælle ham Lidt om Underhandlingerne og talte med et Suk om det Dieblif, da han havde ønsket, at han ikke havde lært at skrive.

Der gik mange andre Herrer af Rigets Raad, af hvilke de fleste talte godt bredt Dansk, prydede de end nu og da deres Tale med tydske og latinske Arabesker. Nogle af dem talte myndigt nok om det Skete, lidet anende, at denne Krig var Begyndelsen til Enden, og at deres Magt sang paa det sidste Vers. Der var den sidste danske Rigskansler Christoffer Urne til Marsmark, det nuværende Knuthenborg, en af de Gamle fra Kong Christians Tid, ligesaa Mogens Høeg til Kiørgaardsholm, en besindig Statsmand og bekjendt for sin Kjærlighed til Digtkunsten; Gunde Rosenfrands, den lærde Holgers lærde Søn, der trods sin Lærdom vidste at føre Raarden, en oprigtig Fædrelandsven og god dansk Mand, men dog hildet i sin Stands Interesser og endte sørgeligt i Kongens Unaade og i Landsflygtighed; Otto Krag til Boldbjerg, den øverste Sekretair, som havde Rigets store Segl i Forvaring, og som 1660 blev en myndig Forkjæmper for Adelens

nedarvede Rettigheder; hans Broder, den tappre Mogens Krag til Raas, som udmærkede sig det næste Aar særdeles under Kjøbenhavns Beleiring; den villiestærke Christen Skeel til Fussinge, en af Landets rigeste Mænd og tillige en af Raadets dygtigste og meest færelandsfindede Medlemmer, en af dem, der drog Læstet, hvad Raadets Forretning angik — og mange Andre, hvem det vilde blive for vidtløftigt her at nævne, men som næsten alle ikke blot deeltog i Landets Styrelse, men tillige vare vidtbereiste Mænd, ofte brugte i diplomatiske Sendelser, ligesom ogsaa nogle af dem havde prøvet Krigens Gjerning.

Christen Skeel stod i en Bindues-Fordybning og samtalede fortroligt med sin gode Ven og Dusbroder Otto Krag.

„Åk hjerte Broder, hvilke Tider!“ sukede den ærlige Christen Skeel, medens Furerne i hans brede Bænde bleve dybere og Blikket i hans alvorlige, tænksomme Dine end mørkere. „Jeg er saa mod i Hu, som om Danmarks sidste Time var kommen.“

„Ikke saa, Christen!“ svarede Otto Krag, „vil Gud, da oprinder vel den Dag, da vi fange Seier og vinde det Forliste tilbage.“

„Ingen Raad, ingen Trøst!“ svarede Christen hovedrystende, „ingen Benner, ingen Penge i Landets Kasse, plukket og stækket — vi leve nu reent ud af Sverrigs Raade, min Broer!“

„Vi faae see! Men hvad siger Corfits? Nu maaer han Noget!“

„Corfits“, svarede Skeel, medens hans smalle Læber fortrak sig til et bittert Smil, „den sorte Sjæl,

han er spansk og haansk. Et ilde Syn var han, da han kom imod os i Bordingborg, sælt skurrede hans Røst i vore Øren, da vi i den yderste Nød bød ham Staaene, og han raabte: Nu siger I Noget! Vi Corfits, Greve af Ulfeldt — det er denne bedrøvelige Traktats første Ord, og der kroer han sig som Kong Carls Geheimeraad og første Besuldmægtigede — det maa have faldet Hans kongelige Majestæt svært at komme over de Ord, den Stund han fik Pergamentet ihænde. Vi Corfits — vi er nu udi Traktatens 24de Paragraph indsat i alle vore Besiddelser og Rettigheder og fredlyst i Danmark. Det gamle Ord trøster mig dog, at al overvættes Ting fanger gjerne ond Ende.“

„Og hvad tager han sig nu fore?“

„Han slæber Jørgen Seefeldts*) Bøger ad Næstved til. Han havde jo altid en Pique paa Jørgen, og det Bibliothek var Jørgens Stolthed, paa hvilket han havde sat al sin Formue. Saa ramte han ham da paa det ommeste Sted. Du seer, han har Stunder at betale Smaagjeld, alt som han indfrier den store.“

„Men hvor gif det dog til, at Kong Carl gav sit Minde til, at dette Nordens største og skønneste Libreri saa syndigt maatte splittes for Vinden?“

„Ei hvad bryder Kong Carl sig om en Slump Folianter, fornemmelig naar de ere dansk Eiendom? Det gif da saa til, at da de kom paa Sjællands

*) Jørgen Seefeldt, Rigets Raad og Landsdommer i Sjælland, boede paa Ringsted Kloster, hvor han havde samlet et Bibliothek paa 26,000 Bind med mange sjældne Haandskrifter. Han døde 1662 i Trang og nedtrykt af Sorg.

Grund, saa sagde Corfitz til Kong Carl: Eders Majestæt saaer nu unde mig et Bytte! Hvad kan det vel være? spurgte Kongen. En dansk Herremand her paa Den, svarede Corfitz, har nogle Bøger; dem begjærer jeg! Det kan vel stee! sagde Kong Carl. — Jeg har det fra den franske Ambassadeur, Ridder Terlou.“

„Og saa løb han med det Alt?“

„Na nei! Han maatte dog lade cirka 4000 Bind tilbage. De kom med Slæder og Sække at slæbe det Sidste fort, men Sorgen ilte saa til os, der jo vare i Koeskilde paa Traktaten og Jochum*) fik saa dog sat en Bom for. Kong Carl skillede en Livkarl og sex Ryttere, og de maatte lade Resten blive.“

„Det var vel!“ svarede Otto Krag; „men sig mig nu, kjære Broder! Hvad tænker Du i Dit Hjerte om dette Hans kongelige Majestæts besynderlige Forsæt at indbyde sin Fjende og Overvinder hertil og beværte ham?“

„Ja sig Du Kong Frederik i Kortene, om Du kan! Han gaaer saa stille og holder sine Trumfer for-dækte. Man kan tænke Meget om den Sag og endda gaae feil i By.“

„Lad høre Din Mening, Christen!“

„Nu, det skal vel saa være kongeligt at kunne bære slikt Tab koldsjindigt. Kong Carl er hans gode Ven ligesuldt, og de kunne nok tale et Gammensord over Borde for det. Lad gaae! Har han taget vore Provindsjer, saa lad ham og æde vor Mad og drikke vor Biin!“

*) Gersdorf.

„Der dømmes Du dog nok efter et for hastigt Skjøn, Christen! Rimeligere tykkes det mig, om Hendes Majestæt kunde ønske at hviſte Kong Carl et Ord i Dret om Corſitz.“

„Saamænd! Der traf Du det kanskee ikke ilde. Corſitz har Noget tilgode der ligesfra den Dag, da han ved Kroningen rev Vresporten paa Gulvet den første Dags Aften, at ikke Dronning Sofia, da hun anden Dag drog til Vor Frue Kirke for at krones, skulde hædres ved den.“

„Og dog kan det formodes, at Kong Frederik tillige handler i god Tro og til Rigernes Bedste vil slutte Venſkab og Broderskab med Kong Carl.“

„Ak, Bro'er Otto! Det er da takfeløs Gjerning, Kong Frederik har fore. Før kysser Kæven Gaasen, før Svensken bliver vor gode Ven, og aldrig læges Saar saa vel, at jo Arret synes. Det er mig en Dval, at vi idag skulde hædre de —! aa, lad os ei tale mere derom. See Jochum og mig an paa Fødderne! Vi ere bleve i Skoene, thi vi agte at forblive til Huse og ville ikke løbe med til Hammersholte at gjøre Stads af Landjens Fjender.“

„Vil Du ellers vide, hvad Kongen tænker“, sagde Christen Steel efter en lille Pause, „saa spørg den sorte Snog hist henne! Han veed det paa en Prisk!“

Han slog med Hovedet i den Retning, hvor en lille jirlig, fortklædt Herre stod. Hans snu indesluttede Ansigt og kloge, mørke Dine var nok et Studium værd. Det var Kongens Kammerſkriver og Fortrolige, Christoffer Gabel, en Mand, som havde tjent sig op fra neden af og endnu ikke havde større Gage, end Liv=

barberen; men han havde Kongens Dre, som ingen Anden. Nu stod han ene og forladt i den store Skare, og de Fleste saae skjævt til ham; men han ventede taalmødigt, til hans Time kom, og den var ikke langt borte, thi han blev, som bekendt, en af Hoffets meest virksomme og juue Redskaber til at knuse Adelsens Magt. Den Dag var ikke meget fjern, da flere af de høie Herrer, der nu gif ham kneisende forbi, maatte bøie Ryg for ham, thi efter Enevoldsmagtens Indførelse blev han en saare mægtig Mand, men brugte ofte sin Magt hensynsløst, saaat man endog sagde, at den, der talte noget mod Gabel eller hans Familie, ham blev Danmark for snevert. Nu var hans Stjerne neppe i Dpgang, men han skulde snart faae Leilighed til at vise Kongen og Landet en væsentlig Tjeneste, der ikke bidrog lidet til hans senere Dphøielse.

Medens Følget saaledes fordrev Tiden og ventede paa Hans Majestæts Tilshykomst, stod Kong Frederik med forslagte Arme ved Vinduet i den saakaldte Vinterfal og saae i dybe Tanker ud over Slotsjøen, som om flet Ingen ventede paa ham. Dronning Sofia Amalie var ogsaa tilstede, men ellers Ingen, thi Hoffets Somfruer havde maattet forsoie sig bort, da Kongen ønskede at tale under fire Dine med sin Gemalinde. Hun sad nu i Nærheden af Kammeren i en af Datidens plumpe Bænestole, ellers pragtfuld nok ved sit Gyldenstykses Betræk, og man saae det paa hendes blussende Kinder, at den fortrolige Samtale, som allerede tildeels havde fundet Sted, ingenslunde var løbet fredeligt af.

Dronning Sofia Amalie var en Dame af en fylldig og veldannet Skikkelse, høi og anselig, udrustet

med Gnde og sand kongelig Anstand. Den lyseblaa Silkeklædning, hun bar, klædte hendes blonde Skjønhed godt, og dens Snit var ikke saa forskjellig fra Nutidens Mode, som Damernes Dragter senere bleve. Livstykket laae i Læg over Brystet og prydedes paa Midten af en kostbar Brystnaal. Det lysebrune Haar faldt frit ned i naturlige Løkker, lidt kruset over Panden, og fremhævede hendes sjeldne skjønne og friske Ansigtssfarve, der bødede paa, hvad der manglede Trækkene i Fiinhed. Trods hendes tredive Aar, og uagtet hun allerede havde født otte Børn til Verden, kjendtes det dog endnu paa hende, at hun i sin Ungdom maatte have været en saare indtagende Qvinde.

Frederik den Tredie gav ikke sin Gemalinde Stort efter i kongelig Holdning. Han gik dengang i sit otte og fyrgetyvende Aar og var en Herre af hoi, anselig, noget svær Legemsbygning, dog fuldkommen velskabt. Han havde i sin Ungdom været en Mester i alle legemlige Færdigheder og var derfor Herre over enhver af sine Bervælgelser. Heller ikke hans Træk vare fine eller skjønne, navnlig var Underansigtet noget svært, men de bare Præget af en ærlig Sjæl, en fast Villie og stor Tænksohmhed. Det mørke Haar faldt i faldige Løkker om hans Hoved og dækkede fortil Panden; hans brune Dine havde et roligt, koldfindigt Udtryk, som dog kunde blive saare vindende og mildt, naar han smilte. Hans Klædning var ganske af samme Snit, som de adelige Herrers. Stoffet var mørkegraat Klæde, bræmmet med Sølv og fra det brede, rigt baldhyrede Kaardegehæng funkede ved hans venstre Side det juveelbesatte Fæste.

Den nys afbrudte Samtale var bleven ført paa Tydsk. Skjøndt Kong Frederik i Sæder og Sind var en dansk Mand og talte sit Modersmaal heelt godt, havde han dog under sit Ophold i Bremen og i Hertugdømmerne, hvor han som Prinds holdt Hof, faaet det tydske Sprog kjær, var end de Lærdes Sprog, Latin, ham egentlig det kjæreste; thi han var Danmarks lærdeste Konge og kunde hamle op med enhver Magister eller Doctor i lærde, især dogmatiske Disputer. Dronningen derimod beqvemmede sig aldrig til at lære Landets Sprog, og hendes høie Gemal var da lovlig nødt til at tydske, naar han talte med hende. Samtiden vilde dog nok med dens lidet udprægede nationale Bevidsthed, og saasom man dengang snarest fattede en Vre i at tale fremmede Sprog, uden hvilke ingen Mand betragtedes som dannet, tilgivet hende denne Forsømmelse, havde den ikke været parret med en utilgivelig Ringeagt for Alt, hvad der var dansk. Hun betragtede sine danske Undersaatter som Barbarer, og gav end Tidens Skjodesynd, Umaadelighed i Drif, hendes Dom nogen Berettigelse, det var dog neppe paa Dydens og Moralens Vegne, at hun forargedes; thi hun hang ved sit tydske Fædreneland og sin brunsviglyneborgske Slægt med en saa haardnakket og eensidig Kjærlighed, at den endog vakte hendes Gemals Mistænksomhed og undertiden berøvede hende hans Fortrolighed. Hendes Klogskab, hendes Mod, hendes Ynde og Talenter kunde blænde og vinde Enkelte; men hun vandt aldrig det Folks Hjerte, hun var kaldet til at være Moder for, thi hun elskede det ikke. Hun var en hormodig, villiefast Dvinde, født til at herske.

Hendes store, blaa Dine med deres bydende Udtryk vidnede noksom derom, naar hun saae op og de skøde Lyn, der røbede hendes ophidsede Stemning.

Det lille Springvand, der fra Bæggen sendte sin Straale ned i en Marmorlumme, og som med sit udskaarne og forgyldte Billedværk var en af dette pragtfuldt udstyrede Gemaks mange Prydelser, udfyldte den pinlige indtraadte Pause med sin milde, melodiske Pladsken, som om det vilde prædike Fred og Forsonlighed for det kongelige Egtepar. Da vaagnede Kong Frederik pludselig af sin Grublen, vendte sig om og gif hen til sin Gemalinde. Hans Ansyn var mildt, og hans Stemme havde den vante rolige Klang, saaat al Brede syntes forvunden.

„Kan jeg da nu være forvisset om, Sofia!“ sagde han, „at Du vil modtage vor kongelige Broder og Gjæst med sømmelig Gjæstmildhed? Du bør komme i Hu, at vi af egen fri Billie have indbudet ham.“

Dronningen havde reist sig og stod nu for sin Gemal med en noget spodsk Mine. Hendes Ansyn havde ingenslunde det Præg af Retsind og god Billie, som hans.

„Saa have vi nu gjort“, svarede hun, „og maatte det end høilig forundre mig, at min høie Gemal blev tilfjends at huse sin og Landets argeste Fjende, jeg saaer vel finde mig i, hvad der ikke mere kan ændres.“

„Jeg har jo med stor Taalmodighed alt hørt paa Dine Indvendinger“, svarede Kong Frederik, „og givet Dig mine Grunde. Jeg gjentager det — uden Allierede eller Venner, plat ødelagt ved et ulykkeligt Feldttog, hvad bedre Middel kunde jeg i den Stand finde paa, end

at forsøge paa at etablere Vennskab og god Forstaaelse med vor frigslystne Nabo? Bore skjønnne skaanske Provindsjer har han jo nu, Gud bedre det, i Possession og maa vel være stillet tilfreds."

„Deri feiler Du vidt, Frederik! Der er en Konge for mange i Norden, og den Konge er Du! Kong Carl vil herske alene i Norden, og ikke for Intet staae de trende Kroner i hans Standarter og Flag, paa hans Karosjer og allevegne. Utak vil Du faae for Din Høflighed; men vær isvrigt ubekymret! Kong Carl skal finde, at vort Hof ikke staaer tilbage for noget i Europa i Høviskhed. Han skal faae at see, at Ulykken ikke har bøiet vor Nasse, og vi kunne vel beværte ham og de svenske Herrer uden at miste noget af vor Værdighed, bliver det end ikke til Lyst."

„Saa er jeg tilfreds“, sagde Kong Frederik; „hvilken Dronning i Verden kan maale sig i Ynde, Anstand og en skjøn Udøvelse af en Værtindes Pligter med Dronning Sofia Amalia, naar hun blot vil?“

Han tog Dronningens skjønnne, hvide Haand og førte den til sine Læber, og hun talte ham med et Smil, hvori der dog var nogen Varme.

„Og saa vil jeg da i Herrens Navn bryde op!“ sagde Kongen og ringede med en lille Sølvklokke, som stod paa et Bord i Nærheden.

Den hidkaldte Page fik Befaling at melde Hofmarskalk Körbitz, at Hans Majestæt nu agtede at begive sig til Bogens; en anden Page bragte Kongen den runde, bredskjygede, guldbrænmede Hat med den hvide og røde Fjeder og en tredie de guldbroderede Gedeskindshandsker, hvilke han langsomt og koldfindigt trak paa.

Hofmarskalk Körbitz traadte nu ind tilligemed Kammerjungerne Corfits Trolle og Hugo Lytze, hvilke bukkede dybt for Majestæterne, som nu toge en kjærlig Afsked med hinanden. Dronningen lod et Par naadige Ord falde til Körbitz om det skjønnede Veir, som be-
gunstigede Festen, en af Pagerne aabnede Døren, og Kongen begav sig med Kammerjungerne og Marskalken foran sig til det blaa Gemak, hvis Dør Corfits Trolle aabnede vidt, forkyndte med høi Røst Hans Majestæts Ankomst og bukkede dybt, da Kongen gik forbi ham og ind i den store udvalgte Forsamling af Raadets høie Herrer og andre velfornemme Mænd.

Hans Majestæt sagde et Par velvillige og skjemt-
somme Ord til en og anden af Herrerne, men kun i Forbigaaende, da han uden Ophold gik gjennem Salen og videre fort ned ad Trappen til Buegangen, hvor blandt Andre den kongelige Staldmester Merle tog imod ham og ledsagede ham med blottet Hoved til Bognen. Kongen mønstrede Forspændingen og fandt Intet at udsætte, hvorefter Hr. Merle ydmygt trak sig tilbage for det høie Følge, thi før Enevoldsmagtens Indførelse var Staldmesterens Embede ikke anseet, og enhver Adelsmand af reent Blod mente sig for god til at beklæde det.

Kongen steg tilbøgs, og den kongelige Karosse jatte sig derpaa under Trompeters og Herpaukers Lyd langsomt i Bevægelse og førte saa ud af den indre Slotsgaard over Broen og videre fort gjennem de andre to Gaarde og gjennem Flækken Hillerød ad Veien til Roeskilde. Oberst Kay Lytke med sine Ryttere red foran Bognen, Livregimentet tilføds under Oberst

Frederik Ahlefeldt fulgte efter den, og det øvrige Følge steg tilhest og sluttede sig efterhaanden til, dog uden synderlig Orden.

Paa den ujevne af Frostens knudrede Veie var der ikke Tale om at kjøre synderlig hurtigere, end i rast Fodgang, og det tog da en stiv Time at tilbagelægge den halve Miil til Landsbyen Hammersholte, hvor Kongen agtede at modtage sin høie Gæst.

Kong Carl havde imidlertid den samme Hindring at overvinde, en ubanet Veie, og paa den længere Afstand lod Tiden for Ankomsten sig vanskelig forud beregne. Det gik da saa, at Kong Frederik og hans Følge i to Timer maatte vente paa den bare Mark, en Stilling, som Nutidens Hofmænd sikkert vilde fundet temmelig trøstesløs, især ved Vintertide. Datidens Herrer vare imidlertid saa vant til besværlige Reiser, at de let fandt sig deri, især da Veiret var klart og Jøret tørt.

Kong Frederik steg ud af Karossjen, Herrerne af Hestene, og man holdt Fodderne varme ved at spadserere frem og tilbage paa det grønne Overdrev i Ly af Skovens Træer, medens man opmuntrede Sindet ved livlig Samtale; thi Frederik den Tredie havde arvet en ikke ringe Part af sin høie Faders djerde Lune og holdt nok af ved Leilighed at lade det spille. Tilfidsst bød han Oberst Kay Lykke at forlyste ham og Følget med en liden Rytter-Manœuvre, hvilket den skjønne, unge Herre ufortøvet efterkom. Han var dengang i stor Gunst ved Hove og med sine femten, smukke Herresæder Landets rigeste Mand. Man sang om ham:

Enhver skjøn Zomfru, hun ønsker sig,
 Gud give Kay Lykke vilde have mig!

Hvem der nu saa ham i hans pragtfulde Klædning og med et af Sundhed blomstrende og af Munterhed straalende Ansigt tumle sin fyrige Hest saa rasft, skulde ikke tænke, at han vilde ende saa sørgeligt i Nød og Elendighed, hvilket han, som bekjendt, ved sin egen Letsindighed forskyldte. Men viste Hr. Kay sig nu end som en dygtig og glimrende Rytter, det Samme kunde ingenlunde siges om hans Folk, saaat Maneuvren faldt langt mere muntert end militairt præcis ud.

Endelig blev Klokken fem, og de udstillede Poster meldte hans svenske Majestæts fredelige Nærmelse. Kong Frederik steg da i sin Karosse for at kjøre sin høie Gæst et lille Stykke imøde, og da Bognen atter holdt, samlede Følget sig om den. De tolv Trompetere, anførte af tvende Herpauer holdt ved Siden, og Ryttere og Fodfolk opstillede sig i nogen Afstand. Livregimentets Menige lavede sig til at hilse paa Kong Carl med en anstændig Musketjalve. Patronerne, der hang ved Brystgehængen i smaa runde Træ-Æsker, hvilke ved hurtige Bevægelser forarsagede en eien- dommelig Raslen, bleve tagne frem af deres Hylstre, Musketterne bleve ladede og Lunterne tændte, og dette udførtes i et saa stort Antal Tempoer, at det indgød stor Agtelse for Exercitsens Banffeligheder og Beundring over den menneskelige Naturs Taalmodighed i Dressur. Nutidens Soldater komme adskilligt nemmere fra det, men indrømmes maa det, at da Salven brød løs, da gave de svære Musketter anderledes Anald, end de Plaf, Nutidens lette Geværer frembringe.

Ingen Hurraraab, men Trompeters og Herpaukers Lyd og en mægtig Glædes-Salve modtog Kong Carl, da han i den kongelige Karosse med Hertug Ernst ved sin Side rullede frem paa Overdrevet. Hertugen saae heelt siffig og fornøiet ud, som om han nød sin diplomatiske Triumf og glædede sig over, at han virkelig medbragte det kongelige Bildt, han paa høiere Ordre havde efterstræbt.

Efter den kongelige Bogn fulgte en Karosse, i hvilken sad fire Herrer. Paa Bagsædet befandt sig den engelske Ambassadeur Sir Phillip Meadow, den Samme, der i Forening med Ridder Terlon havde ledet Fredsunderhandlingerne, og hvem Kong Frederik til Tak for hans gode Bistand havde benaadet med Elefanten; men saasom Sir Phillip var af borgerlig Fødsel vakte denne Hædersbeviisning en saadan Allarm i den adelige Leir, at Kongen bevægede Hr. Meadow til at udlevere Ordenen mod en Sum Penge. Det forholdt sig nu vistnok saa, at Hr. Meadows Hjerter var paa dansk Side, men han lod sig dog kysse ved Kong Carls Trudfler om at flage over ham til Cromvell. Han faldt da til Føie, Kong Carl formildedes og stjænkede ham elleve tusind Daler, hvorfra sees, at det i hine Tider kunde være en saare indbringende Bestilling at være Fredsmægler. Ved hans Side sad den svenske Rigsmarskalk Grev Gabriel Drenstjerna og paa Bagsædet de to danske Herrer, som vare blevne jendte Kong Carl imøde for at complimentere ham i Roeskilde, nemlig den danske Gesandt ved det svenske Hof, Hr. Ove Zuel og Admiral Henrik Bjelke, en ærlig Nordmand og Kong Frederik personlig meget hengiven.

Resten af de svenske Herrer vare til Hest, og blandt dem udmærkede sig især den unge Generalquartiermester-Lieutenant Erik Dahlberg ved sin mandige Skjønhed og sin ridderlige Holdning. Der var dog ogsaa civile Herrer i den ridende Skare, som Hr. Peter Julius Coyet, Kong Carls høielige Rædsfab i politiske Intriger og den Mand, der med Pennen maatte forsvare sin Konges Volds-gjerninger for den offentlige Menings Domstol. Denne snilde og samvittighedslose Diplomat blev i den nærmeste Fremtid Danmark en snu og farlig Fjende. Dernæst Kong Carls Sekretair Ehrensteen og den bekjendte Rigs-kammerraad Boel Edmann, senere adlet under Navnet Gripenstjerna, der ogsaa havde bivaanet Fredsunderhandlingerne og nylig havt det Hverv egenhændigt at nedskrive den Koeskilde Fredstractats Originaltext. — De ridende Herrer's Tjenere med ledige Haandhefte fulgte efter, og med Overbets Ryttere udgjorde den hele Efforte et betydeligt Optog.

Kongerne stege samtidig ud af deres Bogne, mødtes midtvejs, blottede Hovederne og hilste paa hinanden med en dyb Reverents. Derpaa omfavnede de hinanden, og Kong Frederik bød sin kongelige Gæst velkommen med nogle hjertelige Ord, der fremførtes med Bærdighed og i en aaben og frimodig Tone. Kong Carls Svar var derimod saa meget ziirligere og mere complimenteust, som det var mindre oprigtigt meent. Den svenske Monark var en tyk lille Mand, og hans store Legemsfylde gjorde hans Fremtræden mindre skjøn og vindende, men hans Holdning var bydende nok, og naar man saae det stolte Glimt fra hans lyse Dine,

glemte man hans Stikkelses Uanselighed og forstod, at han var her som Seierherre.

Han saae sig et Dieblit mistænksomt og uroligt om, men hans speidende Falkeblit blev intet vaer, der kunde foruroilige ham. De danske Herrer stode for ham med blottede Hoveder og bøiede sig dybt. Kong Frederik forestillede sit Følge for ham, Kong Carl gjorde Gjengjæld med sit; Monarkerne stege under mange Complimenter i een Vogn og kjorte saa ad Frederiksberg til, ledsagede af den hele Skare.

De svenske og danske Herrer blandede sig under Ridtet mellem hverandre og indledede venfskabelige Samtaler. Saaledes sluttede Kay Lykke sig til den svenske Oberst Overbeck; men denne hærdede og øvede Kriger betragtede med et Smil de danske Rytteres Bevægelser. Disse vare rigtignok bedre klædte og beredne, end Svenskerne, hvis Uniformer ikke svarede til Benævnelsen og viste alt andet end Gensartethed; men de Sidstes Holdning var fuldendt og Evolutionerne gif med stor Punktighed, hvorimod de danske Ryttere gave bedrøvelige Beviser paa, at det i høi Grad fattedes dem paa Dvelse. Derimod vare de svenske Ryttere ikke lystelige at see til for fredelige Tilskuere, thi deres vilde, brune og arrede Ansigter fortalte Udskilligt om Rov, Mord og Vold og dannede en pafsende Illustration til Kong Carls seirrige Feldttog med deres blodige Bedrifter. I de luvslidte Ritler og bulede Læderkrasjer stak da heller ikke blot Svenskere, men Eventyrere af alle Nationer.

Tusmørket begyndte allerede at falde paa, da den kongelige Karosse under Klokkeringning, Kanonsalver

og Trompeternes Lyd rullede over Broen ind i den indre Slotsgaard, hvor Majestæterne steg af Bognen. En og Anden af de gamle danske Herrer rystede paa Hovederne ved det Syn og tænkte i deres stille Sind, at Kong Christian maatte vende sig i sin Grav, om han kunde fornemme, hvilke Røster der nu gjensløde i hans Haller, og hvis Sporer der klang paa hans elskede Hjems Dørtærskel.

Kong Frederik førte strax sin høie Gæst til Prindsesseskibet og ad Taarnets Bindeltrappe op til den anden Etage, hvor den blaa Sal, det engelske Sovegemak og en Række Bærelser tilbød Kong Carl et saare pragtfuldt og efter de Tidens Begreber beqvemt Logi. I samme Floi anbragtes de fornemste svenske Herrer, Kong Carls nærmeste Opvartning, og hvem han ellers udpegede dertil. Skjøndt hans Bæsen ikke lod nogen Mistro skinne frem, magede han det dog saa, at han om Natten vilde være omgivet af en Skare tro svenske Mænd, og nærmest sit eget Sovegemak indquarterede han den meest aarvaagne af dem alle, hans Yndling Erik Dahlberg.

Medens Kong Carl og hans Mænd forfristede sig efter den lange Reise og klædte sig om til Taflet, stegedes og brasedes der i Kjøkken og Kjelder, og Kofte, Kjeldersvende, Sølvkammertjenere og Dugsvende færdedes i stor Travlhed for at berede det overdaadige Maaltid, der skulde indtages i Ridder salen, eller, som den dengang benævnedes, Dandsesalen.

I Prindsesseskibets hvælvede Kjøkken blusede Ilden, og i Kjelderen nedenunder dreiede to Karle over et livligt Baal de ti Spid, som vare Kong Christians

egen Opfindelse. Trods al Iver blandt Tjenereskabet for at gjøre deres Bedste, faldt der dog mellem dem Ord, som vilde glædet salig Kong Christian høilig, havde han kunnet høre dem, men som vilde skurret slemmt i Erensternes Dren.

Viinssjænkten, Reinholdt Thor=Smede, en svær Mand med et rød-blusende Ansigt, jyskede dybt nede i Kong Christians store Viinskjelder, hvor Viinsfadene laae i Rækker, og en Springbrønd gav frisk Vand til at skylle af med. Han tappede spansk Viin, Sekt og den kostbare Rhinskviin i store Kander, og Kjelder-svendene satte dem tilside, naar de vare fyldte. Reise-viinssjænkten, Claus Ohm, hjalp til og holdt sin Staldbroder i Kongens og Bachi Tjeneste med Snak.

„Sik I ham saa at see?“ spurgte han Reinholdt Thor=Smede. „Kong Carl begribeligt!“

Reinholdt tørrede Sveden af sin Pande og udsendte en drøi Ed.

„Vel fik jeg Rig paa ham“, sagde han saa, „lige da han vraltede ud af Karossjen, og aldrig saae jeg federe Sviin.“

„Tys!“ sagde Claus Ohm, „tal ei saa despekterligt om Hans svenske Majestæt!“

„Jeg giver ham Døden og Djævelen!“ brummede Thor=Smede. „Hellere dreiede jeg Hanen til et Gravøl, end til dette herjens Gilde. For det skal I vide, Claus! at havde ikke Kong Frederik selv med sin egen Mund budet mig at skjenke af den bedste Tønde, jeg vilde ikke gjort det.“

„Hvad Hans kongelige Majestæt byder og befaler,

ffeer det end paa anden Haand", mente Claus Ohm, „det maa vel være ret og rigtigt.“

„Saamænd! men somme Befalinger ere lettere at efterkomme, end andre, og kunde vi iaften drukkert paa, at Kong Carl havde knækket sin Hals paa Veien, det vilde været ulige lysteligere. Dnd Gjæst er velkommen som Salt i suurt Die!“

Slige Ord faldt der flere af omkring i Slottets Kroge, og jo dybere nede, desto mere uforbeholdent; men i de prægtige Sale ovenpaa var Alt Smil og Galanteri.

En halv Time før Tasselet blev Kong Carl indført til Dronningen, hos hvem han fandt en artig, men noget kold Modtagelse. I det Hele havde han under sit Besøg flere Gange Leilighed til at gjøre den Sagttagelse, at Dronning Sofia besad en høitlyvende Sjæl, ikke ubeslægtet med hans egen, og han mente at maatte ønske sig til Lykke, fordi hun ikke var en Mand og Konge i Danmark.

Klokken otte begave de høie Herksaber sig til Taffels i Riddersalen, hvor Kjerterne i de tre vældige Messing-Lysekroner, af hvilke den midterste veiede næsten sex tusinde Pund og var prydet med en Dianafigur i Legemsstørrelse, udbredte en straalende Lysglands omkring sig og viste denne pragtfulde Sals mange kostelige Prydelser med blændende Tydelighed og Klarhed — det rigt udskaarne og forgyldte Loft, den store Kamin af sort Marmor med indlagte Sølvzirater, Phoebus og Lunas Billedstotter af drevet Sølv og overst en stor Sølvørn med udspiledevinger; det prægtige Skjenkebord af Ibenholdt med Sølvzirater, den

paa en lignende Maade rigt smykkede Musikanterstol ved Indgangen og det kostbare Orgelværk, en Gave til Kong Christian den Fjerde fra den da regjerende Landgreve af Hessen-Cassel.

Al denne Pragt, fra hvilken her kun det meest Joinefaldende er nævnet, vakte de Indtrædendes største Beundring; men dog fattedes een Prydelse, som endda var Riddersalens mærkeligste og havde størst Kunstværdi, nemlig de skjønne i alle Farver vævede Tapeter, hvis Billeder forherligede Kong Christians og den danske Hærs Bedrifter, navnlig i Kalmar = Krigen; Svenskerne's forsmædelige Flugt fra Riisby = Skandse, Kalmars Overgivelse og andre Triumfer under dette lykkelige Feldttog. Tapetvævningen var dengang en bethydelig Industri i Danmark, der fandtes slige Væverier i Slangerup og Rjøge, men Tegningerne til disse Riddersalens Tapeter menes at være udfastede af den berømte hollandske Maler Carl van Mandern den Yngre, hvis Søn siden kom til Danmark og udførte adskillige Malerier saavel for Christian den Fjerde som for Frederik den Tredie.

Nu tænkte de danske Herrer, som saae, at Bæggene kun bare de daglige Gyldenlæders Tapeter, at de berømte vævede Tapeter ikke, som ellers ved festlige Leiligheder, vare ophængte paa de dertil bestemte Kroge, fordi man vilde undgaae at saare Kong Carls og de svenske Herrer's Følelser; men Kong Frederik selv og de saa Indviede havde den ydmygende Bevidsthed, at en hemmelig Artikkel i Roestilde Fredstraktat indeholdt den smaalige Bestemmelse, at visse for den svenske Nation frænkende vævede Billeder, som opbevaredes i

Danmark, skulde, for at høre enhver Grund til slet Forstaaelse, forandres eller fjernes.

Under Trompeters og Herpaukers Lyd toge Majestæterne og nogle faa Udvalgte Plads ved Taslet, som var dækket med en guldfryndset Dug og kosteligt smykket. Dronning Sofia Amalia sad alene for Enden af Bordet, nærmest hende paa den høire Side Kong Carl og dernæst Kong Frederik. Saa var der ladet Plads aaben til en Forskjærer. Efter ham havde den svenske Rigsmarskalk Gabriel Drenstjerna sin Plads, den svenske Gesandt Steen Bjelke og den svenske Kammerherre Niels Brahe. Hertil kom den næste Dag Polakken General Koritzky, som tjente i den svenske Hær. Paa den venstre Side nærmest Dronningen sad Hertug Ernsts Gemalinde, den fem og tyveaarige Augusta, født Prindsesse af Slesvig-Holsteen-Glyksborg, den engelske Gesandt Sir Phillip Meadow, Hertug Ernst og derefter fulgte endnu en Forskjærer. Altsaa var ikke en eneste af de danske Herrer bleven fundet værdig til at sidde med ved Taslet, hvilket var at drive Hosfligheden med Gæsterne vel vidt. Alle, var det end Rigets Hofmester, den svagelige Hr. Joakim Gersdorff, befandt sig staaende omkring Taslet som Tilskuere, men dog gif Pager omkring, der bode Herrerne Biin i Bægere, og dette har vel bidraget lidt til at holde Humeuret oppe. Ogjaa kaldte Majestæterne nu og da en af Herrerne hid for at sige dem et Par naadige Ord.

Taslet varede i tre samfulde Timer, og hver Anretning indbares i stort Optog med en Marskalk i Spidsen. Musikanterne forlystede nu og da Ørerne

ved en mere larmende, end skøn Musik, og Dramanterne holdt Vagt ved Dørene, hvorfra de flere Gange ved at fælde Hellebarderne maatte drive indtrængende Nysgjerrige tilbage.

Samtalen ved Taflet gik især i Begyndelsen ikke meget livlig. Kun Hertug Ernst og hans Gemalinde viste sig muntre og nøde uden politiske Bitanker den skønne Fest og Kong Carls og hans Følges interessante Selskab; men da Vinen begyndte at gaae de høie Herrer i Hovedet, løstes Tungebaandene, og hvor varsom Kong Carl end hidtil havde viist sig i sine Udtalelser, saa indlod han sig dog nu paa at beskrive de under dette Feldttog udstandue Farer og Besværligheder, og han hidkaldte Erik Dahlberg og forestillede denne modige Herre for sin kongelige Vært med de Ord:

„Her seer Eders Majestæt den Mand, som viste mig Vei over Isen!“

Kong Frederik var saa godmodig at række sin Haand frem, hvilken Dahlberg underdanigt kysjede, men Dronning Sofia Amalia maalte den svenske Herre med Dinene og sendte ham et lynende Blik.

Kloffen elleve hævedes Taflet, og Kong Carl begav sig kort efter til Ro. Han sov sødt i sin pragtfulde Seng, der spulmede af atlasbetrukne Puder og Dynner, paa fine Lagener og med et kostbart perlestykket Silketeppe over sig. Han havde neppe i lang Tid hvilet paa saa blødt et Leie, men Skaane, Halland, Bleking og det halve Norge, den lykkelig fuldendte store Gjerning, var ham sikkert en endnu blødere Hovedpude.

Da han den næste Morgen var staaet op og fuldt paaklædt stod ved det aabne Vindue og saae ud i Slotsgaarden, lod han Erik Dahlberg kalde hid, som det viste sig, blot for at holde Snak med denne sin tro Tjener, thi Kong Carl var en stor Ven af skjemt-somme Samtaler. Dog blev han nu staaende i dybe Tanker ved Vinduet, saaat Dahlberg maatte vente en Stund i ærbødig Tausshed; men pludselig vendte han sig om og sagde med et muntert Blink fra sine kloge Dine:

„Hvad tænkte jeg ret nu paa, Dahlberg? Det gjelder en skøn Gaard i Skaane. Den giver jeg Dig, kan Du gjette det!“

„Den Gaard vinder ikke jeg,“ svarede Dahlberg med et Buk. „Kong Carls Tanker flyve som Ornen; det er ikke os Andre givet at følge dem.“

„Vel svaret, min Gut! men Dine Tanker naaede dog mine, dengang Du gif forud over Isen. Du er vel og kommen af et Orne-Veg, har den Orn end ingen Krone.“

Kong Carl gav heri ikke Erik Dahlberg for stor Vre; thi ene og alene paa Dahlbergs Tilskyndelse og tvertimed alle Andres Raad, endog den altformaaende Rigsadmiral Wrangels, ja endog trods Corfits Ulfeldts indstændige Advarsel, gif den svenske Konge til det Bovestykke. Hans og den franske Gesandts Equipager bleve da ogsaa i Lille Belt, og ved Overgangen fra Langeland til Lolland gif et Par Compagnier Ryttere gjennem Isen og druknede, thi det var faldet ind med Tøveir, og der stod somme Steder en halv Allen Vand over den af Folkenes og Hestenes Vægt nedthyngede

3is. Alligevel indestod Dahlberg med sit Hoved for et lykkeligt Udfald, og han kom dengang til Kong Carl med et Baand i sit Knaphul, paa hvilket han havde affat Ijens Tykkelse, der paa sine Steder naaede atten Tommer. Wrangel, som havde spaaet, at Dahlberg ved sine letsindige Raad vilde skaffe Kong Carl af med Krone og Liv, tilgav aldrig sin unge Medbeiler til Kongens Gunst hans Held, bar fra den Dag af Nag til ham og fik i sin Tid, efter Kongens Død, Held til at lade ham det føle, saaat Dahlberg atter mistede Gaarden Skjærpinge i Staane, hvilken Kong Carl virkelig skjænkede sin Yndling med samt tre og tredive Bønder, som Pant for den kongelige Gave paa sexten tusind Daler, efter Nutidens Forhold en næsten fem Gange saa stor Sum.

„Eders Majestæt veed kun altfor vel,“ svarede Dahlberg, medens hans skjønne, mandige Ansyn rødmede af stolt Glæde, „at denne Tanke var Eders egen; jeg kom den kun imøde og søgte at holde de forsagte Raadgivere Stangen.“

„Ja, Du er en Mand efter mit Sind, Erik! men for ikke at pine Dig med at raade Gaader, da vil jeg aabenbare Dig mine Tanker i denne Stund. De fløi heelt lavt ved Jorden; jeg gjorde et simpelt Regnestykke. Siig mig, hvor mange Tønder Guld har det vel kostet at bygge dette Slot og smykke det saa prægtigt; taxeer mig den hele Stads!“

„Det har kostet en god Slump Penge, Eders Majestæt! men dog havde Kong Christian Penge tilovers til endda at bygge et lidet Slot histovre i Haugen. De danske Herrer viste mig det i denne

Morgen og fortalte mig, at den salige Konge gjorde saa for at befjæmme dem, der havde spaaet, at han vilde ruinere sig ved Frederiksborg, og han kaldte da hiin Bygning Sparepenge."

"Ja, Kong Christian var en god Huusholder og en dygtig Bygmester; han var endda Mere! Min Morfader Kong Carl den Tiende, høilovlig Ihukommelse, saa og hans Efterfølgere i Regjeringen fik at for=nenne, at der var Kraft i Gubben; men dog siger jeg — vel Sverrig, at han var saa kjær af Pragt! thi Dahlberg! hvor mange Regimenter kunde der vel være hvervet for de Penge, dette skjønne Slot har kostet?"

Dahlberg, der selv havde stor Sands for de skjønne Konster, havde en dunkel Fornemmelse af, at der i denne hans Herres og Konges Tanke var nogen Naahed; men han var dog ogsaa selv fremfor Alt Soldat, og den Indvending, han vilde have fremsørt, døde da hen paa hans Læber.

"Flere," svarede han livligt, "end Eders Majestæt har behøvet til at betvinge Polen og bringe Danmark saa haardt i Klemme."

"Saa tænker og jeg," sagde Kong Carl.

"Men," vedblev Dahlberg, "Danmark er et rigt Land. Det kan vel evne at bygge flige Slotte og endda holde en stærk Hær."

"Det kunde, Dahlberg, det kunde! Nu have vi knækket dets Magt for lange Tider."

"Der talte Eders Majestæt et sandt Ord! men hvad vilde ogsaa den stærkeste Hær gavnet Danmark mod en Feldtherre som Kong Carl den Tiende Gustav?"

„Nu, Dahlberg! saa bør vi ikke raisonnere. Der er en Herre over os Alle! Han banede Veien vidunderligt for os, og Han være priset og takket derfor! Kun er vi imellemstunder tilfjends at tænke, at vi ikke fuldelig har benyttet den kostelige Occasion, Gud gav os til vort Riges Formerelse. Vi vare for blødsindede, da vi lod Kong Frederik blive siddende i sit Rige og paa dette skjønne Slot.“

Dahlberg saae studsende op.

„Ei, Eders Majestæt!“ sagde han, „da maa I dog vel være tilfreds med dette glørværdige Feldttogs Resultat og det rige Bytte, den Koeskilde Traktat bragte Eder.“

„Saamænd,“ svarede Kongen pludselig tilbageholdende og mut. „Os længes dog at komme herfra; vi ville trække Veiret friere i Skaane!“ —

Trods dette Dnske maatte Kong Carl holde ud paa Frederiksborg hele denne Dag, den 4de Marts, og havde han været der med god Villie og et velvilligt Sind, visselig vilde Tiden ikke faldet ham lang; thi Kong Frederik gjorde Alt for at underholde sin høie Gjæst og hans Følge, førte dem selv omkring paa Slottet for at vise dem alle dets Herligheder og forsømte heller ikke at føre dem over til Sparepenge, hvor der var en Art Musikammer med sjeldne og kostbare Vaaben og juveelbesatte Ridetøier. Her skjænkede han Kong Carl ti prægtigt opsadlede Heste af ædelt arabisk Blod og begavede nogle Herrer af Følget paa en lignende Maade.

Imidlertid forsømte Kong Frederik ikke Leiligheden til at saae Kong Carl i Tale under fire Dine.

Monarkerne havde to Samtaler uden Vidner, som varede et Par Timer, men hvad de have talt om, er forblevet en dyb Hemmelighed. Fremtiden viste imidlertid, at hvad Kong Frederik end kan have sagt til sin Nabo og Overvinder, saa har det ikke gjort det forønskede Indtryk, uden forsaavidt der virkelig er faldet nogle Ord om Corsits Ulfeldt, mod hvem Kong Carl fra nu af blev kaldt og lidet naadig. Dog kan dette forklares allerede deraf, at den svenske Konge ikke mere havde Ulfeldts Tjeneste nødvendig, ligesom en Fjærræder sjelden i Længden bevarer endog deres Tillid, hvem hans Fjærræderi er kommet tilgode.

Heller ikke den beviste Gjæstfrihed, eller al Kong Frederiks Hjertelighed gjorde mindste Indtryk paa Carl Gustav og det kom ret for Dagen, da Kronprinds Christian, hvem han begjærede at see, blev hentet fra Kjøbenhavn og den sidste Dags Morgen forestillet for ham. Vel hjærtegnede han den unge Prinds, der dengang nylig havde fyldt sit tolvte Aar; men da de danske Herrer af denne gunstige Stemning vilde søge Veilighed til at udvirke Lettelse i Fredsvilkaarene, faldt det uheldigt ud.

De bade nemlig Hr. Coyet om at gaae til Kong Carl og bede ham skjænke Kronprindsen det ved Noeskilde = Traktaten afstaaede Trondhjem Stift tilbage. Coyet gif nødig det Grinde, bekvemmede sig dog sluttelig dertil, men erholdt det karakteristiske Svar:

„Hils de danske Herrer og siig dem, at for Tiden er det ingen Magnus Smek, der regjerer i Sverrig!“

Dette Svar viser, at Kong Carl var inde i sit Lands Historie, thi Magnus Eriksen, kaldet Smek, eller den Svage, lod sig tage ved Næsen af den danske Kong Baldemar Atterdag, der fralistede ham de skaanske Provindser.

Kong Carl var nu visjelig ikke den Mand, der i Statsfager lod sig blødgjøre eller overlifte, og derfor var han at prise; men naar han af sin Lykke i det nys tilendebagte Feldttog tog Anledning til at ringeagte det danske Folk, og han nu af den danske Konges jevne Sind og Gjæstmildhed drog den Slutning, at Frederik den Tredie var en svagfindet Person, da geraadede det hverken hans Skarpsind eller hans Karakter til Gode. Og dog forlod han Frederiksborg med dyb Ringeagt for sin kongelige Vært og hans Undersaatter, Lysten til at rive Kronen af Kong Frederiks Hoved og Appetiten efter danske Provindser var voxet, blev den end først en Maaned senere i Gøtheborg til endelig Beslutning; men saa skulde det i Fremtiden vise sig, at det danske og norske Folk ogsaa er af nordist Rod, saavel som det svenske og har Stammens Seighed og Kraft, og han skulde til sin Overraskelse erfare, at der og i Kong Frederik boede en Heltejæl, om end af en anden Art, end hans egen.

Den 5te Marts holdtes Taflet til den jædvanlige Tid, nemlig Klokken ti, og Klokken et reiste Kong Carl, efterladende rige Gaver til de danske Herrer, der havde opvartet ham. Afreisen skete under de samme Gæstbeviisninger, som Ankomsten, Kong Frederik ledsagede sin høie Gjæst et Stykke paa Veien og fik mange Taffsigelser og sagre Ord ved Afskeden. Saa

drog Kong Carl med sit Følge gjennem Vandet til Helsingør for at begive sig til Skaane.

Kjeldermeister Reinholdt Thor=Smede og hans Waffer Claus Ohm saae paa Stadsen ved Afreisen, thi de havde taget Plads i en Kjelderdør i Prindsessefløien.

„Saa, nu er den Stads forbi!“ sagde Claus Ohm, da de sidste Herrer af Følget forsvandt gjennem Porten, og der blev tomt i Slotsgaarden.

„Og vel er det!“ udbrod Thor=Smede; „thi Du kjender vel nok det gamle Ord, at en Fisk og en Gjæst lugter ilde den tredie Dag? Nu saae vi Kong Carls Hæl — gid vi aldrig mere saae see hans Taa!“

Men dette fromme Onske skulde ingenlunde gaae i Opfyldelse; thi den næste Sommer sad Kong Carl paa Frederiksborg, selv Bært, og holdt Hof der med samt sin Dronning. —

Kong Carl indtraf først henad Aften til Helsingør, hvor Opholdet kun skulde vare kort, men ikke desto mindre havde en stor Skare af Byens Indvaanere forsamlet sig ved Skibsbroen for at see hans Afreise, thi Nysgjerrigheden var stærkere, end enhver anden Følelse, og desuden var der allerede besynderlige Nygter i Omlob om den svenske Majestæts Besøg paa Frederiksborg, og det blev fortalt, at Kong Carl til Tak for nydt Gjæstfrihed skulde have tilbagegivet Kong Frederik nogle af de afstaaede Provindsfer.

Tæt stod Mennekkemængden ved Havneporten, der hævede sig i mørk Alvor, støttet til Christian den Fjerdes Muur og med hans Navneciffer paa sit Bryst,

ret som en vranten Gubbe, misfornøiet med Slægtens Færd og skicket til at gjøre Festligheden det størst mulige Afbræk. Drengene og Søfolk vare klavrede op paa Muren for at see bedre, og Mænd og Qvinder stode i tætte Rader nedensfor, thi de vidste, at gjennem Porten skulde Kong Carl for at indsfibe sig. Der var Liv og Larm, og Folket gav sine plumpe, men ofte træffende Vittigheder tilbedste, medens Artilleristerne stode med brændende Lunter ved Kanonerne paa Kronborgs Bolde for strax ved Ankomsten at lade Gress-Saluten dundre løs.

Bed Toldkammerbygningen, som laae for Enden af Strandgaden, var der en lille indhegnet Plads, hvor det kun var honnette, det vil sige velklædte, Folk tilladt at opholde sig. Der havde Toldembedsmændene og nogle af Byens meest ansete Borgere med deres Qvinder og Døttre forsamlet sig. Blandt dem fandtes ogsaa Mikkel Hansen, Maren, Lisbeth og Jens Henriksen.

Denne Familiens tro Ven lod et Ord falde om, hvad der var skeet siden St. Hans Dag forgangne Aar, da gamle Peer Christensen gjorde det sidste, men forgjeves Forsøg paa at gjenvinde sit Helbred. Den hellige Helenes Kilder havde ingen forhygende Kraft for ham; tvertimod var han vendt syg tilbage til Hjemmet, sfrantede saa siden og luffede sine Dine en Maaned derefter. Nu slumrede han sødt paa Nikolai Kirkegaard.

„Jeg tænker paa,“ sagde Jens, „hvilken Guds Lykke det er, at Eders gamle Fa'er luffede sine Dine, forinden dette kom paa; det vilde blevet ham en beest

Drif paa det Sidste. For os, som ere blevne oven Jorde, er der da heller ikke nu stor Glæde ved at boe i Helsingør og see over til Skaane."

"Saamænd nei!" svarede Mikkel; „hellere død, end med Sorrig at leve; men det var nu saa, at gamle Fa'ers Tid var omme; thi de Unge staaer Døden paa Luur, men de Gamle staaer den for Die — naa, naa Maren! græd nu ikke for det!"

Men uagtet Mikkel klappede sin Hustru venligt paa Armen, græd hun dog og maaskee netop derfor destomere, thi ikke blot blev hun erindret om sin Faders Lidelser og Endeligt, men ogsaa derfor, at tilsidst var Alt blevet heelt godt mellem den Gamle og Mikkel, og hendes Hjerte bevægedes ved at tænke derpaa.

"Det var ikke min Hensigt," sagde Jens, „at bringe Smertens Taarer i Eders Dine, Maren!"

"Aa, I skal have hjertens Tak derfor, Jens!" svarede hun og tørrede Dinene; „det var vakkert af Eder at mindes vor gamle Fa'er i denne Stund og prise hans Bortgang fra denne elendige Verden, saa bliver det gamle Ord ei Sandhed: kun Døde ere død Mands Venner!"

"Der kommer nogle Ryttere!" udbrød Lisbeth, der ikke var meget oplagt til at pleie sorgelige Erindringer, skjøndt hun ikke havde svigtet ved Peer Christensens Sygeleie. Hendes Dine fore uroligt omkring med en ung Piges Liv og Videbegjærlighed.

"Snik, Snak!" sagde Mikkel; „det er kun nogle af Byens Evende, der skulle holde Pladsen ryddelig; men Du er saa forpikket paa at faae see Hans svenske

Majestæt, som var han Storjultanen eller Keiseren i det romerske Rige.“

Lisbeth rødmede, thi Vebreidelsen var ikke ganske ufortjent; men hendes skjønne Dine sunklede og stirrede ligesuldt mod Havneporten. Hun tænkte ikke meget paa Landets Nød, eller Kongens Tab af Provindser, thi hun havde Intet mærket til Krigens Nædsler. Det Eventyrlige ved Kong Carls Tog over Isen havde fængslet hendes Indbildningskraft, og hun var begjærlig efter at see „Nordens Lynild“ og hans tappre Skare.

Et stærkt Bulder af Hestetrav og Vognraslen naaede Alles Øren, og de ilede nu ned til Skibsbroen for at være Vidner til Ankomsten.

De danske Ryttere, førte af Kay Lykke, rede buldrende gennem Porten og svingede op paa Havnepladsen; saa kom de kongelige Trompetere, der strax stødte vældigt i Instrumenterne, men bleve overdøvede af Bulderet fra Kronborgs Kanoner. Foran den kongelige Vogn red Distriktets Ridefoged, Hans Rostgaard, som var bleven beordret til at sørge for, at ingen Forhindring eller Veiens Usfarbarhed standsede Hans svenske Majestæts Reise og ride foran Kong Carls Vogn gennem hele Kronborg Distrikt. I den kongelige Vogn sad Kong Carl selv, atter med Hertug Ernst ved sin Side, og Følget kom efter, de Fleste til Hest. Oberst Overbeck med sine Ryttere sluttede Toget.

Da den kongelige Vogn rullede gennem den tætte Skare af Tilskuere, sløi alle Hatte af, thi ikke blot var i hiin Tid Ærbødigheden for et kronet Hoved stor, men tillige havde den Tro faaet Indgang hos

Folket, at nu var den svenske Konge bleven Kong Frederiks gode Ven. Alle bleve staaende med blottede Hoveder, medens Kong Carl steg ud af Karossjen, tog Affsed og gik i Baaden, hvilket ikke varede længe; thi han hastede med at blive sat over Sundet, inden Mørket faldt paa.

Bed Skibsbroen stode Byens Autoriteter og de kongelige Bestillingsmænd og hilste Kong Carl med dybe Bue. Der var Lehnsmænd paa Kronborg Hr. Christoffer Bilde, den Øverstbefalende paa Fæstningen Oberst Paul Beenfeldt og den Næstbefalende Oberstlieutenant Carl Brunow, tre Mænd, til hvilke man dengang havde god Tro, og af hvilke de to sidste vare bekjendte som modige og dygtige Krigere, men som inden Aaret var omme skulde opnaae en sørgelig Navnkundighed og ganske frigte den dem viste Tillid. Der var Borgermester og Raad, den danske Olai Kirkes Segnepræst, gamle Hr. David Christensen, den tyske Mariae Kirkes Præst Hr. Stemann, Skolens Rector Hans Fays og Conrector Magister Henrik Tegby, en af Tidens Poeter, som senere gjorde sig berømt ved at forfatte en af de mange Indskrifter paa Kronborgs Porte*). Der var de fremmede Agenter eller Residenter i Helsingør, og blandt disse manglede selvfølgelig ikke den svenske Resident Hr. Gustavus Duvall, som stadig

*) Trin ind, om Du est værd, jeg lader op min Bue,
 Og aabner Pladsen til det kronet Slot at skue,
 Tre Konger haver det af Vand, af Ild og Stub
 Trods Havets Slug, trods Brand, trods Fjendens Kugle=
 Brud.

pleiede at forsikre, at han var sendt af sin Konge for at bekræfte og formere det gamle Venstabs mellem begge Rigerne, en Tvetungethed, for hvilken hans Konge og Herre som for saa meget Andet af den Art maa bære Skylden.

Mikkel Hansen sluttede sig som Toldkammererer til den udvalgte Skare, men den fremmeste Plads havde Borgermesteren, den vellærde Hr. Lars Rhod og Raadmændene Rasmus Regelsen, David Melvin og Lucas Wilders; thi den brave Hr. Lars skulde bringe Kong Carl Stadens underdanige Hilsen, og han havde den foregaaende Nat i sit Ansigts Sved udarbejdet en skjøn Tale, til hvilken han var gaaet med større Mod, siden det hed sig, at Nordens Konger nu havde sluttet en fast og varig Venstabspagt. Han kom imidlertid slet ikke til orde, thi Kong Carl affærdigede Deputationerne med et naadigt Nik og en Haandbevægelse og gik brat i Baaden. Saaledes slap han for at høre Ord, der maatte lyde som Spot i hans Øren.

Lisbeth havde faaet en god Plads i Nærheden af den kongelige Bog og trængte sig frem for at faae Kong Carl at see. Det lykkedes tilfulde, men den lille tykke Herre med det rød-blussende, veirslagne Ansigt svarede saa lidet til hendes fantastiske Forestilling om en Helt, at hun blev staaende hoilig skuffet, og betaget af Forundring blev hun ikke vaer, at hun var kommen for langt frem og let kunde blive redet omkuld.

En Hests Trampen fik hende til at fare sammen og vende sig om. Hun saa en kulsort Ganger, der bar en statelig Nytte. Han var iført en simpel bruun

Dragt, men over Brystet sad et bredt, guldbræmmet Kaardegehæng, og paa Hovedet havde han en fjeder-smykket Hat. Hesten lystrede Tøilen og det lette Tryk af Rytterens Hæl; den veg tilside, saaat hun følte sig beroliget; men da dens Herre med en søet Rytters Sikkerhed gjorde denne Bevægelse, tog han Hatten af og hilste, maaskee for at gjøre Afbigt, fordi han havde forstrækket den skjønne unge Jomfru, maaskee ogsaa, fordi hun var saa skøn. Hendes fagre, blussende Kinder og hendes straalende Dine vare vel den Hilsen værd.

Lisbeth fæstede sit Blik paa hans Ansigt, og hvor saa Sekunder end denne Betsuelse varede, Billedet prægede sig dog undsletteligt i hendes Erindring. Den fiint boiede Næse, det smalle Overskjæg over den vel-dannede Mund, den noget fremstaaende Hage af en fast og sluttet Form, disse Træk vare som støbte og bare et stærkt Præg af Mandighed og Besluttethed; men af de blaae Dine lyste dog i dette Diebiik godmodigt Lune, og det blanke, lysebrune Haar faldt blødt og skjønt i bølgende Lokker om hans Hals.

Aldrig havde Lisbeth seet noget saa Ridderligt eller mandigt Skjønt som denne Rytter; men Beundring er dog ikke det rette Navn paa den Følelse, der saa pludseligt gjennembævede hende. Hun slog Dinene ned, som om de vare blevne blændede, og da hun atter saae op, var han borte; men det funklende Blik fra denne Mand's Dine var paa en uforklarlig Maade trængt hende gennem Sjælen og havde rystet hendes inderste Væsen, saa at en Gysen gennemfoer hende. Af de Omstaaendes Uttringer blev hun underrettet om, at den Mand, hvis blotte Tilshnekomst havde bragt hende

faa ganske ud af Fatning, var den Samme, hvis Navn i disse Dage var paa Alles Læber, der nævnedes som den Kjæfeste blandt de Kjæffe, men ogsaa som Den, der havde tilføiet hendes Fødeland størst Skade — Erik Dahlberg.

Da de vare komne tilbage til Hjemmet, indfandt Hans Koftgaard sig snart. Han smed sin Hat harmfuldt paa Løibænken og udbrod:

„Det var et ledt Ridt, det!“

„Ei hvad!“ svarede Mikkel Hansen, „Du har været med at vise Kong Carl Døren. Det bærer mig for, han sætter aldrig mere sin Fod paa dansk Grund, med mindre det skulde være som Ven.“

„Saa Du troer og den Historie om Kongernes Benskab?“ spurgte Koftgaard med et tvivlende Blik fra de mørke, kloge Dine. „Ikke fæster jeg Lid til det!“ svarede han til med Eftertryk; „det er Kjerlingsnak, Mikkel! men om eg saa var, trøster Du Dig da saa let over denne forsmædelige Fred?“

Men Mikkel fik et Anfald af sit gamle drillevorne Lune, thi han svarede:

„Det er ikke hver Dag Bagedag, Hans! imellem er det Strabedag. Hvo der har prøvet Krigen, veed desuden hvad Freden duer til. Vid da Krigen aldrig maa blufse op tiere, beholder Svensken end Skaane til Dommhedag!“

„Fy Dig an, Mikkel, saa Du taler!“ sagde Koftgaard med Harm. „Vel, at kun jeg hører de Ord, thi jeg veed, at Du er bedre Mand, end Din Tale lyder. Skamme maa Du Dig dobbelt, al den Stund Du slet ikke har faaet KrigenS Sveie at fornemme.“

„Saamænd! Hidindtil førte jeg ifkun Krig med slyngelagtige Skippere og Toldsvigere.“

„Saa findes der dem, der vide bedre Bessed og dog raisonuere paa heel anden Viis,“ sagde Rostgaard med Alvor, „og blandt dem bør den værdige Hr. Henrik i Birkerød særdeles nævnes. Gud hjælpe den arme Mand!“

„Er det da Sanden,“ spurgte Maren, som nu med Lisbeth kom til, „at Svenskerne have huseret saa strengt i Birkerød Præstegaard?“

„Ja, det kan Du lide paa!“ svarede Rostgaard. „Jeg har selv været der og seet Odelæggelsens Bederstygghed. Sex Gange plyndrede de Hunde Præstegaarden ud, sex Hold, det ene efter det andet, og hvad de ikke toge med, sloge de sønder; men ikke nok med det; Madam Dorotheas lidet Barn, som blev født i denne Vinter, omkom ynkeligt ved et Fald i al den Tummel.“

„Jh Gud naaede os!“ udbrod Maren med Taarer i Dinene. „Herren see til os i al den Elendighed! Hvor befinder da Hr. Henrik og Madam Dorothea sig nu?“

„Hun er hos os paa Kraagerup, dybt bedrøvet og høilig forstræmt, dog trøstende sig ved sine to smaa Døtre, Marthe og Maria, hvem Gud har ladet dem beholde midt i Faren, han er draget til Kjøbenhavn at søge Succurs i sin Nød. Jeg talte med ham forinden og fandt ham saa modig, som en slagen og mishandlet Mand vel kan være; thi de trakterede ham med Hug for at presse Mere ud af ham, og da Intet

fandtes mere, end hvad han havde sagt at eie, da droge de Præstekjolen af ham og fastede Lov om den."

"De fordømte Banditer!" udbrød Mikkel, hvem al Drillelyst var forgaaet. „Hvordan tog Hr. Henrik sig i det?"

"Som en Mand og værdig Guds Tjener; han er sandelig en Dannemand og en god Christen, thi da jeg hnkede ham, hvad tænker I da han svarede? — „En sjelden, en stor Vre er timedes mig; thi staaer der ikke skrevet, at da Vor Herre og Frelser var korsfæstet, da toge Stridsmændene hans Klæder, delte dem og fastede Lov om hans Kjortel? Saa har Herren da forundt mig at smage en ringe Deel af hans egen Pinsel; thi jeg tænkte, at min sidste Stund var forhaanden.""

"Den Mand bør vi holde høit i Vre," udbrød Lisbeth med blussende Kinder og et funklende Blik.

"Ret saa, Lisbeth!" sagde Koftgaard med Belvillie, „men det er desforuden det Rare*) ved ham, at han desuagtet ikke taber Humeuret; thi da han mærkede min Bedrøvelse, sagde han muntert: „den Gang beholdt jeg dog min Gjlden!" og dermed sigtede han til den gamle Lov, at hver geistlig Mand ved sin Død skal efterlade Høiskolen**) i Kjøbenhavn en Rosenobel til Arv og Eie."

"Gid den maa blive seent betalt!" udbrød Mikkel djærvt, og de Andre istemte af Hjertet det Dnske. —

*) Sjældne.

**) Universitetet.

Men Lisbeth var den Aften heelt alvorlig og tankefuld, da hun begav sig op paa sit Kammer for at gaae til Hvile, thi denne Dag maatte vel give hende Noget at tænke paa. For første Gang i sit Liv havde hun seet en Mand, hvis hdre Skikkelse tilfulde var præget af den Heltesjæl, der boede i ham, men hun havde ogsaa faaet en klar Forestilling om de Lidelser, denne Mand havde bragt over hendes ulykkelige Landsmænd. Blandt dem var ogsaa en Helteskikkelse bleven stillet hende for Die, en Fredens Mand, der havde baaret sit Martyrdom med kristeligt Hoisind og Taalmod.

Mon den skjøne og ridderlige svenske Kriger, der havde hilst hende saa mildt, ikke var bedre, end de Andre? Vilde han være istand til at udøve slike Skjændselsgjerninger, som man tillagde hans Landsmænd, og som vare blevene begaaede i Birkerød Præstegaard? Ak, hun vilde saa nødig troe det!"

Dg saa viste det skjøne Syn sig da ofte senere for hende, baade naar hun var vaagen og i Dromme — den ungdommelige Helteskikkelse paa den ravnforte Hest med den bejjedrede Hat i Haanden, bøiende sit ædle Hoved, medens det stolte, funklende og dog milde Blik hvilede paa hende; og dette Syn kom stadig igjen, saaat hun tilsidst ræddedes derved og folte sig tilmode som en Landsforræderesse; men naar Fædrenelandskjerlighedens saaledes reiste sig mod det i hendes Hjerte, da paakaldte hun Herrens Hjelp i en brændende Bøn og bad ham frie hende fra Djævelen og al hans Gjerning.

Femte Capitel.

K r i g.

Foraaret kom, Sæden blev lagt, Skoven grønnedes, og Sommeren gik sin Gang, men uden at bringe Fredens fulde Betsignelse; thi kun langsomt og uvilligt gik Fjenden ud af Sjælland, og paa Fyen og i Sylland laae den svenske Hær fremdeles og truede, medens den danske Regjering blev fortrædiget af Underhandlingernes bittere Efterslæt. Der viste sig Tegn nok paa, at Kong Carl ikke var tilfands at holde den Fred, heller ikke manglede det ganske paa Advarsler, men Alt forgjæves. Baade Konge og Folk vare nedsænkede i fuldkommen Tryghed; Præsterne takkede efter høiere Ordre med forrigfuldt Mod Herren for Fredens Velgjerning, og Ingen tvivlede om dens Varighed.

Saaledes oprandt August=Solen og bragte varmt og skjont Høstveir. Det velsignede Korn stod op= høstet paa Marken og for en stor Deel færdigt til at fjøres ind. Hvor tyndt end Høvene stode, og hvor megen Heire eller Klinte der end var imellem Kornet, der var dog nok til at føde Landets Børn. Fra

Sjællands Grund var forlængst den sidste svenske Marv-
deur forjunden, der var Fred i Skove og Bønger.
Køer, Ungnød og Faar græsede trygt paa de grønne
Overdrev, Høstfolkene jærbedes travlt paa Marken, og
Fiskenes fiske ved Stranden med Baad og Net.

Den 9de August dalede Solen paa en skyfri Himmel,
spredte Glands over de mægtige Skove, der omgave
Helsingør som et bredt, grønt Belte og kastede Dagens
Afskedstys til Skaanes Kyster og Drejunds Bølger.
Grøens Klinte skinnede som Guld og Skibenes hvide
Seil tonede skarpt paa Sundets blaa Felt.

Paa en steil Bakke ved Stranden, mellem Snekker-
steen og Egebæks Bang, en god halv Miil Syd for
Helsingør, sad henad Aften en ung Pige og en Dreng.
Pigen havde slaaet Solklædet tilbage og viste et Ansigt
saa ungdomsfriskt og skjønt, at det intet Under var,
at Drengens Blik hvilede paa det med Velbehag.
Begge blusede de af den hurtige Gang, efter hvilken
de nu søgte Hvile, og man kunde af Jomfruens hurtige
Aandedræt fristes til at slutte, at de havde forlystet
sig med et lidet Bæddeløb og kappedes om, hvem der
først kunde naae Bakkens Top.

Drengen syntes dog ikke synderligt anfægtet deraf;
men han gjorde maaskee Fordring paa allerede at kaldes
en Mand, thi skjøndt han først gif i sit syttende Aar,
var han dog høi, velvoren og tidlig udviklet. Han
var jo ogsaa i den Alder, da en Yngling i vore Dage
ved Confirmationen indføres blandt de Børne i Menig-
heden, men denne kirkelige Skik kjendte Datiden ikke,
da Reformatorerne havde forkastet den som ikke ind-

stiftet af Herren selv, og den blev først fireåindstyve Aar senere paany indført i Danmark.

Det lyse Haar hang glat ned over Ynglingens Nakke, hans Pande var fri, hans Blik røbede en kjælt og frimodig Sjæl. Hans Ansigt var smalt, Trækkene temmelig regelmæssige og den brune Farve, Solen havde givet hans fine Hud, klædte ham godt. Han bar en blaa Lærreds Kittel, sammenholdt ved en bred Læderrem om Livet, brune Hjorteskinds Beenklæder og Støvler, der sluttede tæt til Væggen. Hele hans Udseende tydede paa Sundhed, Kraft og legemlig Behændighed. Den noget medtagne røde Klædes Baret eller Hue uden Skygge røbede Drengen, hvis Falkesine ikke blinkte for Solen. Den bar Spor af mangen forvoven Streifgang gennem Skovens tætteste Krat, og da han havde været den unge Jomfrues Veiviser paa Vandringen, var det sandsynligt, at hun ikke var bleven ført ad de bekvemteste Stier; der hang da ogsaa baade Borrer og Torne i hendes Skjort.

„Nu maa vi gaae ret og fornuftigt ad Staden til, Jomfru Lisbeth“, sagde han, „ellers faaer jeg Utal af Hr. Mikkell, kanskee og af Fader.“

„Ei, ei! Hans Steenvinkel!“ svarede Lisbeth, „saa det var ikke Dig, der løb galen med mig ligesaa Kraagerup og til denne Høi? Viis Barn i By og gik selv efter, siger man, men saa gjorde ikke jeg.“

„Nei, Jomfru Lisbeth! I gif fremmest og var selv Barn, om I ikke tager mig det Ord fortrydeligt op. Det tykkes mig, at det var Eder, der raabte: første Mand op paa Høien! da vi nys gif dernede paa Grønningen.“

„Ha, ha!“ loe Lisbeth og lifligt klang hendes Latter. „Harde Du vandret alene, da vilde Du kanskee gaaet den Gang op paa Høien, ligesom Præsten gaaer til Kirke? Det er jo Din Lyst at springe som en Hjort.“

„Var jeg gaaet denne Vandring alene, da vilde jeg nu været til Huse.“

„Sikkert, Hans! Du er en paalidelig Ungerhvend og fortjente at blive Genspænder*) hos Kongen. Harde jeg en Fæstemand at skikke Bud til, eller et Klenodie at bringe i Sikkerhed, Du skulde blive udkaaret dertil.“

Udtrykket i Hans Steenvinkels lyse Dine tydede just ikke paa, at han følte sig smigret ved den Rolle, Lisbeth tildelte ham; men med den Snildhed og Betænkksomhed, som allerede fra Barnealderen af havde udmærket ham, svarede han sindigt og tørt:

„Der roste I min Fader Duf og ikke mig; han lærte mig Trostak fra det, jeg kunde skjønne.“

„Det var bravt svaret, Hans! og ikke usandt. Øblet triller aldrig saa langt, det smager jo af Roden. Rider den Gamle vel? Det er nu en Stund siden, jeg saae ham.“

„Han kommer ei ofte udenfor Kronborgs Velde; ellers Tak! Alt staaer ved det Gamle.“

„Og hvad tager han sig fore?“

„Det er hans bedste Tidsfordriv at sidde og stirre ud paa Sundet og Skibene. Han har kun Lidet at forrette og klager over sin Uvirkjomsbed, spørger ofte

*) Courreer, Udrider. Kong Frederik den Tredie havde en Hoffoureer og tolv Genspændere i sin Tjeneste.

om, hvad Aarsagen kan være til, at de Udenværker, Kong Christian mange Aar tilbage lod ham gjøre Korter til, ei blive byggede; skjelder saa paa Rigens Raad og Landets Hærførere, at de begyndte Krig og ei fuldførte Landets fornemste Fæstning; men fornemmelig er han barm i Hu over, at Kronborgs Kanoner ei førte anden Tale i denne Krig, end hiin lumpne Salut for Kong Carl."

"Det var mange og gode Grunde til Misnøie, Hans!" sagde Lisbeth smilende; „saa er den Gamle vel ei god at komme nær?"

"Men jeg har samme Sind som han", sagde Hans med Eftertryk, „og Flere af Besætningen paa Kronborg tænke som vi. Nattevagten siger, at det imellemstunder klinger i Skjægge."

"Hvem er Skjægge?" spurgte Lisbeth.

Hans Steenvinkel brast ud i en hjertelig Latter, hvorved hans smukke hvide Tænder kom tilsynne; det forekom ham altfor pudsigt, at Noget kunde være uvidende om, hvad Skjægge var, og da Lisbeth, lidt stødt over hans uhæmmede Latterudbrud, bad om fornuftig Bøst, svarede han med en overlegen Mine:

"Skjægge er den største Kanon i Danmark; den ligger paa Kronborgs Søvold, og Alle, som komme til Fæstningen, endog høie Herskaber, gaae hen at see Skjægge. Ei kunde jeg tænke, at I, Jomfru Lisbeth! nu lever paa fjerde Aar i Helsingør og Intet veed om Skjægge."

"Nu, da Du siger det, kommer jeg i Tanker om, at jeg maaskee dog har hørt Skjægge nævne; næste Gang jeg kommer paa Kronborg, maa Du føre mig

derop; min Pleiefader tager saare sjelden os Dvindfolk med derud. Du burde gjort det før, og ikke bør Du da lee mig saa ud for min Uvidenheds Skyld. Jeg kunde vel og spørge Dig, Hans! om det, Du saae dumt efter."

"Ikke hvad Fæstningen anbelanger, Zomfru Lisbeth!"

"Nei, det maa jeg troe! Du er et sært Fæstningsbarn, Hans! Dit Vegetoi var Daggert, Luntebøsse og Kugler. Du red vel Dit første Ridt paa Skjægges Ryg?"

"Nu kommer I efter det, Zomfru Lisbeth!" svarede Hans og nikkede. "Jeg ynder at sidde der endnu."

"Saa veed jeg da, hvor Du er at finde, Hans, søger jeg Dig engang, og Du er ei andre Steder!"

"Kunde jeg saa sandt! blive Kanoneer ved Skjægge og stifte Lunten til der! Det maa I vide, Zomfru Lisbeth, at ingen Kanon i hele Verden skyder som Skjægge; hun rækker heelt over i Skaane."

"Ei!" udbrød Lisbeth og slog Hænderne sammen.

"Og hun rammer saa akkurat, at hun engang skød Koen væk fra en Pige, der sad histovre paa Helsingborg Mark og malkede."

"Hun skyder da ikke af sig selv Hans?"

"Saa spørger Dvindfolk."

"Og hun rammer vel, som hun bliver rettet og sigtet med?"

Hans nikkede, ikke ganste paa det Rene med, om Lisbeth talte Spøg eller Alvor.

"Da vilde jeg for den Artillerists Skyld, som gjorde det, spørge, om ikke den stakkels Pige gif med

i Løbet, da Koen faldt? Ei, Hans! tro ei flige Eventyr, som Soldaterne hitte paa til Tidfort."

"Og dog er det saa, som jeg siger. Det var en Artillerist, der slog til Bæds med Commandanten om, at han kunde gjøre det."

Lisbeth mærkede, at Hans var fast i sin Tro paa Skjægge, og hans Mine var saa alvorlig, at hun ei vilde opirre ham ved sin Tvivl. Med qvindelig Takt ledte hun atter Samtalen hen paa hans Fader, Ingenieuren Oluf Steenvinkel, og fik ham saaledes i godt Lune igjen.

"Jeg har altid yndet Din Fader godt", sagde hun.

"Det vækker min Forundring", svarede Hans oprigtigt, „al den Stund han gjerne er mut mod Dvindfolt og ei taler dem til."

"Tause Mænt indgyde Agtelse", sagde Lisbeth; „dog talte han mig een Gang til, ja førte en heel Snak med mig. Det var den Aften i Sommer, vi traf ham i Lundehaugen*). Hvad tænker Du, han sagde til mig? At jeg erindrede ham om Din salig Moder i hendes Ungdomstid."

"Ei see! Det var stor Ære for Eder, Somfru Lisbeth!"

"Sikkerlig!" svarede Lisbeth ydmygt. „Mindes Du hende?"

"Saa nogenlunde; hun var en fiin, bleg stille Dvinde dengang; talte ei ofte, sukede des tiere, smilte saare sjelden; hendes Sundhed var alt vaklende."

*) Marielyst.

„Din Fader elskede hende da desto hjerteligere og trostede hende, ei sandt? Jeg fornam det paa hans Nøst hiin Aften, at hun maa have været ham hjertens kjær.“

„Saa var hun; dog talte han hende ofte haardt til, angrede det ham end stedse bagefter.“

„Saa var hun jagtens for from og blid til ham.“

„Han sørgeede overmaade ved hendes Død, sagde næsten ikke et Ord i mange Dage. Han var forhen ikke saa mut og ordknapp, som han efter den Tid blev og endnu er. Nu er der kun En, som kan muntre ham op, og det er gamle Ursula.“

Hans Steenvinkel nævnede der en Person, som var Lisbeth vel bekjendt, nemlig Proviantforvalteren paa Kronborg hans Enke, Ursula Krause, der havde tilbragt største Parten af sit Liv paa Slottet og kjendte hver Krog i det og hvert Meubel i dets Gemakker. Efter sin Mand's Død havde hun beholdt deres to Bærelser paa Slottet og var fremdeles forbleven i sin Stilling som Oldfrue. Hun havde alt Linnedet under sin Forvaring og forestod Gemakernes Reengjøring.

„Gamle Ursula!“ sagde Lisbeth med et Smil, „hvor lider hun?“

„Ovif og munter som altid tilforn, endog hun faaer stedse flere Rynker i sit Ansigt.“

„Og hun forynges, som Rynkerne formeres, mens Andre ældes. Jeg faaer dog see at gjæste hende en Dag; husk saa at vise mig Skjægge!“ spjode Lisbeth smilende til.

„Det skal jeg!“ svarede Hans, og saa sade de begge nogle Dieblikke og saae i Taushed ud over det blaa Sund og over til Hveen og Skaanes Ryst, der farvedes stedse rødere af den dalende Sols Straaler.

„Der var vakkert paa Kraagerup idag“, jagde Hans omsider. „Madam Kirsten er nok værd at gjæste.“

„Ja!“ svarede Lisbeth med et Blik paa de rød-musjede Ebler i den lille Kurv, som stod ved hendes Side. „Lad os prøve hendes skønne Karveler; en lille Forfriskning kunde nu ei være ilde.“

Hun rakte Kurven hen til Hans, og han tog sig et Eble. Da de havde spist, jagde Lisbeth:

„Hvor finder man mere vakke Huusmoder, end Kirsten og hvor en mere yndelig Stavn, end Kraagerup? Paa den Gaard gad jeg boe, Hans!“

„Jeg vil kun boe paa Kronberg, Jomfru Lisbeth!“ svarede Hans, „thi Intet kan lignedes ved det; men det er lysteligt at søge ud til Kraagerup, gaae i Haugen og plukke Ebler og ride paa Rostgaards brune Blis; kvikt lille Og det! Jeg ynder og Manden godt; han holder en skøn Orden paa sin Gaard og er en myndig Huusbond.“

„Vel myndig imellemstunder, Hans! Jeg bærer, sandt at sige, lidt Frygt for ham. Han agter neppe en ung Jomfru som mig for stort mere værd, end en Kylling eller en Skadeunge.“

„Jeg bærer ogsaa stor Respekt for ham“, svarede Hans estertænksonit; men jeg frygter ham ikke; jeg frygter kun een Mand paa Jorden, og det er Fader.“

„Er han da saa haard ved Dig? Vil Du ofte Hug.“

„Ikke saa, Jomfru Lisbeth! Jeg kan snart tælle de Gange, han gav mig Hug; han er en saatalende Mand og bruger sjelden onde Ord; men det er fast umuligt ei at lyde ham.“

„Saa sagde Du Frygt og mente Urefrygt! Nu, Hans!“ tilfoiede Lisbeth med et sørgmodigt Smil, „Fader og Moder ere gode, end er Gud bedre!“

Hans Steenvinkel saae op og studsede lidt; han kom i Tanker om, at Lisbeth hverken havde Fader eller Moder, og at hun aldrig havde kjendt sin Fader, saaat hendes Herkomst tabte sig i Mørke; dog var hun kommen i Havn hos gode Menneffer. Vel maatte da hun være sin Fader i Himlen taknemmelig! og hendes Stemmes bærende Klang vidnede om, at hun følte det dybt og inderligt. Det fromme Udtryk i hendes deilige Dine, som hun sad der og saae ud over Sundet, medens hendes Tanke gik langt høiere, greb hendes unge Ledfager, og han bevægedes i sit Hjerte. Saa fode de der nogle Dieblitte i Tausshed og from Andagt, medens Aftenens Stilhed og straalende Skjonhed sænkede sig i deres unge Hjerter.

Da fornam Hans Steenvinkel en Hests Hovslag, som i stærk Fart kom nærmere. Han reiste sig for at see tilbage ad Strandveien, som løb ved Foden af Bakken, men som han fra sit høie Stade kunde oversee indtil Skoven. Strax efter viste sig, kommende ud af Egebæksvang, en Rytter med en besjeddret Hat, ledfaget af to Tjenere med en Haandhest; de nærmede sig i rasende Fart.

I saa Sæt og uden at give Lisbeth nogen Forflaring var Hans nede af Høien og naaede Veien, ligesom Rytterne fore forbi. Han tog sin Hue af, raabte et Par Ord til Rytteren og fik et kort Svar i Forbifarten, men Lisbeth kunde ikke høre, hvad de sagde. Hun tog sin Kurv, gik ned ad Høien til Hans,

der i det første Dieblik ikke besvarede hendes Spørgsmaal. Han stod endnu med Huen i Haanden og stirrede efter Rytterne, som forsvandt bag Snekkersteens Fiskerhytter.

„Hans!“ spurgte Lisbeth for anden Gang og utaalmodigt, „hvo var det? Har Du mistet Mælet?“

Da kastede han sin Hue iveiret, greb den igjen, og hans vilde Glæde, tilbagetrængt af Forbauselse, fik Luft i det Udraab:

„Krig!“

„Krig?“ gjentog Lisbeth, „hvor? Er Du forrøbt?“

„Krig, Lisbeth! Hurra, nu fange vi nok Seier!“

„Ei, svar fornøftigt, Hans! Siig mig, hvem Du talte med og hvad Budskab de bragte!“

„Det var Hoffoureren, Hr. du Pont“, svarede Hans med blussende Kinder og et funklende Blik. „Med Forlov, raabte jeg, hvorhen, Hr. du Pont? Til Kronborg, svarede han, Svensken er landet i Korsør — og væk var han.“

„Det er utænkeligt“, sagde Lisbeth klegnende, „kan ei forhelde sig saa.“

„Det er sikkert og vist“, svarede Hans; „jeg kjender Hr. du Pont fra forhen; han red og Kongens Grinde til Kronborg i Vinter, da Svensken var i Anmarsch. Troer I en Mand i hans Bestilling rider Kongens Heste tildøde uden Aarsag? Vi have atter Krig, Zomsfru Lisbeth, og hvad saa? Det bad jeg hver Aften Gud om, inden jeg sov ind.“

„Da bad Du ilde!“ sagde Lisbeth, men saa taug hun; en Gysen paakom hende. Hans bemærkede det og spurgte, om hun var træt.

„Gi træt, Hans!“ svarede hun efter et Dieblisk Taushed, „men heel ilde tilmode. Jeg blev saa forunderlig kold om Hjertet. Ak, Hans! det bæres mig for, at svare Ulykker ville ramme os!“

„Siig ikke Sligt, Lisbeth! Kronborgs Kanoner ville beskytte os og holde Svensken borte.“

„Kun Gud i Himlen kjender og veed, hvad der staaer os fore! Nu er jeg atter stærk og kan gaae. Lad os skynde os til Huse, Hans og faae Visshed! Giv Gud, at den Tidende maa være falsk!“ —

Men da de naaede Helsingør, saae de strax, at noget Usædvanligt var paafærde, thi Folk stode udenfor Husene og talte ivrigt sammen, og de erfarede snart, at Kong Carl virkelig i Epidjen før en Hær, hvis Størrelse Nøgtet naturligtvis overdrev, pludselig og uden Krigserklæring var landet i Korsør og nu gif løs paa Kjøbenhavn. Forbauselsen, Harmen, Skrækken var stor, thi som et Lyn fra en klar Himmel kom denne Tidende over hver Mand i Landet ligesaa Kongen af og ned til hans ringeste Undersaat. Ingen dansk Mand, det være sagt til hans Ære, tænkte sig Muligheden af et slikt lumsk, roverisk Overfald.

Dog, da den første Bestyrrelse var ovre, blev der truffet Anstalter til et kraftigt Forsvar, baade i Kjøbenhavn, hvor alt Forsvarsvæsen var i Forsald og paa Kronborg, der var ulige bedre istand til at udholde et Angreb. Commandanten, Oberst Poul Beenfeldt, var allerede ifærd med at uddele sine første Ordre, da Hans Steenvinkel naaede Kronborg, og paa Boldene fornam han snart sin Faders dybe Nøst, der lød mere muntert, end han i lang Tid kunde mindes.

Sjette Capitel.

Paa Valdbj Bakke.

Den 7de August havde den svenske Transportflaade kastet Anker ved Korsør, hvorefter Landgangen ufortøvet blev paabegyndt, men først den 11te om Aftenen naaede Kong Carl Kjøbenhavn. Som en Orn var han flaaet ned paa Sjælland, men hans Marsch gjennem Den blev ikke fremmet med en Hurtighed, som svarede til Angrebets Bludseligheid.

Han tøvede en Dag i Ringsted, hvor de danske Udsendinge kom ham imøde og spurgte om Marsagen til Hans svenske Majestæts uventede Nærværelse paa Sjælland. Det var Christen Steel, der anden Gang maatte røgte et sligt sørgeligt Grinde, denne Gang ledsaget af den brave Mogens Høeg. De bleve Begge stedede til Audients hos Kong Carl, der ikke havde Andet end tomme Udflugter at svare med, hvorpaa Christen Steel tog til Gjenmæle med en kraftig Protest mod den Bold, der nu skulde udøves mod hans Fædreland og sluttede den med det Udraab, at der endnu var en Gud i Himlen, til hvilken han overgav Danmarks retfærdige Sag.

I deres Logi fik de saa et venfsabeligt Besøg af Greverne Drenstjerna og Schlippenbach, der søgte at gjøre dem det indlysende, at nu var Danmarks sidste Time kommen.

„Det er Gud,“ sagde Grev Schlippenbach, „der forflytter og tilintetgjør Herredømmer. Kan det ikke være Eder, I gode Herrer! lige meget, enten Eders Konge hedder Carl, Frederik eller Christian?“

Men de gode danske Herrer tænkte anderledes, og da de spurgte, med hvad Ret denne Krig blev ført, fik de det Svar, at Kong Carl først vilde erobre Danmark, siden skulde han nok berise sin Ret dertil!

Saa vidste man da snart i Kjøbenhavn, hvorledes man var faren, og hvor stor Lid man kunde sætte til den Forsikkring, hvormed Svenskerne vare gaaet iland, at de kom som Venner. Gesandternes Reise gav dog det Udbytte, at enhver Tvivl om Kong Carls Hensigt forsvandt.

Følgerne deraf fik han selv at see, da han den 11te ved Solnedgang, ledsaget af et stort Følge, red frem paa Valdbj Balle, mørk i Hu over det Uheld, der nylig var hændet ham; thi Hjulet paa hans Karosse var gaaet sønder, saa han væltede, hvilket naturligviis blev betragtet som et ondt Bærjel. Som han nu red frem og fik fri Udsigt til Byen dernede, da slog ham en stærk Lysning imøde, og den blussede desto klarere, fordi det var Graaveir. Det var Kjøbenhavns Forstæder, der vare bleve stufne i Brand for at berøve Fjenden ethvert Ly i Fæstningens Nærhed.

Kong Carl standsede brat sin Hest, slog op med Haanden som af OVERRASTELSE og hensant saa i dyb

Tausked. Ingen rovede at nærme sig ham eller tale til ham. Alle Herrerne holdt tause bagved ham, og de fleste af disse prøvede Krigere, der havde tumlet sig i saa mange blodige Slag og seet saa mange Byer brænde, bleve grebne af en underlig Følelse; thi Kongens Studsen og den paafølgende tause Orublen var i et slikt Dieblit noget hos ham Usædvanligt og forekom dem trykkende.

Det var vel Retfærdighedens straffende Engel, hvis Binger et Dieblit formørkede Krigsheltens Bei med deres Skygge. En Anelse sagde ham, at her skulde han finde Maalet for sin glimrende Bane. Hertil og ikke videre! det skrev Luerne med deres Flammeskrist paa den mørke Sky, som hang over Byen.

Da vendte Kongen sig pludselig om mod sit Følge og udbrod:

„Bed Gud! Nu seer jeg, at Kjøbenhavn vil væрге sig, og at vi faae prøve en alvorlig Dyst!“

Han var nu i en Stemning, saare forskjellig fra den besynderlige Ergjerrighedsruus, i hvilken han paa Seiladsen til Korsør med blottet Hoved havde vendt sig mod den opgaaende Sol og med høi Røst istemt Psalmen:

„Vaa Dig jeg haaber, o Herre kjær!“

Alvorlig og taus red han hen til det Sted, hvor hans Telt for den Nat var blevet opflaaet; men han blev standset paa Beien af Grev Clas Thott, der førte Fortrævet af Hæren, som havde overrumplet det værgeløse danske Rytteri og fanget dets Heste, der fredeligt gif og græssede paa Overdrevene. De danske Bønder vare flygtede ud af deres Huse, hvor han soer

frem med sine Ryttere, medens Svæget dreves brølende til Skovene for at bringes i Sikkerhed. Allerede den 10de om Aftenen havde Grev Glas indesluttet Kjøbenhavn med en Bedet=Kjæde, og Rytterne vare redne muntert til deres Poster med Bouqvetter af Kornar paa Hattene som et Tegn paa, at nu skulde de smage det gode danske Brød.

Glas Thott gjorde Kong Carl opmærksom paa, at Oberst Høyster havde gjort et Par Fanger, velklædte kjøbenhavnske Borgere, som vare blevne overrumplede i en Kro. Det kunde maaskee være nyttigt at høre deres Udsagn om Tilstanden i Kjøbenhavn, om det maatte behage Hans Majestæt at lade dem føre for sig. Dette skete, og den ene af Borgerne, en høi Mand i en mørk Klædning og med et kjæft Bæsen, syntes kun lidet at bryde sig om Oberst Høysters Forsikkring, at der ingen personlig Overlast skulde skee ham, naar han blot svarede sandtru og oprigtig paa de Spørgsmaal, Kongen muligt vilde gjøre ham.

Borgeren traadte med blottet Hoved frem for Kong Carl, men saae ham kjæft og frimodigt i Dinene.

„Siig mig,“ spurgte Kongen, „hvad betyder vel den store Ildebrand, vi nys saae?“

„Den betyder, Eders Majestæt! at Kjøbenhavns Borgere ville forsvare deres Konge og deres Arne til den yderste Blodsdraabe; dertil have vi forpligtet os ved en dyr Ed.“

„Det at sværge,“ sagde Kong Carl og betvang sin Harmes, „sværere at holde den Ed! Eders By er jo ganske værgeløs, og vil Kong Frederik oppebie mig der, da er det ude med ham.“

„Dog agter han at gjøre det,“ sagde Borgeren. „Hans kongelige Majestæt, Gud beskytte ham! har talt et Ord, som har blæst Mod i hver danst Mand; thi da han blev raadet at flygte, da gav han til Svar: Jeg vil døe i min Nede og ei overleve mit Lands Hæder og Selvstændighed.“

Kong Carl saae et Dieblit den kjække Borger stift i Dinene; der lyste ham et Glimt imøde af det, paa hvilket al hans Krigersnille og hans Mænds Tap- perhed skulde strande — Had mod Undertrykkeren; og den Mand, der talte saa djærvt, var ganske i hans Magt! Deraf kunde han slutte, hvilken Mand der var vaft hos Kjøbenhavns Borgere, hvilket han noget smaaligt ene tilstrev det Løfte om store Privilegier, Kong Frederik havde givet Hovedstadens Borgerstand.

Han vendte sig brat fra Fangen og forlod ham i Brede, men holdt dog det ham givne Leide. Saa begav han sig til sit Telt og sammenkaldte endnu denne Aften et Krigsraad. Herrerne indfandt sig punktlig, spændte paa at erfare, hvad der nu vilde blive besluttet, og nogle af dem opsatte paa med Nidkjærhed at forfægte hver sin Mening. Det var visselig en Skare af mærkelige Mænd, der nu forsamlede sig i det kongelige Telt, medens den svenske Hær, Regiment efter Regiment, indtraf, og Krigsbulderet gjenlød fjern og nær. Kong Carl sad midt i Teltet med bedækket Hoved paa en Feldtstol, og hans skarpe Blik soer om i Kredsen af den udvalgte Skare. Alle stode de med blottede Hoveder og i forventningsfuld Tausshed.

Der stod fremmest og Kongen næst Rigsadmiralen, Feldtmarsskalk Carl Gustav Wrangel, en høi, kraftig

Stikkelse med et fyldigt rødt Ansigt og smaa sorte, stikkende Dine. Hans Træk, som hans Blit, røbede Sandfælsighed og en uordentlig Leveviis, men ogsaa Skarpsindighed og Mod. Som han stod der med en myndig Mine, saae han vel ud til at være en Søn af den Mand, der havde havt det Mundheld: Hvo der tager Noget, han har Noget*).

Der stod, paa den anden Side af Kongen, Hans Majestæts Svoger, Magnus Gabriel de la Gardie, formælet med Kongens Søster Pfaltzgrevinde Maria Euphrosyne, i sin Tid Dronning Christinas erklærede Yndling, en statelig Herre af et smukt Udvortes, pragtlysten, beleven, fint dannet og veltalende, men af en vankelmødig Karakter. Forhen var han den mægtigste Mand i Sverrig, nu var han snart i Raade, snart i Unnaade, ligesom det traf sig.

Bed hans Side stod hans yngre Broder Johan Casimir, dernæst Oberst Fabian Fersen, Englænderen General Bavafer, kjendelig paa sine gyldne Drenringe, Obersterne Gengel, La Boyette og flere, af hvilke nogle skulde lægge deres Been for Kjøbenhavn.

Hos Rigsadmiralen stod Oberst Rutger Wscheberg, en født Kurlænder af adelig Slægt, den Tappreste blandt de Tappre, som allerede i sit tyvende Aar, 1640, havde tjent under Pennart Torstenson og fremfor Alle udmærket sig i den sidste polske Krig ved sit ubetvingelige Mod. For to Aar siden havde han forsvaret en vigtig, ham anbeforet Post med en sexdobbelt

*) Herman Wrangel, Feldmarskalk under Gustav Adolf og Generalgouverneur i Lifland, † 1643.

Overmagt, flaaet Fjenden ti Gange tilbage og seiret i det allerste Stormløb, saaat Kong Carl spændte sin egen Kaarde og sit Skjærf af, hængte det over Ulschebergs Skuldre og skjænkede ham endda en vægtig Guldfjæde og gav ham et preussisk Gods i Forlening. Med Mænd som Rutger Ulscheberg maatte man kunne vove at storme en Fæstning, var den end mange Gange stærkere, end Kjøbenhavn.

Næst ham stod hans Landsmand Christoffer Carl Greve af Schlippenbach, en Eventyrer af det værste Slags, falsk, egennyttig, voldsom, men stadig i Kong Carls Gunst og den fortrolige Deeltager i sin Herres vilde ærgjerrige Drømme. Han vidste Noget om, hvorledes det saae ud i Kong Carls Hjerte, da han besluttede sig til denne skammelige Krig; han havde hørt Kongen tale om, at han vilde forvandle Danmark til et svensk Landskab og Østersjøen til en svensk Indsø; han vidste, at der ventede Kjøbenhavn efter Indtagelsen den Skjebne at blive jevnet med Jorden, thi Malmø eller Landskrona skulde gøres til Nordens Hovedstad; og han havde seet Kong Carl staae for ham med et lynende Blik og udtale disse mærkelige Ord:

„Da skal Hylvingen skee i Skaane, men saa, at jeg blot tager den svenske Krone og sætter den paa mit Hoved, mens den danske Krone bliver staaende nedenfor paa et Bord!“

Men Grev Schlippenbach var ei den Mand, der blev staaende paa Halvveien; han hjalp sin Konge og Herre videre frem paa de ærgjerrige Drømmes svimlende Fjeldstier; thi naar Kong Carl først havde Danmark, da var hans Rige en Stormagt. Det ringeagtede

Danmark og Norge fik da paa een Gang uhyre Midler og Evne til at stille en vældig Hær. Saa skulde det gaae løs mod Brandenburg og mod Keiseren, indtil Carl Gustav tilsidst som en ny Marik vilde drage ind i Italien og mod Rom. Den Stridsmagt, hvormed saa store Planer indledebes, var da ringe nok, thi den hele Hær, hvormed Kong Carl var landet ved Korsør, beløb sig kun til fire tusind Mand Fodfolk og tolvhundrede Ryttere; men dog vilde denne Styrke været stor nok til at gjøre det af med Danmark, var han gaaet lige løs paa Maalet.

Beskedent bag de Andre stod Generalquartiermester-Lieutenanten, Erik Dahlberg, som ved Raadslagningen ovre i Holsteen havde raadet at gaae tiljøs lige løs paa Kjøbenhavn, men som var bleven overstemt i Krigsraadet.

Da Alle vare komne tilstede, reiste Kong Carl sig og talte, men ikke ildfuldt og flydende, som han pleiede. Han var ellers en veltalende Herre og kunde tale i timeviis ved Rigsforsamlingerne, eller til udenlandske Gesandter uden Hjælp af skriftlig Opsats; men i denne Stund svigtede Ordet ham. Han forelagde Krigsraadet kort og tort det Spørgsmaal: skulde vi strax rykke mod Fæstningen eller aabne en regelmæssig Beleiring?

Og nu sagde Herrerne deres Mening, ofte i djærve Ord, og de kom tilorde i den Rækkefølge, som deres Rang eller Anseelse foreskrev, naar Kongen ikke ved en ligefrem Opfordring gjorde Brud derpaa; og Raadene faldt, som en fast Overbeviisning hos Nogle, skjulte Ønsker eller snu Beregning hos Andre indgave dem. De indspødte svenske Adelsmænd ønskede nemlig

ikke Kjøbenhavns Fald eller Danmarks Erobring; thi de frygtede, at et saa overvættets Held vilde give Kongen altfor stor Tilvæxt i Magt, og at det frugtbare Danmark med dets mildere Klima snart vilde drage det svenske Hof fra Stockholm og blive Hovedlandet samt den danske Adels Kjæledæggen. De tænkte, at hvor haarde Ord Kong Carl end havde ladet falde, saa vilde han dog nok betænke sig og skaane saa skjon en By, som Kjøbenhavn, naar han først havde den, og opslaae sin Residents der.

Wrangel, den øverste Befalingsmand over Hær og Flaade næst Kongen, talte først og fraraadede bestemt at forsøge en Storm.

„Jeg beder Ederes Majestæt betænke,“ sagde han, „at Staden i sine Indvaanere har langt flere Forsvarere, end vi ere Angribere, og i hvilken Klemme vi ville geraade, om Anløbet mislykkes, og vi skulle retirere os. Hazarden er for stor, og det er derfor min underdanige og vel overveiede Proposition, at vi nøies med at blokere Fæstningen.“

De Fleste sluttede sig til Rigsadmiralens Botum, kun Ascheberg og Schlippenbach raadede ubetinget at gaae løs paa Kjøbenhavn, saa snart Dagen gryede. Kongen hørte til i Tausshed; saa vendte han Hovedet og sagde:

„Hvor er Dahlberg? Vi lyste at høre og hans Mening.“

Dahlberg traadte frem og bukkede for Kongen, og da denne opfordrede ham at tale frit ud, hvad han tænkte, tog han Ordet og heftede, mens han talte, sit Blik ufra vendt paa Hans Majestæts Ansigt, hvilket han vidste, at Kongen bedst led.

„Naar Eders Majestæt,“ sagde han, „viser mig den Naade at ville høre min ringe Mening, da bør jeg lyde og tale af min oprigtige Overbeviisning, saa og efter bedste Skjøn. De fleste andre tilstedeværende høie Herrer staae over mig i Berømmelse, nogle af dem og i Alder og Erfaring; men det træffer sig saa, at jeg bedre end nogen af dem kjender den Plads, for hvis Porte vi nu staae. Det er Eders Majestæt fuldt vel bekjendt, at jeg for en Uge siden har været i Kjobenhavn, beseet Værkerne og i Smug taget et Nids af dem, hvilket skete med stor Hæjsand og Livsfare, det Eders Majestæts Gesandt, Hr. Ridder Coyet kan bevidne, naar han kommer tilstede. Jeg kan da med Ed bekræfte, at Fæstningen er ganske i Forfald, neppe værd at kaldes ved det Navn, og jeg tilbagefalder i Eders Majestæts naadige Grindring, hvad jeg alt derom har berettet. Jeg vil forpligte mig somme Steder at kjøre over de tørre Grave, Brystværnene dække ligesaa kun til Rænnerne.“

„Jeg er tilfjends at tvivle om,“ faldt Wrangel utaalmodigt ind, „at den Beskrivelse er ganske troværdig; Generalquartiermester=Lieutenantens høie Mod, som er os Alle vel bekjendt, forleder ham muligviis til nogen Overdrivelse.“

„Eders Excellens kan stole paa,“ svarede Dahlberg med blussende Kinder og et stolt Blik, „at jeg taler Sandhed. Aldrig endnu løi jeg for min Konges Mæjns! men dertil kommer“, vedblev han og henvendte sig atter til Kongen, „at der neppe er fire hundrede Mand geveorne Folk inden Boldene, og Borgerne ere malcontente og uerercerede. Jeg beder dernæst Eders

Majestæt naadigst at drage sig til Minde, at vi kun have otte trepundige Feldtstykker ved Hæren. Kan en Beleiring aabnes med det ringe Skjts? Det var ei heller Eders Majestæts Tanke fra første Færd af! Endnu er denne gunstige Occasion ei sluppen os af Hænderne. Et rasft Stormløb, og Kjøbenhavn er en svenst By og Kong Frederik Eders Majestæts Fange! Fortøve vi derimod her, da give vi Fjenden Pusterum til at udbedre Bærkerne. Nu vil et Stormløb koste os nogle saa Mand, siden kan det koste os den halve Hær; og som det da er min underdanige Proposition og mit indstændige Raad ufortøvet at angribe, saa indestaaer jeg, om Eders Majestæt i Eders Wiisdom skulde beslutte sig dertil, med mit Liv for et godt og lykkeligt Udfald. Eders Majestæt kan i mig finde en fjendt Mand og paalidelig Veiviser for Hæren. Lad mig gaae fremmest, og skulde den første Kugle søge mig, da skal det ikke fortryde mig at ende mine Dage, vinder Kong Carl blot ny Hæder og mit Fædreland denne skjønne Erobring."

„Vel talt!“ udbrød Kongen, opildnet af den unge Helts begejstrede Ord, „vel talt Dahlberg!“ og de Herrer, der vare af Dahlbergs Mening, gave lydeligt deres Bifald tilkjende.

Men Rigsadmiralen havde seet paa Dahlberg med et hadesuldt, stikkende Blik, mens denne talte, og nu traadte han frem for Kongen og udbad sig Tilladelse til at sige et Ord endnu, og da Kong Carl med et Nix gav sit Samtykke, sagde Wrangel med et roligt, tirrende Smil:

„Generalquartiermester = Lieutenanten gav os nys sit Ord paa, at Kjøbenhavns Befæstning er ganske i Forsald, og jeg tvivler ikke længer derom, thi jeg veed, at han er en Mand af Ord. Vel! Jeg vil da end ydermere relevere, at Staden er blottet for Levnetsmidler og Brændsel; thi saa snildt har Eders Majestæt valgt Diebliffet til at angribe, at Tilførslerne fra Island og Norge af Fisk og andre Nordlandsvarer endnu ei ere indtrufne, og Kornet staaer paa Marken og hører os til. Eders Majestæts Flaade ligger for Byen og lukker al Tilførsel ude; vi saae nys dens Seil fra Baffen. Vi stænge tillands med Hæren, og saa spørger jeg Eders Majestæt, om det er tænkeligt, at Kjøbenhavn kan holde sig længe? Hungersnøden vil blive os en mægtig Allieret; hvorfor da spille vort Krudt og vort Blod paa at tage en Fæstning, som inden fjorten Dage vil være i Eders Majestæts Bold?“

Kongen fik igjen sin mørke Mine, da han horte den Tale af den øverste Befalingsmands Mund. Han stod nogle Diebliffe hensunken i Grublen, og der herskede dyb Stilhed omkring ham. Saa hævede han Hovedet, slog op med Haanden og sagde:

„Vi takke de gode Herrer for de Raad, I, hver efter sin Overbeviisning og med Trostak mod vor kongelige Person efter vor Begjæring have givet os til Hærens og Fædrelandets Vel! Vi ville nu overveie Sagen med Gud og os selv, og I skulle siden erfare vor Beslutning.“

Dermed var Krigsraadet hævet, men mens det blev holdt, gik to Herrer i nogen Afstand fra Teltet

op og ned paa Marken og talte ivrigt sammen. Begge vare de af Middelhøide og klædte som Datidens store Herrer, i en Dragt, som baade var klædelig og zirlig, men uden skrigende Farver.

Den Ene havde et mørkt, sydlandsk Fysiognomi, sorte spillende Dine og bevægede sig livligt, naar han talte; det var Johanniterridderen Hugo Terlon, den franske Konge Ludvig den Fjortendes Ambassadeur ved det svenske Hof, som havde fulgt Kong Carl paa dette Tog lige fra Polen af, vant til at udholde Krigens Strabadser, modig, snild, høielig, en af sin Tids dygtigste Diplomater. Han var af borgerlig Fødsel, men havde svunget sig op ved egen Dygtighed og ved Beskjyttelse af Cardinal Mazarin, der dengang endnu stod for Styret i Frankrig.

Den Anden havde regelmæssige Træk, kloge graa Dine med et gennemtrængende Blik, en stolt Holdning, et fiint, roligt Væsen. Hans hele Fremtræden viste, at han var født i Høihed og vant til at bevæge sig blandt Jordens Mægtige, men hans Tale røbede noget Mere, end den slebne Hofmand. Det var Hannibal Sehested, Søn af Claus Sehested til Høiriis og Kong Frederiks Svoger; thi han var gift med Christian den Fjerdes Datter med Kirstine Munk, Frosken Christiane. Han var forhen Norges Statholder og enemægtige Regent, nu paa syvende Aar i Unaade, da hans Svoger Corfits Ulfeldt rev ham med sig i sit Fald; men ellers vare disse to Svogre dødelige Uvenner.

I Orgjerrighed, Pragtsyge, Vilkaarlighed og Udsugelser vare de vel begge hinandens Lige; men saa

glipper Vigheden; thi Hannibal Sehested var ingen hidsig Partisfører som Corfits Ulfeldt, der trods sine Kundskaber, sine høitflyvende Planer og sin vindende Personlighed ikke har efterladt sig et eneste Vidnesbyrd om virkelig Statsmandsdygtighed. Sehested var mere høielig og snu, men tillige en af de faa Mænd af virkelig diplomatisk Geni, vort Fædreland har frembragt. Han udførte ethvert Hverv med Snildhed og Held og hævdede det danske Navns Anseelse, hvor han kom frem; og gif han endog ofte Krogveie, saa levede der dog i hans Hjerte en Følelse, som forbød ham at blive en Forræder mod sin Konge og sit Fødeland. Glimrende Tilbud lovede ham en stor Fremtid i Udlandet, men dog higede han steds tilbage til Danmark og fandt sig i sin fortrykte Stilling med en Udholdenhed, som spaaede en lykkelig Udgang.

Han var her tilstede som en tvungen Gæst; thi svenske Ryttere havde indbragt ham som Fange til Ringsted, da han var isærd med at reise til Nøragergaard for at føre sin Gemalinde og sin Datter i Sikkerhed indenfor Kjøbenhavns Volde. Kong Carl behandlede imidlertid ham og senere hans Gemalinde med en Udmærkelse, som gjorde ham mistænkt i hans Landsmænds Dine. De svenske Herrer troede ham heller ikke ret, men ligesom han forhen havde vundet den spanske Kong Philip den Fjerdes Gunst og senere den landsflygtige engelske Konge Carl den Andens personlige Venstabskab, saaledes fattede nu ogsaa den svenske Konge en saadan Belvillie for ham og viste ham saa stor Tillid, at Sehesteds Raad gjaldt mere hos ham, end hans egne Raadgiveres. Stort maa Hannibal Sehesteds

Snille have været, siden han kunde holde sig i denne slibrige Stilling og dog komme uskadt deraf. Muligt ogsaa, at de Samtaler, han førte med den svenske Monark, ikke altid vilde opbygget Kong Frederiks Øren, havde han kunnet høre dem, men dog handlede han i Hovedsagen som en tro Undersaat og loyal dansk Mand.

Disse to Mænd, Hugo Terlon og Hannibal Sehested, forskjellige i Meget, men dog beslægtede Sjæle, og som mere end een Gang fik Leilighed til at kaste Lodder i de Vægtstaaele, der bestemme Folks og Rigers Skjebne, gik nu og talte sammen om en saare vigtig Sag, men i en let og munter Tone. Naarlig maatte Enhver, der kunde iagttage Sehested, troe, at Samtalen, der naturligviis førtes i det franske Sprog, dreiede sig om ligegyldige Ting.

„Vi have herfra en vakker Udsigt til Danmarks Hovedstad,“ sagde Hr. Terlon; „Stade, at vi Maalet saa nær maa forblive udenfor!“

„Omsker Hr. Ambassadeuren,“ spurgte Sehested roligt, „at Hans svenske Majestæt imorgen maa være indenfor Kjøbenhavns Porte?“

„Jugenlunde, Eders Excellents! ingenlunde. Ikke vil min Herre og Konge, ei heller hans Eminentse Cardinalen Danmarks Ruin. Jeg vil føie til, hvad der er mindre vigtigt, at min egen Affektion heller ikke er saa partisk paa den ene Side.“

„Det fornøier mig at høre, Hr. Ridder! at I dog inclinerer en Smule til Kongen af Danmarks Parti.“

„Ei, Eders Excellentsje!“ udbrod Hr. Terlon med en raff Berøtgelse og et livligt Dietkast, „jeg var af den Formening, at det vilde være Eder ret kjærkomment, om Eders kongelige Svoger og Eders utaknemmelige Landsmænd fik en lille Lektion.“

„Jeg frygter, den vilde blive dræbende, Hr. Ambassadeur!“

„Og,“ vedblev Hr. Terlon, „jeg var iligemaade saa dristig at supponere, at Eders Excellentsje ikke befinder sig her ganske mod Eders Villie.“

„Pardon, Hr. Ambassadeur! der gjør I mig storlig Uret,“ svarede Hannibal Sehested, en Smule bragt ud af Vigevægt. „Jeg stod i ingensomhelst Relation til Kong Carl Gustav, der nu viser mig saa stor Naade, og da min Svoger, Hr. Corfits, nu har faaet sin for-tjente Løn og saa omtrent er i Unaade, da kunde jeg vel ikke være vel seet for det Slægtskabs Skyld, ønskede det ærlig talt ei heller. Jeg inclinerer ikke til Oprør eller Turbation; har I høvt slige Tanker om mig, da har I fejlet vidt; men lad os ei tale mere om mine personlige Affairer,“ vedblev han atter rolig; „siig mig hellere, Hr. Ambassadeur! hvad vilde I vel gjøre, befandt I Eder nu ikke her, men indenfor Kjøbenhavnns Bolde?“

Hr. Terlon faae sig forsigtigt om, sagde saa med dæmpet Stemme, men i en energisk Tone:

„Sætte Mod i Hans danske Majestæt, raade ham at sætte Fæstningen hurtigst muligt i Forsvarsstand og at drive Borgerne op paa Boldene. Jeg vilde deri handle ganske efter min Instrux, men Eders Excellentsje maa dog i denne min uforbeholdne Yttring paa dette

Sted og under nærværende Omstændigheder see et eclatant Beviis paa min Affection for Eders Person og min Tillid til Eders velbekjendte Discretion."

Hannibal Sehested bøjede sit Hoved artig og smilende og sagde saa:

"Uden at sætte min egen Importance for høit, men ladende den mægtige franske Regjerings Repræsentant i disse Riger og Johannerterridderen Hugo de Terlons diplomatiske Geni og ærlige Villie fuld Retfærdighed, troer jeg at turde sige, at det kan blive til Held for Norden, om to Mænd som vi blive enige."

Hr. Terlon tilkastede Hannibal Sehested et jnu, spørgende Blik, bukkede let til Tak for Complimenten og sagde:

"Eders Excellentsje ville behage at aabenbare Eders Tanker for mig og lade mig see denne attraaede Enigheds Sujet!"

"Netop hvad jeg stod i Begreb med at gjøre, vel vidende, at skulde det ikke vinde Eders Bifald, da er dog dette talt sub rosa, til en Mand, der tro bevarer større Hemmeligheder, end hvad den halv landflygtige og i Unaade faldne Hannibal Sehested tænker og attraaer; men lad os gaae lige til Sagen — jeg proponerer Eder at indgaae et lidet Forbund med mig til denne Krigs Forhaling."

"Ei, der kommer I min egen Intention imøde og en Alliance med en stærk Magt maa altid være velkommen," faldt Hr. Terlon livligt ind. "Jeg bærer sandelig Tvivl om, hvorvidt jeg formaaer Mere hos Kongen af Sverrig, end Eders Excellentsje; hans Affection

for Eder og ubegrændsede Tillid til Eder paafalder allerede os Alle og vækker Misundelse hos Nogle."

"Forholder det sig virkelig saa, da er Aarsagen netop den, at jeg ikkun er her i Egenskab af Particulier; der er ingen Instrux og intet Statsbhensyn mellem Kongen og mig."

"For en Deel har Eders Excellentsse Ret; en Ambassadeur som jeg er ofte en ubehagelig Argus, hvem man ønsker at holde et Bind for Dinene. Veed I, hvad Kongen af Sverrig fandt paa, da Landgangen skulde iværksættes i Korsør? Han lod anrette et kosteligt Traktement til mig og gav mig Rigsmarskalken Drenstjerna til Selskab, for at jeg kunde forfriske mig paa Skibet, inden jeg tiltraadte den besværlige Landreise — ah, Eders Excellentsse! jeg forstod halvqvædet Vise og fandt mig taalmodigt deri; thi det var klart nok, at jeg maatte ikke komme iland, førend Grev Thott var udfiket og forud med sine Ryttere, at jeg ikke skulde stifte Bud til Kjøbenhavn eller selv ile forud og advare den danske Konge. Hans svenske Majestæt har Noget tilgode hos mig for det Puds, han der spillede mig — kanskee Eders Excellentsse nu kan være mig behjælpelig med Betalingen!"

"Det var ialtsald en behagelig Arrest, der overgif Eder, Hr. Ambassadeur!" sagde Hannibal Sehested jmelende; „men jeg veed, at Carl Gustavs Affection for Eders Person er ikke ringe, og at Eders Selskab er ham saare kjær og behageligt. Jeg for min Person er Hans Majestæt taknemmelig for den Naade, han behager at vise mig, og jeg vilde for Intet i Verden foretage Noget direkte til hans Skade, saa længe jeg

paa mit Væresord befinder mig her i et behageligt Fangenskab og næsten behandles som Gæst; men ligesfuldt er jeg min lovlige Herre og Konge personlig hengiven og mit Fødeland tro. Kunde jeg gjøre, om end nok saa Lidet, for at redde Begge fra Undergang, da vilde det være mig en stor og oprigtig Satisfaction."

"Pardon, Excellente! Jeg har ved min Passiar truffet Forhandlingerne i Langdrag. Tal, jeg er lutter Dre!"

"Alt afhænger af, at der vindes Tid. Jeg kom jo lige fra Kjøbenhavn, da jeg blev gjort til Fange og kjender Sagerens Stilling. Baade Kongen og Byens Indvaanere ere besjælede af et høit Mod. Min høie Svoger og hans modige Gemalinde Dronning Sofia Amalia, ville, det er jeg vis paa, hellere gaae plat tilgrunde og søge Døden paa deres Slots Dørtærffel, end give sig i Carl Gustavs Bold."

"Eders Excellente har sikkerlig Ret deri; de Danske ere modige, og hvad der mangler dem er blot Organisation og god Commando."

"Men hvad hjælper det, Hr. Ambassadeur! naar Fæstningsværkerne ere ganske i Forsald og det endog mangler paa Krigsfornödenheder? Gaaer den svenske Hær imorgen mod Kjøbenhavn, da er Byen og Danmark forloren."

"Nu bliver det afgjort — derinde! sagde Hr. Terlon og pegede paa det kongelige Telt.

"Kanssee dog ikke! Kongen er i et usædvanligt betænkeligt Lune, det har jeg alt formærket ved Ankomsten. Det er muligt, han begjærer en Samtale

med Eder, Hr. Ambassadeur, forinden han endelig resolverer sig, og da vilde jeg bede Eder give Hans Majestæt et godt Raad. Siig ham," vedblev Sehested, som standsede og lagde sin Haand paa den franske Gesandts Skjær, „at det er risqvabelt at lade en saa stærk Fæstning som Kronborg ligge i Ryggen paa sig.“

„Ikke ilde, Eders Excellente! men jeg frygter, at Hans svenske Majestæt gaaer ikke i den Fælde.“

„I glemmer, Hr. Ambassadeur," sagde Sehested langsomt og med Bægt, „at paa Kronborg findes, hvad den svenske Hær mangler, svært Skjts, Krudt og Kugler i Overslod.“

„Men I ønsker dog ikke Kronborgs Erobring?“

„Hellere det! Nogle Ugers Frist, det er den eneste Udvei til Frelse, den eneste! Men siden I kaldte Kronborg en Fælde, da lad mig minde Eder om, Hr. Ambassadeur, at Nogle vel kunne blive lystne efter den fede Bid, der stikker i den.“

„Hoi ja, Eders Excellente?“

„Kronborg," vedblev Sehested smilende, „er i dette Dieblik som en kostelig Tresor, fuld af Kostbarheder. Revenuerne af Tolden, Lehnsmandens Kasse, private Penge, Kostbarheder og Meubler, Alt er der ført hen og bragt i Sikkerhed i Slottets Kjelderhølvinger, uden at tale om de kostbare Prydelser, der alt fandtes, og som ere Kongen af Danmarks private Eiendom. Det, Hr. Ambassadeur! vil jeg hviſte — Rigsadmiralen i Dret.“

„Ah! Eders Excellente!“ svarede Hr. Terlon med et zirligt Blik og et anerkjendende Smil, „jeg beklager i Sandhed, at I ikke tjener Kongen af Frankrig!“

I det Samme kom de svenske Herrer ud af Kongens Telt, thi Krigsraadet var hævet, og de to Diplomater gave Samtalen en munter Vending, men nu var dog det lille Lod blevet støbt, som, i rette Tid lagt i Vægtfaalen, tyngede den ned til Danmarks Frelse.

Stormen blev opgivet, en regelmæssig Beleiring aabnet og Kronbergs Erobring besluttet. Allerede den 16de August drog Wrangel med den halve Hær til Helsingør og aabnede Beleiringen, der holdt ham fast ved Kronborg i tre Uger, og hver Dag i disse tre Uger blev af de Beleirede i Kjøbenhavn benyttet til at utbedre Voldene, bygge dem høiere og lede Vand ind i Gravene; tillige gjorde Besætningen morderiske Udfald og tilføiede Beleirerne følelige Nederlag. Fra nu af vilde et Angreb paa Fæstningen blive et døveligt Foretagende.

Men Kronborg faldt i Fjendens Hænder, Kong Carl fik svært Skjts og Ammunition til at bombardere Kjøbenhavn med og Wrangel sin Andeel af det øvrige rige Bytte, af hvilket dog en stor Deel gik tabt, da Jakob Danneberg, som bekjendt, istedetfor at føre det med Kjøstbarheder ladede Skib til Skaane, overmandede Besætningen og bragte det lykkeligt ind til Kjøbenhavn.

Bestyrrelsen og Harmen over Kronbergs Fald var stor, thi uagtet Besætningen kun var nogle hundrede Mand stærk, var Fæstningen dog saa vel forsynet med Alt, at den maatte kunnet holde sig længe. Commandanten Paul Beenfeldt og Næstcommanderende Carl Brunow vare begge modige Mænd og dygtige Officerer, og Fæstningen blev i Begyndelsen tappert forsvaret;

men Commandanten tilbageholdt Soldaternes Lønning, hvilket var saa meget skammeligere, som der var fuldt op af Penge paa Slottet, og derefter opstod Mytteri. Wrangel undsaae sig ikke for at udsprede den Løgn, at Kjøbenhavn var taget og feirede denne opdigtede Seier med Trompetskrald, Glædesblus og Kanonsalver. Oberst Beenfeldt tabte da Hovedet, indlod sig i Underhandlinger og overgav Fæstningen i den svenske Rigsadmirals Hænder.

Den 6te September rykkede Svenskerne ind paa Kronborg, toge det af Beskydningen stærkt ramponerede Slot i Besiddelse og beholdt det i deres Magt i lang Tid. Nu havde de Sundets Nøgle ihænde og vare Herrer over Sundtolden; men ogsaa kunde de her ligge og lure paa, om nogen Flaade skulde komme Kjøbenhavn til Undsætning. Da der tillige var en pragtfuldt indrettet kongelig Bolig paa Slottet, kom det i enhver Henseende Kong Carl vel tilpas og blev fra nu af det Sted, hvor han helst opslog sin Residens og, da Krigen trak i Langdrag, holdt Hof med sin Dronning.

Syvende Capitel.

Et naadeløst Herskab.

Paa et af de skjønneste Punkter af Sjællands deilige Østkyst, en Miil Syd for Helsingør og tæt ved Fisserleiet Humlebæk laae. fordem og ligger endnu Herresædet Kraagerup. Omgivet af frodig Bøgeskov, beliggende midt i en stor Park med Udsigt til det blaa Sund, Hveen og Skaanes Kyster, er det et af de meest indbydende Landsteder af de mange, der ligge ved Drejsund. I vore Dage har denne friske Havstrøms Bred paa dansk Side et Præg af Kultur, som i Forbindelse med den frodige, idylliske Natur gjør den til et sjelden tiltrækkende og idelig veylende Panorama. Flere og flere opslaae deres Bopæl paa denne skovbegroede, af milde Bølger bestyrlede Kyst, saa at den i Aarenes Løb tegner til at blive en næsten uafbrudt Række af Sommervillaer for Kjøbenhavns Indvaanere og Danmarks Rigmænd.

For to Aarhundreder siden havde den imidlertid et vildere og mere eensformigt Udseende. Skovene strakte sig næsten overalt ned til Sundet, Bøgene kneiste

lige ved Havets Bred, og Tjørnekrat, Brombærbuske og Caprifolier klyngede sig i rig Mangfoldighed til Leerflinternes Sider og dækkede enhver Kloft, som var dannet af de om Vinteren nedstyrtende Bække. Kun hist og her afbrødes Skovbeltet af et Fisserleie, et Par Bøndergaard eller en Mølle, omgivne af jmaa opdyrkede Pletter, den fremskridende Kulturs svage Forposter.

I Aaret 1658 var Baaningshuset paa Kraagerup en lav Bindingsværks Bygning paa eet Stokværk og laae nogle hundrede Alen længere oppe i Skoven, end den nuværende, mere anselige Hovedbygning. Nogle tarvelige Udhuse dannede en lille Gaard foran, og en jirlig Have med gode Frugttræer, klippede Hække og stive Blomsterbede omgav Bygningerne paa de tre Sider. Mod Syd var en aaben Mark, kaldet Heidevang, med enkelte fritstaaende Bøge, men ellers var Gaarden og Haven tæt omgivne af Skov. Træer af en Alder og en Droide, der nu kun fremvises som en Sjeldenhed, stode i tætte Rækker og holdt Bagt ved Hans Rostgaards og Kirsten Pedersdatters fredelige Bolig.

Kirsten elskede dette sit Fædrenehjem, hvor hun havde tilbragt sin rolige, lykkelige Ungdom i sin ti Aar ældre Søsters Selskab og veiledet af sin fromme Moder Ane Jensdatter. Hun var Barn endnu, da hendes Forældre flyttede dertil, og hun mindedes endnu mangan god Leg, hun havde faaet sig i Haugen eller med Fisserbørnene ved Stranden.

Saaledes gif nogle Aar, og neppe var hun bleven voksen Ungmø, førend Slotsfogden fra Rosenborg en

skjøn Dag kom ridende, hidloftet ved Rygtet om de to Søstres Tæffelighed og gode Optugtelse. Han erklærede sig strax for den Yngste, og da Mikkell Hansen, selv en ældre Mand, fandt større Behag i Maren, saa blev der ingen Fare for Medbeilerskab. Mikkell og Maren havde da mindst Stunder til at vente, hvorfor deres Bryllup stod først, hvorimod Hans og Kirstens Trolovelsestid varede et Par Aar, og deres Kjærlighedshistorie, begyndt i hiin Tids astadige næsten spidsborgerlige Stiil, spandt sin jevne Traad, indtil de roligt, uden Forhindringer eller Kampe gled ind i Ægteskabets Havn og opslugte deres Bopæl paa Kraagerup, der nu efter Peer Christensens Død var bleven Rostgaards Eiendom, da han havde udkjøbt de andre Arvinger.

Og han skjønnede paa sin Lykke, men paa sin Viis. Han satte sin Hustrues blide, jagtmodige Væsen og huuslige Dydighed høit, og hvad hans Eiendom angik, da havde Besiddelsens Herlighed og den Udsigt i Fremtiden at kunne forøge Gaardens ringe Border, stor Tillokkelse for ham; men hvad det Skjønne angik og Naturens vilde Yppighed omkring hans Hjem, da betragtede han den snarest som en Fjende, der maatte bekjæmpes, og Haugens stive Hække og snirklede Blomsterbede forekom ham ulige mere tiltrækkende. Satte han noget i den høiere, da var det vel den Steenfigur, som var dens stolteste Prydelse, en Bacchus paa en Tønde, hugget i Sandsteen. Den havde før staaet i Haugen ved Rosenborg, og Kong Frederik havde skjænket ham den, fordi den var lidt beskadiget paa

Haand og Fod; men han satte den kongelige Gave lige høit for det.

Alt dette var ganske naturligt; thi Klostgaard var en Bondesøn, opdraget i jævne Forhold. Hans Fader Ove var en Sønderjyde, men hørte dog til den lykkeligere Part af Bønderne, de saakaldte jordegne Bønder eller Selveiere. I fem Slægtled var Klostgaard i Klost By, Arrild Sogn i det Tørningehønst, gaaet i Arv i Familien. Der levede Ove og hans Hustru, Kirsten Benneke, i mange Aar saa lykkeligt, som de urolige Tider tillode det, og der fødtes dem deres eneste Søn Hans.

Hans gif allerede i sin tidlige Ungdom bag Ploven paa sin Fædrenegaards Marker og bjergede Hø i dens Enge, og fra dette sunde Ungdomsliv skrev sig hans legemlige Kraft og Haardsørhed, som kom ham til god Nytte i hans besværlige Embede som Ridfoged, især i Krigens Tid; men fra den Folkestamme, af hvilken hans Slægt var udsprungen, skrev sig den Snildhed og Huusholderiskhed, som karakteriserede ham, men som dog var parret med streng Retsskaffenhed og Trofskab.

Allerede tidlig havde der rørt sig en ærgjerrig Drift hos ham, og han kom da i sit sextende Aar i Lære hos Christian den Fjerdes Kammertjener; men en Løbedrengs Gjerning tilfredsstillede ham kun lidet, og han benyttede hver ledig Time til Læsning og øvede sig i at skrive. Det skyldtes da hans egen Flid og Udholdenhed, at han blev funden værdig til mere betroede og selvstændige Stillinger, og af en Bondesøn at være, da var det især i hine Tider godt klavret, at han nu sad paa Kraagerup som Ridfoged og Amts-

forvalter. Han havde i denne Stilling en omfattende Virksomhed og en ikke ringe Myndighed, og der vilde han formodentlig henlevet et virksomt og nyttigt Liv, men uden at efterlade sig noget Spor i Historiens Aarbøger, havde ikke Krigsbegivenhederne pludselig draget ham frem, og Samtid og Eftertid i ham lært at kende en af Danmarks modigste og meest snarraadige Sønner.

Ja, nu vare de ulystelige Tider komne, som ikke behage; thi nu maatte Rostgaard tjene to Konger — Kong Carl aabenlyst, Kong Frederik i Smug. Ved at blive i sit Embede og udføre Fjendens haarde Bud gavnede han sine Landsmænd, thi han forskaffede dem dog nu og da lempeligere Kaar; men ellers gjerde han ikke Mere, end hvad der blev ham befaleet. Han havde nægtet at aflægge den fordrede Trofskabsed til Kong Carl; thi, sagde han, saa længe Kong Frederik er ilive, kan jeg umuligt sværge til nogen anden Konge, da han ikke har løst mig fra den Ed, jeg svor ham! Derimod lovede han at være den svenske Konges Befalinger lydlig og hørig; men den svenske Befalingsmand paa Kronberg lod sig ikke stille tilfreds dermed, og først da hans Svoger Mikkel Hansen, der ogsaa havde skiftet sig i det Uundgaaelige og nu var Kong Carls Toldskriver, og den brave Jens Henriksen med Liv og Guds gif i Borgen for ham ved en skriftlig Caution, slap han og fik Tilladelse til at forblive i sit Embede og ved sin Gaard.

Den 22de October 1658 om Aftenen fode Rostgaard og Kirsten alene efter fuldendt Maaltid i Dagligstuen paa Kraagerup. Rostgaard var nylig kommen

hjem fra et besværligt Ridt, paa hvilket han havde besørget nogle af Svenskernes mange Udskrivninger af Fødevarer og Hestefoder inddrevne og afleverede. Dog flagede han ikke over Træthed, men glædede sig over, at den svenske Indkvartering, som ellers var deres daglige Kors, for en Stund havde forladt dem.

„Faaften ere vi Herrer i vort eget Huus, Kirsten“, jagde han oprømt; „vi have nu længe været et naadeløst Herskab.“

„Siig ikke det, hjerte Hans!“ svarede Kirsten. „Gud den Alforbarmende har hidindtil naadigt beskjærmet os.“

„Det har han, og være han prijet derfor! men iaften, da vi første Gang i sex Uger ere blevne de svenske Skjelmer qvit, fornemmer jeg først fuldelig, under hvad Tryk vi have levet. Man kan vel see sit Huus, fordi man ikke sidder paa Taget; men var det ikke et slikt Guds Veir med Storm og Slud og ikke saa mørkt, som i min salig Moders Dragliste, jeg troer for Sanden jeg krøb derop blot for at see Gaarden fri og frank!“

Kirsten saae smilende paa sin Huusbond; hendes Aashyn var ligesaa friskt, som førhen, hendes Blik ligesaa roligt. Hverken Krigens pludselige Udbrud, eller de daglige Besværligheder, hvilke hun maatte udstaae oftest alene, da hendes Mand mere end den halve Tid foer omkring i Distriktet i Svenskernes Grinder, havde berøvet hende hendes naturlige Ligevægt, eller taget paa hendes Helbred. Trods sin unge Alder forestod hun Gaarden og Huusholdningen med en be-
daget Matrones Sindighed og Bærdighed, og de svenske

Officerer tabte snart Lysten til at beile til hendes Gunst, saa fast og modig var hun i hele sin Optraeden, og saa snildt forstod hun at klare for sig. Hun vidste saare vel, at da Klostgaard idelig kom i Berørelse med de Oberstbefalende, var det ingen let Sag at udøve nogen Voldsdaad i Smug paa Kraagerup. Hun truede dristigt enhver Svensker, der ikke vilde høre Fornuft, med Kong Carls Brede, men naar de opførte sig roligt og anstændigt, vare de ogsaa visse paa den bedste Forpleining.

„Saae Du ind til Mikfels?“ spurgte Kirsten.

„Nei dengang ikke“, svarede Klostgaard. „Jeg fik ei Stunder dertil; men Jens Henriksen kom imod mig i Steengade og sagde mig, at de lide vel og i Generalquartiermester=Lieutenanten, Hr. Dahlberg, have faaet god Indquartering og sikker Beskyttelse.“

„Gud være takket for det!“

„Paa Kronberg var der stor Travlhed“, vedblev Klostgaard; „de udbedre nu Slottet og en Skare forjultne Bønder og gudsjammerlige Qvinder slæbe sig trætte paa det Arbeide. En bitter Særg er det at see derpaa. Skam faae de feige Hunde, som capitulerede! Man siger, at Oberst Beenfeldt gav Kjøb, fordi Svenskerne havde fanget hans Gemalindeovre i Holsteen og truede med at lade hende lide Døden. Du er mit Hjerte saa kjær, som nogen Hustru kan være, Kirsten! og det vilde blodt derved, havde man truet mig med Sligt; men dog vilde jeg i det Tilfælde hellere end at capitulere sprængt det ganske Værk og mig selv med i Luften.“

„Visjelig vilde Du det, og Du havde handlet patriotisk og ret,“ svarede Kirsten roligt.

„Men af alle forunderlige Ting, der ere hændede i denne ulykkelige Tumult“, vedblev Rostgaard med Harm, „paafalder dog Intet mig mere, end det, at Oluf Steenvinkel er bleven jrensk Soldat. Jeg vilde sat Kraagerup mod den useligste Kønne ved Stranden paa, at han ei havde svigtet sin Konge.“

„End spør han dog ei til Kong Carl, hjerte Huusbond! Fæld ei Dom over ham for tidlig! Han elskede vel den Fæstning saa høit, at han ei kunde bære det over sit Hjerte at skilles fra den.“

„Taus Mand troes ellers meest“, sagde Rostgaard efter et Dieblisks Grublen, „men nu huer det mig ilde, at han er saa mut og ei at faae i Tale. Han saae til den anden Side, da jeg kom imod ham i Mørkeport i Eftermiddag. Den Stund kan dog vel komme, da han maa og skal give Svar, naar jeg taler ham til, og da skal han faae at finde, at en døv Hører gjør en galen Spørger.“

Kirsten udfrittede aldrig sin Huusbond om hans hemmelige Tanker og forlangte derfor heller ikke nu at vide, hvad han med disse Ord sigtede til, eller hvilket Spørgsmaal han vilde forelægge Steenvinkel.

„Det er langt over Sengetid“, sagde Rostgaard og reiste sig; men i det Samme gik Døren ud til Forstuen op, og Peer Olsens runde, enfoldige Ansigt kom tilshne. Hans dorste Dine oplivedes dog af et sært lystigt Blink, da hans Huusbond bød ham komme heelt ind i Stuen og melde, hvad han havde paa Hjerte.

„Farbroer er lige nu kommen til Huse“, sagde Peer sindigt og dreiede sin røde uldne Hue mellem Fingrene. „Han bringer vigtigt Nytt fra Staden.“

„Da kommer jeg og fra Staden, Peer!“ sagde Rostgaard, „og jeg var der for knap tre Stunder siden, men spurgte dog intet Nytt.“

„Meget kan skee i tre Stunder, Huusbond! og end mere ryktes. En stor Flaade, siger Farbroder, er seet ankre op ved Hellebæk.“

„Hvad Flag fører den Flaade, Peer? Ei, det er nok en Skipper=Lidende.“

„Det er Hollænderne, der komme vor Konge til Hjælp; Farbroder svor en dyr Ed paa, at det forholdt sig rigtigt saa, og Jesper Færgekarl, som kom med ham, bandte med. — Jeg har og her en Skrivelse fra Hr. Mikkel til Huusbond.“

„Ei for tusinde Syger, Din Dosmer! hvi gav Du mig ei den Skrivelse strax? Hid med den!“

Peer tog den med et Griin ud af sin sidtede Hue, rakte den til sin Huusbond og forsvandt, som han var kommen, lydlost paa Højesøkker.

Rostgaard saae det da Sort paa Hvidt i Brevet, at det virkelig forholdt sig, som Peer havde meldt.

En stor hollandsk Flaade, skrev Mikkel Hansen, er ankret op ved Sjællands Kyst en kort Miil Nord paa. Allarmen i den svenske Leier er derover stor, og Kong Carl red strax ad Hellebæk til, endog det var næsten mørkt. Jeg lader Dig det vide, kjære Svoger og Broder, allienstund jeg veed, at en god Lidende hos Dig kommer paa rette Sted og ei der bliver død liggende.

Kostgaard læste dette høit for Kirsten og blev saa staaende et Øjeblik i Tanker, indtil han pludselig saae op og sagde:

„Min hje Hustru! Jeg maa afsted til Kong Frederik og det denne Time!“

„Det maa ikke!“ svarede Kirsten blidt og sagtmodigt. „Gud lad mig se Dig da paa Veien!“

„Venlige Ord faa ere Lovinders Pryd!“ sagde Kostgaard og gav sin Hustru et trefast Kys.

Saa Huusmoderen kunde pakke en Madkurv bedre og flinkere, end Kirsten, og hun gav sig strax ifærd dermed, medens Kostgaard sendte Bud til Peers Farbroder, gamle Hans Olsen, at han skulde gjøre Baaden klar. Kirsten fik dog snart Mere at tage Vare paa, end at pakke en Madkurv, thi Kostgaard vidste kun altfor vel, at der var Dyretid og Hungersnød i det beleirede Kjøbenhavn, og at der var Smalhans i Kongens Kjøkken. Det kom da vel tilpas, at den svenske Indquartering i Diebliffet var borte, og ingen Strandvagt hindrede ham i at lade et heelt Væs Fødevarer kjøre ned til Stranden. En nylig slagtet Fedekalv, et Par Dyr og Harer, Fisk, en stor Kurv Frugt, og hvad der ellers i en Hast kunde skaffes tilveie, blev da af Peer Olsen kjørt ned til Tipperup Mølle, hvor Kostgaard i Krat og Tang havde ladet Hans Olsen skjule en gammel Baad, som var undgaaet Eversfernes Opmærksomhed, og som nu var sat i Vandet og modtog sin kostelige Ladning.

Efter en kort, men kjærlig Afsted fra Kirsten kom Kostgaard selv efter og snart ghyngede den skrøbelige Baad paa Søen, men buggede saa stærkt mod

Braadsjøerne, at Peer Olsen jaae efter den med en saare betænkkelig Mine.

Den forsvandt hurtigt i Nattens Mørke, thi den ved Midnatstid opgaaende Maane, i sidste Kvarteer, fik kun nu og da Held til at titte ned mellem de mørke, for Vinden drivende Skyer. Peer kjørte da hjem og udførte der sin Huusbonds sidste Befaling, som lød paa, at han skulde ride hans brune Kleppert op til Skovrider Bollners Gaard, der laae affides i Skoven, for at det kunde siges, at Røstgaard var udridende i Kong Carls Grinde.

Peer red lystigt gennem Skoven trods Mørke og Slud og sang dertil. Ha, ha! loe han og klappede den Brune paa Halsen, vi ride Kong Carls Grinde! Nu, i Mørke, havde Peer Olsens Dine kantske et mere fløgtigt Udtryk, end ved Dagen; men ellers var det dumme Ansigt, han havde faaet i Moders Liv, ligesaa nyttigt for ham og hans Huusbond, som et Leidebrev, underskrevet af Kong Carl selv. Til Peer blev ethvert farligt Hverv betroet, og han udførte Alt med Snildhed og Trofskab; men naar Noget skete paa Gaarden, der forekom Svenskerne mistænkeligt, da faldt det dem allerjibst ind at fritte Peer Olsen ud, og skete det, da bleve hans Dine saa sløve og hans Ansigt saa dumt, at de antog ham for en Idiot.

Røstgaards Reise løb uventet heldigt af, thi var Vinden imod hen, saa var den med hjem, og allerede den næste Formiddag omfavnede han Kirsten i den samme Stue, hvor de den foregaaende Aften havde taget Afsked med hinanden.

Kostgaards Audients hos Kong Frederik havde været kort, men frydefuld, og naadige Ord, som Kostgaard aldrig glemte, havde lydt fra Kongens Læber; thi Hans Majestæt forundredes over en saadan Trofskab og Omtanke, at Kostgaard, trods Vigtigheden af det Budskab, han bragte og Farerne ved Seiladsen, dog havde tænkt paa hans kongelige Person's Velbefindende og medbragt til hans Taffel en Forstærkning, der var særdeles velkommen.

Det lykkelige Budskab: den hollandske Flaade kommer! løb snart fra Kongeborgen Kjøbenhavn rundt og satte nyt Mod i Byens Forsvarere; men det forblev en dyb Hemmelighed, hvem der havde været Overbringeren af den glade Tidende og maatte naturligviis for Kostgaards Sikkerheds Skyld, og for at han kunde vedblive at tjene sin Konge og Fædrelandets Sag, fremdeles være det. I Nattens Mørke sneg han sig ud af Byen, var snart igjen tilføes og var saa heldig at naae Hjemmet, inden de svenske Ryttere atter droge ind paa Kraagerup, men de kom endnu samme Dags Eftermiddag uden Anelse om, at Ridesogden havde benyttet deres Fraværelse saa godt.

Kostgaard færdedes blandt sine ubudne Gæster med sædvanlig Ro og viste dem et glat Ansigt; men dog var han urolig i sit Hjerte, og Jorden brændte under ham; thi skjult paa sit Legeme bar han en egenhændig Skrivelse fra Kong Frederik til Admiral Opdam, den hollandske Flaades Overstbefalende, i hvilken denne indstændigt opfordredes til, om han vilde frelse Kjøbenhavn, da ikke at tøve en Time længere, end Strøm og Vind nødte ham til. Det var paalagt Kostgaard

snarest muligt at overbringe Admiral Opdam dette Brev og levere det i hans egne Hænder uden Mellemmand; men en Fart ud til den hollandske Flaade var et saa farligt Foretagende, at neppe Noget vilde paa-tage sig det, undtagen netop den Mand, hvem Kong Frederik havde overdraget det.

Farerne skræmmede nu ikke Kystgaard; hverken Uveiret eller den svenske Flaade, der laae i Humlebæksbugten og ved Helsingør, og som han maatte igjennem, holdt ham tilbage. Banskeligheden bestod i ubemærket at slippe bort fra Kraagerup, at ikke hans Sendelse skulde strandes ved det første Skridt; og som han nu gif og lurede paa Leilighed til at komme afsted, og Tiden faldt ham lang, da var det hans eneste Trøst, at Vinden vedblev at være contrair, saaat Admiral Opdam i intet Tilfælde vilde kunnet lettē Anker.

Ottende Capitel.

Mællke.

Den 26de October tog Stormen efter en kort Hvile fat paany. Bildt slog den sine mægtige Binger over Land og Hav, Bølgerne brødes, pidskede af den haarde Sydost, skummende mod Kysten, og mangt et Træ i Skovene ved Kraagerup faldt bragende for Stormens Slag. Regnen strømmede ned, og haard var under disse Omstændigheder Strandvagten for de svenske Ryttere.

Ritmesteren for det Compagni af det upplandske Regiment, som laae i Qvarteret paa Kraagerup, holdt sig da ogsaa klogelig inden Døre. Han sad i den lune Dagligstue ved et godt Kruus Viin og plagede sin Bært og Bærtinde med Snak, men de vovede ikke at vise sig uhøflige og forlade Stuen. Imidlertid glemte Ritmesteren ikke Tjenesten, thi han havde faaet streng Befaling til at lade holde skarpt Udkig ved Kysten, og hans Undergivne maatte derfor jevnlig eftersee Lytteposterne og bringe ham Melding.

Allerede to Gange, medens han sad ved Kruset, havde en Lieutenant, hvis Klæder drev af Vand, indfundet sig for at afgive en saadan og anden Gang fundet sin Ritmester endnu mere rød i Hovedet af den nydte Druesaft, end første Gang; men Meldingen lød eens — Intet passeret!

„Intet passeret!“ gjentog Ritmesteren med et tykt Mæle, „tag mig tusind Djævl, hvad skulde der passere i et saadant Hundevær?“

„Det er strengt at holde Folk ude i det“, sagde Rostgaard, „allensund de maa holde sig rolig paa Pletten.“

„Kong Carls Ordre maa efterkommes“, svarede Ritmesteren og sendte Rostgaard et mistænksomt Blik, „pidsker end Stormen Klæderne af Folkene i Laster, og raadne nok ere de. Laae ei den fordomte Flaade og lurede ved Hellebæk, jeg havde forlængst draget Posterne ind. En jammerlig Krig denne! thi saa lurer og Dansken bag sine Bolde; ingen munter Bataille i aaben Mark.“

Ritmesteren tog sig en Slurk af Kruset, hvilket Rostgaard med god Villie havde fyldt paany af Kanden og foer saa fort:

„Nei da gif det paa en anden Viis i Polen! Der tumlede vi os som Ulv i Faareflok; her maa vi trippe som Lam; men det har saa sin Aarsag. Kong Carl var ei tilfunds at holde paa det Rige; vilde blot tage Occasionen iagt at lære de polske Hunde Raison; i Danmark har han taget fast Position og agter at forblive her; thi Danmark er et fedt Land, vel værdt at eie, forstaaer De, gunstige Hr. Vært?“

Kostgaard nikkede med en mørk Mine.

„Behager det Eder ikke?“ spurgte Ritmesteren med et drillende Smil.

„Nu, Hr. Ritmester!“ svarede Kostgaard roligt, „det er ikke alle Ord, man skal svare paa!“

„Da lader I dog til at være en forstandig Mand, der veed at skikke sig i Omstændighederne. I maa og tilstaae, at vi behandle de Danske som Brødre.“

„Kirsten saae op fra sit Strikketoi og kørjede sig i sit stille Sind over den Paaastand; men Kostgaard svarede:

„Saamænd! I kunde fare haardere frem.“

„Som i Polen!“ udbrød Ritmesteren. „Der havde vi Frispas! Dog lysteligst var Retraiten, da vi marscherede Nord paa, saasom vi ere høviske Folk og agtede at gaae de Danske imøde paa Halvveien. Da gjorde vi reent Bord bag os, thi hver Morgen stak vi Ild paa det Qvarteer, vi havde havt om Natten, og vakkert blussede det da bagefter os som en Ildhale. Det gik saa fort, at de een Gang indebrændte en af Grev Jacob de la Gardies Bager.“

„Ih, Gud naade os!“ udbrød Kirsten; men Kostgaard, som ønskede at holde Ritmesteren i godt Lune, loe deraf.

„Ei, hvad Magt ligger der paa en Page?“ vedblev Ritmesteren. „En Page mere eller mindre, blæse med det! Men een Nat kunde nær en stor og uoprettelig Ulykke skeet. Kong Carl havde med nogle af Herrerne faaet sig en fuldgod Ruus hos Prinds Ragoth, der beværtede Hans Majestæt med kostelig Tokayer.“

Derom vidste vi Intet, og da vi om Morgenens brøde op, tænkte vi, at Hans Majestæt, som sædvanlig, var forlængst opstaaet og forud, og vi stak Ild paa Huset. Han maatte da i egen høie Person flygte ud af Vinduet, og til al Lykke var han paaflædt, thi han havde, sandt at sige, ikke evnet at klæde sig af, da han lagde sig. Saa blev hans kostbare Liv reddet, men en Druk vilde det været, havde saa stor en Monark ladet sit Liv paa den Viis, ei sandt?"

„Sikkerligt!“ svarede Rostgaard søieligt, „han fortjener en bedre Skjebne.“

„Godt svaret!“ sagde Ritmesteren og gabede, da Vinen begyndte at gjøre ham søvrig.

I det Samme lød en Hests Hovslag i Gaarden, og Rostgaard reiste sig og gik ud for at see, hvem det var, der kom. Han gjorde det tvært og sindigt, uagtet han længe havde lyttet efter at høre Lyden af den Rytter, og han havde havt al sin Selobeherskelse nødvendig for med behørig Opmærksomhed at følge Ritmesterens Fortælling.

Da han kom tilbage, red Rytteren allerede ligesaa raast ud af Gaarden, og Ritmesteren vaagnede af et lille Blund og spurgte, hvad der var paa færde.

„Bud fra General Bavafor i Birkerød“, sagde Rostgaard, „at der hverken er leveret ham Havre eller Hø idag. Har han det ei imorgen tidlig, da lader han klage over mig. Om Ritmesteren saa synes, da vilde det være bedst, om jeg strax begav mig paa Bei, allenshund jeg har tre Mile at ride, og kommer jeg ei selv tilstede, da faaer jeg ei de dovne Bønder igang.“

„Satans Veir at ride i!“ udbrod Ritmesteren og strakte sine Lemmer behageligt; „men Tjenesten gaaer for Alt, og I maa da vel afsted.“

„Ja, Hr. Ritmester!“ jukkede Rostgaard, „det Liv, jeg doier, lægger ikke Aar til min Alder. Som en Hund jages jeg ved Nat og Dag i alskens Veir.“

„I jages ikke værre, end vi Andre og bedre Mænd, end I!“ raabte Ritmesteren og satte det tomte Kruus haardt i Bordet; men Rostgaard loe i sit Indre over, at hans List var lykkedes saa godt.

Denne Gang var der ikke Tid til lang Afsted, og Kirsten kunde ei give en Madkurv med, anede det hende end, at det gjaldt en længere Fart, end til Birkerød. De svenske Ryttere sad og svirede omkring i Stuerne, og nogle af dem gif og jnusede om i Gangene og gantedes med Pigerne. Rostgaard bød sin Hustru Farvel i Alles Paahør og bad hende have varmt Ol paa rede Haand til ham den næste Morgen, da han haabede at være tilbage igjen.

Saa red han ud af Gaarden, efterfulgt af Peer Olsen; men da de vare komne op i Skoven, forlod Rostgaard den slagne Bei og søgte ind i Skovens Dykning, indtil han gjorde Holdt ved et tæt Tjørnefrat, steg af Hesten og bød Peer at gjøre ligesaa og dernæst at binde Hestene ved et Træ. Han rystede sin Kappe, slog Bandet af sin Hat og sagde:

„Her vil Svensken neppe søge os, Peer!“

„Hilledød!“ svarede Peer og fløede sig bag Øret, „skulle vi forblive her længe?“

Istedetfor at svare, gav Rostgaard sig til at rage en Bunke visjent Løv afveien, og for Peers forundrede

Blikke viste der sig en Lem, hvilken han fik Befaling at løfte, og som han gjorde det, blev han vaer, at Tjørnekvattet skjulte en lille Hoi. Den snevne Nedgang til en underjordisk Hule kom nu for Dagen, og Peer saae dumt ned i Hullet og saa paa sin Huusbond.

„Læg min Kappe over den Brune!“ sagde Røstgaard, „og kryb saa ind efter mig!“

Peer gjorde, hvad der var ham befalet, og da han kom indensfor, fornåm han en behagelig Luunhed og blev efterhaanden vaer, at en Træskorsteen gjennem Hulens Loft gav frisk Luft og en svag Lysning. Hulen var rummeligere, end Peer havde tænkt sig, og hans Huusbond sad allerede paa en mosklædt Jordbænk og bød Peer ligesaa tage Sæde.

„Her har nok større Skjelmer været før vi, Peer!“ sagde Røstgaard, „men ikke just igaar. Ingen kjender det Smuthul, det jeg veed af, uden gamle Zöllner, jeg og nu Du. Det kan blive os til Gavn i denne Krigens Tid, Peer! thi man kan aldrig vide, hvad der kan hænde. Du holder saa reen Mund og taler til ingen Moders Sjæl om den.“

„Begribeligt!“ svarede Peer, og saa hensant hans Huusbond i dyb Taushed; men da Peer ikke var fri for at være mørkerød, og Luften i Jordhulen faldt ham for Bryttet, saa lod han snart igjen sin Stemme høre og underrettede sin Huusbond om, at Madam Kirsten dog havde passet sit Snit til at stifte lidt Brød og Huusbonds Trøieslaske med Brændeviin i Saddelhylsteret, og han fik da den forønskede Befaling til at hente begge Dele, saa han kom til at drage lidt frisk Luft.

„Der tykkes mig, Mare! dog bedre at være udenfor, Huusbond!“ jagde han, da han kom tilbage. „Hellere gad jeg pilke Torff paa Søen nu, hvor grovt hun end viser Tænder, end saa puttes under Jorden.“

Da Peer intet Svar fik, maatte han finde sig i sin Skjebne, men da Rostgaard havde spist og druffet, brød han endelig Tausheden og sagde:

„Hvad Klokket tænder Du, det er nu? Klokken var tre, da vi rede ud af Gaarden.“

„Saa maa den vel nu være ved det Pas fire,“ mente Peer.

„Solen gaaer da ned om en halv Time, og saa bryde vi op. Hvor tænker Du, jeg agter mig hen, Peer?“

„Jeg kan ikke vide det, Huusbond!“

„Du skal heller ikke vide det, Peer! End ikke Din Madmoder veed det.“

„Da maa det være i et stort og vigtigt Grinde, Huusbond rider!“

„Men Du skal bringe hende den Hilsen“, vedblev Rostgaard, „at det er at vente, jeg bliver nogle Dage fra Huse; der kom en Vogn efter mig, saa jeg maatte videre fort i Distriktet i Tjenstforretninger. Siig hende, at hun maa stole paa Gud og være uden Frygt.“

„Hvert Ord skal jeg melde Madmoder, som det var prentet“, svarede Peer.

„Du slaaer for rask Laas for Din Hjernefiste, Peer!“ jagde Rostgaard barskt; „der skal mere ind, og det maa blive der.“

„Ikke var den hidentil, det jeg veed af, Huusbond! som et spruffet Kar.“

Rostgaard klappede Peer paa Skulderen og sagde:
 „Gaae vi Fred og Relighed igjen, Peer! da skal
 Din Trostaa blive belønnet.“

„Jeg begjærer ingen Løn extra, Huusbond! Blige-
 maade huer det mig bedst at forblive hos Eder og ved
 Gaarden, den jeg ingenfinde agter at forlade, uden det
 skulde være for Sidses Skyld. Dog har det nu lange
 Udfigter, for hun gantes fælt med de svenske Rytter-
 knegte i denne Tid.“

Rostgaard loe og sagde saa:

„Men vi gantes ikke nu, Peer! Mærk noie paa
 mine Ord og gjør derefter! Naar Mørket falder paa,
 da ride vi ud ad Skoven og ad en Omvei til Tibberup
 Mølle. Der ligger en stærk Vagt, og Lytteposter ere
 udstillede ved Stranden, hvis de da ikke ere krøbne i
 Ly for Beiret; men hvordan det nu end befindes, saa
 ride vi lukt igjennem, og Du følger mig lige i Hælene.
 Sende de en Kugle efter os, saa dukke vi os.“

„Vel, Huusbond!“

„Og for det Tilfældes Skyld, at der da ei bliver
 Tid til lang Forklaring, vil jeg nu lade Dig vide, at
 naar vi ere i Sikkerhed ved Stranden, saa rider Du
 ad en Omvei, som kom Du fra Birkerød, tilbage til
 Gaarden med den Brune og giver den Bessed hjemme,
 som jeg før sagde, at der kom en Vogn, og jeg maatte
 videre fort i Distriktet.“

„Peer maatte gjentage Lektien og gjorde det Ord
 til andet.“

Endelig faldt Mørket paa, de forlode Hulen,
 dækkede Indgangen og rede gennem Storm og Regn
 ad Møllen til, hvilken de kom forbi uden at møde

nogen levende Sjæl; men lige for sig ved Stranden opdagede Røstgaard to Ryttere og i nogen Afstand holdt der to endnu.

Hans skarpe Øie behøvede kun lidet Lys for at opdage og gjenkjende dem. Lysningen fra Stranden viste ham Rytternes Omrids, som de holdt der paa deres smaa magre Heste og krob sammen i deres Rapper, medens Hatteskjggerne, bløde af Regnen, faldt ned om Ørerne paa dem. Han var nu saa fortrølig, med Øynet af disse lurvede Skikkelser og vidste, hvor mangen Morder og Bandit, der stak i de svenske Læderkuirasser. Han hadede dem af Hjertens Grund, og da han nu var dem saa nær, uden at de bemærkede ham, da blev han greben af en vild Lyst til at kaste sig over dem og sthyde dem ned som Hunde.

Men han fornåm noget mellem sin Fod og Støvleskaalen, en liden Pafke, og mindedes, at hans Landsmænds snarlige Befrielse muligviis afgang af, at denne kom uskadt i de rette Hænder. Saa slog han da Vand i Blodet og lyttede et Dieblik for at komme paa det Rene med, om Rytterne vare indfødte Svenskere, thi de samtalede, og Binden bar Ordene til; og da han mente, at det forholdt sig saa, raabte han: nu! til Peer, gav sin Hest Sporerne og satte, efterfulgt af sin Svend, i strakt Gallop lige forbi Rytterne og red saa Nord paa langs Stranden, hvor de forsvandt bag et Tjørnekrat.

Den ene af Rytterne raabte sit: Wer da? thi dengang gik næsten al Commando, jaavel i den svenske som i den danske Hær, paa Tydsf. Røstgaard svarede med et høit Raab og forsvandt som et Lyn.

„Hvem Djæveln var det!“ sagde den ene af Rytterne, gav sin af Regn og Kulde sammenkrøbne Hest, der neppe havde løftet Hovedet, da de to Ryttere susede forbi, et Tryk af Sporerne og red et Par Skridt frem.

„Han svarede paa Polst, Lasse!“ sagde den anden Rytter; „mig tykkes, det var General Koritzky.“

„Fanden heller, Maans!“ svarede Lasse, og saa kaldet jorte Lasse; „naa, man maa lade Kong Carl, han skaaner hverken sig selv eller de store Herrer, men jager dem ud i alffens Veir.“

„De ere Alle, som vare de stufne af Bremsjer, siden den Flaade er kommen. Pokker staae i de holdlandske Sørøtter, at de ikke ville iland; saa skulde vi snarest gjøre det af med dem. Hellere en raff Bataille, end tre Timers Vagt, som disse hersens!“

„Var det endda thye Graders reen Frost, Maans!“ brummede jorte Lasse; „dette er jo paa et Haar, som holdt vi vore Hoveder under en Pumpe, og Væde giver den værste Kuld.“ —

Kostgaard holdt Hesten an, da han var kommen bag Krattet og mærkede til sin Beroligelse, at han ikke blev forfulgt.

„Med Forlov, Huusbond!“ spurgte Beer, som nu var kommen paa Siden af ham, „hvad Sprog var det, Huusbond talte, da I gav de svenske Ryttere Svar?“

„Det smagte lidt af det Polst, Beer!“ svarede Kostgaard muntert, „hveraf Du kan lære, at det er godt for en Mand at vide lidt Mere, end sit Modersmaal.“

„Efter et Par Minutters Ridt var Rostgaard ved Maalet, en stor Steendybsse, skjult af et høit Tjørnekrat, i hvis nøgne Grene Skum=Fnug fra Søen hang. Han steg af Hesten, boiede sig ind i Krattet og fløitede. Strax fik han Svar paa samme Maade, og Peers Farbroder Hans Olsen kom krybende ud paa alle Fire.

„Det vilde jeg svoret en dyr Ed paa“, sagde han og rettede paa sin Sydvest, som Tjørnene næsten havde revet af hans Hoved, „at Ridesfogden ikke vilde naaet Stænget saa akkurat. Søen staaer en Alen over saa vel.“

„I glemte, Farbroer!“ sagde Peer, „at jeg var med.“

En huul, brudt latter flukkede fra Hans Olsens brede Bryst; det lød som en Uveirsfugls Skoggren; men Rostgaard bød nu Peer ride hjemad med Hestene og til Punkt og Prikke lade og gjøre, som han havde paalagt ham.

„Gaae dog ned til vor Mo'er“, sagde Hans Olsen tilsidst, „og bed hende have varm Grød i Gryden til imorgen Aften.“

„Skal skee, Farbroder!“ svarede Peer, da han red, „men frygter I ei, at den Grød bliver sveden?“

Peer kunde hverken Tydsk eller Polsk, men kun bredt Sjællandsk. Han klarede sig da paa en anden Maade, end hans Huusbond og fulgte Stranden, indtil han saae sit Smit til at liste sig op i Landet, hvorpaa han red til Kraagerup, som han naaede uanfægtet, og hvor han gav den Befked, hans Huusbond havde paalagt ham; men da hans Madmoder tidlig den næste Morgen kaldte ham ind i Fædeburet, viste han stor

Svaghed ligeoverfor en extra Kundtenom og et godt Stykke Suul, og han aslagde en uforbeholden Beretning til Kirsten om, hvad Huusbond den foregaaende Aften havde taget sig for, og hvor og i hvad Selskab han havde forladt ham. Kirstens Kinder bleve lidt blege, og hendes Dine fyldtes med Taarer.

„Saa veed jeg Bested, Peer!“ sagde hun med et Suk.

„Ja“, svarede Peer med Fingeren paa Næsen, „den hollandske Flaade!“ —

Kostgaards Taalmodighed blev imidlertid sat paa en haard Prøve, thi to Mand var for Lidt til at faae Vaaden, der laae skjult i Krattet, sat i Vandet, og den brave Møller Christen Brok paa Tibberup Mølle, hvem han havde sat Stevne ved Stænget, kom hverken den Nat, eller den næste Formiddag. De havde kun lidt Brød til at stille Hungeren med, og Kostgaard var saa forkommen af Kulde og Regn, at han nær havde opgivet Voret, da endelig om Eftermiddagen Krattets Grene knagede, og Christen Broks svære Legeme brød gjennem Tornene ind til dem i deres Skjul.

„Forbandet snever Veilighed!“ sagde han pustende og tog Plads paa en Steen, „og en Spot at byde Eder velkommen til Tibberup, Hr. Ridesoged! men dog fører jeg en Dunk Mælske med, at vi kunne drikke derpaa, og at I kan styrke Eder til den halsbrækkende Fart, I har fore.“

De talte nu vidt og bredt om Muligheden af at slippe tilføes og vare enige i, at ved Mattetide maatte det skee, men ellers erklærede Christen Brok

det for at være overmenneskelig Gjerning at gaae tilhøes i sliig raadden gammel Baad og i et saadant Guds Veir.

„Vorherre hjælper nok til“, sagde Rostgaard i en fortrosthingsfuld Tone, „og jeg gaaer jo min naadigste Herres og Konges Vrinde; det giver ti Mænds Mod og Styrke, Christen Brok! men siig mig dog, har I mere liggende af denne gode Mælske?“

„En heel Tønde!“ svarede Christen og slog paa sit Knæ, „brygget af Martsøl, klar Mjød og Honning saa reen som Sukker! Har den ei en artig Smag?“

„Jo nok! men hvordan har I hyttet den for Svenskerne?“

„Den ligger snildelig gjemt i en liden Tørvestak med Tang over; hidetil snusede de den ikke op, anammede de end mit sidste Anker Prydsing*) for- gangen Dag.“

„Den Mælske er en ret Bantepånde“, sagde Hans Olsen efter at have taget en god Slurk af Dunken, „kan gjøre den bedste Drikket rusendes.“

„Sælger I mig den Tønde Mælske, Christen?“ spurgte Rostgaard.

„Bjergningsomkostningerne turde blive loovlig dyre!“ mente Christen.

„Kong Frederik betaler!“ sagde Rostgaard.

„Ei, Hr. Ridefoged! det var ei saa meent! men Haus kongelige Majestæt maatte da og betale for Svie og Hug; thi fornemme Svenskerne, at jeg har spillet dem det Puds, da slaae de mig til Skamme; ei heller

*) Stærkt tydst D.

begriber jeg, at den Tønde Mælske kan være Eder til Gavn nu for Tiden."

"Saa tungt et Memme havde I aldrig tilforn, Christen Brof! Seer I ei, hvorhen jeg stiler? Evenskerne og ikke jeg skal have den Drik. Lad dem faae den Tønde at see, og de ligge under Borde inden Aften; saa benytte vi den gunstige Leilighed og slippe væk."

Christen Brof sloitede og nikkede gjentagne Gange med sit svære Hoved, medens et bredt Griin oplivede Hans Olsens furede og veirslagne Ansigt.

"Top, Hr. Nidesfoged!" sagde Christen omsider, "jeg skal tænke over, hvorledes jeg kan stille den Sag an; men om Betaling vil jeg Intet høre; jeg giver med Glæde den Tønde Mælske hen, thi Skam skulde jeg faae, vovede jeg ei min Troie, naar en Mand som I sætter selve Livet paa Spil."

Christen Brof fjernede sig da skyndsomt og lovede at komme tilbage med fornødent Mandskab, saasnart det gunstige Dieblif til Afreisen var kommen.

Han udspekulerede paa Hjemveien mere end een konstig Maade at gaae tilværks paa, men da han traadte ind i Møllens Skjænkstue, stod der en lille laset Pige, som rystede af Kulde og havde et Kruus i Haanden. Hun bad i en flynkende Tone om en Daar Skillingsøl til sin syge Moder. Christen Brof slog Knips med Fingeren, thi det gif strax op for ham, at nu var Sagen ved et lykkeligt Tilfælde paa bedste Maade lagt tilrette for ham.

"Skillingsøl", sagde han med en lydelig Røst, for at den svenske Vagtmester inde i Stuen ved Siden af

skulde høre det, „er godt nok at slukke Tørsten med, men Mælske er bedre for en Syg, Mælske er bedre!“

Christen Brok var ingen haard Mand, men at tilbyde Mælske, naar man bad om Skillingsøl, det var saa stor en Mundhaandethed, at den uselige Pige saae ganske forbausset paa ham.

„Gamle Karen skal have Mælske, for Gud skal hun saa!“ vedblev Christen Brok og tog et Boer og en Hane ned fra Hylben; „det vil styrke hende. Kom udenfor med, lille Ane! saa skal jeg tappe en Taar til Dig.“

„For tusind Djævla!“ løb det pludselig bag Christen Broks Ryg, og den svenske Vagtmester stod der og saae paa ham med en glubst Mine.

„Mælske, sagde I, Møller?“ Mælske! og forgangen Dag svor I dog en dyr Ed paa, at hver Tønde var tom og sagde, at I havde ikke mere gammelt Öl i Huset, end man havde kunde vride af Eders røde Hue.“

„Ak, strenge Hr. Vagtmester!“ udbrød Christen i tilsyneladende stor Forstrækkelse, „jeg vidste ei, I var hist inde!“

„Slyngel, Lumpenhund, Forræder!“ raabte Vagtmesteren, purpurrød i Ansigtet af Brede, „at lade berømmelige svenske Soldater drikke Skillingsøl, da I dog har Mælske i Behold, og saa uchristeligt fører I Eder op mod os, der døde Kulde Nat og Dag, saa Blodet maa stivne i vore Arer, for at værges dette usle Land; — Christen Brok! det skal Eders Ryg undgjelde.“

„*Fr. Vagtmester!*“ sagde Christen Brof sindigt og fattet, „*Veir og Vand holde nu engang sammen, det kan ei Landet for, er ei heller min Brøde; men hvad den Smule Mælske anbelanger, jeg har skaffet til en Side, da veed I nok, at Sækken mister mangt et Brød, for hun ei kan sfrige. Jeg svor den Ed, endog den var falsk — og Gud forlade mig, at jeg gjorde det! — i den Hensigt at have lidt i Behold til de Syge —*

„*Fanden tage de Syge*“, faldt Ritmesteren ind, naar de drikke fra de Sunde!“

„*Dg jaa*“, vedblev Christen ufortrødent, „for at have lidt at stille de Herrer tilfreds med paa Høitidsdage, og naar det kniber; og det maa *Fr. Vagtmesteren* tilstaae, at havde jeg ei svoret den Ed og bjerget min Mælske, da havde den nu været druffet og ei i Behold.“

Ritmesteren følte sig slaaet af dette sidste Argument og sagde i en roligere Tone:

„*Saamænd, Møller!* deri er nogen Raison; og saasom Eders Skjelmstykke kommer mig tilgode, skal I slippe, men paa det Vilkaar, at I holder reen Mund. De andre Skjelmer behøve ei at jaae Kundskab om, hvor den Tønde ligger, men før mig nu flux til Stedet.“

Dette var ikke ganske efter Christen Brofs Sind, men han maatte lystre og stolede paa Soldaternes Agtpaagivenhed, et Haab, som heller ikke blev skuffet; thi uagtet han paa Ritmesterens Befaling gik ad en Omvei til Tørvestakken, saa havde han neppe afdækket Tønden, førend et Par menige Ryttere strax vare ved Haanden, og da de jaae, hvad det gjaldt, formaaede

hverken Bagtmasterens Eder eller Trudfler at drive dem fra Stedet. Bagtmasteren gjorde da gode Miner til slet Spil, bød et Par af Folkene at løste Tønden ud, og den blev da baaret i Triumf tilbage til Skjenkestuen og lagt paa to Buxke.

Christen Brok, som var kommen i godt Lune, da han saae, at Alt gik efter Dunse, skruede Hanen i, men da han skulde til at tappe, greb han lille Anes Kruus og sagde:

„Den første Taar til Anes syge Moder, med Bagtmasterens gunstige Tilladelse!“

„Lad gaae da!“ svarede Bagtmasteren, „jeg skal saa vise Eder, at vi Svenskere og ere christne Mennesker.“

Christen Brok tænkte i sit stille Sind, at det ikke var ganske overslodigt at aflægge sligt Bidnesbyrd og fyldte saa et stort Kruus, sigende:

„Det andet Kruus til Hr. Bagtmasteren, hvem jeg med gunstigt Forlov drikker til.“

Bagtmasteren rynkede Panden ad denne Christen Broks Høflighedsbeviisning, men da han endelig fik Kruuset til Munden og havde smagt den første Slurk, formildedes hans Ansigt mærkeligt.

„Tag mig tusind Djævole! en Englebril!“ udbrød han og smadskede med Tungen. „Ja, Gubbe, den Most lader sig drikke!“

Saa tømte han Kruuset tilbunds, og Rytterne trængte sig nu om Mølleren for ogsaa at faae en Mundsmag; men efterhaanden som de fik Smag paa Drikken, lystede det dem efter mere, saaat Bagtmasteren for dog idetmindste at trække Nydelsen noget ud, jeg dem hen til Bordet og bød dem tage Plads der, mens

Christen Brok betjente dem med et Dvart Kruus ad Gangen.

Dermed var Drifkegildet sat, Tærningerne kom frem, og medens Kruus efter Kruus tømtes, rungede lystige og ugudelige Viser gjennem Huset. Da Afsløsnings-tiden kom, vare de alle mere eller mindre drukne, og Ingen vilde affted paa Strandvagt, men da Afsløsningen udeblev, indfandt de udsatte Rytterposter sig efterhaanden, stolende paa, at under det tiltagende Uveir vilde ingen Officeer vove sig mere ud den Dag. Inden Aften var da Stranden ganske ubevogtet, og det andet Compagni af det upplandske Rytterregiment i en Tilstand, som vilde gjort det til et let Bytte for en lille Hob danske Karle, havde de været ved Haanden.

Bansfeligheden for Christen Brok bestod i at slippe bort, baade fra Opvartningen og fra de svenske Rytteres fjærlige Omsjærnelser, thi de drak idelig Broderskab med ham; men endelig vare de saa drukne, at de ei ændsjede ham, og efterat han havde sat nogle mægtige Kander, fyldte med den sidste Kest af den kostbare Mælske paa Bordet, ilede han ud og løb med et Par af sine Karle ad Stænget til.

Der havde Kostgaard og Hans Olsen i flere Timer ventet med Utaalmodighed, thi Skumringen faldt allerede paa, og de vilde gjerne benytte Dagens sidste Ulysning til at stikke i Soen. Glade bleve de, da de saae Christen Brok komme saa freidigt, og han raabte dem strax imøde.

„Saa i Herrens Navn! Nu er Rytien klar! De

drikke som Dvæg i Bisjetiden, og en druffen Mand og en galen, dem skiller ikke uden en Søvn ad."

„Vel!“ raabte Rostgaard oprømt, „nu Haand paa Værket og ud med Jollen i Guds Navn!“

Det varede ikke længe, inden Baaden var i Søen, og Rostgaard, Hans Olsen og en Mand til sprang i den; men da Christen Brok saa den gyuge paa Bølgerne, snart høit oppe, snart dybt nede, saa den heelt kom ham af Syne, da tænkte han, at han aldrig mere fik Ridesogden at see og bad en stille Bøn for hans Livs Frelse og en lykkelig Udgang paa hans Reise.

Naar Rostgaard senere tænkte paa denne Seilads og dens store Farer, da forekom det ham som et Vidunder, at han slap vel derfra, men saalænge den stod paa, holdt han Modet oppe, skiftedes til at øse og til at holde Udfig med de svenske Krigsskibe, som de maatte vogte sig for ei at løbe paa. De søgte over ad den skaanske Kyst til, hvor der var mere smuult Bunde, og hvor de paa et øde Sted gjorde Landgang, indtil de ved Dagens første Gry atter kunde stille i Søen og styre Coursen lige mod den hollandske Flaade, der endnu laae roligt for Anker ud for Hellebæk og Nord paa.

Der søgte og fandt de omsider Admiralskibet, hvilket de trods deres Udmattelse efter de udstandne Besværligheder betragtede med stor Beundring. Et prægtigt Skib var det efter de Tiders Begreber, og hvad Skjønheden angaaer, da falder en Sammenligning mellem det syttende Aarhundredes og Nutidens Orlogsskibe afgjort ud til de gamles Fordeel, hvor ubehjælpelige disse end ellers vare. Lave i Midten, med høit reist, jnekkedannet Forstavn, der var prydet med en

omhyggelig udftaaren og rigt forgyldt Gallionsfigur, med den endnu høiere Bagstavn, hvis Hytte var forsynet med Vinduer i flere Etager og endnu rigere prydet med Billedværk, udftaarne Zirater og Vaaben, saae de ikke ud som Maskiner, byggede til at ødelægge og selv viede til Undergang, men som om de vare dannede til Bryllupsfærd og til at føre en fyrstelig Brud over Sø og saltet Hav.

Kostgaard forstod Hollandsk og talte Sproget nogenlunde, en Færdighed, han ikke gjorde sig lidet til af, og som han havde erhvervet sig ved at omgaaes hollandske Skippere i Middel Hansens Huus. Han parlamenterede da flux med Skibets Vagt, og da han meldte sig som Sendebud fra den danske Konge, blev der tilstedet ham og hans to Ledfagere Adgang. De fortsøiede Baaden og klavrede saa op ad Falde- rebstrappen; men da det var tidlig paa Morgenstunden, og Admiral Opdam led meget af Podagra, maatte de vente en Stund, medens han flødte sig paa, og Kostgaard benyttede Tiden til at besee Admiralskibet, thi Bidebegjærighed var ham medfødt, og han lod aldrig nogen Leilighed til at forøge sin Kundskab gaae ubenyttet forbi.

Endelig kom en Page og førte ham ned i Chefskahytten, hvor han fandt Admiralen, ikke i fuld Stads eller staaende, men i Morgendragt, siddende paa en Stol og med Fødderne indsvøbt i et uldent Teppe. Kostgaard blev noget forbløffet ved at træffe den store Søhelt i en Tilstand, der saa lidet svarede til de Forestillinger, han forud havde dannet sig om en Mand, der forhaabentlig skulde blive hans Fædrenelands Be-

frier; men da han nøiere havde betragtet den podagrifistiske Helt og talt med ham, oplivedes hans Haab paany.

Admiral Baron Jacob Wasfenar Opdam var en underfætsfig Mand med et bredt Ansigt og en stor, fremstaaende Mund, men hans Lyse Dine havde et klogt, tjækt og ikke umildt Udtryk. Den eneste Prydelse, han for Diebliffet bar, en stærkt kruset, udstaaende Paruh, gav hans Hoved et endnu større Omfang. Saaledes siddende i en Stol paa Dækket, skjøndt isørt sin gallonerede Admiralsdragt, skulde han fire og tyve Timer efter vinde en glimrende Seier, thi den smertelige Sygdom, som plagede ham, formaaede ikke at kue hans Mod, eller rmtaage hans lynsnare Tanke midt i Slagets Bulder. Han besvarede nu Rostgaard's dybe Buf med et lille Nik og sagde paa bredt Hollandsk:

„Jeg seer, at Kong Frederik endnu har Mænd, der mene ham det vel og tjene ham tro; at vove sig ud paa Søen i en aaben Baad i et sligt Veir, det skulde jeg formene ellers er et Stykke Arbeide, jeg kun tiltroede en Hollænder.“

„Naadige Herre!“ svarede Rostgaard, „Kong Frederik har end mange Mænd, der ere ham troe til Døden. Skulde man ei med Glæde vove sit Liv for saa naadig og tapper Monark?“

„Godt svaret, min Ven! men hvad er Eder's Grinde?“

Saa optaget havde Rostgaard været af at besee Admiralsfibet, at han havde glemt at drage den kongelige Skrivelse frem af dens Gjemme.

„Jeg bringer en egenhændig Skrivelse fra Hans kongelige Majestæt“, svarede Rostgaard forlegent; „Eders Naade maa tilgive mig min Mangel paa Omtanke, men jeg var saa betaget af at beskue dette skjønne Skibs Mærkværdigheder, og jeg blev saa pludselig kaldet her ned, at bemeldte høie Skrivelse endnu befinder sig paa mit Legeme, hvor den for Sikkerheds Skyld blev skjult.“

„Gi giv hid! Er det fornødent, at I trækker ud til Skjorten?“ spurgte Admiralen smaaende.

„Ikke ganske“, svarede Rostgaard; „jeg har den vel indsvøbt i Bordug i min Støve og under min Fod, thi saa kunde jeg stadig fornemme, at den var i Behold; men med Eders Naades Tilladelse vil jeg begive mig udenfor og der drage Støvlen af.“

„Drag den kun af i mit Paafyn“, sagde Admiralen smilende, „den Straf skal I have formedelst Eders Formastelse at træde paa et kongeligt Brev. Saa komme vi desuden paa lige Fod“, føiede han til, „thi og jeg er, Gud bedre det! støvleløs.“

Rostgaard gjorde uførtøvet, som det blev ham befaleet, og kort efter havde Admiralen Kong Frederiks Skrivelse ihænde, brød og læste den. Saa bød han Rostgaard begive sig ind i Messen og gav Befaling til at sætte Forfriskninger for ham og hans Folk, at de kunde gjøre sig tilgode, medens han skrev sit Svar.

Rostgaard fulgte nu ud med den Page, der var bleven hidkaldt ved Klängen af en lille Sølvflokke, og fandt sig snart bænket ved et Bord, forsynet med hollandske Vætkrerier og udsøgte Drikkevarer, medens Hans

Olsen og den anden Fisser beværteedes mere beskedent i Folkenes Lufaf.

Som han sad der og lod sig de gode Sager smage, overrasedes han ved et Besøg af Kongens Kammerskriver, Hr. Christoffer Gabel, der befandt sig ombord paa Admiralskibet. Han var lige før Krigens Udbrud bleven sendt til Kiel for at complimentere Kong Carl og udføre et specielt Hverv, nemlig at bringe Alt i Rigtighed med Hensyn til Hr. Ulrik Frederik Gyldenløves Anbringelse i svensk Tjeneste. Kong Frederik ønskede nemlig, at denne hans naturlige Søn skulde uddanne sig til Soldat under Kong Carls Dine og gav tillige ved at sende sin egen Søn til det svenske Hof det bedste Beviis paa sine fredelige Hensigter og sit Ønske, at bevare den gode Forstaaelse med sin kongelige Nabo.

Gabel havde faaet en saare naadig Modtagelse, og den svenske Konge lod ham ikke mærke, hvor saare ubeqvemt Kong Frederiks Begjæring i dette Dieblif kom ham; tvertimod medgav han Gabel venlig Hilsen til hans Herre og Forsikkring om ubrødeligt Venstabs. Gabel reiste fra Kiel til Hamborg i Familieanliggender, men der erfarede han til sin Bestyrtelse, at Kong Carl, istedetfor at gaae mod Polen eller Brandenburg, som man almindelig antog var hans Hensigt, pludselig havde vendt sine Vaaben mod Danmark og havde indskibet sig med hele sin Hær til Sjælland. Da han havde forviiset sig om Efterretningens Paalidelighed, affendte han sin Ledsager Lieutenant Pressen til Kurfyrsten af Brandenburg for at bede om Hjelp og reiste paa egen Haand, uden Creditiver, til Holland. Der drev han paa de danske Gesandter, Rosenvinge og Carissius, at

de skulde anraabe Generalstaterne om hurtig Hjælp, og saa stor var den Tro, man nærede til Gabels personlige Indskyldelse hos Kong Frederik og til hans Paalidelighed, at hans blotte mundtlige Forsikring gjorde Fyldest, og det skyldtes fornemmelig hans ener-giske Optraeden, at den hollandske Flaade i forholds-mæssig kort Tid løb ud, og selv fulgte han tilbage til Danmark med den.

Kostgaard havde hørt Nygtet derom, og han vidste heelt vel at vurdere Gabels store Fortjeneste af denne Sag og hans Stillings egentlige Bessaffenhed. Han maalte den ikke efter dens Mangel paa ydre An-seelse eller derefter, at hans egne Indtægter vare bedre, end Kammerfriverens; tvertimod hilste han nu paa ham staaende og med stor Verbødighed og fortsatte ikke sit afbrudte Maaltid, førend Kammerfriveren udtryffeligt opfordrede ham dertil og selv tog Plads ved Bordet.

„Saa her skulle vi mødes, Kostgaard!“ sagde Gabel med et indtagende Smil paa sit mørke, udtryksfulde Ansigt, „jeg haaber at turde tilføie — i en lykkelig Stund.“

„Ja“, svarede Kostgaard, „næst Guds Bistand takket være Hr. Kammerfriverens Nidkærhed for Kon-gens Tjeneste og Landets Vel.“

„Nu, Kostgaard“, svarede Gabel, der allerede havde noget af den vordende Stormands Væsen og nedladende Mine, „jeg har kun gjort min Skyldighed, og det tykkes mig, at I gjør ligesaa, endda med større Hazard for Liv og Gods.“

Gabel udspurgte nu Kostgaard noie om Sagerens Stilling i Kjøbenhavn og erfarede, at Byen holdt sig

mandelig, og at Kong Frederik nylig havde gjort et lykkeligt Udfald paa Amager og i egen høie Person ført det an. Svenskerne maatte flygte med Skam til deres Etibe, og saa nær havde Kong Carl været ved at blive gjort til Fange, at en dansk Officeer allerede havde Haanden paa hans Krave, men Hestens Hurtighed havde for den Gang frelst hans svenske Majestæt. Dog havde Fjenden huseret slemt paa Den og gaaftømt og ødelagt dette den beleirede Byes Spiestammer, hvilken ulykkelige Begivenhed den vællærde Wallensbeck i sin daglige Tegnebog, indeholdende det himmelfrelste Kjøbenhavns Beleirings-Ildrætter, beshynger saaledes:

Nu brænder Straa med Kjerne paa,
 Nu svies Mad paa Fade,
 Ah, Jammer stor, ah Fæ og Foe'r!
 Væ Sundby Bønders Lade!

Den hollandske Flaade medbragte imidlertid en god Forsyning til den betrængte By, saa at Gabel med større Opmærksomhed lyttede til Rostgaards Beretning om de Fremfærd, Beleirernes Minearbejder havde gjort, og han fik da at vide, at Erik Dahlberg havde ledet denne vigtige Deel af Beleiringen saa suiltdt, at Svenskernes Løbegrave kun vare halvtredsfindstyve Fod fra Byens Volde, og at de allerede vare ifærd med at gjennembrude Digerne for at udtørre Fæstningsgravene.

„For Gud!“ udbrod han, „vi komme i rette Tid, og vel at Kong Frederik sendte Eder med denne Skrivelse; thi endog Baron Opdam er en modig Herre og en stor Admiral, han trykker sig dog ved at gaae igjennem denne Snevring, i en dobbelt Ild fra Kronborgs Kanoner og fra Skandserne ved Helsingborg og

lige mod den svenske Flaade. Dog har den Hilsen, den kongelige Skrivelse bragte ham, nedslaaet enhver Betænkelse; jeg har alt talt med Admiralen og kan sige Eder, at det Første Vinden springer om, lette vi Anker og lade staae gjennem Sundet." —

Under dette Møde lagdes Grunden til Gabels Belvillie for Rostgaard, hvem han i kommende Tider, da Avindsmænd efterstræbte ham, og hans Belsærd stod paa Spil, blev en naadig og mægtig Beskytter.

„Jeg ønsker og haaber til Gud“, sagde Admiral Opedam ved Afskeden til Rostgaard, „snart at gjøre Kong Frederik min personlige Opvartning, men der staaer os en blodig Dands for, inden vi lade Seil falde ved Kjøbenhavn, og mangen brav hollandsk Sømand vil forinden have smagt Dødens Bitterhed og lukket sine Dine. For det Tilfældes Skyld, at jeg selv skulde være blandt dissees Tal, da bring Kong Frederik min Hilsen og denne Skrivelse!“ —

Kort efter stødte Baaden fra Admiralsfibet, og Rostgaard samt hans to modige Følgesvende tiltraadte under det hollandske Mandskabs Deeltagelse og med mange gode Ønsker for en lykkelig Hjemfart, den besværlige Seilads og satte Coursen ad Skaane til. Vind og Strøm var dem nu imod, men det sagtnede dog med Stormen, og Hans Olsen spaaede, at Vinden inden Aften vilde vende sig.

Den 28de ved Midnatstide naaede de i god Behold Humlebæks Strand, og Rostgaard slap i Nattens Mørke lykkelig og vel op paa Gaarden, hvor Kirsten omfavnede ham med Glædestaarer.

Niende Capitel.

Kong Carl som Artillerist.

Hver Morgen saa længe den hollandske Flaade laae for Anker ved Hellebæk, blev Vindebroen ved Mørkeport paa Kronberg nedladt, og en lille Rytter-skare red dundrende over den, gjennem Grønnehaage, forbi Lunden og videre langs Stranden mod Nord. I fem Dage havde dette ufravigeligt gjentaget sig, som om Kronberg Slot var et stort Uhrværk og de uddragende Ryttere kunstige Figurer, der ved en skjult Mechanisme til et vist Klokkeslet kom tilsynne.

Heller ikke den sjette Morgen, den 28de October, udebleve de. Fremmest red en svær Herre, indhyllet i en grov og sid Skappe til Beskyttelse mod det haarde Veir, og Hatten var trykket dybt ned over Panden, saa at man heller ikke saae meget af hans Ansigt; men dog forblev han ikke ukjendt, thi hver Soldat i den svenske Hær kjendte Kong Carl som sin egen Fader, og hvad de helsingørste Borgere angik, da tænkte de, at naar Rigsadmiralen holdt sig ærbødigst tilbage, da

kunde den forreste Rytter ingen Anden være, end Kongen. Ved Wrangels Side red den syttenaarige Prinds Christian Albrecht, Arvingen til den gottorpse Hertugkrone og Kong Carls Svoger. Efter dem fulgte en halv Snees Herrer og en lille Rytter-Eskorte sluttede Toget.

Kong Carl red rasft ud fra Slottet og over Broen, men allerede i Grønnehaage holdt han Hesten an og red i Skridt, som om han var falden i dybe Tanker. Hans Hest satte nu sine Hove paa den Grønsvær, hvor Kong Frederik den Anden for omtrent halvfjerdsfindsthye Aar siden, lykkelig over Kronborg Slots Fuldsførelse, i egen høie Person havde bivaanet en stor Fest, og hvor et kosteligt Fyrværkeri til Dagens Forherligelse var blevet afbrændt. Smukt og sandt nok var det vel, hvad Kong Frederik den Tredies Farfader ved denne Leilighed kunde sige: at Skam skulde den faae, der turde paastaae, at selv den mindste Steen i dette Slot var bekostet af hans Uundersaatte; men naar han tillige mente at have bygget en uindtagelig Fæstning og lukket Sundet for enhver indtrængende Fjende, da vare disse Forhaabninger desto værre nu ganske blevne gjorte til Skamme.

Kronborgs nye Herre, Danmarks lykkelige Overvinder, red dog nu med en mørk Mine og gram i Hu hen over den erobrede Grund. I ondt Lune var han ved Efterretningen om den hollandske Flaades Nærmelse ileet til Helsingør. Han kunde ikke saa let glemme, at han nylig paa Amager havde maattet vende Ryg til og flye, og den danske Officeers Greb efter hans kongelige Person var en harmelig Grindring for saa modig og ridderlig en Herre.

Dog var Hollændernes Nærværelse i Sundet en Begivenhed af saa stor Bigtighed, at den snart fortrængte alle andre Tanker. — Hver Dag maatte han ud at see paa den Flaade, om den laae der endnu ligesaa stille og lurende, og med hver Dag, der gik, steg hans Uro og Utaalmodighed, fordi den hollandske Admiral ikke indfandt sig paa Kronborg for at gjøre ham sin Opvartning, ja ikke engang ved et Sendebud underrettede ham om sin Nærværelse. Kom Hollænderne ikke som Mæglere, men som Kongen af Danmarks Allierede og hans Fjender, da vare Generalstaterne mægtige nok til at give hans Erobringsplaner Dødsstødet.

Det var et ulysteligt Nid for de svenske Herrer, thi Veiret var barsk og Kong Carls Lune ligesaa ublidt. Han mælede næsten ikke et Ord paa Veien, og da han kom til Hellebæk Strand, eftersaae han de der udstillede Lytteposter. Saa red han lige ned til Havbredden og blev holdende der, taus stirrende ud efter Skibene, medens Stormen pidskede Havskum i hans Ansigt og rusede i hans Kappe. Maaskee talte han paany Skibene — sex og tredive Orlogsskibe, af hvilke flere vare af første Rang og over halvfjerdsfindsthye Transportfartøier; der var vel baade Landtropper, Krigsfornødenheder og Levnetsmidler ombord — en mægtig Hjælp for den af de kjæmpende Parter, i hvis Bægtisfaal dette Lod blev lagt!

Endelig vendte Kongen sig til Wrangel og sagde,
 „Jeg inclinerer nu og til Eders Mening, Admiral!
 Hollænderne ere her i fjendtlig Hensigt; kun Modvind
 har holdt dem op.“

„Saa forholder det sig udentviol, Eders Majestæt!“ svarede Wrangel, „og tør jeg da kanskee paany fremkomme med min underdanige Proposition den Dag imorgen at løbe herud med Flaaden og gribe an? Vi have Vind og Strøm med os, om dette Veir fremdeles bliver staaende, og vi blive neppe ventede.“

„Nei Admira!! ikke det! I tænker alene paa at vinde Seier og Ære, vi maa og see Sagen an fra den politiske Side. Uden decideret Nødvendighed agte vi ikke at gjøre os Generalstaterne til Fjende.“

Wrangel saae op. I denne forsigtige Uttring gjentjendte han ikke den Carl Gustav, der forstum pleiede at sige: jo flere Fjender, des rigere Ære! Han taug et Dieblif og jagde saa:

„Eders Majestæt har at bestemme, om Sværdet skal drages, eller holdes i Skeden. Jeg kan kun tilbyde min Arm, og jeg giver Eders Majestæt den Forsikkring, at det hverken fattes paa Courage eller Lyst til at tage det op med disse ubudne Gjæster, den Stund det maatte behage Eders Majestæt at resolvare derhen.“

„Vel, Admiral, vel! Vi have ingensinde tvivlet hverken om Eders Trofskab eller Eders Mod. Vi ville see den Dag imorgen an! Sværdet er, for at tale i Eders Lignelse, halvt af Skeden. Ved Gud! sætter Opdam Coursen gennem Sundet og forsøger at gaae os frækt og uhøvisk forbi, han skal faae en varm Modtagelse!“

Saa vendte Kong Carl sin Hest og red tilbage til Kronborg; men dermed havde hans Speiderridt en Ende; thi om Natten slog Vinden om, det blev en

haard nordlig Kuling og dertil Nordenstrøm, og Følgerne af denne Forandring viste sig, saa snart Dagen gryede.

Den 29de October oprandt, og Dagens første Morgenhilsen til Kong Carl blev ham bragt af en Rytter paa en svedig Hest, der afgang den Melding fra Bagtkommandeuren i Hellebæk, at nu lettede den hollandske Flaade og stod indester. Omtrent samtidig fik man Syn for Sagen fra Kronborgs Bagttaarn, og nu blev Alt Liv og Larm paa Fæstningens Velde; Officererne ilede til deres Poster, Artilleristerne til Kanonerne og tændte deres Lunter. Rigsadmiralen tog Afsted med Kongen og blev i en jeraaret Baad roet ud til Admiralsfibet, hvor han strax som Flaadens Overtibefalende lod heise Flag og give Signal til, at Skibene skulde lægge sig i Slagorden tværs over Sundet, en Befaling, som dog ikke var let at efterkomme, da baade Vind og Strøm vare imod.

Som en Løbeild gik Esterretningen om den hollandske Flaades Nærmelse gjennem Helsingør, hvis Borgere med frydefuldt Sind saae Seil ved Seil tone frem paa den nordlige Horizont. De ventede Befrielse af Hollænderne og tvivlede saa meget mindre om, at disse kom til Danmarks Frelse, som de havde erfaret, at Kong Carl ved den første Esterretning om, at Flaaden var underveis, havde skyndt sig med at sende en Trompetter ind til Kjøbenhavn med Fredsforslag. Nu, haabede de, vilde Kong Frederik vel snart blive den, der kunde foreskrive Kong Carl Fredsbetingelserne! thi jo haardere Trykket havde hvilet paa Sindet før, desto høiere blusfede nu Haabets Flamme. De fik ogsaa

paa denne Dag for første Gang i sex Uger Leilighed til at røre sig frit; thi hver svenst Soldat blev purret ud af sit Qvarteer og endog de smaa Feldtkanoner fjørte op ved Rhytten for at forebygge et muligt Landgangsforføj. Saa strømmede da Borgerne ud af Husene, eller stege op paa deres Boligers Altaner eller Riffenborge for at være Vidner til det Slag, de ikke tvivlede om ret strax vilde gaae løs.

Paa Kronborg var Spændingen ikke mindre. Vinduerne i Slottets øvre Etage bleve aabnede, og man saae Herrer og Damer staae ved Vindueskarmene, pege ud over Sundet og tale sammen med livlige Gebærder.

Kong Carl holdt nemlig allerede da Hof paa Kronborg, og hans Dronning Hedevig Eleonora, den gottorpste Hertug Frederiks Datter, residerede paa Slottet med sine Hoffjomfruer og hele sin Hofstat. Hun stod nu ved et af Vinduerne i den store Ridder- eller Dandsesal, som forlængst har ophørt at eksistere, men som dengang var et pragtfuldt Gemak i den nordlige Fløi. Hos hende stod hendes Broder, Prinds Christian Albrecht og Kong Carls Søster Pfalzgrevinde Maria Euphrosyne, der var formælet med Grev Magnus Gabriel de la Gardie, og som havde begivet sig til Danmark for ogsaa at være i sin Gemals Nærhed. De andre Vinduer vare optagne af Hoffets Herrer og Damer, og Diebliffets Spænding ophævede den ellers stive Etiquette.

Dronning Hedevig Eleonora var en blond Dame af en fyldig, veldannet Skabning og med fyrstelig Anstand, men hendes Ansigtstræk vare hverken fine eller

skjønne, og de lyse Dine havde et flegmatisk, koldt Udtryk. Hun saae ud som en Dvinde, der hverken havde Aand eller Videnskaber, skjøndt det maaskee ikke fattedes hende paa Forstand og Karakterstyrke. Hendes Ægteskab med Kong Carl var blevet sluttet af politiske Hensyn, og deres Samliv var roligt og jevnt lykkeligt, en besynderlig Medsætning til Carl Gustavs urolige og glimrende Færd som Konge og Kriger.

Samtalen mellem Dronningen og hendes Omgivelses forstummede, og det blev ganske stille i Salen, da den hollandske Flaades Avantgarde nærmede sig. Den uhyre Masteskov, som fremstod, da Skibene pressedes sammen i det snevre Farvand, og de hvide udspændte Seil, belyste af Høstsolens gule Straaler, frembød et saa storladent og stolt Skuespil, at ingen af de Tilstedeværende mindedes nogensinde at have seet Mage dertil. Det Spørgsmaal var desuden i Alles Tanker og fik Hjerterne til at banke, om Flaaden vilde gaae fredeligt igjennem, vise Fæstningen den behørig Respekt og muligt sende en Parlementair iland, eller om en blodig Kamp ret nu skulde begynde.

Da klang Sporer i Gemakket, og Kong Carl traadte hastigt ind.

„Nu er det Tid, dyrebare Hedevig!“ sagde han, „at begive Eder til Slottets vestlige Fløi for at være i Sikkerhed.“

„Tænker Ederes Majestæt da virkelig,“ spurgte Dronningen og blegnede, „at Admiral Opdam fordrister sig til at beskyde dette Slot, som nu er en Bolig for vore kongelige Personer?“

„Vi maa vente os Alt,“ svarede Kong Carl barsk, „thi disse fordømte Republikker sætte nu Næsen høit og agte ikke kronede Hovedet. Følg Du Hendes Maje= stæt, Maria! og I gode Fruer og Somfruer bør ei heller dvæle her længere; men kom Du med mig, Albrecht!“

Dronningen og hendes Damer hastede da ud af Salen, men Kongens Søster, den kjække Maria Euphrosyne, slog med Nakken og fulgte da ogsaa sit eget Sind; thi hun gik til sine egne Gemakker, der vendte ud til Søen og betragtede derfra den hollandske Flaades Indseiling, indtil en Kanonkugle opsogte den driftige Kongesøster, slog Vinduet ind og ramponerede Gemakket, men dog lod hende selv forblive uskadt.

Kong Carl gik ned paa Fæstningsvolden og for= blev der med sin Svoger. Omkring dem stod en Kreds af Hærens Befalingsmænd, hvoriblandt Pfaltzgreve Phillip af Sulzbach, en tydsk Prinds, der var i Slægt med det gottorpiske Huus, og som var gaaet i Kong Carls Tjeneste og havde fulgt ham paa alle hans even= tyrlige Krigstog. Dernæst den svenske Commandant paa Kronborg, Oberst Sjöblad, og heller ikke manglede Kong Carls uadskillelige Ledfager under hele dette Feldtog, den franske Ambassadeur Ridder Terlon.

Kun Bølgernes Brusen og det svenske Flags Smelden fra Bagtaarnets Stang hørtes, da den hol= landske Avantgarde, ført af den heltmodige Admiral Witte de Wittensen, nærmede sig Fæstningen. Nu var Kong Carl ganske sig selv igjen; han stod med fors= lagte Arme og ventede roligt paa, hvad der vilde skee.

De bagerste Skibe mindskede nu Seil, og det viste sig, at Hollænderne agtede at passere Fæstningen en for en, holdende sig midt i Sundet. Endelig kom det ferreste Skib lige ud for Kronborgs Kanoner, og Spændingen hos Tilskuerne iland steg til det Høieste. Vilde det hilse Fæstningen paa brugelig Viis ved at lade Topseilet falde, eller maaskee endog give Salut? Intet af dette skete; med jevn rask Fart og uden at give mindste Livstegn fra sig, fortsatte Hollænderen sin Cours, ret som om hverken Kronborg eller Kong Carl var til.

„Vi faae rette et lille Spørgsmaal til hende, Sjøblad!“ jagde Kongen, og klart og oplivende lod hans Nøst efter den lange, trykkende Taushed. „Lad fyre tre løse Skud med de smaa Allarmkanoner ved Bagttaarnet, et lidet Mellemrum mellem hvert!“

Befalingen blev ufortøvet givet Artilleristerne, og det første Skud hundrede løs; men der paafulgte intet Svar. Allerede var det første fjendtlige Skib forbi og det andet i Opseiling; da faldt det andet Skud og saa ogsaa det tredie, men uden at de bleve ændsede.

„Ved Gud!“ raabte Kong Carl, „nu er det paa Tide at sige et Alvorsord. Vil I, Hr. de Terlon! være mig behjælpelig med at løse Tungebaandet paa disse uhoviste Skippere?“

Hr. Terlon bukkede og fulgte Kongen hen til Skjægge, som laae ikke langt derfra. Hans Steenvinkel stod bag sin Fader i Nærheden, og en Bredesrødme foer over hans unge, kjække Ansigt, da han saa, at hans gamle Ven Skjægge skulde sende Danmarks Venner den første Dødshilsen; men hans Fader, hvis Kjæmpe-

stikkelse ragede op over de Omstaaende, forandrede ikke en Mine.

Kongen tog nu den brændende Lunte fra Artilleristen og holdt den i den høire Haand; den venstre rakte han den franske Ambassadeur, og efterat han havde taget sikkert Fodfæste, stak han Luntten til Skjægges Hængul, og den svære Kanon lod sin dybe Røst høre. Kuglen fløi tusende gjennem det tredie Skibs Takkelage, men tilføiede til Hans Steenvinkels Glæde ikke Danmarks Venner nogen Skade.

Dette var Signalet til Slagets Begyndelse; alle Kronborgs Kanoner buldrede nu løs, og Skytjet fra Skandsen ovre ved Helsingborg stemte i med. Under heftig Kanontorden, indhyllet i Krudtrøgens Taage, hvorigjennem Skytjets Lynglimt lysnede, gik efterhaanden hele den hollandske Flaade gjennem Sundets Snevring; først Admiral Witte med Avantgarden, saa Opdam selv med Bataillen og endelig Admiral Floris med Arrieregarden. Skib efter Skib svarede under Forbiseilingen med skarpe Skud, men selv toge de ikke stor Skade af de Kugler, Fæstningen sendte dem.

Først da Hollænderne vare komne Kronberg og Helsingør forbi, blev Kampen ret til Alvor, thi her stødte de paa den svenske Flaade, fire og fyrgethyve Seilere stærk, altsaa en overlegen Modstander, og nu begyndte et af de blodigste og meest haardnakkede Søslag, som nogensinde er blevet kjæmpet i de danske Farvande. Destoværre viste Dannebrog sig ikke, og danske Sømand fik ingen Deel i denne Seiers Ære, thi den lille danske Flaade, ni Skibe stærk, ført af

Admiral Henrik Bjelke, kunde trods alle Anstrengelser ikke for Modvind naae længere end til Syd for Hveen.

Hollænderne maatte altsaa staae den Dyst alene, og Svenskerne kjæmpede saa tappert, at Udfaldet længe var tvivlsomt. Vind og Strøm vare dem imod, og derfor mislykkedes deres Plan, at holde de hollandske Skibe fast med Entrehager og derved saa at sige forvandle Søslaget til en Landkamp. Forgjæves søgte de to svenske Skibe Phosphor og Pelikan at entre det hollandske Admiralskib. Opdam manøvrerede saa snildt og opildnede Mandskabets Mod saa vedholdende med sin kraftige Stemme, at han førte Skibet lykkeligt igjennem, skjøndt i ramponeret Tilstand og med stort Mandetab. Den tappre Podagrif sad under hele Slaget i sin Lænestol paa Skibets Agterdæk ligesaa roligt og koldblodig, som havde han siddet trygt i en fredelig Stue og slap udstadt gennem den frygtelige Regn af Kugler og Splinter.

Derimod vare de to Viceadmiraler ikke saa heldige, thi den gamle Admiral Wittes Skib blev entret, og han faldt i et blodigt Haandgemæng, idet han dog værgede sig endnu paa sine Knæ, og Petter Floris led ogsaa sit Liv i Slaget.

Det gif ikke Svenskerne stort bedre. Wrangels Skib drev i ødelagt Tilstand mod Land, og Rigsadmiralen selv søgte saaret ind til Kronborg. Han var saa fortvivlet over sit Uheld, at Kong Carl selv gif til ham og trøstede ham; men han fik sin vel fortjente Straf for det Overmod, hvormed han havde haanet Opdam for hans legemlige Svagheds Skyld, sigende, at han skulde føre en saadan Dands op paa

Havet, at selv de Halte skulde komme til at springe. Ogsaa de to svenske Viceadmiraler Bjelkenstjerne og Hollænderen Geertsen, der i svensk Tjeneste kæmpede mod sine egne Landsmænd, maatte lade sig hale ind til Kronborg. Da den svenske Reserveflaade under Gustav Wrangel, Rigsadmiralens Fætter, feigt holdt sig tilbage, og den danske Flaade saa smaat nærmede sig, lod Kong Carl give Signal til at afbryde Slaget.

I sex Timer havde Kampen raset, og stort var Tabet paa begge Sider, Svenskernes dog størst. Derom streedes begge Parter senere med Mund og Pen; men hvad nyttede det, at Svenskerne tilstrev sig Seiren, fordi de havde beholdt Baldbladsen — det var ikke Hollændernes Hensigt at forblive der, men tvertimod kun at tiltvinge sig Gjennemgangen. Ogsaa søgte den svenske Flaade nu ind til Landskrone for at reparere og holdtes der en rum Tid indesluttet af den forenede hollandske og danske Flaade.

Kong Carl havde da saa at sige mistet sin ene Arm, og mistroeligt trak han sig ud af Kampen. Han hævede Beleiringen for Kjøbenhavn, førte alt sit Skjts bort og sløifede Skandserne. Dog blev han i tre Dage staaende med sin Hær i Slagorden paa Baldbj Bakke, tilbydende Kong Frederik et Slag paa aaben Mark; men den danske Konge var for klog til med sine uøvede Skarer at vove sig mod sin Modstanders taktiff øvede Hær, og Kong Carl trak sig da tilbage til Høi-derne ved Brønshøi, en lille Mil fra Kjøbenhavn, og indrettede sig der i en stor, befæstet Leir, som blev kaldet Carlstad.

Men stor var Jubelen i Kjøbenhavn, da man d. 29de om Aftenen saa den hollandske Flaade ankre op paa Rheden, medens Transportflaaden, der under Slaget havde listet sig langs Kysten, allerede var indtruffen; og endnu større blev de Beleiredes Fryd, da de den næste Morgen bleve vaer, at Fjenden traf Anstalter til at flytte. Sødte smagte Frelsens Time efter halvtredie Maaneders Anstrengelser og Nød. Byens Indvaanere node fra Bolden det glædelige Syn, og da Evensterne vare borte, strømmede de Alle, Høie og Lave, ud af Portene for at tage de forladte svenske Bærker i Diesyn. Alle Stadens Klokker og Sangværker havde maattet tie i samfulde elleve Uger, og der var hverken blevet ringet til Gudstjeneste, Bryllup eller Begravelse; men den 30te October om Aftenen slog Klokkerne ni, og Sangværket i Vor Frue Kirke legede Gud Tak og Gre —

Den ganske Stad
 Var fro og glad
 Og gjorde sig et Gilde,
 Da vi var fri
 Slog Klokkeren ni
 Alhelgens Aften silde*).

Ogsaa trindt om i Landet, hvor mange brave danske Mænd hver Dag havde frygtet at høre den sorgelige Tidende om Kjøbenhavns Fald og Rigets Undergang, var Glæden stor, men den kunde ikke yttre sig saa lydeligt. Udenfor Kjøbenhavns Velde maatte man nu ligesaa gædt som før boie sin Nakke under det

*) Wallensbef.

svenske Aag; men dog styrkedes Modet og Haabet oplivedes.

Ingens Hjerter slog den 29de October stoltere og gladere, end Koftgaards. Fra Kysten ved sin Hjemstavn var han Vidne til Slaget og glemte i nogle Timer alle sine Gjenvordigheder og Lidelser; men hans Kræfter bleve strax satte paa en ny Prøve, thi han maatte drage Omsorg for en stor Deel af de saarede svenske og hollandske Matroser, der bleve forpleiede rundt om i Distriktet. Han viste dem samme Omhu, som havde de været hans egne Landsmænd, og mere end een lidende og døende Svensker saae Kirstens fromme og rolige Afsyn ved sit Smertensleie og modtog en Læbskedrik af hendes kjærlige Hænder.

Tiende Capitel.

Gifsen og Svar.

I et snevert, men dog høit og hvælvet Kammer paa Kronborg, i Slottets Stue-Stage, sad en Aften i November Maaned samme Aar to Mænd ved deres tarvelige Madver. Den ene var allerede et godt Stykke over Livets Midte, den anden nylig traadt ind i Livets Vaar; det var Oluf Steenvinkel og hans Søn.

Den Gamle var en Kæmpe at see til, høi, sværellemmet, rank. Hans Bøse var skaldet, og kun ved Tindingerne og over den syldige Nakke hang graasprængte Haar. Den høie Pande foldede sig gjerne i Rynker, og der var Alvor, næsten Tungvind i hans blaae Dine. Han saae ganske ud til at være, hvad hans Søn kaldte ham, en saatalende Mand, men fornemmelig fik man ved at see ham et Indtryk af rolig Kraft og en fast Villie. Hans havde upaatvibelig Ret, da han hiin Høstafsten paa Høien sagde om sin Fader: det er fast umuligt ei at lyde ham!

Oluf Steenvinkel var Englænder af Fødsel, men havde nu været saa mange Aar i Danmark, ligesaa sin tidlige Ungdom, at han ganske havde glemt sit

Moderemaal. I mange Aar havde han tjent under Kong Christian og arbeidet paa Kjøbenhavns Befæstning, indtil Kong Frederik ansatte ham som Ingenieur paa Kronborg, dog uden at benytte hans store Dygtighed i sit Fag. I mange Aar havde han spiiist dansk Brød og blev af Alle betragtet næsten som en Indfødt; og dog havde han nu svigtet sin Konge og havde taget Tjeneste hos Danmarks dødelige Fjende.

Hans Venner forstode ikke dette, og allermindst begreb hans egen Søn det. De sidste tre Maaneders skjebnesvangre Begivenheder havde rokket Hans Steenvinkels Tro paa de danske Vaabens Lykke, ja Troen paa hans egen Faders Ærlighed og Troskab. Oluf Steenvinkel havde ikke havt det nødigt at gaae i svenskt Tjeneste; han kunde forladt Fæstningen med frit Leide tilligemed Commandanten og den største Deel af Besætningen; men nu var han ikke blot selv gaaet over til de Svenske, men han havde ved sit Exempel forledet en Deel af de danske Artillerister til at gjøre ligesaa.

Bistnok var det i hine Tider ikke sjældent, at en hvervet Mand gik fra den ene Fyrstes Tjeneste i den andens; at han fulgte den lykkeligste Hærfører og den, der gav de største Haandpenge, uden at han for den Sags Skyld maatte høre Noget om Forræderi. Han forpligtede sig sjelden til mere, end at tjene en vis Tid, eller saa længe Feldttoget varede; men Oluf Steenvinkel hørte ikke til den Slags Eventyrere, og han maatte da falde under den samme Dom, der brød Staven over de andre, heldigviis kun saa, danske Mænd, der gik i Kong Carls Tjeneste og nu segtede mod deres egne Landsmænd.

Aldrig lod han et Ord falde om sine Bevæggrunde til denne Handlemaade, og man mærkede ikke mindste Forandring i hans Væsen; det var ligejom han slet ikke havde skiftet Herre; men enten nu Kirsten havde Ret, naar hun mente, at Steenvinkel elskede Fæstningen høiere, end alt Andet, saa at han ikke kunde bekvemme sig til at stilles fra den, eller han havde ladet sig lede af egennyttige Bevæggrunde og det Haab at gjøre Lykke og blive bedre brugt i jenskt Tjeneste, end han var bleven det i den danske, saa kom det dog omsider for Dagen, at han angrede sit Forræderi.

Maaltidet var tilende; Oluf Steenvinkel skrabede Grødskeem af paa Fadets Kant, lagde den fra sig og sad saa med Armene hvilende paa Bordet og betragtede sin Søn med et tankefuldt, stirrende Blik. Hans sølte sig trykket derved og havde ei Mod til at see sin Fader i Dinene, thi sjære Tanker rørte sig hos ham.

„Hans!“ tog den Gamle endelig tilorde med sin dybe Røst, „Du seer saa forstræmt ud. Du er ikke den frage og trivelige Pøg, Du forhen var.“

Hans saae op, men da han blev vaer, at hans Faders Blik var usædvanlig mildt, oplivedes hans Aasyn.

„Sært vilde det være, Fader!“ svarede han, „om jeg var glad og fro under disse Kaar.“

„Ei hvad!“ sagde den Gamle, „man maa tie og lide, mens det staaer paa!“

„Det — gjør jeg og,“ svarede Hans stammende, „men Et maa Du ikke vredes paa mig for — jeg bliver aldrig Kong Carls Mand! Vil Du give mig

Forlov at snøre min Bylt og søge ind til Kjøbenhavn?"

Hans ræddedes for sin egen Driftighed at bede om Sligt, men til hans Forundring soer den Gamle ikke op i Brede; han saae grublende ned for sig en Stund og sagde da roligt:

„Bliv Du hellere! Gaaer Du ene gennem Landet, bliver Du nappet som en Overløber og maa trælde end haardere for Svensken, om ikke noget Bærre times Dig. Jeg har et lidet Grinde til Dig. Gaae imorgen til Staden og bring Toldskriveren en Hilsen fra mig. Siig ham, at end hvor Din Fader ikke Kong Carl nogen Ed og søi dertil, at han ikke har glemmt sine gamle Venner; men Du maa see Dit Snit til at hviffe Hr. Mikkel det i Dret og drag ham til Minde det gamle Ord, at To fun ilde kunne tie en Ting, og kommer en Tredie til, saa veed den hele By det.“

Hans rødmede af Glæde og saae paa sin Fader med et straalende Blik. Han var i lang Tid ikke gaaet saa glad tilfængs, som den Aften, og den næste Morgen tidlig skaffede han sig Forlov til at gaae til Byen; det faldt ikke vanskeligt at faae den Tilladelse, thi han gif daglig Grinder for de svenske Officerer og Soldater, og han begav sig da paa Veien saa tidlig, som det var gjørligt.

I øverste Stokværk i Mikkel Hansens Huus, hvor de pyntelige Gæsteværelser fandtes, der havde Lisbeth sit Bærelse ved Gavlen og med en egen Dpgang fra Kjøkkenet. Det var et affondret Jemfrubuur, et fredeligt Auhl, hvor hun nu havde tilbragt saa mange lykkelige

Timer med Læsning, stille Grublen og from Bøn; her trivedes ogsaa hendes Ungdomsdrømme bedst, og mangen smuk Sommeraften lod Sang fra hendes aabne Vindue, og Aftenvinden bar de lislige Toner ud over Drefunds Bølger, som spulpede nedenfor bag Christian den Fjerdes røde Muur.

Der fandtes i hele Helsingør intet Huus, hvor der herskede bedre Orden, eller større Keenlighed, end Mikkel Hansens; thi Maren var, saa vel som hendes Søster paa Kraagerup, fra Barndommen af bleven holdt strengt til Huuslighed og Orden. Ruderne skinnede altid med ulastelig Blankhed, de bonede Gulve, Bæg-Paneller og Loft kjendte ikke til Støv, og Linnedskabenes Hylde bugnede af Linned og Dækketoi; thi dengang var Eligt i langt høiere Grad, end i vore Dage, en Gjenstand for Huusmødrenes Uergjerrighed, saaat de skjønne, fryndsede Duge og sneehvide Lagener vakte Beundring hos enhver Udlænding, der i det syttende Aarhundrede gjæstede Danmark.

Lisbeth viste sig som en værdig Pleiedatter af Maren, thi i hendes lille Børelse herskede til enhver Tid den skjønneste Orden, men hun formaaede tillige at omgive sig med en tiltrækkende Hygge, som Maren ikke forstod sig paa. Det blommede Sirtses Omhæng paa hendes Himmelseng var opheftet paa en egen zirlig Maade, og hun havde et Forhæng at drage for Vinduerne, hvilket var en Sjeldenhed paa en Tid, da Gardiner næsten slet ikke brugtes, hvorimod man om Aftenen lukkede med de aldrig manglende Vinduesstodder. Store Bequemmeligheder fandtes der ikke i Lisbeths Kammer, thi et lille Toiletbord med et Speil,

et Bord af finere Arbeide ved Vinduet og to Stole udgjorde hele Meublementet; men dette Vindue, hvor hun pleiede at sidde med sit Haandarbeide eller sin Bog, oplivedes ved et Par Urtepotter med blomstrende Rojer og Gylldenlak, der hegnede for et skjønt Buur af forgyldt Staaltraad, og i dette Buur hoppede en tam lille Sisgen muntert quiddrende om. Baade Fuglen og Buret vare Gaver fra Hans Steenvinkel.

Men der fandtes i Lisbeths Bærelse en Skat, som man dengang forgjæves vilde søgt i de fleste Zomfrukamre, nemlig en Boghylde med en anselig Række Bøger. Den havde sin Plads paa den modsatte Væg ikke langt fra den lille hollandske Steenovn, i hvilken der brændte et livligt Baal. Lisbeths Omgangsvenerinde havde vistnok stor Agtelse for Lærdom, men mente, at det var Mændenes Sag, navnlig af den geistlige Stands. At en ung Pige kunde være saa kjær af Bøger, betragtede de som en sær Nykke, og at hun blev ligesaa glad over en ny Bog, som nogen af dem over et nyt Klædningsstykke eller et Smykke, det var i Deres Dine Enfoldighed, parret med Hovmod.

Men Lisbeth var en stærk Sjæl; hun søgte Kundskab og stræbte at berige sin Aand uden at bryde sig om, hvad hendes Omgangsvenerinde tænkte eller sagde. Sympathi vilde været en stor Lykke for hende, og hun havde Diebliske, da hun savnede den, men i Reglen var hun sig selv Nok, og naar hun sad fordybet i Læsning, da savnede hun Intet. Hun havde Meget at takke sin Pleiefader for — Huusly, Klæder, Føde, Velvære, men dog var hun ham meest taknemmelig,

fordi han skjænkede hende Bøger og undte hende Fritid til at læse i dem.

Bor Tids unge Damer ville vistnok beklage stakkels Lisbeth og den Tid, hun levede i, ved at gjøre nærmere Bekjendtskab med de Bogskatte, hun var saa stolt af. Hvad vi nu kalde Skjon-Litteratur, eksisterede dengang næsten slet ikke, thi kan det end siges, at der ikke har været noget Tidsrum i Danmark, da poetisk Stemning ganske var vegen fra Folket, og fandtes der end selv i hiin de Lærdes gulte Tidsalder Digtere, der havde Tanker, saa vilde dog Sproget ei ret give dem; thi det danske Skriftsprog var i sin Borden.

Lisbeth er da noget at undskyldte, om hun, naar hun vilde adspredes, fandt Behag i et saa vidunderligt Sammensurium af thdske Fabler, som „Asjenath, det er Josephs og Asjenaths Kjærligheds og Levnets-historie“, en Bog af en noget slibrig Bestaaffenhed og en overordentlig Smagløshed. Den svarede nærmest til, hvad vi nu kalde en Roman; men som Modgift stod ved dens Side „Alle christelige og dydige Somfruers Uefrands“ med dens tyve Urter, der repræsenterer tyve Dyder, som skulle forenes til en Krands. Der kunde Lisbeth, spadserende i den aandelige Urtegaard, plukke tyve Slags vellugtende Dydsblomster, som vore „i tre Bede paa Troens Rod og Stilker“, og det kan vel neppe feile, at det maa have behaget hende at blive formanet til Gudsfrugt, Blufærdighed og Sparommelighed og mange andre Dyder i denne Gartnerstiil. „Cleopatra eller en historisk Tragedie om den sidste Dronning i Egypten, Cleopatra og Marcus Antonius, en romersk Keiser, hvor heftig

Kjærlighed de have hart til hverandre og levet i Drukkenskab, Horeri og andre Laster" — var vistnok en af de Bøger, den gode Mikkel Hansen burde gjort sig bekendt med, inden han gav Lisbeth den ihænde; thi at Helten og Heltinden levede saa „Gud til stor Fortørnelse og dem selv til Ulykke og Fordømmelse“ affkræfede hende neppe fra at læse den.

Men Binden førte ogjaa blandt meget Ufrugt gode og junde Fro til Lisbeths Helligdom, thi paa hendes Hylde manglede ikke Anders Sørensen Bedels Saxo, ei heller Arrebo, den danske Digtetekonsts Fader, men altfor lystige Bispy, hans Davids Psalmer. Endelig en Bog, ved hvilken Lisbeths Hjerte hængte, nemlig Bedels Udgave af Kjemperiserne, og i den laae nogle løse Blade, paa hvilken hun med en taalelig Haandskrift og en høist mangelfuld Rettskrivning selv havde optegnet nogle Viser, hvilke hun havde hørt af Folkmunde.

Allermindst manglede Bøgernes Bog, den hellige Skrift, og det var Christian den Fjerdes Bibel, altsaa den nyeste, som havde, og til Mikkel Hansens Ære bør det siges, at den og Hans Thomesens Psalmebog vare de første Bøger, han skjænkede sin Pleiedatter. Lisbeth søgte da til selve Kilden og læste hellere Guds Ord, end de Andagtsbøger, som vare tilstede i et ikke ringe Antal. Deri viste hun sin Selvstændighed og sin junde Sands, thi Bøger som Ferrings „Aandelige Seierværk eller Timeglas“, hvor den Fugl Phoenix lignes med Christus i syv Henseender og Kirken med et Æaar i sex Henseender og hans „Gyldne Tantering“, hvor man lærer, hvad man skal betænke, naar Morgen-

stjernen oprinder, naar man hører Hanen gale, naar man drager i Klæderne, naar man toer sig og kjæmmer sit Haar — vare ellers blandt andre meget yndede af qvindelige Læsere.

Men i ingen af alle disse Bøger læste Lisbeth denne Morgen; thi hendes Pleiefader havde i dette Foraar overrasket hende med en Samling af Liigprædikener over fornemme Mænd og Qvinder, hvoraf nogle vare store Kariteter; men man maa ikke ved dem tænke sig smaa tynde Hester, men mægtige Foli-
anter, indeholdende den Afdødes hele Slægtregister fra-
neden af opad og Taler af en saadan Vidtløftighed, at vi ved at læse dem maa beundre vore Forsædres stærke Nerver, at de ved en Liigbegængelse foruden alle de andre Ceremonier kunde udholde at høre en sllig Tale til Ende.

Og med en saadan Foliant paa sit Skjød sad Lisbeth, endnu ikke fuldt paaklædt, ved Vinduet og læste ivrigt, medens hendes Kinder blussede, og hendes Dine fik forøget Glæde. Hendes Skjønhed havde i de forløbne Maaneder udviklet sig, hendes Skikkelse faaet større Fylde. Hvoraf levede og trivedes hendes Hjerte i disse Trængselens Dage, medens saa mange Andre skjæmmede sig og faldt af?

Hun læste høit for sig selv de Ord, der syntes at have grebet hendes Hjerte, og som vare bleve talte ved en adelig Dames Kiste:

„En dydig Qvinde, siger Salomon, er sin Huusbendes Krone; hun er ikke en Guldring paa hans Finger, ei heller en Guldkjæde om hans Hals, ikke heller en Plomas i hans Hat, endog alt dette vilde

være meget, men en Krone paa hans Hoved, ret en Guldkrone paa det samme Hoved —"

Saa langt var Lisbeth kommen i sin Læsning, da det bankede paa Døren. Hun foer sammen, lukkede Bogen og satte den fra sig, slog en Kaabe hastigt om sig og løb hen til Døren, hvis Skodde var flaaet for.

"Er I her, Jomfru Lisbeth?" spurgte en munter Stemme, som strax blev gjenkjendt af hende.

"Ei Hans! er det Dig!" sagde hun med et skjelmst Smil, som Hans ikke kunde see, men i en streng Tone, der lød endnu mere afvisende bag den stængede Dør, „hvad vil Du galne Dreng ved min Dør og det saa aarle?"

"Kjære Jomfru Lisbeth!" bad Hans bønligt, „viis mig ei bort, al den Stund jeg nu kommer saa sjelden."

Lisbeth drog ikke Skodden fra, men gik fra Døren og gav sig til at rette lidt paa sin Morgen- dragt foran Speilet.

"Jeg har Grinde til Hr. Mikkel," vedblev Hans i en sagtmødig Tone, „men traf ham ikke; ei heller Madam Maren var at finde."

"Viendes Mand fanger Bør!" svarede Lisbeth og strøg sit gyldne Haar bag Ørerne og fæstnede det med en liden Kam, hvorved hendes Ansigts skjønne ovale Form ret faldt i Dinene, og hendes ædle Pande blev at see i hele dens Hvidhed.

"Jeg er nødsaget til at blive, Jomfru Lisbeth," sagde Hans og lænede sig til Døren, „thi nede Jidder

to svenske Herrer og populære; faae de sig paa mig, da drive de Gjæk med mig, om de ikke jage mig i Byen, thi jeg er nu Svenskens Løbedreng. Ei heller finder jeg Behag i det Selskab og vilde jeg vente mig Gammen af det, da vilde jeg kun faae Gjefferente."

Lisbeth havde listet sig hen til Døren, drog Skodden sagte fra og lukkede Døren saa brat op, at Hans nær var kommen hovedfulds ind. Hun loe hjerteligt, og Hans loe med; men hans Ustighed veg snart for den Følelse af Velbehag, der greb ham nu, som altid tilforn, naar han fik Lov til at betræde Lisbeths Kammer. Han tænkte ikke paa, at Døren, aldrig vilde bleven aabnet for ham, havde Lisbeth anseet ham for mere, end en Dreng; men tog hun end fejl i denne sin Burdering af det Udviklingstrin, paa hvilket Hans befandt sig, saa fortjente han dog at indlades, thi hans Hjerte var reent, og da han nu paa Lisbeths Opfordring tog Plads paa Bærelsets anden Stol og sad ligeoverfor hende ved det hyggelige Vindue, var den Følelse, der greb ham, ikke ubeslægtet med Uerfrygt.

"Hvor staaer det til paa Kronberg?" spurgte Lisbeth, der til Modvægt mod den Overgivenesshed, hvormed hun havde modtaget sin unge Ven, nu bestræbte sig for Alvor og Værdighed i Mine og Holdning.

"Alde, Zomfru Lisbeth! hvor kan I spørge? Svenskerne regjere som strenge Herrer, og vi Danske maa krumme Ryg. Endnu den Dag igaar fik jeg en over Nakken af en lurvet Feldtvebel, blot af den Aarsag, at jeg ei sprang rask nok, da jeg skulde hente hans Kappe."

„Gjorde Du det, stakkels Hans!“ svarede Lisbeth i en aandsfraværende Tone.

„Men de hyde ikke Fader Sligt.“

„Nei, det kan jeg tænke!“ sagde Lisbeth i samme Tone; men Hans udlagde hendes Aandsfraværelse som Kulde og sagde da heftigt:

„J maa ikke tænke, Zomfru Lisbeth, at Fader skulde være en Forræder! J maa ikke mistvivle om hans Trofskab og Patriotiskhed.“

„Ei Hans!“ svarede Lisbeth og rødmede, „hvad skulde Din Fader vel gjort Andet, end at gaae i Kong Carls Brød?“

Det var en større Indrømmelse, end Hans havde ventet eller forlangte.

„Fader har ikke sværget Kong Carl nogen Ed og gjør det ingensinde!“ sagde han ivrigt.

„Man skal Intet forsværge i disse Tider, Hans!“ svarede Lisbeth takfuldt.

„Saa siger og gamle Madam Ursula. Nær havde jeg forglemmt at bringe Eder Hilsen fra hende.“

„Tak, Hans! hvor lider hun?“

„Utænkelig vel, efter som Tiderne ere; det er med hende, som om Intet var forandret. Veed J, at hun, da Rigeadmiralen drog ind paa Slottet, tog imod ham paa Trappen og neiede dybt, spørgende, hvad Hans Excellents havde at befale?“

„Ei see til den Ursula, hun forstaaer at skikke sig i Tiderne!“

„Dg ligesaa,“ vedblev Hans, „tog hun mod Kong Carl og kysjede Dronning Hedevig paa Kjolen; og dog bære Svenskerne stor Agtelse for hende, ja have

næsten lidt Frygt for hende. Jeg spurgte hende ellers forgangen Dag reent ud, om hendes Hjerter nu var bleven ganske svensk."

"Hvad Svar gav hun derpaa?"

"Ei lille Hans!" sagde hun, "hvor kan Du tænke saa ringe om mig? Man skal blive paa sin Post og tage Vare paa det, der er En anbeføet. Jeg tjener, sandt nok, nu Kong Carl; han er og en Konge og bør have det kongeligt i alle Maader; men jeg tjener dog fornemmelig Kong Frederik; thi hvad vilde der blive af alt det gode Kinned, de skønne Duge, Tapeterne og de herlige Meubler, naar et svensk Stykke Qvindfolk skulde røgte det? Jeg holder det Alt i saadan Stand, at Kong Frederik og Dronning Sofia Amalia ville fryde sig, naar de atter, Gud give snart! holde deres Indtog paa Slottet."

"Ursula handler klogt og ret," sagde Lisbeth; "det er og Patriotiskhed; men see, hvor munter lille Spillemand er idag!"

Saaledes kaldte hun den lille Sægen, og Hans var ikke lidet stolt af, at hans Gave blev saa varmt paastjønnet. Lisbeth slap nu Fuglen ud af Buret, og strax fløi den hen og satte sig paa hendes Skulder; men hun tog den paa sin Finger, og efterat hun havde sat et lille Fros mellem sine Læber, lod hun Fuglen vriste det ud med sit Næb.

Hans Steenvinkels Dine fik Liv og hans Kinder Farve, da han betragtede denne lille Scene, som Lisbeth i al Ustyldighed gav tilbedste, blot for at vise ham, hvor tam Fuglen var. Ingen dansk Digter havde dengang endnu sunget Sligt, eller givet unge

Elffere Veiledning i den smægtende Erotik; men dog tænkte Hans — gid jeg var i Fuglens Sted!

Lisbeth saae op og blev i sin unge Bens Dine et Udtryk vaer, som ikke ret behagede hende. Hun drog Raaben, som var gledet noget ned, tæt om sig og sagde rødmende:

„Nu maa Du gaae, Hans!“

Hans reiste sig uvilligt og ligejom lidt skamfuld; han var tilmode, som om han havde faaet en lille Lektion og fortjent den. Han forstod ikke, hvorledes det var kommet, og fattede sig snart; men han bad dog ikke om at maatte blive længere. Han rakte Lisbeth frimodigt Haanden til Afsked, og hun bød ham venligt Godmorgen, men tænkte dog, da hun lukkede Døren efter ham, at han nu var voxet fra det Privilegium at blive indladt i en ung Tomsrues Kammer.

Det havde dog i saa Henseende ikke stor Fare med Hans, Fæstningsbarnet! Hans Hjerte maatte ikke være af de bløde, siden Skjægge havde været hans Amme. Saa gif han da ogsaa roligt ned for at røgte sit Grinde og glemte over det ganske Lisbeth.

Mikkel Hansen var nu kommen tilstede, forstod strax et lille Bink, Hans gav ham og førte ham ind i sit Vokammer. Der overbragte Hans sin Faders Hilsen, og Mikkel studsede en Smule ved at høre den.

„Du veed vel ei saa lige, hvad Bud Du bringer, Hans?“ spurgte han med en betænkelig Mine.

„Vel veed jeg det!“ svarede Hans kjæft; „ellers maatte jeg være lovlig dum paa Forstanden. Fader er Kong Frederik tro i sit Hjerte og vil nok tjene ham, naar Veilighed gives.“

„Da vogt Din Mund vel, Dreng!“

„Den Formaning,“ sagde Hans fripostigt; „er ikke fornøden til mig, Hr. Mikkel!“

„Da kan dog sligt Ord, kommer det ud, falde som en Gnist i et Krudtfad,“ sagde Mikkel Hansen med et vredeblussende Ansigt, „mærk Dig det, om Din Faders Liv er Dig kjær!“

„Na, saa gid Kong Carl sad paa det Krudtfad!“ udbrod Hans med vild Glæde.

„Strig ei saa op!“ sagde Mikkel forstrækket. „Bæggene have i disse Tider Dren. Daarer og Drengene give Ord ud, men tage Hug igjen; men her gjelder det mere, end en banket Trøie. For Guds og Himlens Skyld, Hans, vaer Din Mund, ja vogt paa Dine Miner og Lader!“

„Vær I kun rolig, hvad det angaaer, Hr. Mikkel!“ svarede Hans mere høfligt; „men hvad Svar skal jeg bringe Fader?“

„Hm!“ sagde Mikkel hvistfende, „siig ham Tak og søi til, at han handlede ret, thi til sine Venner skal man komme ubuden i Modgang.“

„Intet videre?“

„Nei!“ sagde Mikkel kort, „det er Nok for den Gang. Gaae saa med Gud og læg Dig min Formaning paa Sinde!“

Ellevte Capitel.

Kong Carls Arvebrev.

Da Hans Steenvinkel var gaaet, slog Lisbeth paaany Skodden for sin Dør, ilede tilbage til sin kjære Bog og læste atter de Ord, der havde grebet hende saa dybt:

„En dydig Qvinde, siger Salomon, er sin Huusbondes Krone; hun er ikke en Guldring paa hans Finger, ei heller en Guldfjæde om hans Hals, ikke heller en Plomas i hans Hat, endog alt dette vilde være meget —“ og hendes Kinder blussede, og hendes Hjerte bankede, som da hun læste disse Ord første Gang. Saa maatte hun vel have gjenfundet ham, den Eneste, for hvem hendes Hjerte kunde ydmyge sig saa dybt, at disse Ord — „endog alt dette vilde være meget“ — gav Gjensklang i hendes Sjæls Inderste. Hun lod Bogen synke og hensaldt i Tanker, der just ikke vare fantastiske Synner ind i Fremtiden, men en kun altfor levende Gjentagelse af det, der virkelig var hændet hende, og som vi nu ville fortælle.

Det var den 17de August, at Wrangel rykkede for Kronborg med Halvdelen af den svenske Hær, der imidlertid var bleven betydelig forøget. Sex tusinde Mand Fodfolk og Ryttere med tilhørende Feldtartillegi rykkede pludselig fra to Sider ind i Helsingør og styrtede som Gribbe løs paa deres Bytte. Den første Indrykning var en Scene fuld af Larm, Forvirring og skjændige Volds handlinger. Siden kom der bedre Orden i Tingene, thi Kong Carl vilde ikke have det Land, han haabede at erhverve for den svenske Krone, lagt øde. Der herskede virkelig til sine Tider Mandstugt i den svenske Hær, men ikke maae vi selv ved den strengeste Mandstugt i de Dages Krige tænke os den Menneffelighed, hvormed Krigene føres i vort Aarhundrede. Vore Forsædre vidste, hvad Krigens Rædsel er; de maatte see og lide Ting, hvorom man ikke kan læse uden Gysen.

Den Mand, der nu førte den svenske Hær mod Kronborg, havde for et Aar siden givet Fredriksodde til Priis for sine Soldaters Grusomhed og vilde Lyster. Hvad bekymrede han sig om, at de nu ved Indrykningen i Helsingør brøde ind i Borgernes Huse, plyndrede Fædebure og Viinkjeldere og lode Borgerne smage den flade Klinge, naar disse ikke viste sig søielige? Det var jo kun uskyldige Løier, en Opmuntring for Soldaten, der lod ham glemme Feldttogets Besværligheder. I Middel Hansens Huus fik man da ogsaa sin Part af Skrækken, men slap dog naadigt; thi da hans Huus var udseet til Qvarter for nogle af de høiere Officerer, bleve de indtrængende Soldater snart igjen jagne ud.

Huset var allerede stærkt belagt, da om Aftenen silde endnu en svensk Officeer indfandt sig og begjærede sine Bærelser anviste. Mikkel Hansen forsikkrede ærbødigt, at hvert Rum i Huset var optaget, og at det var umuligt at skaffe Nattelogi til Flere.

„Hvad skal det sige?“ spurgte den svenske Herre barsk. „Jeg er Generalquartiermester=Lieutenant Dahlberg, og jeg har selv udseet dette Huus til mit Qvarteer; mine Folk og Heste maa jo forlængst være her. Det er da Toldkammereren, Hr. Mikkel Hansen, jeg taler med?“

„Til Tjeneste, Hr. Generalquartiermester!“ svarede Mikkel ydmygt bukkende; „men nu mener jeg at kunne opløse Eder, strenge Herre! om, hvorledes dette er tilgaaet; thi nogle Tjenere og Heste bleve i Middags viste bort af den Aarsag, at Hans Excellents Rigsadmiralen selv har anvist Generalmajor Babasor og hans Officerer Qvarteer i dette mit ringe Huus.“

„Aha!“ udbrød Dahlberg og strøg sit Mundskjæg; han kjendte kun altfor vel Rigsadmiralens Hensynsløshed og Nag til ham og tvivlede derfor ikke et Dieblit om, at saaledes var det gaaet til. Dahlberg havde lige til Aften havt strengt Arbeide med at afstikke Linierne til Approcherne og anvise Feldtartilletteriets Plads, thi Beskydningen af Kronborg skulde begynde strax den næste Morgen. Tjenstivrig, som han var, havde han ikke bekymret sig om at sikke sig Qvarteer, før Dagens Gjerning var endt; en Mundfuld Brød af hans Tasse og en Slurk af Feldtflasken havde været Nok for ham til at udholde Dagens Anstrengelser.

„Jeg er træt“, sagde han efter et Dieblis Eftertanke, „og er ikke tilbuds at løbe Byen rundt for at søge mine Folk op eller tiltigge mig Huusly.“

„Ei, Hr. Generalquarttermester!“ sagde Mikkell, „da trin ind til de andre Herrer, og en Forfriskning skal strax blive anrettet.“

Sang og høirostet Tale, rungende Latter og drøie Eder lod ud til dem i Forstuen fra Mikkells Storstue, hvor de svenske Officerer efter endt Maaltid sad ved Bægrene. Mikkell havde allerede Haanden paa Dørklinken, men Dahlberg standsede ham.

„Ikke saa, Hr. Kæmmerer!“ sagde han alvorligt; „min Hu staaer ei til Eviir. Her i dette store Huus maa da sikkerlig findes et lidet Rum, hvor jeg kan bede min Astenbøn og strække mine trætte Lemmer.“

Mikkell saae forundret op; det var beskeden Tale, saare forskjellig fra de andre Herrer med deres overmodige Bæsen og vilde Færd. Han saae Dahlberg i Dinene for at skjønne, om her ikke stak nogen List bagved, men det ærlige og frimodige Blik, der mødte ham, fjernede al Mistanke.

„Hm!“ sagde han tøvende, „et lidet Kammer have vi vel endnu; men vil I, strenge Herre! vise mig den Gunst ei at røbe det for de andre Herrer Officerer? Jeg skal sige Eder — hm! vær af den Godhed at tøve her et Dieblis, da skal I strax faae Bæsed.“

Mikkell gif hastigt ind i Kjøkkenet og op ad Trappen.

„Lisbeth!“ kaldte han, „er Du oven Senge, saa kom herved strax!“

Lisbeth var oven Senge; hun sad ved sin lille Olieampe og læste i den hellige Skrift; thi Dagens

Begivenhed havde rystet hende, og hun trængte til Trost. Da de svenske Soldater brød ind i Huset, var hun med sin Pleiemoder flygtet op paa sit Kammer, og der havde de begge siddet forstræmte og tilbragten Time fuld af Angst, indtil Alt igjen blev roligt. Lisbeth foer sammen, da hun nu hørte sin Pleiefaders Stemme og tænkte, at en eller anden Ulykke maatte være skeet. Hun tog Lampen og gik ud paa Gangen.

„Gaae ned i Moders Kammer!“ sagde Mikkel hvissende, „og forbliv der; hurtigt, inden Nogen seer Dig! Bed Moder staae op og tage Klæder paa! vi have Brug for Dit Kammer i Nat, og hun maa strax gjøre Alt tilrede der til en svensk Officeer.“

Lisbeth fulgte uden mindste Indvending sin Pleiefader ned ad Trappen, men da de traadte ind i Kjøkkenet, saae Mikkel, at Generalquarteermesteren var fulgt efter ham. Lisbeth stod anden Gang pludselig Ansigt til Ansigt med Erik Dahlberg og gjenkjendte ham øieblikkelig. Han var iført den samme mørke Dragt og havde det brede, guldbråmmede Kaardegehæng over Brystet; han holdt den besjædede Hat i Haanden, og hans Ansigt var vendt imod hende, som hun, med Lampens slagrende Skjær paa de blege Træer, kom tilsynne. Da hun blev ham vaer, overgødes hendes Ansigt af et Purpurskjær, og Lampen rystede i hendes Haand. Han studsede lidt, men om hans Læber spillede et godmodigt Smil.

„Ei, ja saa!“ udbrod Mikkel forbløffet, da han saae sig overrumplet. „Nu, Hr. Generalquarteermester“, vedblev han og fattede sig, „dette er min

Pleiedatter Lisbeth; sliĝ Ungms maa man vogte vel i disse farlige Tider."

Dahlberg betragtede Lisbeth med Velbehag, medens hun forvirret saae ned for sig.

"Hendes Kammer", vedblev Mikkel og skottede til Dahlberg, „er det eneste, der endnu kan undværes, om Hr. Generalquartiermesteren vil tage til Takke med det. Jeg tør vel bede Eder at begive Eder ind til de andre Herrer, mens vi saae Alt anstillet og bragt i Orden?"

"Saa det er Jomfru Lisbeths Kammer, jeg skal have!" sagde Dahlberg smilende, og hans dybe velklingende Røst gav Gjenlyd i stakkels Lisbeths Hjerte; „paa ingen Viis! Ikke vil jeg berøve sliĝ vakker ung Jomfru hendes Fristed. Gaae I kun til Eders Kammer igien, lille Jomfru! Sov sødt og i Fred!"

Lisbeth saae op, og fik hun end ikke Held til at takke med Ord, hendes Blik gav dog Dahlberg rigelig Tak, saa smukt og varmt lyste glad Overtæffelse og dyb Erkjendtlighed fra hendes Afsyn, da hun bøiede sit Hoved og forsvandt.

"Hr. Generalquartiermester!" udbrød Mikkel, da Lisbeth var gaaet, „det fortryder mig haardelig, at saa ædel en Herre, som I viser Eder at være, ei kom til mit Huus før de Andre. Jeg beder Eder indstændigen, det snarreste skee kan, at opslaae Eders Standquartier hos os og forunde mig og mine Eders gode Beskyttelse."

"Ei hvad!" svarede Dahlberg barst, „vær I tilfreds med de Herrer, I har faaet! Troer I, at Kong Carls Mænd ere Røvere og Qvindeskjændere tilhobe?"

Mikkel Hansen bukkede ydmygt og taug viseligt. Saa lyttede han til Generalquartiermester-Vieutenantens Befalinger, der fort og godt lode paa, at han vilde blive, hvor han var, og at hans Nærværelse skulde for iasten skjules for de andre Herrer. Han forlangte et Leie redet til sig paa Løibænken i Kjøkkenet, som stod tom, fordi Marens Koffepige under Dagens Skræk og Forvirring var løbet sin Vej, og begjærede et tarveligt Aftensmaaltid fremsat paa Kjøkkendisken. Alt dette blev naturligtviis punktlig besørget. Maren kom tilstede og betjente sin nye Gæst med Smil, ængstelige Miner og mange Knix, hvorimod Mikkel gik ind til Herrerne i Storstuen for at varte dem op og gjøre Sit til, at Generalquartiermesterens Nattero ikke blev forstyrret.

Lisbeth havde da den Nat, uden at vide det, god Bagt for Opgangen til sit Kammer. Hun var gaaet op ad Trappen som en Søvnængerske og blev længe siddende deroppe med Hænderne foldede over sit Knæ og stirrede ind i Lampen, stadig med det skjønne Syn for Die, som nu anden Gang havde krydset hendes Vej og grebet hende med uimodstaaelig Magt; men denne Gang var det mere, end et Syn.

„Sov sødt og i Fred!“ — hvor vidunderligt klang ikke disse milde Ord fra en Fjendes Læber! men de forseilede ganske den ædle Herres Hensigt, thi Erindringen om dem holdt Lisbeth vaagen den halve Nat.

Der hengik mange Dage, inden hun gjenjaae Erik Dahlberg, skjøndt han fra hiint Dieblik daglig var i hendes Tanker; men efterat Kronborg var indtaget,

den svenske Hær draget bort og kun en ringe Besætning bleven tilbage i Fæstningen, da hændtes det nu og da, at Dahlberg tog ind i Toldkammererens Huus, og Mikkel Hansen fik saaledes sit Dnsse opfyldt. Dog var Dahlberg der sjelden mere end nogle faa Dage ad Gangen, thi han foer stadig mellem Helsingør og Kjøbenhavn, da han var iyselsat begge Steder og i sin Foresattes, Generalquartiermester Gorgas, Forfald ledede Minearbejderne ved den danske Hovedstad.

Netop Aftenen før Hans Steenvinkel overbragte sin Faders Hilsen til Mikkel Hansen og gjæstede Lisbeth paa hendes Kammer, var Dahlberg kommen til Helsingør og havde ogsaa denne Gang taget Quarteer hos Toldkammereren, hvor han stedse fik en hjertelig Modtagelse. Mikkel og Maren betragtede ham mere og mere som Familiens Ven og Beskytter og priste deres gode Lykke.

Dagen var gaaet for Dahlberg med at tage Terrainet omkring Kronbergs Bolde i Dieslyn, thi det var Kong Carls Hensigt at forsynne Fæstningen med de Udenværker, hvilke den hidtil havde maattet savne. Ved denne Leilighed var Oluf Steenvinkel bleven hidkaldt og taget med paa Raad; men da han foreviste den Plan, han selv havde liggende, maatte han døie den Ydmygelse, at den unge, men erfarne svenske Ingenieur gjorde flere Udsættelser og erklærede, at den ikke mere svarede til Tidens Fordringer. Dog viste det sig, at Dahlberg betragtede Steenvinkel som en dygtig og brugbar Ingenieur, thi han led ham vide, at han vilde faae Opsyn med Bygningen af de nye Bolde, der skulde paabegyndes, saasnart Kærstiden tillod det.

Efter endt Dagsværk indfandt Dahlberg sig atter i sit Qvarteer og sad nu i Mikkel Hansens Storstue ved et godt forshynet og zirlig dækket Bord, der oplystes af et Par tykke Vognlys i solide Sølvstager. Et dygtigt Baal blusjede i Kaminen, og Bordet stod i Nærheden af den, saa at der var baade lyst og varmt i den nærmeste Omkreds; men i det rummelige Bærelses Kroge var der mørkt, thi det gamle, næsten sorte Træpaneel slugte Lyset. Dog skimtede man et Par store Skabe, et smukt Skjænkebord med indlagt Messing og nogle svære Egetræs Stole med Læderbetræk.

Dahlberg sad i en saadan Stol midt for Bordet og Mikkel for Bordenden, hvor han skar for og betjente sin Gjæst. Herrerne vare alene, thi Maren havde blot indfundet sig for at spørge, om Intet manglede ved Anretningen. Efter endt Maaltid fyldte Mikkel Hansen Bægrene med den bedste Rhinskviiin, han havde i sin Kjelder, og hans Gjæst nød den med Velbehag, men dog tilmaade, hvorimod Mikkel slittigt søgte sit Bøgers Bund.

„Vi faae en haard Vinter og iaar“, sagde Dahlberg.

„Et gammelt Ord“, svarede Mikkel, „giver os den Bæfæd:

Hellemisæ*) maa Du mig vente,

Mortensmisæ**), om jeg tør,

Kommer jeg end ikke før,

Saa kommer jeg Sct. Karens***) Dag og lægger mig for
Din Dør.

*) 1ste November, Alle Helgens Dag.

**) 11te November.

***) 25de November.

„Fudsigt Sprog det!“ sagde Dahlberg; „men jeg kan og et: Vinter lægger Loft paa Bandede; da er Broen bredest!“

„Dyrt blev det Sprog, Hr. Generalquarteeremester! for Danmark.“

„Nu, Hr. Toldkammererer!“ svarede Dahlberg, „I er en forstandig Mand, som tager mod Raisson. I seer grant, at under Carl Gustavs Scepter — Gud beskyttede Hans kongelige Majestæt! er I og Eders Landsmænd ulige bedre farne, end under den raadne Adelsvælde og en svinebunden Konge.“

Mikkel skjulte sit Ansigt og druknede sin Værgelse i Bægeret. Hans Afhængighed af den svenske Konges Raade og den Taknemmelighed, han skyldte Dahlberg, havde bragt ham i en filden Stilling, og hans muntre Lune forførte ham nu og da til at fire vel meget og snakke de svenske Herrer efter Munden; Mund og Hjerte følges ikke altid ad, mindst i vanskelige Tider. Ikke destomindre var han fuldkommen danskt i sit Hjerte og sin Konge trofast hengiven. Han gav da ogsaa nu et lille Beviis derpaa, thi han sagde:

„Saamænd, Hr. Generalquarteermester! Vi maa vel nu blive svenske og stikke os deri; men det er en daarlig Fugl, der besudler sin egen Rede, og derfor tier jeg helst, naar I taler saa despekterligt om Kong Frederik.“

Den Tale mishagede ingenlunde Dahlberg. Han følte, at Samtalen let kunde blive saarende for hans velvillige Bært, brød det Omne af og sagde muntert:

„Eders gode Hustru er da ikke ræd for mig? Og faaer jeg ei iaften sjøn Lisbeth at see? Jeg er kjær

af Dvindeselskab, som I veed, og sidst gif Snakken brødt."

Mikkel søiede sig efter sin Gjæsts Dnsse, gif ud og kom snart tilbage med Maren og Lisbeth.

Da Dahlberg saae dem komme, reiste han sig og hilste artig; men da han allerede een Gang havde budt Maren Godaften, henvendte han nu sin Tale til hendes Pleiedatter.

"Guds Fred og Godaften, Jomfru Lisbeth!" sagde han og bukkede med Anstand, "luder I vel?"

"Jeg takker, Hr. Generalquarttermester!" svarede Lisbeth og neiede med Hønde, "vel og ved det Gamle! Tør jeg erfare det Samme om Eder?"

"Jeg trives bedst i Krig, som I nok veed", svarede Dahlberg, medens de Alle toge Plads, "lige som en Stormfugl er glædest i Blæst. En liden Blomme, som Eder, kunde den let knække; men Roserne paa Eders Kinder ere os en Borgen for, at det svenske Regimente ei hører til de strengeste."

Lisbeth saae ned for sig, og Roserne paa hendes Kinder blussede end lidt stærkere, men da hun atter saae op, var Udtrykket i hendes skjønne blaae Dine af den Art, at Dahlberg deraf burde taget en Advarsel og sparet lidt mere paa Complimenter og fagre Ord. Han blev det imidlertid ikke vaer. Det var en Ndhjælp og Sindsforfriskning for ham at samtale med en saa skøn, belevet og dannet ung Pige, som Lisbeth, og det havde været ham en Overraskelse at træffe en saa fager "Blomme" i en dansk By, men intet mere. Det anede ham ikke, at hvert Ord, han sagde, blev gjemt i Lisbeths Hjerte som en kostelig Skat.

Mikkel fik nu snart Nok af at høre paa artige Talemaader og jagde derfor henholdende sig til Dahlbergs Yttring, at han trivedes bedst i Krig:

„J har sikkerlig staaet mangen haard Dyst igjennem i denne Krig og i den polske?“

„Vel har jeg saa!“ svarede Dahlberg; „mangen Gang har jeg været stedet i Livsfare, dog bevarede Gud mig naadigt indtil denne Dag, han være evindeligt takket og prisjet derfor! Hidindtil fik jeg ei mindste Rist. Dog er det ei Umagen værdt at tale meget derom, thi Krig er og et Haandværk og en Vane; man lærer snart at agte Kugler og Skraa for lidet værre, end Snee og Hagel. Jeg har prøvet det, som er værre!“

„Hvad da?“ spurgte Mikkel; „om det maatte behage Eder at fortælle, da høre vi hjertelig gjerne til.“

Mikkel var, som de fleste af hans Samtidige, en stor Ven af mundtlig Fortælling, thi han saae sjelden i en Bog og sthyede Læsning som en unødvendig Anstrengelse; men han yndede især at høre en Mand fortælle, hvad der virkelig var hændet ham, og det var ingen daarlig Smag, thi en livlig Fortælling om det Selvoplevede forholder sig til en skreven Beretning, som friske Blomster, hentede lige fra Skoven, til tørrede Urter.

Lisbeth had med Dinene, men Dahlberg behøvede ikke at nødes, thi han fortalte gjerne og gjorde det godt. Desuden var han denne Aften ualmindelig oprømt; men hans Blik faldt paa Maren, som sad i sin Stol og nikkede, thi det var langt over hendes vante Sengetid, og han jagde derfor med et Smil:

„Jeg opholder kun Eders Hustru; lad os begive det til en anden Gang!“

„Ei Maren!“ jagde Mikkel og saae derhen, „er Du søvndrucken, saa søg Du kun Sengen!“

„Bist er jeg ikke nei!“ svarede Maren vrippent og rettede sig; men strax efter reiste hun sig dog og jagde: „jeg vil see ud, om Ilden er slukket; gaae Du nu med, Lisbeth, det er over Din Sengetid!“

„Ei, vist ikke!“ indvendte Mikkel, „lad Lisbeth blive; hun seer mig ud, som kunde hun vaage for To.“

„Som Du vil, Mikkel!“ svarede Maren og slog med Nakken, „men saa vil hun nok imorgen sove det Røde af Solen.“

Derpaa bød hun Godnat og gif kneisende ud af Stuen, men da hun havde lukket Døren efter sig, mumlede hun: „ørkesløs Jomfru er søvær at vogte — Mikkel skal en Dag sande det, ja han skal!“

Men Mikkel tog sig sin Hustrus Bortgang i Brede skammelig let, skjænkede paany i Bægrene og gav Lisbeth, hvad han kaldte et „lidet Fingerbøl“ af den ædle Truesaft. Saa bad han sin Gjæst anden Gang om at fortælle, hvad der var hændet ham i den polske Krig, og de bleve da siddende et godt Stykke ud paa Natten og lyttede til den svenske Herres livlige Fortælling om sine vidunderlige Hændelser. Mikkel var lutter Dre, forundrede sig ofte, men nærede en lille Tvivl om Fortællingens Sandfærdighed. Lisbeth derimod troede hvert Ord, thi hun havde en instiktmæssig Følelse af, at Erik Dahlberg ikke gad prale. Hendes Dine hang ved hans Læber, og Taarer kom nu og da i hendes Dine ved at høre om hans Gjen-

vordigheder og Lidelser, og hun glædede sig, naar han var frelst, og Lykken atter tilsmilede ham. Saa fattige havde Lisbeths jelskabelige Glæder hidtil været, og saa saa Nydelser af en ædlere Art vare faldne i hendes Lod, at en Aften som denne i og for sig maatte blive uforglemmelig for hende.

Mikkel bidrog Sit til, at Fortællingens Traad blev spunden længere ud, end det var paatænkt, thi han var en slittig Spørger, og Lisbeth fik saaledes adskillige Oplysninger om Dahlbergs Herkomst og Ungdom, der tilfredsstillede en Nysgjerrighed, som hun længe i sit stille Sind havde næret.

Hun fik at vide, at hans fulde Navn var Erik Sønson Dahlberg, og at han nylig havde fyldt sit tre og tredivte Aar, medens hun efter hans Døde at domme ikke engang anslog hans Alder til tredive; at han, som han udtrykte sig, var født „til denne usle og elendige Verden“ i Stockholm, og at hans Fader havde været Lands-Kæmner i Bærmeland; at han tidlig havde mistet sin Fader og derefter sin Moder, men at en Farbroder havde antaget sig ham, der var et fattigt og forladt Barn, sørget for hans Underviisning og bestemt ham for Cameralbanen. Han havde ogsaa først gjort Tjeneste ved det pommerste Cammer-væsen, men var derefter bleven Ingenieurofficeer og havde som saadan og ansat ved Fortificationen fulgt den svenske Hær indtil Trediveaarstrigens Slutning.

Dahlberg talte beskedent nok om sig selv, men Sandheden skinnede dog igjennem, og Lisbeth forstod, at han med sine udmærkede Evner, ved sin Flid og sin ulastelige Vandel havde kæmpet sig op til det, han

nu var. Een Omstændighed hørte hun med særligt Velbehag, nemlig at han var af borgerlig Fødsel, og hendes Hjerte bankede hurtigere, da hun fik det at vide.

Efter Krigen havde han begivet sig paa Keiser, thi det havde fra hans tidlige Ungdom været et brændende Ønske hos ham at see fremmede Lande, og nu indviede han sine Tilhørere med glødende Ord i sit Ungdoms Sværmeri, som var at naae til det hellige Land, sætte sin syndige Fod paa de Steder, hvor Vor Herre og Frelser havde vandret, da han færdedes her paa Jorden, og bede ved den Grav, af hvilken han var opstanden. Herom talte han med en Ild og Begeistring, som henfattede Lisbeth til Korsfarernes Dage, og hun delte hans Bedrøvelse, da hun erfarede, at han trende Gange fra Italien havde begivet sig paa Veien, men han hver Gang maatte vende om, for Tyrkerfrigens Skyld, da han drog over Land og paa Søen jaget af Pirater.

„Da faae jeg“, sagde han, „at det ikke var Guds Villie, og jeg vendte min Hest mod Polen, kaldet derhen af min Herre og Konge, som da nys havde begyndt sit berømmelige Feldttog.“

Lisbeth fulgte ham nu paa hans Reise Nord paa og gjennem Feldttogets første Hændelser, indtil han den 18de September blev stædet til Audients hos Kong Carl og overleverede ham den Unbefalingskrivelse, Kongens Broder, Hertug Adolf, havde medgivet ham, da han traf ham i Italien. Herom sagde Dahlberg:

„Hans Majestæt havde den Naade at give mig sin Haand at kysse, og fik ved Guds Tilskikkelse saa

god en Impression af min ringe Person, at han strax uden nogen Vidtlostighed udnævnedes mig til Generalquartiermester=Lieutenant."

Det forstod Lisbeth! Kong Carl maatte været en daarlig Mennefskjender, tænkte hun, havde han ikke strax fundet Behag i denne ridderlige Skikkelse og ikke kunnet læse i disse mandige og ærlige Dine, hvad der boede i Helten Erik Dahlbergs Bryst.

„Men“, søiede Dahlberg til, „som min Lykke altid var nøie forenet med min Ulykke, saa var mit Livs mørkeste Stund nær.“

Og nu fortalte han den Hændelse, hvortil han havde sigtet, da han sagde, at han havde prøvet Noget, der var værre, end Krig — om den gruelige Pest, som rasede i Polen og i begge de kjæmpende Hære, hvis Rækker den fortyndede. Han skildrede sit Ridt til Elbingen, da Sygdommen greb ham med frygtelig Magt, som han sad paa Hesten, og hvorledes han i Febervildelse et heelt Døgn igjennem slakkede om i Skoven; thi han sendte sin Rideknægt bort, da han i Bildelsen følte en besynderlig Trang til at være alene, som om han skammede sig over sin Tilstand.

Saa gik det paa Maa og Faa gjennem den uveibare Skov, han faldt isøvn paa Hesten og Grenene rev i hans Klæder og saarede hans Hænder og Ansigt; utallige Gange steg han af Hesten og kastede sig ned paa den bare Jord, men Hesten blev dog hos ham, tro som en Hund.

„Et Guds Under var det“, sagde han og saae paa Lisbeth, i hvis Dine glimtede Taarer, „at jeg ikke omkom useet, eller ikke traf paa polske Marodeurer,

der sikkerlig havde udplyndret mig og kanskee myrdet mig uden Barmhjertighed, thi jeg havde flere hundrede Daler af Kongens Penge i min Badsæk."

Hestens Instinkt havde dog omsider ført dem begge til en Kro ved Stranden, og der traf han en fattig Fisker, som klagede sin Nød for ham; og da der i Dahlbergs Tilstand var indtraadt nogen Bedring, hørte han taalmodigt paa ham, beværtede ham med Øl og gav ham en Almisse, hvorfor den fattige Mand takkede ham inderligt og nedbad Guds Betsignelse over ham.

„Denne Almisse“, sagde Dahlberg, „frelste mit Liv; thi ikke saa saare mærkede Krovæerten, hvorledes det var fat med mig, før han plad ud nægtede at herbergerere mig, da han frygtede at miste al Næring, om en Peststyg var i hans Huus, ja tilsidst lod han mig transportere ned til Stranden, lagde mig paa en Halmkjærv og overlod mig til min Skjebne; men da sendte Gud den barmhjertige Fisker til mig og han tog sig med christelig Kjærlighed af mig, ligesom Samaritanen tog sig af den Veisfærende i Herrens Betsignelse.“

Imidlertid, fortalte Dahlberg videre, turde Fiskeren hverken føre ham til sin Hytte eller noget andet Sted hen; thi Strækken for Smitten var saa stor, at han derved kunde risquere sit og Dahlbergs Liv, og han vidste da intet bedre Raad, end at lægge Dahlberg paa Halm i hans Baad, føre den ud i Søen og lægge den for Anker, skjult mellem Rørene.

„Her laae jeg“, sagde Dahlberg, „blot beskyttet af et gammelt Seil, udsat for Vind og Veir i samfulde en og tyve Dage.“

„Guds Død!“ udbrod Mikkel, „det var haard Confekt!“

„Saamænd!“ svarede Dahlberg, „og fornemmelig saasom jeg maatte ligge i mine Klæder og besporede Støvler; da jeg siden kom under Tag, vare mine Lemmer saa svulne, at Klæder og Støvler maatte skæres af mig. Jeg led store Smertes, men vidste ei meget af mig selv; nød daglig ei mere Tørt, end et Stykke Brød saa stort som en Baldnød, men drak en utænkkelig Mængde Ol; saa fik det da omsider Ende og Sygdommen sin Udgang i en Pestbyld; men hvad der maa kaldes et skinkerligt Guds Under, det er, at jeg ikke i min Vildelse og under de store Smertes sprang i Søen og druknede mig. Guds hellige Engle maa vel have holdt Vagt omkring mig, at hverken Satan forledte mig dertil, eller onde Menneſker kom mig nær. Omsider kom jeg da til Fiskerens Hytte, og som baade han og hans Søn daglig havde seet til mig i Baaden, saa pleiede de og Fiskerens Hustru mig nu trolig iland, indtil jeg var fuldelig helbredet.“

„Den Fisker“, sagde Lisbeth bevæget, „maa have været en ædelsindet Mand.“

„Der sagde I et sandt Ord, Zomfru Lisbeth! Aldrig glemmer jeg Wædlingen Jacob Rosenfrands's Navn; men er det ikke at ansee som en Løn fra Himlen, at medens Folk døde af Pesten Væg om Væg med os, saa blev Fiskeren og hans Familie ganske og aldeles bevaret for denne gruelige Sygdom?“

Baade Mikkel og Lisbeth vare af samme Mening, men deres Samtale blev pludselig afbrudt ved en heftig Gjæen af Gaardens Lænkeshund. Mikkel gif ud for

at see efter, hvad det havde at betyde, og blev en Stund borte.

Dahlberg blev vaer, at Lisbeth sad der med et alvorligt Ansyn og i dybe Tanker.

„Tør jeg forsøge at gjætte“, sagde han smilende, „hvad I nu tænker?“

„Kjære Herre!“ udbrød Lisbeth rødmende og i en bønlig Tone; men hun følte strax, at hun havde givet sig blot og fattede sig hurtigt.

„Jo, jo!“ sagde Dahlberg og bankede med Fingrene paa Bægret, „jeg veed Eders Tanker saa grant, som jeg kjender Mosten i dette Bæger. I tænkte — ringe Glæde for os, at Gud saa vidunderligt har opholdt den Mands Liv, der nu tjener Danmarks Overvinder og bruger al sin Kraft til dets Skade.“

„Hr. Dahlberg!“ sagde Lisbeth mildt og roligt, „ikke vilde jeg være en christen Jomfru, ønskede jeg min Næstes Død, var han end min værste Fjende! men slet og utaknemmelig maatte jeg dertil være, glædede jeg mig ikke over den Mands Frelse, der har beskyttet mine gode Pleieførelde og mig i denne Tumult.“

Dahlberg følte sig grebet af Lisbeths varme Ord og af den sjeldne Fromhed og Sjælsreenhed, der udstraalede fra hendes Dine.

„I beskjemmer mig, Jomfru Lisbeth!“ sagde han med blød Stemme; „jeg er ei værdig til den Tak.“

„Saa vil jeg benytte min Fordeel“, sagde Lisbeth med et skjelsnisk Smil, „og rette det Spørgsmaal til Eder — staaer det da skrevet i Stjernerne, at I hele Eders Levetid skal forblive Danmarks Fjende?“

„Jeg frygter ja, Jomfru Lisbeth.“

„Og tænker Eders Konge ligesaa?“

„Jeg tænker som han — først naar Danmark er svensk Provinds, bliver jeg danske Mænds Ven.“

„Besynderligt!“ udbrød Lisbeth; „hvortil det Broderhad? Ere vi dog ikke beslægtede Folk? Kan ei Kong Carl regjere lykkeligt i Sverig, Kong Frederik i Danmark og Norge og være gode Venner og Forbundne, jaavel som deres Undersaatter?“

„Ei!“ sagde Dahlberg med et barsk Smil, „Sligt kan en lille Jomfru udklække i sit fromme Sind; aldrig tilforn hørte jeg sliq Tale og vil aldrig faae den at høre af Mænd.“

Lisbeth saac ned for sig, som om hun søgte efter et nyt og bedre Argument i denne Disput, men Dahlberg tog igjen Ordet og talte sig efterhaanden varm.

„De danske Konger“, sagde han, „have engang i Fortiden siddet paa den svenske Kongestol og regjeret alle tre Riger; nu kommer Raden til os. Een skal herske i Norden, og hvo tør nægte, at Carl den Tiende Gustav er de trende Kroners værdige Arving?“

„Arv følger af Ret“, svarede Lisbeth kjæft; „hvor er Kong Carls Ret?“

„Hans store Gaver, hans Hærførerjulle, hans Sjælskraft og høie Sind, det er hans Arvebrev, hvilket Gud selv gav ham paa Buggen. Som et Tugtens Riis“, vedblev Dahlberg med et Blik som Dnyglimt, „til Vækkelse og Frelse sendte Herren ham og os over dette Land og dette søvnige Folk, der var nedsunken i Trældom, Ladhed og Bellefnet.“

Lisbeth vrededes ikke, skjøndt hun levende følte disse Ords Overmod og Ubillighed; det var et stærkt Beviis paa hendes voxende Kjærlighed, at den Talende ligesfuldt syntes hende skjøn at see til i sin Begeistring og Harm; det glædede hende endog, at han saaledes aabnede sit Hjerte for hende, og hun haabede at befeire hans Stivsind.

„Kjære Herre!“ sagde hun roligt og blidt, „er I en Christen og kan tale saa? Dette er en uretfærdig Krig, Gud mishagelig. Som en Stimand kom Kong Carl denne Gang og faldt over en Fyrste, der nylig havde viist ham Gjæstevenskab og over et fredeligt Folk, der stolede paa hans Vresord og den nys sluttede hellige Fredspagt. Vel muligt, at det danske Folk har slumret en Stund; men nu er det vaagnet; man sover just ei for Tiden i Kjøbenhavn, tykkes mig.“

Dahlbergs Kinder blegnede, og hans Dine bleve lyse af Harm. Mænd blive ofte til Dreng, naar de have Uret, og tabte Kong Carl sin Sag, da stod det vel heller ikke godt til med hans Mænds. Lisbeth studsede vel ved at see disse Tegn paa Brede, men hun forstrækkedes ikke, thi hun havde et høit Mod. Saa sagde hun da heller intet formildende Ord, der kunde afværge Stormen; den brød løs, og den ridderlige, sindige Eric Dahlberg forløb sig tilgavn.

„Jomfru Lisbeth!“ sagde han og reiste sig brat, „pleie de unge Jomfruer hertilands at føre saa frit et Sprog? Da maa Barnetugten være slet i Danmark.“

„Har jeg talt for dristigt“, svarede Lisbeth sagtmodigt, „da bør det frie mig for Brede, at jeg i Eders Dine kun er et Barn.“

Men Dahlberg var saa opbragt, at han neppe hørte, hvad hun sagde.

„Var I en Ungerfrend“, vedblev han med skjælvende Stemme, „ved Gud gif I nu paa Stand med mig som Fange til Kronborg!“

Da brast Lisbeth ud i en hjertelig Latter og slog sine Hænder sammen.

„Ei vidste jeg“, sagde hun saa, „at I er Kong Carls bestaltede Fangevogter.“

Lisbeths Latterudbrud virkede paa Dahlberg som et koldt Bad; han gjenvandt sin Fatning og satte sig igjen med en forlegen Mine.

„I drive ei den Spøg videre, Zomfru Lisbeth!“ sagde han og saae alvorligt op.

„I har Ret, kjære Herre!“ svarede Lisbeth, pludselig ligesaa alvorlig som han, „det var en slet Spøg! thi Alle ere vi i Eders Magt — Gamle og Unge, Mænd og Qvinder. Et Ord fra Eder, og enhver af os maa vansmægte i det mørkeste Hul i Kronborgs Kjelder; men handlede Erik Dahlberg saa mod en Zomfru, fordi hun lod Munden løbe, da vilde han ikke være den Mand, jeg til denne Stund har seet ham an for.“

Da Dahlberg saae ned for sig med en mørk Mine og taug, vedblev Lisbeth:

„Maa det dog være mig tilladt endnu at sige dette, at hvad jeg lagde Kong Carl til Last, ei rammer Eder. I maa jo lyde og følge Eders Herre og Konge, der ene bærer Ansvarret for Gud.“

„Jeg tager ei mod den Absolution, Zomfru Lisbeth, thi jeg er en ærlig Mand og skuldede mig hid-

indtil aldrig fra Noget; men siig mig, hvor mange af Kong Carls Mænd, mener I vel, vilde hørt saa længe og taalmodigt paa Eder, som jeg nu har gjort?"

„Ikke Een!“ svarede Lisbeth med et straalende Blik; „men tænker I, at jeg vilde vovet at tale saa til nogen svensk Mand uden netop til ham, der sov paa en Løibænk i Kjøkkenet for ei at fordrive en stakkels forstræmt Jomfru fra hendes Kammer?“

„Jomfru Lisbeth!“ sagde Dahlberg med et Smil, som viste, at nu var han atter ganske sig selv, „jeg vil ei længer disputere med Eder, thi I er saa snild og saa vel skaaren for Tungebaandet, som var I en gammel Advokat, der i mange Aar havde procederet for Retten.“

„Ak, kjære Herre! Jeg er en slet Advokat, thi jeg har tabt min Sag; jeg vilde jo vinde Eder for Danmark.“

„Da havde I kun ringe Tanker om mig og — tilgiv mig, at jeg siger det — for store Tanker om Eder selv. Det maa I vide een Gang for Alle, at jeg er en god svensk Mand; jeg har intet godt Hjerte til Danmark. Ligefuldt er jeg Eders Ven, om I ikke saa bryder Staven over mig; men Et maa I mærke som en ufravigelig Betingelse for vort Venskab, om I sætter Priis paa det, og det er, at hvad I end siger mig og mine Landsmænd paa, mod min Herre og Konge maa I ei reise nogen Anklage eller tale fornærmelige Ord; thi jeg elsker ham, som var han min egen Fader, og hvert krænkende Ord mod ham rammer mit eget Hjerte.“

„Godt!“ sagde Lisbeth og reiste sig, „jeg tager mod det Vilkaar; thi Eders Uvenskab vilde bedrøve mig dybt. Saa takker jeg Eder da for Eders Godhed og byder Eder tusinde Godnat!“

Hun smilte og neiede med Ynde, og inden Dahlberg havde besindtet sig, var hun ude af Stuen.

Han blev staaende med Haanden paa Bordet og saae til den Dør, der havde luffet sig efter det skjøne Syn. Hendes velklingende Stemme og det danske Sprogs bløde Toner gjenløde endnu i hans Øren, Straalerne fra hendes sjælfulte Dines rene Dyb blændede ham endnu, ja først da hun var borte, og han stod ene i den tomme Stue, trængte det fulde Indtryk af hendes Sjælsadel og Ynde gennem den haarde Skal, der dækkede hans Hjerte, og han fattede det som i een Sum, hvilken skjøn, ædel og høit begavet ung Pige hun var.

Dvinder havde indtil denne Dag kun gjort ringe Indtryk paa ham, thi til Krig og Hæder stod hans Hu, og Kong Carl, i hans Dine Jordens største Helt, havde hele hans Hjerte; at tjene ham og vinde Udsødelighed med ham, var Maalet for al hans Tragten; men i dette Dieblif sølte han sig greben af en pludselig Svaghed, og han var allerede paa Veien til Døren for at kalde Lisbeth tilbage og gjøre hende Ufbigt for den Kulde, han havde viist hende, ja ret beseet var han traadt op som den raa Krieger og havde ingenlunde gjort det svenske Navn Vre.

Destoværre for Lisbeth gif denne bløde Stemning hurtigt over, og han slap Dorklinken, som han allerede havde grebet. Hans Sky for at lade sig fange i en

smuk Piges Gavn hjalp ham til i rette Tid at mindes de Ord, hun havde sagt om denne Krigs Uretfærdighed og det Uchristelige i hans Raisonnement. Han mente at være en god Christen, og kjendtes ikke Guds Finger i den Medbor, Kong Carls Foretagende hidtil havde havt? Han viste Beskyldningen for Uretfærdighed fra sig og kaldte Sligt Smaalighed; men nu var han alt igjen midt i Disputen, den Braad, Lisbeths dristige Ord havde efterladt, god sin Gift i hans Hjerte, og det stærke Indtryk, hendes Ynde og milde Væsen havde frembragt, udviskede.

Saa mindedes han da ogsaa, at hun var en dansk Pige, dansk med Liv og Sjæl; hun vilde aldrig kunne slutte sig til ham, han ikke til hende, og det lykkedes ham da saa godt at lukke sit Hjerte og hærde sig, at da Mikkel Hansen kørte efter traadte ind, da var han igjen den barske Kriger og den tjenstivrige Officeer.

„Kjender i Oluf Steenvinkel?“ spurgte han brat og i en barsk Tone. „Hvad Slags Mand er vel han?“

Mikkel saae op og studsede over den Forandring, der var foregaaet i Generalquartiermester=Lieutenantens Væsen; men han var nu i lang Tid saa øvet i den Kunst at beherske og forstille sig, at han hverken røbede, hvad han følte, eller lod sig forbløffe af selve Spørgsmaalet.

„Steenwinkel“, gjentog han med en trofkyldig, estertænkende Mine; „aa jo, jeg kjender ham godt af Dmtale og Anseelse. Han har det Lov paa sig at være en duelig Ingenieur og en Mand, der røgter sin Gjærning og ei bekymrer sig om Andet.“

„Han vil nu snart blive meget betroet“, sagde Dahlberg og saae sin Vært skarpt ind i Dinene; „han skal have Tilsyn med de nye Arbejder paa Fæstningen. Kong Carl er en ædel Herre, og om jeg tør sige det, da troer han imellemstunder Folk for godt. I Hans Majestæts Sted vilde jeg dog betænkt mig paa at tage en Mand i min Tjeneste, der havde nægtet at sværge mig Trofskabs-Eden. Jeg havde ladet den Karl løbe, og hver danisk Mand, der nægtede at sværge, sætte fra sin Bestilling.“

„Det vilde med Eders Tilladelse været lovlig strengt“, svarede Mikkil roligt; „Regimentet gaaer bedre med kjendte Folk og Landsjens egne Børn. Jeg priser tværtimod Kong Carls Klogskab, saasom det jo dog er hans Agt at beholde disse Lande og blive en Fader for os Danske.“

„En hellig Ed“, sagde Dahlberg, „er et stærkt Baand, og det er saare langt fra, at Kong Carl endnu har Danmarks Rige i rolig og ubestridt Besiddelse.“

Det gav et lille Sæt i Mikkil; thi han tænkte paa, at for Kong Carl selv havde en Ed ei bundet stærkere, end en skjør Traad.

„Man siger dog“, svarede han i en hvas Tone, „at Børn lege med Nodder, de Gamle med Eder. Havde Steenvinkel svoret til Kong Carl uden at være løst fra sin Ed til Kong Frederik, da vilde jeg troe ham mindre.“

Dahlberg sendte sin Vært et mistroisk Blik, bød ham med kold Høflighed Godnat og gik ind i sit Sovekammer for at søge Sengen.

Men i det lille Kammer ovenpaa knælede Lisbeth ved sin Seng og en inderlig Bøn steg fra hendes uskyldige og hjærlige Sjæl til Himlen og nedbad Fred og Forsoning for hende selv og alle dem, hun elskede. Hun bad for sin Konge og sit Fædreneland og for sine ulykkelige Landsmænd, bad Gud om at ende deres Lidelser og denne ulykkelige Krig; men hun bad ogsaa for sine Fjender, at deres Dine maatte blive opladte for Sandhed og Ret og deres Hjerter blødgjorte. Saa bad hun da ogsaa tilsidst for den Mand, der roste sig af, at han intet godt Hjerte havde til Danmark og hun bad for ham saa varmt og inderligt, som kun den kan bede, der elsker af hele sit Hjerte og af sin ganske Sjæl.

Tolbte Capitel.

Rommet.

I et lille Huus i Sudergade i Helsingør sad anden Juledags Aften 1658 en middelaldrende Borgerkone og spandt. Som saa mange andre jævne Borgerfolk i hine Tider, tilbragte hun Aftenen i sit Kjøkken, hvor Madveren var bleven kogt, og drog nu Nytte af Arnestedets Ild til Varme og Hygge. Der herskede stor Renlighed og Orden i dette Kjøkken, og Udstyrelsen gav en Forestilling om Velstand. Alt, hvad der kunde poleres, som Tinfade og Tallerkener, Kasseroller og Kjøkkenkielker, skinnede blankt, og øverst paa Rækken stode nogle Steentøis Tallerkener med ibrændte Blomster, en Sjeldenhed, der var sat saa høit op for at bevares mod Uheld. Tjenestepigen sad paa Bægbænken i Krogen og sov, men Madmoders Koffehjul snurrede slittigt rundt, og ved Koffens Fod sad en Kat og snurrede omkaps med den. Den slittige Spinderkes Hovedlin viste, at hun var Enke, og hendes Næshu bar Præget af Hjertensgodhed og Netsind, men ogsaa af gjennemgaaede Sorger.

Det var Mette Nielsdatter, Gregers Hansens Moder, hvem Mikkel Hansen var saa tro en Støtte i hendes Enkestand. Hun sad og tænkte paa sin Søn, der nu færdedes blandt de andre Studenter paa Kjøbenhavns Bolde og deeltog i Forsvarets Besværligheder og Farer. Hun udmalede sig, hvad han døde, og i hvilken Tilstand vel hans Klæder, Linned og Strømper nu vare. Han havde neppe Stunder til at holde Hæg over sit Tøi, og der fandtes vel intet Ovindsfolk, der gad sye og stoppe om ham; men Gud naade det! maaskee trængte han ikke mere til det, og en Kugle havde gjort Ende paa hans unge Liv!

Naturligviis fik man omkring i Landet kun sparsomme Efterretninger om, hvorledes det stod til med Enkeltmand i den blokerede By. Heller ikke havde Kjøbenhavnerne ved nogen Bedrift af Betydning ladet høre fra sig i den sidste Tid. Man vidste kun, at Byen idelig blev forurolet af Svensken, og at der var stor Nød for Brændsel i Kjøbenhavn, saa at endog en Kost tilsidst var en Sjeldenhed. Det var en Gru for Mette at tænke sig en heel By uden Koste, og hun fastede et Blik paa sit eget rene og sandbestrøede Gulv! Dog, hvor mange Svinkeærinder end hendes Tanker gjorde sig, de vendte dog stadig tilbage til hendes Søn, og hun bad Gud inderligt ikke at tage hendes Barns Sjæl uden Varsel, som han færdedes midt i det vilde Krigerliv. Det havde jo ogsaa i nogle Aar været hendes Haab, at han, skjøndt hidtil hverken synderlig slittig eller sparsommelig, dog omsider vilde arte vel og til sin Tid blive en Guds Tjener. Da vilde hun drage til ham i hans Præstegaard og

ende sine Dage der. Hendes egen Søn kunde da, naar Herren kaldte hende, kaste Jord paa hendes Kiste og tale nogle skjønne Ord over hendes Grav.

Hun var netop ifærd med at fælde Taarer ved Forestillingen om sin egen Liigbegængelse, da det bankede paa Gadedøren. Hun foer sammen, standsede Rokkehjulet og udstødte et: Herre Jesus! Enhver uventet Lyd om Aftenen forfærdede hende, thi endnu havde hun ikke forvundet sin Skræk fra den 17de August, da Svenskerne trængte ind i hendes Huus og tømte hendes Fadebuur.

„Cathrine!“ raabte hun til Pigen, „Du maa ud at fornemme, hvo det er, der pikker paa Døren, men drag ei Skodden fra, før han har svaret og viist sig at være kjendt Mand.“

Cathrine udførte sit Hverv halvt isøvne, thi de idelige Alarmeringer havde fløvet hendes Narvaagenhed, men til Held for hende og Madam Mette var det et venstabeligt Besøg, der meldte sig, og Nynkerne i hendes Madmoders Pande glattedes siebliffeligt, da hun hørte en dyb, vel bekjendt Røst i Gangen udtale sin Tilfredshed med, at hun var hjemme. Kort efter aabnedes Døren til Kjøkkenet, og en høi, mager Mand i en sort Klædning, der af Skid og Ælde havde et rødligt Skjær, traadte ind. Det skylldtes kun en eller anden flittig og behændig Naal, at hans Knæbeenklæder havde draget deres Tilværelse saa langt ud, thi han erindrede vel neppe selv mere den Dag, da de vare nye, og hans Strømper vanziredes af Stopninger.

Hans Isse var blank og skaldet, hans Pande furet, og over hans blege Ansigt var der en eiendom-

melig Slaphed, ikke af den Art, som fremkaldes ved Umaadelighed og Udfvævelser, men snarere ved Mangel paa god Pleie og sund Næring, maaskee ogsaa et Tegn paa Sjælstræthed. Det var Magister Christen Pederfen Tikjøb, en ældre Broder til Gregers Hansens muntre Ven Jens Tikjøb, men saare forskjellig fra ham baade i Tænkemaade og Leveviis; og som han nu viste sig paa Mette Nielsdatters Dørtærffel, lurvet i sin Klæde- dragt, duknaffet og ydmyg i sit Væsen, var han ingen Undtagelse, men snarere en Repræsentant for en talrig Samfundsklasse — en af de mange fattige, gamle Studenter, der af Mangel paa formaaende Patroner aldrig naaede at komme i Embede, eller at betræde nogen Prædikestol, men maatte ernære sig kummerligt ved at stave Fibel med smaa Børn og proppe Lærdom i gjenstridige Hoveder.

Var nu end Magister Christen ingen Undtagelse deri, at han af egen Erfaring kjendte baade til Kulde og Hunger, og at hans Liv havde været ligesaa fattigt paa Nydelse, som en Orken er fattig paa Roser, saa var han det visseelig forsaavidt som han havde holdt sig fri for Sviir, Spil og enhver af de Udskeielser, der droge saa mange af hans Standsfæller ned i Skarnet, og endelig deri, at han aldrig havde funnet beqvemmet sig til at tigge. Trods hans ydmyge Gjerning, nød han i Byen en Agtelse, som ikke blev Mange i hans Kaar tildeel. Det fattedes ham imidlertid ganske paa det Greb at skaffe sig selv Fordeel, han var uegen- nyttig og besfeden i en Grad, der grændsede til En- foldighed, maaskee tillige altfor ømsindtlig ved at tage

mod Belgjærninger, hvorfor han, uagtet han havde ikke faa rige Venner, dog stedse forblev fattig.

Kun faa af dem formaede at vurdere ham for det, han var — en Mand, ikke blot af Værd, men ogsaa med Aand. Lisbeth vidste Noget derom, thi hun havde ikke sjelden thet til ham, naar hun søgte Belæring, og det var da en stor Nydelse for den brave Magister at oplade Dinene paa en ung Pige, der var saa vel begavet og saa videbegjærlig. Det var dog kun sjelden, at en saa taknemmelig Tilhører faldt i hans Lod, og hvor fredelig en Mand han end ellers var, i lærde Disputer kunde han være stridbar nok, og hans Paaftaaelighed i at hævde en vis fri, religiøs og videnskabelig Synsmaade, der gik mod Tidens Strøm, var Hovedsagen til, at han ikke engang havde drevet det til at blive Hører ved Byens lærde Skole.

Han havde da ogsaa været Lærer for Gregers i hans Barndom, thi da han var saare beskedn i sine Fordringer, ja noiedes med, hvad man gav ham og ofte ikke fik anden Betaling, end et tarveligt Maaltid Mad, saa var han meget søgt som Lærer for smaa Børn. Dog hvilede nu, i Krigens Tid, al Underviisning, og Magister Christen fik sørgelig Brug for sin Dvælselse i at julte og fryse. Det maa da ikke tages ham ilde op, om hans Besøg hos Gregers Hansens Moder væsentlig havde den Hensigt at faae Barme i i Kroppen ved hendes gode Ild og muligt et lidet Traktament af Zulegodt og Ol.

Der var dog en vis mild Værdighed over hans

Afsyn, da han traadte ind, og hans mørkegråa Dine lyfte af Godmodighed, da han talte.

„Guds Fred og Godaften, Madam Mette!“ sagde han og greb hendes fremrakte Haand, „og en glædelig Herrens Fæst! Har I en liden Plads ved Eders Arne til en gammel Ven for en Stund?“

„Herren være takket, at det er Eder!“ udbrød Mette, „i disse Tider sidder Hjertet mig i Halsen, hver Gang det pikker paa Døren; men hjertelig velkommen være I, gode Hr. Christen! til enhver Tid; det er Uret, at I kommer saa saare sjelden.“

Christen Tikjøb mumlede en Taksigelse og tog Plads paa en plump Træstol ved Skorstenen.

„Havde jeg forud vidst Eders Hensigt at besøge mig“, vedblev Mette, „da skulde jeg have opvarmet Storstuen, men nu maa I tage Skade for Hjemgjæld og bruge Leiligheden, som den er.“

„Jo færre Omstændigheder, desto bedre befinder jeg mig“, svarede Magister Christen og gned sine valne Hænder over de hændende Gløder paa Skorstenen.

Mette hørte imidlertid ikke hans Svar, thi hun var allerede inde i Fædeburet og kom snart atter tilsynne med Brød, Fedt, Smul og Sulegodt, hvortil hun foiede et mægtigt Kruus Ol. Hendes Gæst vægrede sig ikke ved at nyde det gode Maaltid og fremkom ikke med en saadan Usandhed som, at han allerede havde spist, men han langede dog til Maden med Sindighed og Bessedenhed, og Mette maatte nøde ham til flittigt at tage sig en Slurk af Kruset. Oplivet af den rigelige Forfriskning fik han snart Munden paa Gang og sagde i en oprømt Tone:

„Tak kjære Madam Mette! for den venlige Modtagelse og god Beværtning! Det er haarde Tider, og træder man ind til gode Venner, da maa man vente overalt at finde Landjens Fjender i Højsædet.“

„Det maa I nok sige, kjære Hr. Christen! Dog gaaer den Vre snarest Smaafolk forbi; søg derfor til mig og mine Lige, naar I vil forfriske Eder. Haarde Tider — ja der talte I Sandhed! Fjendebud og Dødsbud er Alt, hvad man har ivente, og var det ikke for min kjære Søn's Skyld, da vilde jeg ønske, at jeg slumrede ved min Huusbonds Side paa Nikolai Kirkegaard.“

„I tale ei saa drøveligt, gode Madam Mette! thi det er at friste Herren; men har I ellers spurgt Nytt fra Gregers?“

„Ik nei, ikke siden sidst; ei veed jeg, hvor han liden, og om han er oven Jorden, og ei har jeg havt en glad Time siden hans Bortfærd i Sommer.“

„Han er dog i Guds Haand, hvor han saa færdes“, sagde Magister Christen trøstende, „og dertil under dansk Regimente; vi Andre maa vel sukke og sige, at hvor Bold er Landeret, der er ondt at være.“

„Saamænd! dog drages mit Hjerte og af andre Bekymringer, kjære Hr. Christen! thi eneste Barn er Sorgens Barn. Dog holder jeg end det Haab fast, at Gregers vil blive min Alderdoms Kjep og Støttestav.“

„Omnis spes est in te, Gregorius! Tu spes semper eris una senectæ matris tuæ!“ *)

*) Alt Haab staaer til Dig, Gregers! Du vil altid være Din Moders Alderdoms eneste Haab!

Den gode Magister sagde dette, som om han havde sin fordums Discippel for sig, og denne havde kunnet høre Fermaningen; men da Madam Mette naturligviis ikke forstod Latinen, saa vedblev han paa Dansk:

„Sandt nok, gode Madam Mette! Hidindtil har Eders Son, det jeg har fornummet, ikke med synderlig Flid holdt ved sine Studia. En Skam, at jeg skal tilstaae det, da det gjelder min egen kjødelige Broder, men Magister Zens er ei det bedste Selskab for en ung Baccalaureus; og han har jo altid været og er vel end hans kjæreste Ven. Dog, nu for Tiden maa alle Studia hvile, da det gjelder Fædrelandets Forsvar, og i det Punkt er Zens den Mand, der kan føre Gregers bravt frem, det maa jeg lade ham! Zens var altid kjær af Dvindsfolk, Drif og Tærningfast, men han har dog Hjertet paa det rette Sted.“

„Ak, hvad skal det hjælpe en studerende Mand, der stiler efter at vorde en from Guds Tjener?“

„Siig ikke det, Madam Mette!“ tog Magister Christen ivrigt til Gjenmæle. „Naar denne Krigstumult vel er ovre, og Herren imidlertid har bevaret Eders Sønns unge Liv, da er Gregers muligviis som tapper Soldat voxet op til Kongens Raade. Jeg har hørt sige, at de Studiosi, der frivilligen indstille sig til Byens Defension i denne gemene Fare og holde sig bravt, tør vente sær kongelig Protection til Befordring i Embeder.“

„Godt nok det, Magister! men jeg tænker ei blot paa min Sønns timelige Vel, jeg tænker fornemmelig paa hans Salighedsfag.“

Magister Christen taug beffjæmmet.

„Hvad hjælper det et Menneske, vandt han end den ganske Verden, naar han tager Skade paa sin Sjæl?“ vedblev Mette og foldede sine Hænder. „Jeg læser ikke for Intet hver Dag i den hellige Skrift, endog mine Dine ere svage. Det vilde trøste mig overmaade, kjære Magister! saae I en Gang imellem ind til en stakkels enlig Enke og læste et Capitel eller to for hende.“

Stakkels Mette Nielsdatter kunde nok trænge til Hjælp af Magister Christens stærke Dine, thi Brillen vare dengang endnu ikke brugelige i Danmark, ja Benyttelsen af slike Seeglas blev endog betragtet som uhøvisk. Saaledes var det kun faa Aar siden, at Kong Frederik ved Tasselet offentlig beklagede sig over, at den lærde Huetius, som 1652 gjæstede Danmark og havde taget Brillen paa i Slotskirken for bedre at see Majestæten, havde viist ham liden Erbødighed ved — „ligesom for Løier at betragte ham med et Riffertglas.“ Smidlertid lod det ikke til, at Magister Christen var oplagt til at trøste Madam Mette ved Sjælesorg, følte sig maaskee heller ikke stiftet dertil, thi han saae ned for sig og besvarede ikke hendes Anmodning uden ved et — „hm, saamænd!“

„Ak ja!“ vedblev da Mette efter en lille Pause, „vidste jeg saa vel, at Gregers i alle Maader vandrer paa den rette Vej! Jeg formanede ham i Skilsmisens Stund inderligt at forvare sig for den stærke Viin, den hans Natur ikke lider. Hvad Qvindfolk angaaer, da veed I, at hans Hjerte er fangen. Dog kunde

han nytte sin Tid bedre, end til at opvarte Lisbeth Hansen med rimede Vers."

"Ei!", udbrod Magister Christen smilende, "for= meen ham ikke det, men glæd Eder over, at han har fattet Kjærlighed til saa fager og vel oplært en Jomfru. Hr. Mikkel under Eders Søn sin Pleiedatter, som jeg har hørt, og fattig Brud kommer neppe fra det Huus."

"Saa vidt er Alt vel, Hr. Christen", svarede Mette med en stram Mine. "Mikkel Hansen er mig en tro Støtte og en fuldgod Ven; han mener det og godt med Gregers; men hvad Jomfruen anbelanger, da er jeg af den Tanke, at vel ere deilige Dine fængendes Tønder, men god Byrd er mere værd, end et glat Ansigt. Hun er et Slegsfredbarn og teer sig derefter, er sær fri i sine Lader; mon Mikkel saa villigt vilde byde os hende til, var hun hans og Marens eget Barn?"

"J være ei saa mistænksom, gode Madam Mette! Hr. Mikkel kan da ei byde Eder Andet, end hvad han har; men det vil jeg sige som min sikkre Tanke om Jomfru Lisbeth, at den Mand, der beiler til hende, gaaer ikke fejl i By."

"Da har jeg andre Tanker", svarede Mette og rystede paa Hovedet. "Hun er vel lærd i mange Konster, kan læse Prent saa godt som J, synge og dandse mægtig kjønt; men min Formening er, at Mø kjendes ved Deigtrug og ei i Springedands."

"Ei da stod hun i Madam Marens Kjølken med opstrøgne Wrmer og skrabeede Kjød forgangen Dag, da jeg saae derind! Ikke kan jeg see rettere, end at

denne unge Jomfru har alle ydre og indre Dyder og Fuldkommenheder, og det bør veie op mod hendes uhæderlige Herkomst, den der dog maa regnes ikke hende selv, men hendes usalige Forældre til Laft."

Mette var under Slutningen af denne Samtale ifærd med at tage af Bordet, og hun havde netop Træbakken med Suul mellem Hænderne for at bære den bort, men hun satte den brat fra sig, holdt Hænderne i Siden og stirrede forundret og med vredeblussende Ansigt paa sin Gæst.

"Jeg har fornummet det før og seer det nu grant", sagde hun, "at det ei staaer ret til med Eders Christendom, Magister! Staaer der da ei skrevet, at Herren er en nidkær Gud, som hjem søger Fædrenes Misgjeringer paa Børn baade i tredje og i fjerde Led?"

"Det staaer skrevet udi anden Mosebog, jeg veed det heelt vel og er en hellig Sandhed, men bør ei bruges til at udpege Enkeltmand og sige: den eller den hjem søges af Herren."

"Mener I ikke?" spurgte Mette hidsig. "Til hvad skal det Ord da ellers bruges? Jeg drifter mig dertil og siger om Lisbeth Hansen, at Herren har hjem søgt hende med overvættes Hovmod og Forblindelse. Hun kimser ad os, Magister! Gregers er ei god Veiler nok til hende, kan jeg forstaae, og det har jeg længst formærket, at hun gaaer aldrig til Brudeskamlen med ham. Saa er han da en Nar, at han vil frumme Ryg for sliq Mamsel, der nu vilde løbe barbenet om paa Gaden og tigge ved Dørene, havde ei honette og agtbare Folk af overvættes Barmhertighed og et sært Lune antaget hende som eget Barn. Gregers kan faae

ti Jomfruer for en, dem han blot behøver at pege paa, og jeg evner vel næst Guds Hjælp at sætte ham ind i en Præstegaard, uden at vi have fornødent at gaae Tiggergang til Andre."

Magister Christen saae ganske forvirret paa sin Bærtinde, thi hun var ham bekendt som en from og fredelig Qvinde, og han havde aldrig i de tyve Aar, han havde kjendt hende, seet hende saa ophidset. Dog maatte han tilstaae for sig selv, at hvis Lisbeth virkelig viste hende og Gregers Ringeagt, da havde den Gamle gyldig Aarsag til at vredes; men han kunde ikke troe, at det forholdt sig saa.

"J gjør Jomfru Lisbeth Uret, gode Madam Mette!" sagde han sagtmødt, "det tør jeg sværge paa, al den Stund jeg kjender hende som en ydmyg, nsisom Jomfru, lyften efter Kundskab, det tilstaaer jeg, men ei kjær af Bynt eller Stads, heel slet og ret. Har hun viist sig en Kjende spanst mod Gregers, da veed J jo nok, at Kjærligheds Bært vil vandes med Graad og dyrkes med Umag. Hun giver sig nok, tilmed da hendes Pleiefader ganske staaer paa Eders Side; stol J trygt paa det!"

Neppe havde Magisteren udtalt, førend det atter bankede paa Døren, hvilket høiligt forundrede Madam Mette, men Magisterens Nærværelse beroligede hende. Han tog da Ujsestagen og gif ud for at forhøre, hvem det var, men for Skræk slap Mette ligesuldt ikke, thi saasnart Magisteren havde aabnet Gadedøren, lød faste Trin og Sabelflirren i Gangen.

"Ræddes ikke, gode Madam Mette!" sagde Ma-

gister Christen, som hurtigt kom tilbage, „det er ingen Anden, end Gregers selv!“

Lige i Hælene paa Magisteren traadte da Gregers Hansen ind i Kjøkkenet, men i en næsten ufjendelig Skikkelse, thi hans Ansigt var rødt og veirslagent, hans Skjæg voxet langt og han var iført en fuld- stændig svensk Rytterdragt.

„Gud naade os, Dreng!“ udbrod hans Moder blegnende og løftede Hænderne, „hvor kommer Du her?“

„Bedre Velkomst havde jeg ventet mig, Moder!“ sagde Gregers mut, smed Skappen og Hatten paa Bænken og gav sig til at spænde Ryttersjablen af; „her er jeg, og vil Du ikke see mig daane af Mæthed, da giv mig inarest en Hjertestyrkning! Jeg har fastet i fire og tyve Timer.“

„Gregers!“ sagde hans Moder med grædende Stemme, „tal Sandhed — er Du rømmet?“

Mette røbede der uforvarende sit noie Kjendskab til sin Sønns Karakter, og det var saa meget mere frænkende for ham, som Christen Tifjød var tilstede som Vidne. Han svarede da kun med en drøi Ed og med Ord, der kun røbede et lidet sønligt Sindelag, hvorpaa han fastede sig over Sulefadet for at stille sin første Hunger. Hans Moder betjente ham og hentede et skrift Aruus Ol, men da hun kom med det i sin skjælvende Haand, reiste Christen Tifjød sig fra sin Stol, hvor han atter havde taget Sæde, medens Gregers spiste, og bød dem begge Godnat.

Gregers havde imidlertid fattet sig og vilde nu nødig lade sin fordums Lærer gaae med en ugunstig Forestilling om Ursagen til hans Nærværelse, hvorfor

han i en indsmigrende Tone bad ham om at blive og spise til Aften med ham.

„Dette er ei Nok til at stille en Mands Hunger, der har været halv død af Sult“, sagde han med paatagen Munterhed; „skaf mig en varm Ret, hjerte Moder! og bryg en god, krydret Drik til os, vil Du ei see mit unge Liv gaae ud som et Lys. Lad os saa ei heller forblive i dette Koghul, men læg Blus i Ovnen i Storstuen, Cathrine! saa vil jeg gaae ind og toe mig imens.“

„Det skal skee, som Du ønsker, hjerte Søn!“ svarede Mette i en forfagt Tone. „I bliver vel, kjære Hr. Christen! og holder Gregers med Selskab?“

Christen Tikjøb bøiede sit Hoved samtykkende, men med en betænkelig Mine, thi Gregers Hansens Tale og Bæsen havde gjort et ildevarslende Indtryk paa ham. Det var, saa frygtede han, den forlorne, men ikke angerfulde Søns utidige Hjemkomst, han havde været Vidne til, og det smertede ham dybt.

Imidlertid slap han for at tale med den ængstede Moder om dette sørgelige Æmne, thi da Gregers var vel ude af Kjøkkenet, bankede det for tredie Gang paa Mettes Dør. Da blev hun for Alvor forfærdet, thi hun forestillede sig strax, at hendes Søn blev forfulgt; men Christen Tikjøb, hvem en Dørvogters Rolle denne Aften var beskiftet, kunde atter denne Gang berolige hende, skjøndt hun stirrede med en forstyrret Mine paa den nye Gæst, der traadte ind ad Døren.

Det var en svær Mand med plumpe Træk, en stor Dobbeltbage, lumske graae Dine og et trædsf Smil, isøvrigt klædt som en velhavende Borger.

Madam Mette gjenkjendte i ham Byens rigeste Pebersvend eller Urtefræmmer, Valentin Korn, men hun blev høilig forundret ved at see ham, thi han havde aldrig før været over hendes Dørtærskel. Heller ikke glædede dette Besøg hende, allermindst i dette Dieblif, thi Valentin Korn havde intet godt Lov paa sig, var be- kjendt som et Stykke af en Nagerkarl og mistænkt for at være Svenskernes Espion. Paa anden Maade kunde nemlig hans Medborgere ikke forklare sig den Om- stændighed, at hans Bed^e og hans Eiendele vare bleve skaanede for Plyndring og Brandskatning, og at hans Næring midt i Ufredens Tid gif bedre, end nogen anden Kjøbmands.

Mette vidste, at hver ærefjær Mand i Byen skyede Valentin Korn's Selskab, og hun kunde paa ingen Maade forklare sig Marsagen til hans Nær- værelse. Hun ønskede da høilig at blive denne uvel- komne Gæst qvit og vilde give Christen Tiljøb Vink om at være sig behjælpelig dermed; men til hendes Bedrøvelse brød den gode Magister kort af, tog venlig Afsked med hende, tilkastede Valentin Korn et sky Blik og gif hastigt sin Vej.

Nu gjaldt det at give Gregers et Vink, at han maatte blive paa sit Bærelse, indtil Luften var reen, men Valentin holdt Mette saaledes fast med underlig forblommet Snak om de onde Tider, hvor haardt det faldt en ærlig Mand at slaae sig igjennem, og at det var plat umuligt at faae sit Tilgodehavende inddrevet, saa at hun ikke kom af Pletten, før Gregers ufornodet traadte ind til dem.

Mette blev sin Søns Forvirring vaer, da han saa uventet stod Ansigt til Ansigt med Valentin Korn og forundrede sig saare over den ydmhyge Mine, hvormed han bød ham velkommen. Valentin Korn var ikke mindre overrasket ved at træffe Gregers og saae paa ham og paa Mette med et lurende Smil; men Gregers gjenvandt hurtigt sin Fatning og sit slette Bæsen, nævnede Valentin Korn for sin Moder som en gammel Ven og forsikrede, at det var ham en ligesaa stor Glæde, som Overraskelse strax at træffe i sit Hjem denne brave Mand, hvem han dog det snarest skede kunde vilde søgt op. Han indbød Hr. Valentin til at følge ind med i Storstuen og gjøre hans Moder og ham selv den Ære at tage Deel i Maaltidet.

Mette saae paa sin Søn med aaben Mund, dernæst paa Valentin Korn, som ved smaa Nik med sit svære Hoved gav sit Velbehag tilkjende, saa atter paa sin Søn og fulgte omsider hovedrystende og med et beklemt Hjerte efter Mændene ind i Storstuen, et lille, men pynteligt Værelse, som aldrig blev taget i Brug, undtagen naar der kom Gæster, hun vilde hædre. Gregers erindrede temmelig barsk sin Moder om at haste med Maaltidets Tilberedning, men den Gamle viste sig nu uventet stædig, jagde, at det var for silde at gjøre Ild paa, satte koldt Sjul med Tilbehør paa Bordet og bragte to fyldte Ølkruus ind. Gregers gjorde sure Miner, men maatte finde sig deri, og Valentin Korn syntes ikke at være nogen Kostforagter; thi han tog dygtig til sig af det, der blev ham budet, og da de Begge havde stillet deres Hunger og sluffet

Tørsten, bad han Gregers fortælle om Aarsagen til den uventede Hjemkomst.

„Jeg skylder og min Moder Regnskab og Forflaring“, sagde Gregers med en tvær Mine; „jeg kyste hende ved at komme umeldt og fik ingen blid Modtagelse; men det maa I vide, Hr. Valentin! at min Hjemfærd har været et Tog fuld af store Farer og udkrævet baade Snildhed og Mod. Per Jovem! den store græske General Xenophon gjorde det ei bedre, havde han end en heel Hær, jeg kun min egen Person at bjerge.“

„Det gjør alt en Forffjel“, svarede Valentin tørt; „men snak nu ei om de Generaler, I har lært om paa Høiskolen, Gregers! Lad Eders Moder dog omjæder erfare, af hvad Aarsag I har sat Kaasen hjemad.“

„For Nøds Skyld, men ikke som Rønningsmand!“ jagde Gregers vredt; „og ilde var det, Moder! at I lod Magister Christen gaae med den Bækked. Han bringer nu den Snak til Mikfels og videre fort Bhen rundt.“

„Magister Christen“, sagde Valentin med et ondt Smil, „er en Broflider og en Sladderhank; har og ganske vist sin Gang hos Mikfel Hansens, hvor han er vel seet for sin Kyndighed i Regnekunsten. Han hjælper Toldkammereren med hans Regnskaber, og det vide vi jo, at Mikfel alle sine Dage har været en daarlig Regnemester. Naa, I gif altsaa for Nøds Skyld, Gregers?“

„For Nøds Skyld“, gjentog Gregers, „og med Orlov! Den 10de November gav Kongen os fri for

Boldtjeneste; det kom af den hollandske Succurs; Pichlers Compagni tog vor Post."

"Maa Gud være takket, at det hænger saadan sammen, Gregers!" udbrod Mette og tørrede Taaren af sit Øie. "Tilgiv da Din Moder hendes Mistanke!"

Alligevel forholdt det sig ikke ganske saaledes, som Gregers fortalte; thi Studenterne vare kun permitterede „at møde paa Barsel“, og en Uge efter at Gregers havde bragt sin dyrebare Person i Sikkerhed i Helsingør, paa det nye Aars første Dag, bleve de igjen tilfagte at møde paa Bolden om Natten og staae i Reserve.

„Ret besæet“, svarede Gregers, „er der ei Stort at tilgive, Moder! al den Stund, at var jeg end rømmet, den Buk vilde ei været saa grov. Det var frivillig Tjeneste, maa I vide, og haard og krænkende var den Tjeneste for en studeret Mand. Disse stortalende Officerer mente nu ret at have faaet os Sortkjoler under Ør og vilde tumle os som gemene, gevorbne Karle. De raabte deres „til Rechts, til Links“ og tydskede ugudeligt fort, og vi skulde da springe for dem som Pøblinger. Tykkes Eder det ret og sømmeligt, Hr. Valentin?"

„Jeg maa give Eders Søn Medhold deri“; sagde Valentin og henvendte sig til Mette. „Folket skulde desuden lade Helbred og Liv for at værgen en By, som dog omsider maa komme i Svenskernes Bold; det er ondt at helde sig til ludende Bæg."

„Ikke saa, Hr. Valentin!" svarede Gregers. „Jeg var gjerne blevet og havde staaet den Dyst til Ende, havde jeg kunnet bjerger Føden; men da vi vare afløste, blev det heel kummerligt for os, saasom vi mistede den

fri Indquartering, vi indtil da havde havt hos Profesforibus. De anviste paa Rigens Hofmester, at han skulde holde Borgermestrene til at sørge for Studenterne, saasom Høiskolen forhen havde taget sig af fattige Borgere; men det var som at plukke Haar af den Skaldede. Saa var det og urimelig Dyrtid; et otte Punds Brød koster nu fire Skilling derinde, et Pund Flæsk fjorten Skilling, et Pund Smør to Mark og en Favn Brænde indtil sex Rigsdaler.*)"

„Det var som Fanden!“ udbrod Valentin; „man kunde da tjene en kjon Skilling ved at smugle en Skude derind med Fetaille og Brændsel.“

„Det kan I lide paa!“ svarede Gregers. „Vi frøs tilsidst som Hunde i Corpsdegarderne ved Bolden og brændte Plankeværker og gamle Døre. Omsider kjøbte Kongen fire gamle Skuder at ophugge til Brændsel; men den Ild fik jeg ei Barme af, som I strax skal faae at høre. Paa Communitetet saae det og drøveligt ud. Dekonomen, Hans Mule, var saa renonce paa Proviant, at han forgangen Dag plat ud nægtede at holde de befalede tolv Borde, men kun tre. Ei stort bedre staaer det til hos de Fornemme, og end ikke Hans kongelige Majestæt selv har det Fornødne til sit Bord.“

„See, see!“ sagde Valentin med et lurende Blik, „staaer det saa maadeligt til derinde, da holder Staden sig neppelig længe.“

„Det skal I dog ei sværge paa, Hr. Valentin!“ svarede Gregers; „Borgernes Mod er ophidsset til Galensskab.“

*) I Nutidens Penge omtrent fem Gange saa meget.

„Saa maa I vel kalde det“; sagde Valentin og nikkede. „Hvo der mener sine Landsmænd det oprigtigt og godt, maa ønske, at dette snart faaer Ende. Ei ønsker jeg at være Andet, end dansk, men naar det gaaer til sliq Yderlighed, da tør man vel spørge, om der ligger saa stor Magt paa, enten vor Konge hedder Carl eller Frederik, kan blot hver Underjaat leve i Fred og ernære sig redeligt; men lad høre, hvordan gif det Eder saa fremdeles, Gregers?“

„Der var saa ikke Andet for mig at gjøre“, vedblev Gregers, „end paa Borden igjen! Jeg lod mig leie af Søren Brygger at forrette hans Vagttjeneste, og saa gif flere af os deroppe som Hyrlinge; men dette var nu meget galere, end det Andet, for vi mistede al Respekt. Dog glædede jeg mig til at nyde Zulegrøden i No, saasom jeg var fri Zuleaften; men stod ikke Fanden stinbarlig i det, at Svensken viste sig for Borden, der blev Allarm, og vi maatte løbe fra Grøden og Zuleøllet.“

„Ha, ha, ha!“ loe Valentin Korn, saa hans tykke Mave rystede.

„Ja, I har let ved at lee“, sagde Gregers ærgerligt, „men fornøieligt var det per Jovem! ikke at høre Klokkerne klemte og Allarmtrommen gaae, ligesom vi satte den første Skeefuld Grød til Munden.“

„Naa, naa!“ gryntede Valentin, „nu kan I lee ad det Alt! I skal snart fornemme, at her i Helsingør og under det svenske Regimente lever man luunt og godt, holder man sig bare i Skindet.“

„Ei forstaaer jeg, Valentin Korn!“ udbrød Mette

med Harmé, „at I kan tale saa upatriotisk. I lære ei min Søn at raisonnere paa den Viis!“

„Nu, Madam Mette!“ svarede Valentin koldfindigt, „giv blot Stunder, og de fleste Borgere her i Staden ville lære at raisonnere, som jeg, der seer Tingene an, som de virkelig forholde sig.“

„Jeg løb da paa Volden“, faldt Gregers ind, thi han vilde aabenbart nødigt, at det skulde komme til Ordstrid mellem Valentin Korn og hans Moder; „og der maatte vi da Alle staae og fryse den ganste Nat; thi Svensken vilde blot fornemme, om vi vare paa vor Post og greb ei an, da han fandt os parate til at tage imod ham. Dvinderne kom nu med Zulemaden til deres Mænd og deres Hyrlinge, men Skam faae Madam Søren, om hun skikkede mig saa meget som et Stykke tørt Brød! Saadan, tænkte jeg, skal det nu gaae an hver Nat, og nu gaaer det løs med den Isen og Bæggen, som er et strengt Arbeide; Ingen kerer sig om mig, og Kulden tager til og bider gjennem mine tyndslidte Klæder, for de fik Skam, da vi trilledes Jord til Brystværnet. Min Emule Penge vare forlængst slupne op, og saa var der da Intet for mig at gjøre, uden at vende Næsen hjemad.“

Det gav et lille Sæt i Gregers's Moder, da hun hørte, at han var ganske blottet for Penge, thi han havde, da han om Sommeren drog til Kjøbenhavn, afpresset hende saa stor en Sum, at han efter hendes Mening maatte kunne leve et heelt Aar derfor. Mikkel Hansen havde ordnet det saaledes for hende, at Gregers kunde have Pengene i Kjøbenhavn efter sit Behov. Og saa var han bleven vel forsynet med

Klæder; men Gregers havde viist sig ganske uværdig til denne Tillid, Pengene vare blevne forud optagne og forødt i Kortspil og slette Fruentimmers Selskab og Klæderne pantsatte paa det nær, han gif og stod i. Det anede Mette, hvorledes det var gaaet til, og hun jukkede dybt; men Gregers, som gjættede hendes Tanker, tilkastede hende et vredt Blik og fortsatte sin Fortælling.

„Jeg fik da en Vid Brød og en Slurk i min Troiesflaske af Magister Jens, der altid var mig en tro Ven i Nøden, men betroede ham ei mit Forsæt at gaae derfra, thi jeg vidste, at han nødigt vilde affee mit Selskab. En Mand mindre, tænkte jeg, det er En mindre at føde og til Gavn for den udhungrede By, og da en tæt Taage henad Morgenstunden lagde sig over Volde og Grave, og Ingen var i Nærheden af min Post, da klavrede jeg med stor Besvær ned ad Volden, gif over Graven paa et Sted, hvor jeg vidste, der var endnu ei vægget, begav mig paa Veien og gav mig Gud i Vold.“

„En saare klog og mandhaftig Beslutning af Eder!“
udbrød Valentin Korn. „Kun forundrer det mig, at I slap heelskindet herhid.“

„Lykken begunstigede mig overmaade“, svarede Gregers, „og jeg fandt paa Veien en svensk Rytter liggende død, hvis Klæder jeg iførte mig; de hjalp mig her ind i Staden.“

Gregers viste stor Selvfornegtelse ved at give Afkald paa den Heltgjerning at have dræbt den Rytter, som han plyndrede, og han syntes at have tabt Lysten til en omstændelig Beskrivelse af sin Flugt, formodentlig

i Erkjendelse af, at end ikke den meest glimrende Fortælling kunde udlette den Kjendegjerning, at han var og blev en Rømningsmand. Valentin Korn lagde ikke heller nogen Begjærlighed efter at kjende hans Eventyr paa Hjemfarten for Dagen, men udsfittede ham vedholdende angaaende Tilstanden i Kjøbenhavn og Stemmningen blandt Byens Forjvarere. Gregers var imidlertid bleven ordknap og aandsfraværende, thi han var allerede ifærd med at tænke over, paa hvilken Maade han vel bedst skulde besmykke sin usformodede Hjemkomst for sine Venner og navnlig for Mikkel Hansen, der visjelig ikke vilde kalde den Beslutning at rømme klog og mandhaftig. Faren derved havde heller ikke været saa stor, thi i yderste Nødsfald, om han var bleven opdaget af Evensjerne, da havde han altid den Udvei at melde sig som Overløber, og han havde ogsaa besluttet at gjøre det, dog ikke fordi han i nogen Maade tænkte paa Forræderi, men blot for at bjerge sit Liv.

Da Valentin Korn mærkede, at der for den Gang ikke var Mere at pumpe ud af Gregers, reiste han sig og tog med sledst Venlighed Afsted fra Eufen og hendes Søn; men Gregers erklærede, at han vilde følge sin Gjæst hjem, hvilket forundrede hans Moder efter de Strabadser, han den Dag havde maattet udholde, og hun bad ham hellere tænke paa sin Sikkerhed og søge Sengen; men han erklærede at have forvundet al Træthed og mente, at Nattens Mørke beskyttede ham tilstrækkeligt mod Opdagelse; thi det behøver vel neppe at bemærkes, at en saadan Lurus som Gadebelysning ikke eksisterede i Aaret 1658. Naar Maanen ikke skinnede, lyste man sig selv med en Haandlygte, men i

Krigens Tid kunde det være misligt at henlede Opmærksomheden paa sig ved Belysning, thi drukne svenske Soldater stormede nu og da gennem Gaderne, og Valentin Korn havde derfor foretrukket at liste sig hen til Madam Mettes Bolig i Mørke.

Da Valentin og Gregers vare komne ud paa Gaden, gif de nogle Dieblikke i Tausshed ved hinandens Side. Endelig sagde Gregers:

„Jeg har en Formodning om Aarsagen til, at I, Hr. Valentin, iasten indfandt Eder hos min Moder.“

„Hi, hi!“ loe Valentin Korn, „jaa har I da ei i denne Krigstumult sat al Hukommelse til.“

„Men kom I for at fræve Eders Tilgodehavende hos den Gamle“, vedblev Gregers, „da handlede I baade stik mod vor Aftale og saare ubilligt; thi jeg og ikke Moder er i Borg til Eder, og en haard Fremfærd er det at inddrive Gjeld, naar Landsens Fjender have tømt Fengekisterne ved Brandstatning.“

„I kunde sparet Eder den lange Tale“, sagde Valentin koldstindigt, „harde I ladet mig komme bedre tilorde. Saa vil jeg da drage Eder til Minde, at Umyndig kan ei stifte Gjeld. Min Fordring paa Eder har ingen Gyldighed, er I ei en ærlig, ung Mand, derfor de høie Renter, og ikke fordi jeg vil suge Eder ud. Nu ere Renterne udeblevne et Aar, Gregers! og da I forgangen Sommer var her i Staden, fornam jeg Intet til Eder.“

„Sandt nok, Hr. Valentin, jeg har viist mig uefterrettelig, men derfor bør I ikke tvivle om, at Alt jo skal blive ærlig og redeligt betalt, naar vi atter faae Landefred.“

„Man maner og en god Gjeldner, Gregers! og jeg manede ei Eder, endog I er en slet; thi al den Sikkerhed, jeg har hos Eder, hænger af Eders Liv, og det var nu paa Kjøbenhavns Volde daglig i Fare. Jeg tænkte da, at hørte jeg en skjon Dag, at en Kugle havde gjort det af med Eder, og jeg kom med min Fordring til Eders Moder, saa vilde jeg blive viist glat af og mente saa, det skadede ikke at give hende Underretning itide. Det var Aarsagen til mit Besøg, og ei var det min Agt at kræve nu eller volde hende Fortræd. Nu er Alt godt, da I selv er kommen tilfiede, og om I saa synes, da gaaer I nu hjem med mig og gjør den Sag mere fast ved Eders Navns Underskrift paa en Lap Papiir.“

„Jeg er Eder saare takskyldig, Hr. Valentin!“ svarede Gregers, „da jeg deraf kan skjønne, at I fremdeles giver mig Henstand med de fyrgetyve Daler, jeg er Eder skyldig, og jeg tilstaaer, at det var et Benfksabsstykke at laane mig dem paa mit blotte Ord.“

„Jeg fattede Benfksab for Eder, Gregers! i samme Stund, jeg saae Eder“, svarede Valentin med Bægt; „og jeg vil give Eder et nyt Beviis derpaa. Jeg hørte jo nys, at I er ganske bar for Contanter; det skal ikke komme an paa en Snees Daler til, har I dem nodig, og saa kan vi jo skrive den hele Summa under Et.“

Gregers følte sig ganske overvældet af saa megen Godhed og modstod ikke Fristelsen at tage mod det Tilbud; thi han forudsaae, at der var ikke mere at presse ud af hans Moder for Diebliffet, og det var ham meget om at gjøre at kunne vise sig i en an-

stændig Dragt. Han overvældede da Valentin Korn med Taksigelser og lovede at tjene ham paa enhver Maade, der stod i hans Magt.

„I kan bevise mig en ringe Tjeneste“, svarede Valentin, „om I vil. Spørger I Nøyt fra Kjøbenhavn, eller hører I Et og Andet om Folks Tænkemaade her i Staden, da lade I mig det vide.“

Hvor letsindig Gregers end var, saa studjede han dog over dette Forlangende.

„Tag mig ei det Spørgsmaal fortrydeligt op, Hr. Valentin!“ sagde han, „men I agter da vel ikke at bruge sliq Esterretning til Kong Frederiks eller nogen danst Mands Stade?“

„Paa det Lav!“ svarede Valentin, „hvor falder I paa sliqe Tanker? Kan Kong Frederik bjerge sig, da er det godt; men ellers har jeg hørt sige, at Svenskerne have deres Spioner overalt, tilmed inden Kjøbenhavns Volde. Jeg lod vel være at berette dem Nøyt, om jeg end vilde; men dertil staaer ei min Hu. Jeg holder mig paa mit Eget og spørger kun efter Nøyt for min Handels Skyld; det er nyttigt for en Kjøbmand at vide Sagernes Stilling til enhver Tid, og har han Penge staaende ude hos Folk, da er det ei uvigtigt for ham at erfare, om disse Folk holde sig rolige, eller om de spekulere paa Tumult og sætte deres Belsærd paa Spil.“

„Det er en anden Sag og heel rimeligt“, svarede Gregers beroliget.

„Fornemmelig berette I mig“, vedblev Valentin, „om I skulde erfare Noget, der kunde være mig til Gavn, hos Mikkel Hansen.“

„Han er da ei i Borg til Eder?“ spurgte Gregers overrasket.

„Det ikke! men der tales meget i Mikfels Hus, for Mange have deres Gang der. Desuden veed Mikfel mere, end Andre. Han har sine Efterretninger fra sin Svoger, Kidesfogden paa Kraagerup, der kommer vidt omkring og er en Karl, der har Dinene med sig.“

„Jeg skal tjene Eder dermed, saa vidt det staaer i min Magt“, svarede Gregers tankeløst; „men vær af den Godhed at sige mig, hvor det staaer til hos Mikfels.“

„Ei, ei! I har vel Eders Grunde til at længes efter at vide det.“

„Vel har jeg det! Jeg vil ikke fordølge det for Eder, Hr. Valentin! at Jomfru Lisbeth saa omtrentlig er min Trolovede.“

„See, see! Kjon Jomfru nok, Gregers, men hvad Medgiften angaaer, da kunde det være mere sikkert. Mikfel Hansen er af den Sort, der mener sig rig og veed dog aldrig ret, hvor Meget eller Lidet, han eier.“

„Jeg bærer nu engang stor Kjærlighed til den Jomfru, Hr. Valentin! Det Andet maa falde som det kan og vil.“

Valentin Korn tænkte, at det var en stor og ubegribelig Daarskab. Han havde selv en ung Datter, hans eneste Barn, vakker nok at see til, men ikke med det bedste Rygte for Uerbarhed. Hun havde Tilbedere nok, men blev just ikke overløben af Beilere, der mente det alvorligt. Gregers var en kjon, ung Mand, og Lucie Valentinsdatter havde kastet sine Dine

paa ham; han havde jo ogsaa Arv ivente efter sin Moder, og Valentin nærede derfor den Bitanke at drage ham til sit Huus og gjøre ham til sin Evingerøn. Hans Tale faldt da derefter.

„Staaer det saa til med Eder“, sagde han, „da er I vel ei tilfjnds at lytte til Gammelmands Raad. Unge Stude gjør frogede Furer, siger man! I kunde vel finde bedre Hustru, Gregers, end denne, der sidder paa Stads det meste af Dagen og kun har Odsomhed for Die. Hos Mikfels lever man, som var det hver Aften Mortensaften. Det rager nu ikke mig, ei heller Eders Hjerteanliggende. Dog vil jeg lade Eder vide, at staaer Eders Hu til Lisbeth Hansen og lægger I fremdeles an paa hende, da har I vendt Foden hjemad i rette Tid; thi det er kundbart nok her i Staden, at hun gantes med de svenske Officerer, saa lang Dagen er.“

Gregers rødmede af Harme og fólte sig greben af stor Uro; det kjendtes ogsaa paa hans Stemme, da han svarede:

„Jeg vil tilstaae for Eder, Hr. Valentin! at den Sag mægtigt har fremskyndet min Beslutning at vende hjem.“

„Den faaer ei Fremgang, saa længe Svenskerne ligge her, troe I mig! men naar I nu har faaet Eder stadset op, gaae saa selv hen og see! Mandvoxen Mø er ond at vogte, hi, hi! Skulde det nu blive Eder for broget henne hos Mikfels, Gregers! da see ind til os!“

„Jeg takker, Hr. Valentin!“ svarede Gregers, pludselig ihukommende sin Mangel paa Høflighed; „hvor lider Madam Dorthé og Zomfru Lucie?“

„Taffer for Forespørgslen! saa godt de kunne i disse Tider. Lucie voxer sig mægtig kjon, om hendes egen Fader tør sige det.“

„Nu er det silde, men jeg skal den Dag imorgen spørge ind til Eder.“

„J skal være velkommen, Gregers! og gaae J saa heller hjem og søg Sengen; J trænger til Hvile. Det med Forskrivningen kan staae hen til Leilighed.“

Dermed skiltes de; men da Gregers atter naaede sit Hjem, overraskedes han ubehageligt ved endnu at finde sin Moder oven Senge. Det var ham ikke med at underkastes et Krydsforhør under fire Dine, men han kunde ikke undgaae sin Skjebne og traadte da ind med en freidig Mine.

„Naa, Moder!“ sagde han; „nu kan J hver Aften gaae tryk og rolig i Eders Seng, saasom Eders Søn er hos Eder og kan beskytte Eder; men lad os da nu søge Hvile; jeg er saare modig.“

„Cathrine har gjort Alt tilrede paa Dit Kammer, Gregers! Jeg vil ei heller holde Dig længe op, uden for at sige Dig, at det glæder mit Hjerte at have Dig her igjen. Lad det ei bekymre Dig, hvad jeg sagde først; jeg var saa forstræmt.“

Mette havde faaet Tid til at overveie og erkjendt, at den Modtagelse, hun havde givet sin Søn, havde været lovlig uvenlig; ogsaa indsaae hun, at paa den Maade mistede hun al Magt over ham; men Gregers syntes godt om den Tale, deels fordi han virkelig nærede Hengivenhed for sin gamle Moder, deels fordi han saa, at han skulde flippe lettere, end han havde ventet.

„Ei hjerte Moder!“ sagde han, „nu kjender jeg Dig igjen!“ og han gif hen og kysjede hende.

„Et maa Du dog sige mig, inden Du gaaer til No, Gregers! Hvad har Du med Valentin Korn at skaffe? Jeg forglemte reent at spørge ham, hvad han vilde.“

„Blot forhøre, hvorledes det stod til med mig“, svarede Gregers frækt. „Vi drak forhen nu og da et Bæger sammen hos Biintapperen i Strandgade, og han fattede Venskab for mig.“

„Vogt Dig for den trædske Karl, Gregers! Han fører ingenfinde Godt i sit Skjold.“

„Valentin“, svarede Gregers heftigt, „er en klog Mand og ringeagtes ufortjent.“

„Ak, det frygter jeg, Gregers! at han er Dig for klog. Veed Du da ei, at han for nogle Aar siden søgte Skudsmaal hos Magistraten? Ild staaer det til med en Mand, naar han maa have Attest for Redelighed.“

Mette sigtede hermed til den gamle Skif, at naar en Mand var i ondt Rygte, da kunde han af Dvirgheden begjære et Vidnesbyrd for, at han var en ærlig Mand, en Skif, som dog allerede dengang mere og mere gif af Brug og naturligviis aldrig formaaede at erhverve nogen berhyttet Mand den tabte Agtelse tilbage.

„Han var dengang“, vedblev Mette, „nærved at rømme her fra Byen, men blev dog siddende ved sin Bod og holdt sig længe rolig og for sig selv. Dog havde Svenskerne ikke saa snart faaet Magten, før han kom for en Dag. Nu løfter han Hovedet høit og er en formaaende Mand.“

„Da er det ei godt at have ham til Uven!“
 sagde Gregers; „men nær ei for ringe Tro til min
 Klogskab, hjerte Moder! Valentin skal ei løbe med mig,
 hvor sledst han end teer sig.“

„Bogt Dig for Forræderi, Gregers! Bliiver Du
 en Forræder mod Din Konge og Dine Landsmænd,
 da lægger Du mig i Graven; og den Advarsel giver
 jeg Dig justement, fordi jeg elsker Dig over al Maade.“

„Aldrig“, sagde Gregers blussende af Harmen,
 „tænkte jeg paa Sligt!“

„Derom er jeg forvisset“; svarede hans Moder
 med et tungsindigt Smil; „af Dig selv falder Du
 ikke derpaa; men den Valentin Korn er en Spion og
 en gammel Ræv; han kunde vel lokke en ung, tro-
 skyldig Mand som Dig saa listeligt i Fælden og
 stille sig saa an, at Du saae ikke Snaren, før Du havde
 den om Halsen. Ak ja, den barmhjertige Gud være
 med Dig og os Alle under disse Tiders store An-
 fægtelser!“ —

Det varede ikke mange Dage, inden Gregers,
 iført en ny, stadselig Klædning, raget og med salve-
 duftende Haar forlod sit Skjool og begav sig til
 Mikkel Hansens, hvor hans Moder paa hans Begjæ-
 ring forud havde været for at melde hans Hjemkomst
 og bane Veien for ham. Gregers havde godt Greb
 paa at tage sin faderlige Ven Mikkel fra den svage
 Side og forkortede ham nu Tiden ved at tømme et
 Bæger med ham og give lange Fortællinger tilbedste
 om, hvad han havde oplevet under Beleiringen. Han
 slap da for videre Tiltale der, og Lisbeth plagedes
 nu mere, end nogensinde tidligere, af hans Overhæng

og hans Kjærlighedserklæringer. Intet Under da, at hun længtes efter svensk Indquartering, thi naar der var svenske Officerer i Huset, da blev Gregers myg og holdt sig i Afstand.

Kom det paa, da søgte han til Valentin Korn's og viste hans Datter Lucie nogen Opmærksomhed, og saaledes holdt han det gaaende i nogle Maaneder, priste sin Lykke, at være undsluppen Boldtjenestens Strabadser og det fornedrende Soldaterliv og nød det magelige Liv og sit Velvære i fulde Drag.

Trettende Capitel.

To Høstenerere.

Det gamle Aars Sol gif ned, og Aaret 1659 oprandt. Frosten tog til, thi naar Dagen længes, vil Vinteren strenges; men Vinteren var Kong Carls Ven og syntes ogsaa i dette Aar at skulle blive ham en tro Forbundsfaelle. Desto mere aarvaagen blev man da indenfor Kjøbenhavns Volde:

Saa stille som nu Fjenden staaer,
 Saa trædft han her om Matten gaaer,
 Han prøver Isen sig til Gavn,
 O, tag Dig vare, Kjøbenhavn!*)

Stille havde det nu været længe, og Krigen syntes næsten at være gaaet i Staa fra den Dag af, da Svenskerne ophævede Beleiringen og trak sig tilbage til Leiren ved Brønshøi; men nu ventede Alle, at noget Afgjørende vilde skee, og jo længere det trak ud dermed, desto høiere steg Spændingen; dog ikke

*) Wallensbeks daglige Tegnebog.

blot i Danmark, thi hele Europas Blikke vare henvendte paa den danske Hovedstad, og i fremmede Lande indgik man store Bæddemaal paa Kjøbenhavns Frelse eller Fald.

En af de sidste Dage i Januar Maaned ved Aftentide sad Hr. Henrik Gerner og hans Hustru Dorothea i et lille Kammer i Birkerød Præstegaard. De nøde for Diebliffet den Lykke at være uden svensk Indqvartering, thi Kong Carl traf mere og mere sin Hær sammen ved Brønshøj. De gode Præstefolk havde da hele deres Bolig til fri Raadighed, men ikke destomindre forbleve de i det lille Kammer, til hvilket de havde været indskrænkede, da Præstegaarden var fuld af Fjender; thi de stolede ikke paa Freden, og Dorothea mente, at det var bedst og voldte mindst Uleilighed, naar Huset til enhver Tid var i behørig Stand til at modtage de ubudne Gjæster.

Dorothea Birkerød havde gjenvundet sit Helbred og var trods de gennemgaaede Sorger nu mere lig den Brud, hendes værdige Ægtefælle havde skildret, da de for halvandet Aar siden traf sammen med Klostergaards ved Tjørnehækken paa Beien til Tidsvilde. Det skyldtes næst hendes Ungdom den gode Pleie og varme Deeltagelse, som i Nødens Tid var bleven hende tildeel hos Madam Kirsten paa Kraagerup. Dog var hendes Afsyn alvorligt, og hun havde Taarer i Øinene, medens hun sad ved det lille Bord og med foldede Hænder lyttede til det Guds Ord, hendes Huusbond forelæste hende til Trøst og Opbyggelse.

Blødt og kjærligt, men forsagt var af Naturen hendes Hjerte, og hun øste mindre Trøst af de hellige

Ord, der bleve hende forelæste, mere af hendes Ægtefælles Nærværelse, af at høre hans Stemme og betragte hans Ansigt, som Lysets Skin faldt paa. Der var en Høihed og Fred over det, som hun neppe forstod og endnu mindre formaaede at tilegne sig. En ny stor Sorg havde ogsaa i denne Vinter rammet dem; thi hendes kjære Broder Christen Bircherod, Sognepræst til Karlebo, havde for ikke længe siden fundet en brat og voldsom Død, da der under Guds-tjenesten opstod en Tumult, og svenske Soldater uventet trængte ind i Kirken. En af dem havde hævet Pistolen imod ham og skudt ham en Kugle gennem Hovedet, som han stod paa Prædikestolen og forkyndte Guds Ord. Saaledes havde han, kun otte og tyve Aar gammel, endt sine Dage.

„Alt, hjerte Henrik!“ sagde Dorothea, da Læsningen var tilende, og Hr. Henrik lukkede den svære Bibel og klemte Spænderne paa Læderbindet fast, „troer Du ikke, at Herren omsider forbarmer sig over os og skjænker os Fred?“

„Den sande Fred,“ svarede Hr. Henrik og saae mildt paa sin Hustru, „den Fred, som overgaaer al Forstand, den kunne vi have til enhver Tid, og den skulle vi bevare selv midt under Bold, Mord og al kjødelig Trængsel. Dog tænker jeg som Du, at Herren er barmhjertig; Trængselens Dage ville faae Ende, naar Herren skjønner, at vi ere blevne tilstrækkeligt tugtede; men om vi da ere ilive, det veed kun Han!“

„Hvor lifligt var dog ikke Alt paa vor Bryllupsdag!“ sagde Dorothea og saae tankefuldt hen for sig med taarefyldte Dine. „Vi havde gode Slægtninge

og Kyndinge om os og mente at skulle leve her i Fred og Velvære, ret misundte af Alle, som da vare tilstede og kjendte vort Hjertelag og vore Kaar."

"Saa syntes det, hjerte Dorothea! men Herrens Veie ere ikke vore, og Alt maa ikke have været saa lifligt i Hans Dine, siden Han sendte denne Nød over os og hjemjogte dette vort Fødeland i Brede. Jeg tænkte derover denne Morgenstund, da jeg granskede Fortiden. Ei har nogen Fjende betraadt denne D og disse Egne siden Grevens Feide, da Kong Christian den Tredie lagde Danmark under sit Scepter; og denne Feide endte St. Olafsdag udi det Aar 1536 med Kjøbenhavns Overgivelse efter en aarlang Beleirings Rædsler. Kjend da Guds Langmodighed, hvor stor og overmaade den har været! I snart 133 Aar har der hersket Fred i disse Egne — mon da den Fred har befordret Gudsfrygt og avlet rene Sæder eller sømmelig Tarvelighed? Har ikke meget mere Overdaadighed, Drifældighed og Ukydsfthed taget sørgeligt Overhaand blandt os? Er det da fornødent at spørge, hvi Herren tugter os?"

"Vi leve dog ikke i Ugudelighed og Laster," vovede Dorothea frygtsomt at indvende.

"Der talte Eva Datter," svarede Hr. Henrik, "og ikke Guds Tjeners Hustru. Vi ere Alle Syndere for Herren, Ingen er reen, end ikke Gen! Alle tilhøbe ere vi hjemfaldne til Straf. Lad da os, som ikke ere lastefulde, ydmygt takke Herren, at Han bevarede os fra grovt Fald i Fristelsens Stund, men vent ei af den Aarsag disse Lidelsers Ophør."

„Da priser jeg dem, der nu ere hos Herren! — min salig Moder, min gamle Fader, vort lidet Barn og nu vor gode Broder, der fik saa brad en Død.“

„Deri gjør Du Ret, Dorothea! og Christen, han fik en deilig Død, paa sin Post, i Herrens Huus og med Herren i Sind og Hjerte; men vee dem, de Ugjerningsmænd, som gjorde det og ei agtede Herrens Helligdom eller Hans Tjeners Person, endog de kalde sig Christne, ja lutheriske Christne! Det er ei mere, som forhen, da den store Gustav Adolf kjæmpede for den rene Tro og den evangeliske Friheds Sag. Denne Gustav er vanslægtet vidt fra hiin og det svenske Folk med ham. Ak Herre! Dit Sandheds Lys er formørket, denne Verdens Begjærligheder regjere Menneffene, de rase mod hverandre som Djævle. Vend deres Hu og fri det danske Folk fra Udslettelsens Dom, Amen!“

Den snevre, lave Stue syntes Dorothea at udvide og høine sig til en Kirke, da hendes Huusbond saaledes hævede sin Sjæl i Bøn, og Troens hellige Flamme lyste saa stjont i hans Blik. Bisselig, tænkte hun, er han en af dem, for hvis Skyld Herren vil forkorte disse Dages Pine! og saaledes byggede hun paa sin Huusbonds Fromhed og Aandskraft, der dog maaskee kun vare som et Adkomstbrev paa nye og større Lidelser.

Som de sade saaledes i dyb Taushed, lød en Hests Hovslag i Gaarden, dæmpet af Sneen. Dorothea foer sammen, og begge saae de paa hinanden og lyttede. Denne Lyd havde før saa ofte bebudet Ulykker og Volds handlinger, og Ar skulde gaae, inden de danske

Hustruer, Mødre og Jomfruer fik den Skræk af Blodet, som kom over dem ved enhver uventet Larm. De fornåm dog snart, at det kun var en enkelt Rytter, og at han red sindigt op for Døren.

Hr. Henrik gik ud og kom til Dorotheas store Beroligelse og Glæde snart tilbage, ikke med en fjendtlig Officeer, men med en Landsmand og kjærkommen Gæst, Hans Rostgaard. Frydefuldt var det nu at mødes med gode Venner i Fred, thi sjelden gik det paa. Dorothea tog saare hjerteligt mod Rostgaard og mente, at det trange Kammer, hvor hendes to Smaa piger, Martha og Maria, laae og sov i en Alkove, ikke var værdigt til at rumme sliG Gæst. Et mægtigt Vaal blev antændt i Storstuens Kamin, Bordet dækket, og hvad Huset formaaede fremsat paa det; men da Dorothea syselede dermed, tænkte hun med et Suf paa sit gode Udstyr, der i den forrige Krig var gaaet ganske tabt og fandt, at Alt nu i deres bedste Stue var saare fattigt mod ferhen.

Rostgaards Tanker vare optagne af vigtige og alvorlige Ting, men det mærkedes ikke paa ham. Han bragte venlig Hilsen fra Kirsten og talte nu og da et skjemtjomt Ord. Belgjørende var det for Gerner og hans Hustru at have ved deres Bord en Mand, der midt i Krigens Trængselstid havde bevaret sin Sindsro og sit gode Lune. I Fredens Dage var Rostgaard forekommen Dorothea at være en alvorlig Mand, nu syntes han hende næsten at høre til de Muntre. Han var vel den Samme, og det var blot Tiderne, der havde forandret sig.

„Og Kirsten lider vel?“ spurgte Dorothea, da de sad ved Maaltidet i Storstuen, hvor Bordet var dækket i Nærheden af Kaminen.

„Saare vel, jeg takker!“ svarede Rostgaard. „Vi have nu, ligesom I, været Evensterne qvit en Ugestid, hvis Aarsag Flæskesiderne og Pølserne formere sig mægtigt i Fædeburet. Nu kunne vi Intet sende til Kjøbenhavn mere, thi Isen ligger langt ud, og Søen var min Smugvei.“

„Stod det til mig,“ sagde Dorothea smilende, „da gav jeg gjerne alt vort Flæsk for et Møde med Eders kjære Hustru! Hendes Nærværelse er som Balsom for en syg og angstfuld Sjæl. Jeg kan ei noksom forundre mig over hendes Fattethed, thi destoværre! det være langt fra, at jeg besidder hendes Rolighed og høie Mod.“

„Det melder jeg ei Kirsten,“ svarede Rostgaard, „thi da vilde hun blive overmodig, og desuden vurderer I Eders eget Mod for ringe, Madam Dorothea!“

„Paa ingen Viis!“ svarede Dorothea ydmygt. „Siig hende og, at aldrig glemmer jeg de skjonne Dage paa Kraagerup forgangen Vaar. I tænke Eder, Hr. Ridefoged! at i fem Maaneder har jeg nu ei talt med nogen af mine Lige!“

„De Lider skulle nok vende tilbage, Madam Dorothea!“ svarede Rostgaard, „da danske Mænd og Qvinder paany kunne mødes i Fred og tale Gammensord med hinanden.“

„Det fryder mit Hjerte at høre det forudsiges med saa fast Fortrosthing!“ udbrod Dorothea livligt.

„Sandelig!“ sagde Hr. Henrik, „det er ligesom voxede Haabet, naar I taler, Rostgaard! Ja, ja! det er i Nøden, man skal kjende sine Venner! I og Lorents Tuxen have været Hovedstøtterne for den ganske Befolknings Mod i denne Egn.“

Rostgaard bøjede sit Hoved og smilte paa en egen Maade, da Tuxen blev nævnet.

„Deres kongelige Majestæter,“ vedblev Gerner, „have sandelig Ære og Gavn af deres Nidesfogder, Kong Frederik af sin, som er Eder, Dronning Sofia Amalia af sin, som er Tuxen paa Hørsholm; og det falder mig da først nu ind og er besynderligt nok, at Ingen af Eder ere Sjællændere af Fødsel.“

„Nei,“ svarede Rostgaard med en vis Stolthed, „vi ere Holstenere begge To.“

Tuxen var nemlig født i Angel, og altsaa vare disse to Mænd, der hver paa sin Viis udmærkede sig i Krigens Tid, begge Sønderjyder, men dengang og langt senere benævnedes begge Hertugdømmernes Beboere med det fælleds Navn Holstenere.

„Nu maa I dog ei,“ vedblev Rostgaard, „sige flere skjønne Ting om os, for min Undseelses Skyld, og saasom jeg ei er skaaren for Tungebaandet som I, Hr. Henrik! og ei kan gjøre Gjengjæld i den Stiil, vilde jeg begynde at tale om Eders Lærdom og store Dyder.“

„Hvad gjelder Lærdom nu?“ spurgte Gerner og saae op; „den er som en Mønt, der er ude af sin Cours og ei gangbar. Mænd med Besluttethed og Snarraadighed, dem have vi for Tiden behov.“

„I saa Henseende kjender I ei Eder jelo, Hr. Henrik!“ svarede Rostgaard og saae sin Bært fast ind i Diet. „Naar I bliver prøvet, da skal det nok vise sig, at Lærdom ei altid dræber det naturlige Mod. Har I ikke og alt viist det i den sidste Krig?“

Gerner gjorde sig sine Tanker over Rostgaards Ord og over, i hvad Grinde han vel egentlig var kommen; neppe alene for sin Fornoielse; i ethvert Fald ønskede han at vide det og hævede derfor Maaltidet, hvorefter Dorothea bød Godnat og gik ind i Kammeret til sine Emaapiger. Da hun var gaaet, sad de Mændene nogle Dieblikke tause, indtil Rostgaard udbrød:

„Ei see! der staaer en skjøn Pallast henne i Krogen; hvis er den?“

„Den tilhører General Wilhelm Warasor.“

„Har han forglemmt den?“

„Nei, han bad mig opbevare den med samt et lidet Skriin, indtil han vender tilbage.“

„Ingen Mand, hvem Kong Carl i disse Dage sterner til Brønshøi, veed, om han nogensinde vender tilbage.“

„Deri kan I have Ret, Rostgaard! De ere Krigere; Døden blæser ei i Lyd for sig og sidder ofte bag paa Hesten, naar en Soldat drager ud. Dog skulde det smerte mig, ramte Loddet denne Mand; thi han handlede lempeligt med os i de 14 Dage, han havde sit Qvarteer her i Præstegaarden. Som Engländer er han ei os Danske hadsk, og han fattede sær Godhed for mig af den Aarsag, at jeg kunde tale hans Modersmaal med ham. I skulde seet hans

Glæde og Oberst Hutschinsons, da jeg talte dem til paa Engelsk; de vidste ei, at jeg har studeret i Oxford."

Gerner var ikke lidet stolt af sin Færdighed i det engelske Sprog, dengang en stor Sjældenhed, og det anede ham ikke, at Rostgaard havde særegne Grunde til at skrive sig dette bag Dret.

"Hvad Slags Mand er denne Hutschinson?" spurgte han.

"Noget stortalende," svarede Gerner, "ei saa net og beleven en Mand, som General Wavasor; men vistnok en modig Herre, parat til alskens Eventyr."

"Han lod sig muligviis lettelig overtale til at gaae over paa dansk Side, bød man ham en rund Sum?"

"Jeg seer ham an for at kunne gjøre saa," svarede Gerner, "endog det vilde falde svært at changere saa nu; men malcontent er han og klagede ofte over den Behandling, Kong Carl har ladet ham og hans Folk blive tildeel. Han hvervede dette Regiment og kom herover med det fra England for at staae Evensferne hi, men har til denne Dag hverken faaet Leilighed til at vinde Gælder eller Fordeel."

"Saa som jeg ei er det engelske Sprog mægtig," sagde Rostgaard, "men jeg dog har gode Grunde til at ønske Kundskab om, hvorledes Oberst Hutschinsons Sindelag er, vil I da, Hr. Henrik! bevise mig den Tjeneste, naar I atter faaer ham i Tale, da at spørge ham, blot leilighedsviis, og som kom det fra Eder selv, om det vilde behage ham at gaae i Kong Frederiks Sold?"

Gerner studsede og betænkte sig et Dieblit; derpaa sagde han:

„I det Punkt maa I have mig undskyldt, Hr. Ridefoged! Som en Guds Tjener kan jeg ikke besfatte mig med at udspæide Fjenden eller hverde Soldater; jeg vilde da blive mit Kald utro, som er at forkynde Evangelium, administrere Sakramenterne og bringe Hjælp og Trøst, hvor det gjøres behov.“

„Men naar nu Eligt bler fordret af Eder alligevel, Hr. Henrik?“ sagde Rostgaard og saae Gerner i Diet med et forstfende Blik.

„Min kjære Hr. Ridefoged!“ svarede Gerner smilende, „jeg er en god dansk Mand, min Konge af Hjertet hengiven og mit Fødeland tro. Jeg vilde Intet sige eller gjøre til Kong Frederiks Skade, gjaldt det end mit Liv; det kan jeg lade og tie; men jeg forstaaer mig ei paa Mænker og til at stille en Intrigue an duer jeg ganske ikke.“

„Jeg forstaaer!“ sagde Rostgaard en Smule frænklet. „Hvad I sagde før til min Nøes, var ei alvorlig meent. I ringeagter snilde Anslag for en lille Nodeløgs Skyld.“

„Bisfelig var det alvorlig meent,“ sagde Gerner med Barme; „jeg priste Eder, fordi I holdt Eders Landsmænds Mod oppe i denne Trængselstid, og dette er en Gjerning behagelig for Gud og Menneffene til Gavn; men hvad det Andet anbelanger, at stifte Anslag og lokke Hjælpetropper fra svensk Side over paa dansk, om I virkelig tænker paa Eligt, da er det en slibrig Bei at betræde.“

„Hvis Vorherre,“ svarede Rostgaard hidstigt, „regner mig hver Usandhed tillast, som jeg er fremkommen med i denne Fejdetid, da vil det gaae mig ilde; kan dog hændes, han er ei saa noieregnende som I, Hr. Henrik! og at han tilgiver mig disse Smaashynder for min Patriotiskheds Skyld.“

„I gjør Ret i at haabe paa Tilgivelse,“ svarede Gerner alvorligt, „men ei af den Aarsag; thi Christus er det Lam, som bærer al Verdens Synd, og kun for Jesu Christi dyrebare Blods Skyld er Tilgivelse at vente. Saa lægge I Eder og det Bud paa Sinde, at vor Tale skal være ja eller nei; hvad der er derover, er af det Onde.“

Rostgaard taug nogle Dieblikke med Rynker i Panden og trommede med Fingrene paa Bordet; men pludselig glattedes Rynkerne og han sagde rasst:

„Lad os nu ei strides om det! Hver maa handle efter sin Overbeviisning, og det maa I troe, at som jeg færdes, med Sværdet hængende i et Haar over mit Hoved, da er der sjelden Tid til lang Betænkning. Dette er Dage fulde af Angst og Spænding; I veed da, at noget Særdeles anstilles af Svenskerne mod Kjøbenhavn?“

„Nei,“ svarede Gerner trofskyldigt; „kun hørte jeg Svenskerne sige, at var end Kjøbenhavn lænkert til Maanen, de vilde dog hente den Somfru ned.“

„Ja, nu bliver det snart til Alvor med at forsøge derpaa.“

„Hvoraaf slutter I det?“

„Det er saa klart som Dagen og forundrer mig høiligt, at I ei har fornummet til det. Lige siden

Nytaar har en Storm mod Kjøbenhavn været besluttet. Paa mine Reiser til Carlstad*) har jeg mærket mig Adskilligt, som at Klokkerne nedtages af Kirketaarnene for deraf at støbe Kanoner, og at Smede=Øsjerne lue den ganske Leier over; de forsærdige en stor Hoben brede Ører til at omhugge Pallisaderne med; hvortil skulde og den Mængde Tømmer, vi maa lade Bønderne slæbe til Leiren, bruges, uden til Stormstiger og Broer? men Et er Eder da bekjendt, nemlig at fire tusind Lærreds Skjorter og Hætter ere blevne udfkrevne over det ganske Sjælland."

"Min Hustru har selv forsærdiget nogle af disse Skjorter, dog ei Hætter; vi tænkte, at det ei var urimeligt, om Soldaterne kunde trænge til Skjorter; ei heller kan I sætte det i Forbindelse med det paa-tænkte Angreb."

"Jeg mener dog saa!" svarede Rostgaard. "Kong Carl tænker nu paa Andet, end at forsyne sine Soldater med Skjorter; det lader han dem selv sørge for og tage, hvor de ere at finde. Disse Skjorter skulde bruges til en Maffering, at Soldaterne under Stormløbet ei skulde kunne skjelmes fra Sneen."

"Lidet tænkte Dorothea paa Sligt, da hun syede dem."

"Eders Hustru syede Liigskjorter til Landsens Fjender!" udbrød Rostgaard med et lynende Blik; "de skulde, vil Gud, blive viste tilbage med blodige Pander. Dog er jeg ei rolig, før det Pust er ovre,

*) Den svenske Leir ved Brønshøj.

og ofte slyer Sønnen mine Dine om Ratten, naar jeg tænker paa det, som forestaaer."

"Da sov jeg hidtil trygt, om end af Uvidenhed; men hvor staaer det til i Kjøbenhavn? Har I spurgt Ngt derfra?"

"Det staaer til som hos Musene, naar Ratten ligger paa Luur. Har I ei hørt om den Fane, Svenskerne lod male med en Kat, der sidder foran en Musfælde*)? Vi tør vel haabe, Ratten evner ei at faae Poten indenfor Fældens Gitter. Haard er dog Tjenesten derinde med den idelige Bæggen og Kulden streng. Boldene blive daglig overgydte med Vand, som strax frhjer, og ere de nu glatte som Speile. Kong Frederik lod nylig Blyet tage af Børsens Karnapper for deraf at støbe Kugler; de have Granater nok, Fjerdinger fyldte med brændbare Sager, og Dvinderne ville være ved Haanden med Steen og sydende Beg, naar det gaaer løs."

"Da give Herren os Seier! Vel, at de ere forud underrettede og advarede derinde!"

"Det sørger somme Folk for," sagde Kostgaard med et Nis; "en af dem er den Mand, I før nævuede, Lorents Tuxen."

"Og en anden, I selv?"

"Kanskee! men lad mig dog nu ei forglemme, hvad jeg før, da Eders Hustru var tilstede, ikke vilde omtale, og hvad jeg forud beder Eder, Hr. Henrik! ei at tage mig fortrydeligt op — jeg har sat Tuxen

*) Denne Fane, som blev taget i et Udsald, opbevares, blandt andre, endnu paa Tøihuset i Kjøbenhavn.

Stjerne her i Eders Huus iaften og venter ham hvert Dieblif.“

„Hjertelig velkommen skal han være, og mit Huus staaer ganske til Eders Raadighed, om I har Noget at forhandle med ham i Kongens Tjeneste.“

„Jeg takker!“ svarede Rostgaard, „og beder Eder undskyldte, at jeg ei forud stikkede Bud; men dertil var der ikke Tid, saasom jeg kommer lige fra Leiren og er paa Hjemveien.“ —

Det varede imidlertid længe, inden Tuxen indfandt sig, og det blev saa sildt, at Rostgaard stod i Begreb med at bryde op og vende hjem med usorrettet Sag, men dog stod lyttende i Gaarden, da endelig en Rytter blev hørt at komme henad Landeveien, og kort efter var Tuxen i Præstegaarden.

Rostgaard og han hilste temmelig stift og formelt paa hinanden, da Tuxen var kommen af Hesten.

„Jeg kunde ei komme før,“ sagde han, da Gerner bød ham velkommen, „thi jeg var ude paa et lidet Streiftog; men saa saare jeg kom til Huse og erfarede, at min Hr. Broder paa Kraagerup havde stikket Bud og bestilt mig hid, da ved jeg strax uden at stikke Hest, thi jeg formodede, at dette maatte gjælde en vigtig Sag.“

„Træd nu indenfor, I gode Herrer!“ sagde Gerner, „at I kunne blive bænkedte ved Ilden og I, Tuxen! er sikkert trængende til en Hjertestyrkning.“

De gik da ind i Storstuen, men Tuxen vilde ikke nyde Andet, end et Kruus Ol, thi han lod til at have Hastværk med at vende tilbage til Hjemmet og syntes ikke at være i det bedste Lune. Iøvrigt tydede

hans fyldige, junde Ansigt, hans livlige Blik og hans raske Bevægelser paa, at han var en Mand med et stærkt Helbred, et lyst og freidigt Sind, snarraadig og kjæk.

De tre Mænd sade nu om Bordet ved Kaminen i Tausshed, medens Tuxen tog nogle Drag af Olkruset. Der syntes at være nogen Kulde og Forlegenhed mellem Rostgaard og Tuxen, og de vare ogsaa Medbeilere, ikke blot i deres Iver efter at vinde Hæder ved Bedrifter i Krigens Tid, men ogsaa i deres Beilen til Majestæternes Gunst. Rostgaards Stilling syntes for Diebliffet at være den anseligste, men Tuxen overfløiede ham senere, thi han havde en stærk Støtte i sin Hustru Christine Jostens, en Flensborger Pige af Fødsel, men som havde været to Gange gift før, sidste Gang med Dronning Sofia Amalias Kammertjener Claus Kroger, som var død i Pestens Tid 1654, hvorefter hun ægtede Tuxen.

Denne Christine Jostens havde, da hun 1646 første Gang blev Enke, været den svagelige Kronprinds Christians Amme og gjengivet det kongelige Barn dets Helbred, maaskee reddet dets Liv ved omhyggelig Pleie og Badning. Derved kom hun i stor Gunst ved Hove og opnaaede senere af sit Pleiebarn, Kong Christian den Femte, en meget betydelig Pension, hvilken han tilstod hende paa sin Kroningsdag.

Rostgaard og Tuxen vare begge lige virksomme i at bringe Kongen Esterretninger om Svenskerne's Foretagender, men ellers virkede de hver paa sin Viis; thi Tuxen udmærkede sig meest ved eventyrlige Bedrifter og førte med sine Hjelpere en Art Guerilla-Krig i

Skovene. Snart overrumplede han en Forpost, snart fornaglede han nogle Kanoner, ja een Gang lykkedes det ham endog at opsnappe den svenske Secretair Soels Cancellikasse med samtlige Papirer.

Rostgaards Stilling forbød ham at befatte sig med slige Eventyr, der vistnok krævede Snildhed og Mod, men dog ikke hidførte noget stort Resultat. Ikke blot hans eget Liv og hans egen Belfærd stod paa Spil, men ogsaa hans Svogers og Jens Henriksens, der vare gaaede i Bergen for ham. Skulde Alt sættes paa Spil, da maatte det være for et stort Diemeds Skyld, og hans Tanke havde længe været syjsfelfat med et saadant, som hverken var mere eller mindre, end ved Overrumpling at tilbageerobre Kronborg.

Mange delte hans Harmen over, at denne Fæstning var i Fjendevold, og et Haab om, at den igjen vilde blive Svenskerne frarivistet, rørte sig hos de Fleste, men de vare snart talte, der formaaede at sætte et saa farligt og indviklet Foretagende iværk og at lede det med fornøden Kraft og Snildhed. Hidtil var da heller ikke Noget fremkommet med en fornuftig Plan, og naar den Sag kom paa Bane, da slog Rostgaard det hen som et formasteligt Bovespil, ingen fornuftig Mand turde befatte sig med. Dette gjorde han dog kun af viis Forsigtighed, thi han havde allerede mere, end een Plan færdig i sit Hoved, medens han taalmodigt afventede et gunstigt Tidspunkt. Han tvivlede ikke om, at Angrebet vilde lykkes, om det kom til Udførelse, men han frygtede meget for, at det kunde strande ved Uforsigtighed eller Forræderi; thi Mange maatte indvies i Sagen.

Imidlertid indsaae han, at det omsider var paa Tiden at see sig om efter Hjelpere, og Ingen var da nærmere til at blive indviet i Sagen, end Lorents Tuxen. Desuden var Diebliffet, da Egnen var fri for Indquartering, saare gunstigt til en Sammenkomst.

Gerner opfattede sine Gjæsters Tausshed, som om hans Nærværelse hindrede dem i at tale frit, hvorfor han vilde fjerne sig; men Kostgaard holdt ham tilbage.

„Tænk I som jeg,“ sagde Kostgaard til Tuxen, „da bede vi vor høitærede Hr. Vært om at være Bidne til vor Samtale iaften.“

„Vel er jeg uvidende om,“ sagde Tuxen lidt spidst, „hvad det er, min ærede Hr. Collega og Broder ønsker at forhandle med mig om, men ellers findes der ingen Mand i denne Egn, til hvem jeg mere trygt tør betroe enhver Hemmelighed, end Hr. Henrik Gerner.“

„Og hvo veed,“ sagde Kostgaard, „om det ikke kan blive til Gavn for Sagen, at Hr. Henrik indvies i den. Jeg vil da sige Eder, Hr. Lorents! at Rygtet om Eders Bedrifter alt længe har henvendt min Hu til Eder, og da jeg forleden af Trediemand hørte, at Kronborgs Overgivelse har været Eder en daglig Krænkelse, og at I har ladet falde djarve Ord om den Sag, saa vil jeg nu lade Eder vide, at det er som talt ud af mit eget, og jeg bør tilføie, af enhver brav dansk Mands Hjerter. Jeg er og af den Mening, at Kronborg bør vindes tilbage og gjengives Kong Frederik.“

„Har I da ifinde at sætte Eligt iværk?“ spurgte Tuxen rasst.

„Visfelig har jeg det, om andre gode danske Mænd ville staae mig bi ved et saa voveligt Foretagende; men flog Mand vil først besinde, saa begynde, og hvad Andre ikke vide, det ties lettest.“

„Rast Haand paa Bærket!“ udbrod Tuxen. „Tiden bier efter ingen Mand.“

„Vil I da være mig behjælpelig dermed?“ spurgte Rostgaard og rakte sin Haand frem.

„Vel vil jeg det!“ svarede Tuxen og slog til med et kraftigt Haandslag. „Har I alt lagt en Plan til dette Foretagende?“

„Jeg har tænkt Udskilligt,“ svarede Rostgaard sindigt, „men dette er ei at løbe til, og paa hvad Maade det sluttelig skal stilles an, maa rette sig efter Omstændighederne, naar Tidspunktet er der. Det er neppe fornødent at anmode Eder om at bevare en ubrødelig Taushed, ja snarere tale, som om det ikke var at tænke paa at tage Kronborg tilbage. Sagens heldige Fremgang hænger af, at Fjenden ei faaer mindste Nys om den.“

„Jeg seer,“ sagde Tuxen, „at min Hr. Broder paa Kraagerup ei lægger an paa en hurtig Krigsførelse.“

„Saamænd nei!“ svarede Rostgaard smilende; „det vilde være at løbe med Hovedet mod en Muur; men om I vil skjænke mig nogle Diebliffes Gehør, da formener jeg, at I vil billige mit Raisonnement. Hidindtil har jeg Intet foretaget i denne Sag; det første Skridt burde være at sikke mig Eders Samtykke og gode Bistand; jeg veed, at I raader over anselige Stridskræfter.“

„I detmindste,“ sagde Luren, „har jeg nogle frække Karle og gode Førere til Disposition; der er Maleren Otto Butfeldt, som alt har taget et Rids af den svenske Leir, Fisseren Ingvar Lorentzen, der løb mangan god Gang ind til Kjøbenhavn med sin Baad, Skovrideren Lorents Knudsen, der stod mig vakkert bi paa mangt et Streiftog og saa den bistre Smed Anthon Beermann, som fornaglede de svenske Kanoner ved Kungsted, en Bovehals af første Skuffe; men fremfor alle min gamle Krigskammerat Gefreiteren Berndt Phalen; han er en Karl, der forstaaer sig paa Kommando og kan føre sine Folk frem.“

„Elig skjøn Flok kan jeg ei stille,“ svarede Rostgaard, „men jeg vil lade Eder vide, at jeg nærer Haab om i Duf Steenvinkel at vinde en Medforbunden.“

„Ingenieuren paa Kronborg?“ udbrod Luren. „Ei! han veier hele min Hær op; thi da have vi jo en Allieret i selve Fæstningen, og de danske Karle, som blev der, følge ham sikkert.“

„Jeg haaber,“ sagde Rostgaard livligt, „at det skal blive en Capital = Overtrompling; men hør nu videre — mit næste Skridt skal være hos min Svoger Toldkammereren i Helsingør at forsamle de Mænd, hvilke jeg anseer for skikkede til at fremme vort Foretagende; dog ikke før jeg har vundet Steenvinkel. Da kommer jeg ei tomhændet til Raadslagningen, thi saa har jeg to gode Trumser paa Haanden — min Hr. Broder paa Hørsholm og Ingenieuren paa Kronborg.“

„J er sandelig Manden til at forestaae Sligt,“ jagde Gerner; „det vilde være mig plat umuligt saaledes at lægge Steen til Steen, indtil den hele Bygning er færdig.“

„Men jeg er neppe Manden til at føre an i Kampens Stund,“ skyndte Rostgaard sig at tilføie; „da beder jeg Lorents Luxen om at tage Kommandoen, og selv gaaer jeg med som gemeen Soldat. Det gjelder at holde det høie Mod i Tømme, indtil Timen er der. Skulle vi være enige om at forholde os ganske rolige, indtil det, som forberedes mod Kjøbenhavn, er ovre? Falder Kjøbenhavn, hvad Gud forbyde! da er Alt ude, og da er der Intet at vove sin Hals for; men tabe Svenskerne Slaget, da have de faaet et Knæk og ere muligviis lettere at faae i Tale.“

„Det lader sig høre,“ svarede Luxen; „men tøv derefter ei for længe! det kunde ellers let hænde, at Svenskerne overrumplede os og vi ikke dem.“

„Jeg beder Eder,“ jagde Rostgaard, „engang at drage til Kronborg og see med egne Øine, hvor vel Slottet er udbedret, hvor tæt Voldene ere spækkede med Kanoner, og hvor strengt hver Udgang til Fæstningen bliver bevogtet. J vil da sande, at med mindre end fem hundrede Mand staae vi ei den Dyst igjennem; desuden ville ogsaa Vaaben og Penge blive fornødne. Tør jeg spørge min Hr. Broder, om han er capable at skaffe alt dette tilveie paa en Studs? J vise da mig den Tillid at lade mig forberede Sagen, saasom jeg og er nær ved Stedet. Jeg skal ei forsømme at underrette Eder om Sagens Gang og give Signalet, naar Alt er modent, og Aktionen kan gaae løs.“

Tuxen syntes ei ganske tilfreds med at skulle spille en underordnet Rolle i dette store Foretagende, men han maatte dog tilstaae for sig selv, at Rostgaard havde bedre Gaver til at lede en Sammensværgelse, og han haabede paa Slagets Dag at blive den Første.

„Gødt!“ sagde han efter et Dieblis Betænkning; „lav I kun den Kaaal sammen! Jeg er parat naarfømhøst den anrettes, og jeg skal holde reen Mund imens.“

Rostgaard havde nu opnaaet, hvad han vilde; thi han havde ikke blot sikket sig Tuxens Bistand, men ogsaa forebygget overilede Foretagender, og at ikke en umoden Plan skulde krydse hans. Han forudsaae, at hvad der skulde til for at give Sagen fornødent Klem og overvinde alle Betænkneligheder, og som tillige var nødvendigt for at skaffe Penge og Baaben tilveie, det var Kong Frederiks Sanktion af det hele Foretagende. Han agtede ogsaa at vinde Hans Majestæt for sin Plan, men derom taug han for dennefinde.

„Og hvad siger saa I, Hr. Henrik,“ spurgte han Gerner, „om dette Anslag? Vil I tage Part deri?“

„Ikun,“ svarede Gerner smilende, „om I havde Brug for en Feldtpræst.“

„Ikke vilde det være,“ sagde Tuxen, „stod Feldttoget saa længe paa, at der blev Stunder til at holde Gudstjeneste.“

„Det maatte da skee forinden,“ sagde Gerner alvorligt, „og jeg vil bede Herren at lade det Anslag

faae Fremgang til min Konges og mit Fødelands Frelse og for den retfærdige Sags Skyld."

"Vi agte ei Eders fromme Bønner ringe, Hr. Henrik!" sagde Rostgaard og reiste sig, "jaae vi end gjerne, at I desforuden lagde Haand paa Værket; men nu bør jeg takke Eder skyldigst, for I laante Huus til denne Samtale!"

"Mit Huus, mit Gods og mit Liv," sagde Gerner med Varme, "staaer stedse til min Konges og mine Landsmænds Tjeneste!"

Fjortende Capitel.

I Nattens Mørke.

Onsdag den 10de Februar om Aftenen Klokken ti laae Mulmet over Landet og rugede i Skovene. En skarp Nordenvind jog tunge Skyer foran sig, og ringe var det Lys, Markernes og Veienes sneedækte Flade kunde opfange og tilbagekaste. Sneen laae desuden saa høit, at der skulde kjendt Mand og skarpt Die til at finde Veie og Sti.

Mellem Utterslev og Brønshøi, omtrent en Miil fra Kjøbenhavn, syntes to Ryttere alligevel at ville gjøre et saadant Forsøg; men Hestene traadte tungt i den dybe Snee og trak Benene besværligt op igjen. Det var Koftgaard og Peer Olsen.

„Førdømt!“ udbrød Koftgaard, „nu har jeg redet den Veie saa tidt og sidst imorges; men dog ere vi farne vild.“

„Nu har vi hende!“ raabte Peer.

„Er Du sikker paa det?“ spurgte Koftgaard.

„Kom herhid og find, Huusbond!“ svarede Peer, „er det ei ret?“

Rostgaard drev sin Hest derhen og fandt Peer holdende ved en Stage, der havde en Biff Halm paa Enden; det var ganske rigtig den svenske Hærs Etapperei fra Brønshøi til Utterslev, og naar Peer saaledes havde taget Luven fra sin Huusbond i den Kunst at see skarpt i Mørke, da var dette ikke den første Gang.

„Det er saa!“ sagde Rostgaard, som fornam, at Hesten nu havde fast Bund under sine Hove. „Nid nu fort videre ad Brønshøi til.“

Peer gjorde, som det blev ham befaleet, indtil de kom til et tomt Tørveskuur, som stod tæt ved Veien. Her bød Rostgaard ham at standse og steg selv af Hesten.

„Tag den Brune, Peer!“ sagde han, „og kryb i Ly i Skuret; vent der, indtil jeg kommer tilbage!“

„Huusbond skulde helst lade det fare!“ sagde Peer, som tog mod den tilkastede Tomme.“

„Jeg er her igjen om en halv Stund,“ sagde Rostgaard, og andet Svar fik Peer ikke paa sin velmente Fermaning.

Rostgaard gif nu videre tilføds og nærmede sig forsigtigt den svenske Leir, som bar det stolte Navn Carlstad. Den havde ogsaa samme Omfang, som en stor By, og dens lave Volde omsluttede hele det Hvidedrag, hvor nu Bellehøi ligger, medens den til den modsatte Side indbefattede Brønshøi By med dens Kirke. Dette betydelige Fladerum var omgivet med Jordvolde og sex Alen brede Grave, sikrede ved Pallisader heelt rundt. Anlægget var Erik Dahlbergs Værk og udført med stor Dygtighed og Omhu.

De danske Bønder, som førte Vegt til Leiren og de Bestillingsmænd, som jævnlig havde Grinde til den svenske Hær, kjendte nu nøie denne Leir med alle dens Mærkværdigheder. Hvert Regiment havde sin egen By af Barakker, og Dalkarle, Ost- og Vestgother, Smaalændere, Uplændere, Finner havde indrettet sig hver paa sit Omraade og paa sin egen Viis. Nogle af dem boede under Jorden, og i slige Huler havde man indrettet lune Stalde til Hestene. De høiere Officerer havde mere bekvemme Boliger, til hvilke Omeguens Bøndergaarde havde maattet levere Materialer, ja endog Bøhave, saaat dette var tarveligt nok; men Kong Carl havde et Palais i formindsket Maalestok, der var indrettet med større Luxus. Paa Bastionerne vare Feldtkanoner opførte, og saadanne vare ogsaa anbragte paa et Par Smaahøie, hvorfra Omegnen kunde bestryges. Fra Leirens høieste Punkt mod Sydøst havde man fri Udsigt til Kjøbenhavn. Pladsen var saaledes vel valgt, og Hensigten med Leiren blev fuldkommen opnaaet, nemlig i den ublide Aarstid at kunne samle en heel Hær paa eet Sted og sikke den mod Overrumpling.

Hvem der ikke vidste det saa sikkert, som Rostgaard, vilde ikke i denne Aftens Mørke funnet formode, at han var en stor Feldtleir, der rummede flere tusinde Krigere inden sine Bolde, saa nær; thi det havde begyndt at snee, og Tykningen forbød at see meget længere, end saa Favne foran sig; dernæst hørtes ingen Lyd, undtagen Vindens Susen. Rostgaard frygtede da, at han skulde løbe lige i Armene paa en udstillet Post eller blive raabt an fra selve Leirvolden, og neppe

var den Tanke opstaaet hos ham, før han saa en Skikkelse for sig indhyllet i en Kappe, og det Syn mødte hans Blik saa pludseligt, som var det voxet op af Jorden.

„Wer da?“ raabte den Formummede med klar Røst.

„Gut Freund!“ svarede Rostgaard i samme Nu.

„Kanskee!“ blev der svaret paa Dansk, „men ikke god Ven fra hiinsides Sundet!“

Rostgaard studjede og taug et Dieblik; derpaa udbrod han forundret:

„Eders Excellents! hvilket synderligt Træf, at vi skulle mødes her! Jeg er Hans Rostgaard.“

„Altjaa havde jeg Ret,“ svarede Hr. Hannibal Sehested — „ikke fra den anden Side af Sundet. Der var ingen ret svensk Klang i Eders: gut Freund! men hvor gaaer det til, at I strax gjenkjender mig her i Nattens Mørke? Det er saa vel otte Aar, siden I saa mig anderledes, end paa Afstand eller hørte min Røst.“

„Jeg har et skarpt Øre, Eders Excellents,“ svarede Rostgaard i en ærbødig Tone, „og en god Hukommelse. Ikke glemmer jeg let den Røst, jeg forhen saa ofte hørte lyde i Kongens Sale og det med saa munter Discours, at salig Kong Christian fik sig mangen god Latter derover.“

„Ak, Rostgaard!“ svarede Sehested med sorgfuld Stemme, „det var lykkelige Tider!“

„Jeg har endnu en Rosenoble,“ sagde Rostgaard muntert; „den fik jeg af Eders Excellents, da jeg var Sølvkammerjvænd, og jeg gjemmer den til Anmindelse om Eder.“

„Nu giver jeg kun faa Rosenobler bort, Rostgaard, men I har havt Lykken med Eder og kunde nu snarere give mig en!“

„Eders Excellentsje behager at spøge.“

„Hvad siger man nu om mig i Kjøbenhavn, Rostgaard?“

„Jeg skal ikke kunne melde Eders Excellentsje det; det er nu et Stød, siden jeg var derinde, men da det gik paa, kom jeg helst, naar Sol var nede og drog atter bort, inden Sol stod op.“

„Jeg har fornummet det, at I er Kong Frederik til Tjeneste paa flere Maader; hvo skulde i sin Tid tænkt, at der stak sliq Bovehals i Eder! men hvilket Grinde fører Eder til Leiren i denne sildige Time?“

„Dette er min egen Hasard. Da jeg imorges var i Leiren med Tømmer og Lærredsskjorter, da blev jeg Et og Andet vaer, som paafaldt mig. Jeg tøvede i Utterslev Kro for at faae Vished. Gaaer det løs inat, Eders Excellentsje?“

„De ere fort! For en halv Time siden droge de Sidste ad Valdbj til.“

„Guds Død, Eders Excellentsje! da vorder vel Danmarks Skjebne afgjort i denne Nat.“

„Efter al Sandsynlighed ja!“ sagde Sehested roligt.

„Og hvorledes tænker I, at Udgangen vil blive.“

„God!“

„Ei, det lider jeg at høre!“

„Kong Frederik,“ sagde Sehested, „kjender Dagen og Timen; jeg har givet ham Underretning; maaskee Flere; Besætningen er paa sin Post, Boldene glatte

af Sig — det er et halsbrækkende Foretagende nu at gribe an.“

„Hvi forsøger da Kong Carl det?“

„Noget maa han vel forsøge, inden Danmark faaer nye Succurs. Brandenborgerne og de Keiserlige staae i Sylland, og en ny hollandsk Flaade bliver udrustet.“

„Troer Eders Excellente, at disse Allierede ville skaffe Kong Frederik fuld Opreisning og vort Fædreland de tabte Provindjer tilbage?“

„Reppelig! men Danmark vil blive frelst fra Undergang.“

„Lunkne Venner de!“

„Ei, Rostgaard!“ sagde Sehested med et Smil, som Mørket skjulte, „tal ei om Venkskab, naar det gjelder Statsjager. Alliancer knyttes af Conveniens og ei af Hengivenhed, de beroe paa Calcul og ere ikke Hjertets Anliggender, kan ei heller være det, thi hver Fyrste og hans Regjering maa jo see paa sit Lands og sine Underaatters Velfærd og Sikkerhed for det store Ansvars Skyld.“

„Ja, Eders Excellente! Ketten sidder i Spydstagen.“

„Pennen udretter dog og Noget, Rostgaard! og Ingen veed det bedre, end Kong Carl. Beklageligt med den Splid, der hersker i Norden, og som kalder fremmede Mæglere ind; skulde jeg, naar denne Krig lykkelig er endt, give Kong Frederik et Raad, da maatte det lyde paa at søge Forbund med Sverrig.“

„Eders Excellente!“ svarede Rostgaard i en skarp Tone, „vil sikkerlig opleve at give Raad til Konger

endnu, men dette huer mig slet, og hver danst Mand vil reise sig imod det."

"Formodentlig!" svarede Sehested koldfindigt, „saasom Lidenstaben regjerer Menneffene, og de ei see det, der tjener til deres Fordeel; men Svenskerne ere dog mindst genegne til god Forstaaelse. Jeg elsker dem ei heller, men seer kun paa, hvad der vilde tjene Nordens Sag bedst."

Hannibal Sehested fik virkelig givet Kong Frederik den Tredie et saadant Raad, idetmindste kom det til Kongen i en skriftlig Opsats efter Sehesteds Død, som en Røst fra Graven. Det døde Bogstav*) vidner endnu om, at han var en af de faa Mænd, hvis politiske Klarshyn ikke formørkedes af Fordomme, ja ikke engang lod sig paavirke af berettiget Harme, og som saae den dalevende Slægts Brøst paa en Tid, da Norden endnu betydede Noget i Europas Raad, og et Forbund mellem Nordens Konger vilde givet virkelig Sikkerhed og havde formaaet at møde enhver Fare udefra.

Men det var ei Røstgaard givet at tænke saa lidensfabsløst, og han mente, at Hr. Hannibal dog i sit Hjerte maatte være en upatriotisk Mand, der havde taget Skade paa sin Troskab ved at leve et halvt Aar i Kong Carls Nærhed. Dog taug han, og Binden susede hen over deres Hoveder, som de stode der uden at agte paa Kulde eller Sneefog — den snilde, klartseende Statsmand, af hvis Lige Danmark kun har havt saa faa og den modige varmhjertede Patriot, en

*) Hannibal Sehesteds politiske Testamente.

af de Mænd, paa hvilke vort Fædreland endnu aldrig i Farens Stund havde Mangel.

Sehested syntes dog at føle, at han i sin nuværende Stilling havde udtalt sig mindre forsigtigt.

„Gud give de danske Vaaben Held inat!“ sagde han med større Barme, end han hidtil havde lagt for Dagen. „Ild vil det see ud i Kjøbenhavn imorgen, tage Svenskerne Byen med stormende Haand, thi de have ei sparet paa Brændevinen, og flemme nok ere de ædru. Saa har Kong Carl og tilsagt dem trende Dages Plyndring.“

„Det er skammelig!“ udbrød Rostgaard med Harm.

„Smukt er det ikke, men det er Lønneu, der gjør Soldaten, og uden Udsigt til slikt Bytte vilde det knebet at faae de Karle til at træde den Dødedands. Lyster det Eder, Rostgaard! at see det Skuespil i Afstand, da følg mig ind i Leiren! Den lille Besætning, der er ladet tilbage, er stimlet sammen paa den sydsøstlige Vold for at see, naar Signalblussene til Angreb tændes. En smal Sag vilde det inat være at overrumple Carlstad.“

„Jeg takker, Eders Excellente! Jeg agter dog at see det Skuespil paa nærmere Hold.“

„Farligt Bovespil det! I kunde blive nappet og brugt til Føde for Eders egne Landsmænds Kanoner. I Mattens Mørke skjelnes ei Herre fra Tjener, og I veed dog vel, at i de Stormendes forreste Række gaae danske Bønder og polske Fanger med Broer og Stormstiger? De skulle tage den første Salve, og

over deres Lig gaae de svenske Soldater mod Bølden. I er for god til at offres saa; vend I hellere hjem!"

"Det faaer ikke hjelpe, Eders Excellente! En mægtig Drift drager mig derved, er jeg end ellers intet Bruushoved."

"Saa gaae da med Gud! Han føre Eder uskadt tilbage!"

Sehested vinkede med Haanden og forsvandt i Mørket og Sneethningen; men Rostgaard hastede tilbage ad Veien til Tørvesskuret, hvor han fandt Peer Olsen forskræmt og krybende sammen i en Krog.

"Huusbond!" sagde Peer i en ynkelig Tone. "Djæveln har været her, mens I var borte."

"Ei, hvad for Snak er det?" spurgte Rostgaard vredt.

"Gid jeg aldrig maa blive salig, om jeg lyver!" svarede Peer med Fynd. "Jeg var gaaet ud paa Veien for at lytte, om I ei snart vendte tilbage, da kom en Rytter farende paa en sort Hest, Ildsluer stod den ud af Næsen, og dens Hove slog Gnister af Sneen. Han gav et stort Brøl fra sig, og i et Nu var han forbi; men da jeg atter kom ind i Skuret, fandt jeg begge vore Heste svedige og sfielvende."

"De ryste af Kuld, Din Døsmer! Træk dem ud og lad os komme i Sadlen."

"Bil Huusbond videre fort inat?" spurgte Peer.

"Er Du mørkeræd, Peer! da rid hjem alene og lad mig skjotte mig selv."

"I vredes ei paa mig, Huusbond! Jeg frygter intet Menneſke, men for den Lede nærer jeg stor Frygt."

De rede et Stykke henad Veien, og imens klarede det op. Rostgaard saae, at de vare ved en Sidevei, som førte i Retningen mod Kjøbenhavn, og ligesom kunde han skimte Utterslev Kro.

„Jeg tænker paa, Peer!“ sagde han, „at inat maa jeg helst færdes alene. Rid Du til Kroen og forbliv der, indtil jeg kommer!“

Peer blev skamfuld tilbage, og Rostgaard red raff ad Sideveien, der snart førte ham til den alfare Wei; men her stødte han strax paa en Rytter, der barst raabte ham an.

„Wer da?“ løb det igjen, ligesom oppe ved Veiren.

Denne Gang tænkte Rostgaard, at han virkelig var stødt paa en svensk Rytter, men han havde nu ganske begivet at maskere sig.

„Hans Rostgaard!“ svarede han, „Ridfogden fra Kraagerup. Jeg har været i den svenske Veir i lovligt Grinde og rider nu hjemad.“

„Da skulde I helst vende Hesten en Kjende,“ blev der svaret paa godt Sjællandsk, „saa Hovedet kom der, hvor Rumpen nu er!“

„See, see Landsmand!“ svarede Rostgaard; „I er i godt Lune iaften! Vil I sige mig Eders Navn, da skal I erfare Aarsagen til, at jeg rider baglænds.“

„Er I virkelig Ridfogden fra Kraagerup, da bør jeg ei fordølge for Eder, at jeg er Anthon Beer=mann, Smeden fra Hørsholm.“

„Ei see! Vel mødt Kammerat! Hvorhen agter I Eder at ride iaften?“

„Snarest ad Kjøbenhavn til.“

„Det er og min Agt; men i hvad Grinde red
 I ud?“

„Jeg red ei da; jeg var gangende.“

„Paa hvad Viis og naar blev I da ridende?“

„I Kong Carls Stald hystoppe i Leiren.“

„Guds Død!“ udbrod Rostgaard, „det var et
 dristigt Bovestykke! men I gantes blot med mig.“

„Kom herhid og find! Kan I mærke, at den
 Hestehud er næret af Kjernen og vel striglet? glat som
 en Al! Det var ei svært at gjøre det Bytte; thi
 den nordlige Indgang var ubevogtet, og der gjøede
 ei en Hund ad mig oppe i Leiren; men da jeg var
 redet udenom og kom ned paa Veien til Utterslev, da
 fik jeg en Forstrækkelse, thi der stod en Vagtpost; men
 jeg udstødte et Raab og foer forbi dem, og det gik;
 for hun flyver som en Fugl.“

Rostgaard maatte nu lee og fortalte, hvad der
 var hændet Peer Olsen; men han brød snart den
 Snak af og foreslog Smeden kort og godt at gjøre
 ham Følgeskab ad Kjøbenhavn til for at see, om An-
 grebet virkelig nu skulde gaae løs. Det var et Forslag
 ret efter Anthon Beermanns Sind, og han gik uden
 Betænkning ind paa det. Han kjendte Veiene saa godt,
 sagde han, at han kunde finde dem iblinde, og Rost-
 gaard bad ham da føre an. Saa rede de videre i
 Tausshed, men nu over Markerne, indtil de stødte paa
 Veien til Baldby og denne fulgte de, indtil de naaede
 en lille Lund ikke langt fra Byen, hvor der var godt
 Ly mod Nordenvinden. Her stege de af og bandt
 Hestene, thi herfra maatte de liste sig frem tilføds.

„Jeg haaber dog, vi blive ridende igjen,“ sagde Smeden og klappede den sorte Hest paa Halsen.

„Jeg og,“ svarede Rostgaard, „for Hjemfartens Skyld.“

„Da vilde det dog bedrove mig, løb Kong Carls Hest sin Vei, eller frøs den ihjel inat; jeg skulde dog have mit skjonne Bytte listet ind til Kjøbenhavn.“

„Ei, hvad Magt ligger der paa det Kræ!“ udbrod Rostgaard. „Hav nu Tankerne paa det, som forestaaer og hør, hvad jeg siger. Komme vi i en Klemme, da kjendes jeg ved mit Navn og siger, at jeg er faret vild i Sneethningen. I kan gaae for min Karl! Tænk aldrig paa at fløe, naar Fjenden kan række Eder, men staae, tie og lad mig tale!“

„Det er gode Raar,“ svarede Smeden. „Fr. Lorents byder dem sjelden saa lempelige, naar jeg er ude paa en Fart med ham. Da hedder det: hug løs! eller skyd de Hunde ned og saa hallo, fort!“

„Bravt nok det paa et lidet Streifparti, Beer=mann! men her gaae vi i Galen paa hele den svenske Hær.“

„Saa vil jeg da styre vor Gang saa, at vi ei komme til at træde paa den!“ sagde Beermann muntert og gif foran langs et Krat over Markerne ad Kjøbenhavn til.

Da de havde gaaet et Stykke, hørte de Larm paa Veien ved Siden af dem, standsede og lyttede.

„Det maa være noget af Hærens Tro,“ sagde Rostgaard, „Bognene med Stormstiger og Broer.“

„Det gaaer findigt,“ mente Beermann, „er de ei kommen videre!“

„Just et Tegn paa, at inat er det Alvor.“

„Det er og paa Tiden! Nu have de i tvende Nætter gjort blind Alarm og blot prøberet; det er jo ligejom maaltstaaen Melk; hun bliver suur!“

„Bitter nok kan den Drif blive, Smed! nu, da den issjentes. Inat er det Alvor dermed, og naar Sol staaer op, da vide vi, hvad vi skulle kaldes — svensk eller dansk. Nu ere de igang igjen; lad os komme fort!“

De vedbleve saaledes at liste sig frem; snart gif de rask til, snart standsede de og lyttede, indtil de lykkeligt naaede det Strøg, hvor det gamle Vesterbro havde ligget. Denne lille Forstad var bleven afbrændt den 11te August forrige Aar, og det var den Brand, Kong Carl ved sin Ankomst havde seet fra Baldbj Bakke. Nu laae den i Ruiner, og her var mellem Resten af Mure, Steendynger og forkullede Bjelker Smuthuller nok. Da det var sandsynligt, at de svenske Regimenter denne Nat vilde gaae den korteste og beqvemteste Vei lige til Maalet og undgaae alle Forhindringer, mente Beermann, at her kunde de være i Sikkerhed. Deri tog han forsaavidt heller ikke feil, som Hovedstyrken marscherede over Isen paa Kallebodstrand, og Hærens andre Afdelinger allerede vare passerede ad de østlige Veie, inden Rostgaard forlod Utterslev Kro.

Beermann valgte da et lille halvt sammenstyrtet Huus, fra hvis Vinduesaabninger han skjønnede, at de maatte have fri Udsigt til Boldene. Der krøb de ind, og da de fandt lidt Halm paa Gulvet, toge de Plads der og bleve liggende i aandeløs Forventning.

Imidlertid var paa Kjøbenhavns Volde Spændingen ikke mindre. Hver Mand stod paa sin Post hele Volden rundt og havde det aftalte Feldttegn, et hvidt Bind, om Hatten. Artilleristerne vare ved Kanonerne, Muskettererne havde ogsaa deres Lunter tændte, og paa passende Steder vare Reserver opstillede. Alle vare ligesaa aarvaagne, som de foregaaende to Nætter, da Svenskerne havde gjort forgjæves Forsøg paa at overrumple dem. Denne Nat bleve de ventede for tredie og sidste Gang, thi —

Vis Kundskab, Bud og Brev
 En Patriot indstrev:
 Inat om Onsdags Dvalde
 Maa ventes Fjendens Vælde.
 Med Tre, Spade, Haffe,
 Han staaer bag Valdbj Bakke*).

— og saa skulde da omsider det afgjørende Kast med Tærningerne gjøres. Kong Carl maatte opgive alle Krigspuds og gaae lige løs paa Maalet, Kong Frederik ventede ham, mønstrede sine Mænd og satte Mod i dem.

Fra sit Telt ved Østerport red han ud noget før Midnat, ledsaget af Commandanten, General Hans Schack og gjorde Holdt paa hver Bastion. Først standsede han ved den hollandske Oberst Püchler, der med sine Compagnier stod paa Østervold, saa ved General Hans Ahlefeldt, der havde Kommandoen over de danske Soldater henad Nørreport til og fortsatte sit Ridt, medens han lod falde naadige og opmuntrende

*) Wallensbef.

Ord, indtil han naaede Vester vold, hvor han tog blivende Post.

Dette var Befæstningens svageste Punkt, thi her var Volden lavest, og her ventede man Hovedangrebet, uden at lade sig vildlede af Ekinangreb paa andre Punkter. Imidlertid laae Vester vold dengang ikke paa det Strøg, hvor vi have jeet den nu sløifede Vesterport staae. Vesterport laae for Enden af Vester gade, og Kallebodstrand strakte sig næsten til Slottets Omgivelser; men Søen var jo nu dækket med Is og gav de stormende Fjender en fast Grund at rykke frem paa. Paa dette Strøg var Runddelen ved Vandkensten, hvor Borgerne vare posterede, anførte af Oberst Pogewisch, dernæst Studenterravelinen med en Skandse af Isstykker foran, besat med Kanoner og forsvaret af Studenterne under Oberstlieutenant Mogens Krag; endelig var Løngangsbroen ved Slotsholmen og Bryghuset betroet til Hoffets Tjenerskab under Franssmanden Beaufort.

Paa Vester vold befandt sig nogle af Rigets Raader, Axel Urop, Otto Krag og Gunde Rosenkrantz, rede til at deeltage i Forsvaret og med deres Raader at støde de stormende Fjender ned. Her var fornemmelig Granater, Stene og Bjelker opdyngede for dermed at knuse de angribende Skarer.

Nu kom Kongen. Bevidstheden om hans Nærværelse, og at han ikke skaanede sin egen Person, virkede mægtigt oplivende paa hver Mand i Rækkerne; men Alle længtes de efter Afgjørelsens Stund og trykkende blev dem i Længden Tausgheden, Mørket og den lurende Stilhed udenfor. —

Rostgaard og Beermann havde ventet i mere end en Time i deres trange Skjul, og begyndte at hviske til hinanden om, at det neppe blev til Noget denne Nat, da de pludselig hørte Hestetrampen og saae de dunkle Omrids af en lille Rytterskole, som gjorde Holdt ved et halvt nedskudt Brystværn, en Levning fra den Tid, da Svenskerne beleirede Byen paa nært Hold. Der bleve de holdende stive som Billedstøtter og tause som Spøgelses. Omfider kom en enkelt Rytter sprængende, standsede ved Brystværnet og sagde:

„Ederes Majestæt! nu er Alt parat!“

„Saa giv i Herrens Navn Signalet!“ svarede en klangfuld Røst, og saa Minutter efter blusfede den røde Flamme fra en antændt Tjæretønde i en ringe Afstand derfra.

Nu vidste Rostgaard, at han kun var saa Favne fra Kong Carl, og det løb ham koldt ned ad Ryggen, thi visse var han bleven hængt som en Spion, havde Svenskerne opdaget ham og grebet ham der. I den røde Flammes usikre Skjær gjenkjendte han Kongens svære Skikkelse, indhyllet i en Kappe, den bredskjagede fladpullede Hat og Hvederplumagen. Den Røst, der meldte, at Alt var parat, syntes Rostgaard bekendt, og han skulde strax erfare, hvem det var, Kong Carl fornemmelig havde valgt til at være om sin Person denne skjebnesvangre Nat og forrette, hvad vi nu kalde Adjudanttjeneste.

„Dahlberg!“ lod Kongens Røst paany; „rid ad Stranden til! Hold Dig ude af Skudvide, thi Dit Liv skal ei risqueres inat; men meld mig usfortøvet, hvorledes det første Anfald løber af.“

Dahlberg vendte sin Hest og forsvandt, men neppe vare Hovslagene hendøede, førend det første Kanonskud dundrede fra Boldene, Musketsalverne fulgte efter, og Kampens vilde Larm ringede over til de Lyttende. I samme Nu, som det første Skud faldt, tændtes Begfaklerne Bolden rundt, og en Ildlinie viste, hvor nær Fæstningen var. Skud faldt paa Skud, Befalingsmændenes Raab og de Saaredes Smertensfrig lode vildt gjennem Luften, og nu og da hørtes Svenskernes Feldtraab: fald an, hjælp Gud! som rasende Hevnsfrig.

Kostgaard og Beermann sprang op og saae ud af Binduesaabningerne uden at tænke paa deres Sikkerhed; men Kong Carl og hans Ryttere saae samme Bei og vendte Ryggen til. Deres Dine vare fæstede paa Ildbrandsen omkring Byen, de lyttede for af Raabene at skjønne Kampens Gang, og hver Nerve var spændt.

Kong Carl drev sin Hest nogle Skridt frem, udstødte et Raab og slog op med Haanden. Hans Hjertes Pulsflag slog vel hurtigt og hans Sjæls Uro var størst, ikke blot fordi det var paa hans Bud, at Tusinder styrtede sig i Døden, og fordi han bar Ansvar for den Almægtige, der var den eneste Dommer, han havde over sig, men ogsaa og især fordi han havde fordømt sig selv til en pinlig Uvirksomhed. Mod Sædvane skaanede han sin Person af Hensyn til det Heles Vel, men nu fornam han Dvaler, som han ikke havde kjendt til, naar hans Soldater kjæmpede for hans Dine, og han selv var midt i Kampens Bulder.

Ingen af de Lyttende havde nogen Forestilling om, hvor længe det varede, inden Dahlberg kom tilbage.

Krigsbulderet, Raabene, Skytjets Lyn vare kun som Udtryk for deres heftige Følelser og gave deres brændende Dusker Binger; Tiden eksisterede ikke for dem. Omfider tog dog Larmen af, og kun enkelte Skud afbrød den indtraadte Stilhed.

„Duf Dig!“ hvisttede Rostgaard til Beermann, „de ride herover.“

Det var Kong Carl, der gav sin Hest Sporerne og red frem, thi han fornam Hovslagene af Dahlbergs Hest.

„Godt Nyt, Dahlberg?“ raabte han den kommende utaalmodigt imøde.

„Ikke af det Bedste, Eders Majestæt!“ svarede Dahlberg og standsede sin pustende Hest; hans mandige Røst skjævede en Smule, da han talte. „De faldt an som Løver og agtede hverken Kuglernes Brummen eller Granaternes Sprutten. Delvig og Fersen først; men alle vare de i Epidfen for deres Folk — Ascheberg, Gengel, Bohette, Hærig og Weissenstein — Ingen freg, og dog maatte de vige!“

„For tusind Djævole, hvor gif det til?“ raabte Kong Carl. „Naar veg Rutger Aschenberg?“

„Ilden var over al Maade frygtelig; ingen Soldat uden den svenske vilde gaaet igjennem den, og dog gif de, nogle faa naaede op paa Bolden, men bleve brat nedstyrtede med blodige Pander. Gengel og Bohette bleve paa Pladsen, Ascheberg, Hærig og Weissenstein ere haardt faarede; Folkene vare uden Førere og vege; dog holder Fersen sin Post.“

Kongen taug, og kun Natvinden pib gjennem de

faldefærdige Huses Mure og det hullede Brystværn; Rostgaard lyttede med tilbageholdt Aandedræt.

„Rid!“ sagde Kong Carl, og barsk lod hans Rost i Natvindens Susen, „rid, Dahlberg, hvad Hesten kan rende og lad Erik Steenbock øieblikkelig gribe an med det Smaalandske Regiment; de Andre følge efter!“

Dahlberg vendte sin Hest og red, denne Gang i rasende Fart. Det blev atter stille, men pludselig lysnede Skytjets Ild paany, og Krigsbulderet og Raabene toge paa med endnu større Voldsomhed, end før; det lod, som vare alle Helvedes Dæmoner slupne løs. Denne Gang holdt Larmen længere ved, men omsider døde den hen, og det blev atter stille.

Kong Carl var imidlertid steget af sin Hest og gik frem og tilbage med hastige Skridt; nu og da standsede han, saae over mod Fæstningen og lyttede; men paa denne Gang frem og tilbage kom han Rostgaards Skjul saa nær, at baade han og hans Ledsjager maatte lægge sig plat ned for ikke at blive opdagede, indtil endelig de rappe Hovslag paany lode sig høre, og Dahlberg holdt der paa sin skunimende Hest.

„Slet Nytt!“ raabte han, forpustet af det voldsomme Ridt. „General Steenbock fik en Kugle i det første Anløb; dog gik Folkene paa som Djævle; men de maatte vige. Eders Majestæt — Alt er tabt!“

„Endnu ikke, Dahlberg, endnu ikke!“ sagde Kong Carl og disse Ord vare en Dødsdom over nogle Hundreder til af hans Krigere. Rostgaard gyste ved at høre dem blive udtalte med isnende No; thi gjaldt det end kun hans Fjenders Liv, det var dog

Mennesker, der skulde føres til Slagterbænken. Efter et Diebligs Stilhed lod Kong Carls Røst paany.

„Afsted igjen, Dahlberg! og bring Erik og Peer Sparre den Befaling ufortøret at gribe an med det andet Smaalandske og det Sødermanlandske.“

„Eders Majestæt,“ vovede Dahlberg at sige, „vise nu den Raade at drage Eder til Minde, hvad jeg sagde forud, inden Kampen gif an. Det er unyttig Blodsudgydelse. I skaane nu Resten af Eders tro Folk, dem I vel kan have behov!“

„Du har at tie og lyde!“ foer Kongen op. „Bliver det end mit sidste Ord og Dit sidste Råd, jaa skal Du afsted. Fort!“

Dahlberg red; men da han tredie Gang kom tilbage og meldte, at Ilden fra Boldene var saa morderisk, at Folkene bleve meiede ned som Korn, og at der maatte blæses Retraite, naar de ikke Alle skulde blive paa Pladsen, da brusede Kong Carl op og raabte med en Ud:

„Ild gaaer det stedse, hvor jeg ei selv fører an!“

Dog lod han give Signal til at bryde Kampen af. Saa sagde han:

„Hvor stikker Banér? Østerpaa har det været heelt stille.“

Ingen vovede at tale, og Kong Carl blev staaende nogle Dieblikke med forslagte Arme og i mørk Grublen.

„Det slog feil!“ udbrød han omsider; „men endnu er jeg Herre i Danmark!“

Saa steg han paa sin Hest og red hastigt sin Bei Øster paa, fulgt af Dahlberg og sin Ryttereskorte.

Rostgaard reiste sig og fornam først nu paa sine Lemmers Stivhed og Kulde, hvor længe han havde ligget for at see og lytte; men han agtede ikke derpaa og udbrod:

„Herren være prisjet, som frelste Danmark i denne Nat!“

Et stærkt Vindstød førte til dem Larmen af de hjemdragende Evensfere.

„Nu er det paa høie Tid,“ sagde Beermann, „at salvere sig.“

„Ja!“ svarede Rostgaard, „lad os nu bruge Benene godt!“

De forlede da deres Smuthul, løb Nord paa, naaede lykkeligt den lille Lund ved Baldbj, hvor de fandt Hestene paa samme Sted, men rystende af Kulde. I et Nu vare de i Sadeln.

„Ho, ho, Sorte!“ sagde Beermann og klappede Kong Carls Hest paa Halsen, „nu kommer det morgen ud paa Et, enten Du bærer en Smed eller en Konge; thi Du maatte allensfals inat tage Sag paa Bag og flye.“

Saa rede de i strakt Galop den samme Vej tilbage, som de vare komne; men da de nærmede sig Utterslev, fornam de Krigsbulder paany, dog fra en anden Kant og bleve en Udsning vaer Østerpaa. Det stod ei længe paa, og det blev saa atter mørkt og stille.

De vidste ikke dengang hvad det var, men erfarede senere, at dette Østerspil havde været General Gustav Banérs Angreb paa Østervold, som paa flere Maader forsinket først gik for sig Klokken fire. De svenske Soldater naaede der slet ikke Volden; thi

General Wawasor og Obersterne Lensmann og Wittinghoff lode strax Livet, og Hollænderne sendte de Stormende saa morderiske Salver, at ogsaa her maatte de vige. —

Da Dagen gryede, faldt dens Stjær paa mange hundrede Lig. Der laae de i den blodplettede Sne, allerede stivnede af Kulden, som barmhjertigt havde forkortet de døende Krigeres Lidelser, og omgivne af Baaben, Dyr og sponderbrudte Stormstiger, Kjendetegn nok paa, at dette Angreb var blevet omhyggeligt forberedet.

Kong Carl havde her for første Gang i en Hovedfægtning trukket det korteste Straa; haard var Ydmygelsen og skjebnesvangre Følgerne; thi fra nu af maatte ethvert Haab om at betvinge Kjøbenhavn opgives. Kong Carl havde troet paa et lykkeligt Udfald af denne Kamp, derom vidnede den Jesu-Orden han havde stiftet for dermed at belønne de Tappre, ja han havde endog forud tilskjødet en af sine Mænd Rentemesterens Huus i Kjøbenhavn med alt Inventarium. Nu maatte Derne føle hans Brede og Volland, Falster og Møen kom under Naget; men hvad gavnede det, naar Kong Frederik og hans Mænd stode ubesejrede bag Kjøbenhavns Volde?

Stor og jublende var Glæden i Kjøbenhavn, da en Generalsalve Bolden rundt den næste Dag skød Seiren ind og da den 12te Klokkernes festlige Klang kaldte Folket til Kirkerne for at takke og prise Herren for Seier og Frelse; det var et af disse Dieblitte, da Gud bøier den stolteste Nakke og gjør Alle lige,

Dieblikke, som stundem kun med Aarhundreders Mellemrum vende tilbage.

Trindt om i Landet var Glæden ikke mindre stor og inderlig, skjøndt dæmpet og dulgt. Gram blev Svensken nu efter det Nederlag, ugjerne saae han Smil paa danske Læber, fælt truede han med, at Kong Carl nu vilde sætte sig saa fast i Danmark, at Ingen formaaede at drive ham ud, og at han vilde udhungre Kjøbenhavn.

Krigens Larm drog nu for en Stund til Smaasøerne, uden at man derfor traf Veiret synderligt friere paa Sjælland. Dog, hvor store Lidelser der end fulgte efter for Mange, Ingen, der havde oplevet det, glemte nogensinde den Fryd, da Seiersbudskabet fra den 11te Februar kom; thi ved denne Nats Bloddaab bleve de Pletter afvadskede, hvilke det forgangne uhyggelige Aar havde sat paa det danske Skjold.

Ende paa første Deel.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 07 06 16 014 0